

Norskfødte med innvandrerforeldre - hvordan går det med dem?

Demografi, utdanning, arbeid og inntekt

TALL

SOM FORTELLER

Mads Ivar Kirkeberg, Minja Tea Dzamarija,
Nadine Viktoria Lunde Bratholmen og Frøydis Strøm

RAPPORTER / REPORTS

2019 / 21

*Mads Ivar Kirkeberg, Minja Tea Dzamarija,
Nadine Viktoria Lunde Bratholmen og
Frøydis Strøm*

**Norskfødte med innvandrerforeldre –
hvordan går det med dem?**

Demografi, utdanning, arbeid og inntekt

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert 4. juli 2019

ISBN 978-82-537-9956-8 (trykt)
ISBN 978-82-537-9957-5 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

Norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde nesten 180 000 personer ved inngangen til 2019. Denne gruppen er meget interessant i et integreringsperspektiv. Deres foreldre innvandet hovedsakelig som voksne personer, mens de selv er født og oppvokst i Norge, og vil ha andre forutsetninger enn foreldrene for å klare seg på samfunnets forskjellige arenaer. De norskfødte barna har stort sett hatt hele sin oppvekst, og det meste av sin sosialisering, i Norge. Det betyr at deres oppvekst er blitt preget av de samme institusjonelle rammene som oppveksten til dem uten innvandrerbakgrunn. Samtidig skiller de seg fra andre norskfødte barn uten innvandrerbakgrunn nettopp fordi deres foreldre ikke er fra Norge, og de derfor ikke arver den kulturelle kapitalen som norskfødte foreldre overfører til sine barn. Mange norskfødte med innvandrerforeldre er relativt unge – 70 prosent er under 16 år. Men en del av innvandrerens norskfødte barn er i videregående eller høyere utdanning. I denne rapporten ser vi nærmere på deres deltakelse og resultater i utdanningssystemet, og tilknytningen til arbeidsmarkedet for noen grupper som har avsluttet sin utdanning. En del barn av innvandrerforeldre har dannet egne husholdninger og også fått egne barn, og et kapittel beskriver inntektene til en del av disse husholdningene. Rapporten avsluttes med et kapittel om sosial mobilitet hvor vi undersøker i hvilken grad innvandrerforeldrenes utdannings- og inntektsnivå har blitt overført til neste generasjon.

Publikasjonen er et samarbeidsprosjekt mellom Seksjon for befolkningsstatistikk og Seksjon for utdanningsstatistikk. Minja Tea Dzamarija har skrevet kapitlet om demografi, mens Nadine Viktoria Lunde Bratholmen har skrevet om utdanning. Mads Ivar Kirkeberg har skrevet kapitlene om deltakelse i arbeidsmarkedet og sosial mobilitet, og sammen med Frøydis Strøm kapitlet om husholdningsinntekt. Kapitlene i rapporten står for øvrig på egne ben, og kan leses uavhengig av hverandre.

Lars Østby takkes spesielt for grundig lesning av alle kapitler og mange gode kommentarer. Østby har også bidratt noe tekstlig til kapitlet om deltakelse i arbeidsmarkedet.

Kunnskapsdepartementet har finansiert rapporten.

Statistisk sentralbyrå, 26. juni 2019

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Norskfødte med innvanderforeldre utgjør en økende andel av befolkningen. Fra å være en svært liten gruppe med litt over 2 000 personer i 1970, eller beskjedne 0,06 prosent av den norske befolkningen, har denne gruppen økt til nesten 180 000 personer i 2019, og utgjør nå 3,4 prosent av folketallet. De fleste er fremdeles relativt unge – så mange som tre av fire er under 18 år. Kun 14 prosent er 25 år og eldre.

Norskfødte med innvanderforeldre oppnår noe svakere resultater i grunnskolen sammenlignet med den øvrige befolkningen. De har også en lavere andel som fullfører videregående opplæring. Sammenlikningen av disse gruppene gir et annet bilde når resultatene sees i lys av foreldrenes utdanning. Der foreldrene har høyeste fullførte utdanning på grunnskolenivå, oppnår norskfødte med innvanderforeldre bedre resultater enn den øvrige befolkningen. Norskfødte med innvanderbakgrunn deltar dessuten i større grad i høyere utdanning etter videregående enn den øvrige befolkningen. Når de er i voksen alder (25-39 år) jevner dette seg ut, og nær én av fire norskfødte med innvanderforeldre har grunnskolenivå, mens nesten halvparten har universitet- og høgsolenivå – omtrent tilsvarende som den øvrige befolkningen.

Et viktig mål for integreringspolitikken er å sikre økonomisk selvforsørging gjennom deltakelse i arbeidsmarkedet. I Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk må man ha en yrkesinntekt høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp for å bli regnet som yrkestilknyttet. Når vi måler yrkestilknytning på denne måten finner vi at norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre fra India og Vietnam har en meget sterk yrkestilknytning, og ligger på nivå med, eller litt over, den jevnaldrende befolkningen uten innvanderbakgrunn. Dette gjelder for begge kjønn. For norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvanderforeldre fra Tyrkia, Pakistan, Chile og Marokko er yrkestilknytningen en del svakere målt på denne måten, og ligger klart under nivået i den jevnaldrende befolkningen uten innvanderbakgrunn.

Ulik grad av deltakelse i arbeidsmarkedet bidrar mye til å forklare forskjeller i husholdningsinntekt mellom ulike grupper av norskfødte med innvanderforeldre. Uansett husholdningstype så har norskfødte med indisk og vietnamesisk bakgrunn et høyere inntektsnivå enn norskfødte med chilenske, marokkanske, pakistanske og tyrkiske innvanderforeldre – og også et høyere inntektsnivå enn jevnaldrende uten innvanderbakgrunn. I parhusholdninger er det til dels store forskjeller i hvilken grad begge voksne i husholdningen er yrkestilknyttet. Andelen med minst to yrkesaktive i husholdningen er lavest blant norskfødte med bakgrunn fra Tyrkia og Pakistan, og høyest blant norskfødte med bakgrunn fra Vietnam og India. Dette gjelder for både par med og uten barn. Blant norskfødte 25-39 år med pakistansk bakgrunn i parhushold med barn, har 59 prosent to eller flere yrkestilknyttede, mens dette gjelder for 53 prosent blant norskfødte med tyrkiske innvanderforeldre. Til sammenligning er tilsvarende andel blant jevnaldrende uten innvanderbakgrunn på 83 prosent, og 86 prosent blant norskfødte med bakgrunn fra Vietnam og India.

En undersøkelse av inntektsmobiliteten viser at mange norskfødte barn av innvanderforeldre har gjort det klart bedre inntektsmessig enn sine foreldre da de var på samme alder. Mange norskfødte har langt mer utdanning enn foreldregenerasjonen, og dette har bidratt til en sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet og høyere yrkesinntekter enn tilfellet var for deres innvanderforeldre da de var på samme alder (25-39 år). Resultatene samsvarer med andre undersøkelser som viser at mange norskfødte barn av innvandrere har gjennomført en klassereise, og har plassert seg høyere i inntektsfordelingen sammenlignet med sine foreldre, og for en del også når vi sammenligner med deres jevnaldrende uten innvanderbakgrunn.

Abstract

The number of Norwegian-born to immigrant parents have increased from only 2 000 persons in 1970 to almost 180 000 persons in 2019 – a rise in share of the resident population from 0.06 to 3.4 per cent in the period. Many of them are still young at age – three out of four are under 18 years old. Only 14 per cent are 25 years or older.

Norwegian-born to immigrant parents achieve somewhat weaker results in lower secondary school compared to the rest of the population. They also have a lower completion rate in upper secondary education. This is, however, no longer the case when the parent's educational level is taken into consideration. Among those whose parents' highest completed education level is lower secondary education, Norwegian-born to immigrant parents achieve better results than the rest of the population. Norwegian-born to immigrant parents also have a higher participation rate in higher education after upper secondary education than the rest of the population. In adulthood (25-39 years) the differences even out. Approximately one of four Norwegian-born with immigrant parents have attained lower secondary education, while almost half have attained higher education – roughly equivalent to the rest of the population.

An important goal for Norwegian integration policy is to ensure financial self-support by participation in the labour market. To be considered employed according to Statistics Norway's income statistics, annual income from work must exceed two times the basic amount in the National Insurance Scheme. According to this definition, we find that Norwegian-born (age 25-39) to immigrant parents from India and Vietnam have a very strong labour market participation – in line with, and even better, than among persons in the same age-group with a non-immigrant background. This is the case for both sexes. Norwegian-born women and men, age 25-39, with immigrant parents from Turkey, Pakistan, Chile and Morocco have a much weaker labour market participation – well below the level of women and men with a non-immigrant background.

Differences in employment and income from work explain much of the differences in household income between different groups of Norwegian-born with immigrant background. Regardless of type of households, Norwegian-born with Indian or Vietnamese background have a higher household income than Norwegian-born with Chilean, Moroccan, Pakistani or Turkish background – and also compared to the non-immigrant population in the same age group. Among couples, there are clear differences in the extent to which both adults participate in the labour market. The percentage share with at least two employed persons in the household, is lowest among Norwegian-born with Turkish or Pakistani background, and highest among Norwegian-born with Indian or Vietnamese background. This is the case for both couples with children, and couples without children. Among Norwegian-born with Pakistani background, age 25-39, in the household type 'couples with children', 59 per cent had at least two employed persons in the household. The corresponding figure among Norwegian-born with Turkish background was 53 per cent. In comparison, the corresponding figure was 83 per cent among persons with a non-immigrant background, and 86 per cent among Norwegian-born with Indian or Vietnamese background.

A comparison of income and education between Norwegian-born and their immigrant parents, show that many children have received a higher income level, and more education, compared to what their parents had at the same age. Many Norwegian-born have attained (higher) education, contributing to a stronger labour market participation and higher earnings compared to their immigrant parents when they were at the same age (25-39 years). These findings are consistent with findings in other surveys, where the conclusion is that many Norwegian-born to immigrant parents have performed a strong upward mobility, moving up the social ladder compared to both their parents, and in some cases also compared to the non-immigrant population in the same age group.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Datagrunnlag, definisjoner og betegnelser	8
1.1. Datagrunnlag	8
1.2. Definisjoner	10
2. Demografi	12
2.1. Norskfødte barn av innvandrere, en gruppe som vokser raskt	12
2.2. Foreldrenes innvandringshistorie	13
2.3. Flest med foreldre fra Pakistan	15
2.4. Barn av somaliske innvandrere er svært unge	16
2.5. Norskfødte med polske foreldre- en gruppe som er mangedoblet	17
2.6. Mange norskfødte med irakisk og vietnamesisk bakgrunn	17
2.7. Personer med annen innvandringsbakgrunn	19
2.8. Høy andel små barn blant norskfødte med innvandrerforeldre	20
2.9. Hver femte nyfødte hadde to innvandrerforeldre	21
2.10. Syv av ti har norsk statsborgerskap	22
2.11. Norskfødte barn av innvandrere i alle kommuner	24
2.12. I noen bydeler er hver femte innbygger barn av innvandrerforeldre	26
2.13. Lavere fruktbarhet hos døtre av innvandrere	27
2.14. Døtre av innvandrere får sitt første barn senere enn andre kvinner	28
2.15. En av tre voksne norskfødte med innvandrerforeldre bor alene	29
2.16. Halvparten lever i parforhold	30
2.17. Lav andel gifte blant innvandrernes norskfødte barn	31
2.18. Vanlig å velge ektefelle med innvandrerbakgrunn	32
2.19. Hvor mange i framtiden?	35
2.20. Innvandrerflertall i Oslo?	37
3. Utdanning	38
3.1. Grunnskole	38
3.2. Videregående opplæring	42
3.3. Gjennomføring i videregående opplæring	44
3.4. Høyere utdanning	48
3.5. Utdanningsnivå	51
4. Tilknytning til arbeidsmarkedet	55
4.1. Nærmere om de voksne norskfødte med innvandrerbakgrunn som vi skal studere	55
4.2. Hvem skal de norskfødte sammenlignes med?	56
4.3. Hvordan måle tilknytning til arbeidsmarkedet?	57
4.4. Høyest yrkestilknytning blant norskfødte med indiske og vietnamesiske foreldre	58
4.5. Lavere yrkestilknytning med økt alder for enkelte grupper menn	60
4.6. Synkende yrkestilknytning med økt alder blant norskfødte kvinner med pakistansk bakgrunn	62
4.7. ... og tyrkisk bakgrunn	64
4.8. Stabil yrkestilknytning blant tidliginnvandrede kvinner og kvinner uten innvandrerbakgrunn	64
4.9. Fordelingen av yrkesinntekt	66
4.10. Høy inntekt blant mange norskfødte menn med indisk bakgrunn	67
4.11. Høy andel kvinner med indisk og vietnamesisk bakgrunn i inntektstoppen	67
4.12. Næringsinntekt mer vanlig blant norskfødte med innvandrerforeldre	68
4.13. Aktivitetsstatus fra system for persondata	70
4.14. Mange lønnstakere jobber fulltid	72
4.15. Høy andel med heltidsarbeid blant kvinnelige lønnstakere	73
4.16. Norskfødte menn med indiske foreldre jobber oftest i akademiske yrker	74
4.17. ... mens norskfødte kvinner med tyrkiske eller chilenske foreldre jobber oftest innen salg og service	76
5. Husholdningenes inntekter	77
5.1. Store forskjeller i husholdningsinntekt	78
5.2. Og nok en gang – ulik yrkestilknytning forklarer mye	80
5.3. Varierende grad av to yrkesinntekter i parhusholdningene	81
5.4. Store forskjeller i inntektsfordelingen	82
5.5. Hvor mange eier egen bolig?	83
5.6. Store variasjoner i gjeldsnivå	85
5.7. Boligeiere har høyest gjeld	86

6. Sosial mobilitet	88
6.1. Lavinntekt blant barn.....	88
6.2. Mange har lavinntekt også som voksne.....	91
6.3. I hvilken grad går lavinntekt «i arv»?.....	92
6.4. Mange norskfødte har høyere utdanning enn sine innvandrerforeldre.....	93
6.5. Høy mobilitet i utdanning – høy yrkesinntekt	96
6.6. Høy generasjonsmobilitet- reduserte inntektsforskjeller fra innvandrerforeldrene og til deres barn	98
6.7. Døtrene er langt oftere i jobb enn mødrene	99
6.8. Høyere i inntektsfordelingen enn sine innvandrerforeldre	99
6.9. ... og mest klatrer kvinnene	100
7. Tabeller.....	102
Referanser.....	112
Figurregister	118
Tabellregister.....	120

1. Datagrunnlag, definisjoner og betegnelser

1.1. Datagrunnlag

Befolkningsstatistikk

Data som er brukt er hentet fra SSBs registre.

Våre kilder for befolkningsstatistikk er hovedsakelig SSBs befolkningsregister (BEREG) komplettert med data fra Utlendingsdatabasen (UDB) i utlendingsdirektoratet (UDI). BEREG har det sentrale folkeregisteret (DSF) som kilde. Folkeregisterdata utgjør en viktig del av SSBs grunnlagsdata. DSF er hovedkilde for all løpende befolkningsstatistikk inklusive statistikk over innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. BEREG er SSBs register over personer og familier. Registeret inneholder alle som er, eller har vært, registrert bosatt i Norge fra 1964 til nå, og i tillegg alle som var registrert bosatt ved folketellingen i 1960.

Statistikken om familier og husholdninger bygger på opplysninger fra DSF, Matrikkelen og Enhetsregisteret i Brønnøysund per 1.1.2018. For studenter som mottar borteboerstipend og er registrert bosatt hjemme hos foreldrene blir det i tillegg hentet inn alternative adresser fra NRK, Posten og Lånkassen. Studenter som er registrert bosatt sammen med foreldrene mens de studerer i utlandet er ikke inkludert.

UDB er database for alle saker som gjelder søknad om besøk og opphold i Norge samt om dem som oppholder seg i asylmottak. UDB er den viktigste kilden for informasjon om innvandringsgrunner.

Befolkningsframskrivingenes primære datakilde er SSBs befolkningsstatistikk. Det brukes tall for befolkningen etter alder, kjønn, innvandringskategori og landgruppe per 1. januar samt tall for fødsler, dødsfall, innenlandske flyttinger, innvandring og utvandring. Ved produksjonen av befolkningsframskrivingene lages det først forutsetninger om framtidig fruktbarhet, dødelighet, innenlandsk flytting og inn- og utvandring. Deretter framskrives befolkningen ved hjelp av kohort-komponentmodellene BEFINN og BEFREG. Metodene som brukes er beskrevet i rapporten om befolkningsframskrivingene (Leknes 2018).

Karakterdataene fra grunnskolen er registerdata hentet inn fra fylkeskommunenes inntakssystem VIGO, og inneholder standpunkt- og eksamens-karakterer for avgangselevne. På bakgrunn av disse karakterene beregnes hver enkelt elevs grunnskolepoeng. Personer 17 år og eldre ved høsten 2017 er ikke inkludert i tallene i rapporten, tilsvarende statistikken for karakterer ved grunnskolen. I tillegg er elever ved Steinerskoler¹ og elever ved norske skoler i utlandet² ikke inkludert i tallene.

Datagrunnlaget for **elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring** er også hentet inn fra VIGO. Dataene omfatter opplysninger om igangværende utdanning per 01.10 og avsluttet utdanning for elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring under opplæringsloven.

Innen **høyere utdanning** hentes datagrunnlaget fra Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) og fra enkelte høyskoler. Statistikken omfatter alle personer registrert som studenter ved institusjonene, med 1. oktober som tellingstidspunkt.

¹ Steinerskoler har avvikende vurderingspraksis, og er derfor ikke inkludert.

² Statistikken innebærer kun tall for norske skoler i Norge.

Den Nasjonale utdanningsdatabasen (NUDB) samler all SSBs individbaserte utdanningsstatistikk, fra avsluttet grunnskole til doktorgradsstudier, i én database. Datagrunnlaget for gjennomføring i videregående opplæring og befolkningens utdanningsnivå trekkes direkte ut fra NUDB.

Fra og med publiseringen av befolkningens utdanningsnivå i 2014 er det benyttet imputerte verdier for utdanningsnivå for innvandrere vi mangler opplysninger om. Dette fører til at andelen av befolkningen med ingen utdanning eller uoppgitt utdanningsnivå har gått ned til under én prosent. Opplysningene har imidlertid ikke blitt imputert bakover i tid (Jentoft, 2014).

Utdannings-tallene viser antall bosatte per 30.09 og alder per 31.12 det gjeldende året.

Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger

Statistisk sentralbyrås (SSB) inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger er benyttet i kapitlene 4-6 i denne rapporten. Fra og med inntektsåret 2004 er dette en heldekkende statistikk som omfatter alle personer i privathusholdninger som bor i landet ved utgangen av året. Inntektsopplysninger påkobles fra ulike administrative registre, som for eksempel Skattedirektoratet, NAV, Husbanken og Lånekassen. Husholdningssammensetning er avledet ved hjelp av ulike kilder som blant annet Det sentrale folkeregister (DSF), Lånekassen, Postens adresseregister og selv-angivelsesopplysninger. Før 2004 bygde denne statistikken på representative utvalgsundersøkelser som ble gjennomført årlig.

Fordelene ved å ha en inntektsstatistikk som omfatter alle landets privathusholdninger, er mange. Det er nå mulig å lage mer detaljert statistikk, blant annet for mindre grupper i befolkningen som for eksempel norskfødte med innvandrerforeldre, etter deres landbakgrunn. I tillegg får en sikrere tall siden en ikke lenger har utvalgsvarians slik tilfellet var tidligere med utvalgsbaserte inntektsundersøkelser for husholdninger.

Ved å koble flere årganger av statistikken sammen har man et panel som dekker hele befolkningen, og som gjør det mulig å studere blant annet forekomsten av vedvarende lavinntekt og graden av inntektsmobilitet slik det blant annet er gjort i rapportens kapittel 6.

System for persondata (SFP)

Data om aktivitetsstatus og arbeidstid hentes fra System for persondata (SFP), og er benyttet i rapportens kapittel 4. I SFP er informasjon fra en rekke administrative registre sammenstilt. Disse registerdataene gir opplysninger om en persons aktivitetsstatus i 4. kvartal hvert år, blant annet om vedkommende er sysselsatt eller ikke. Måletidspunktet er tredje uken i november, kalt referanseuken. Sysselsatte består av både lønnstakere og selvstendig næringsdrivende. SSB følger definisjonen fra Internasjonal Labour Organization (ILO), der sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken. For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken fastsettes ett som det viktigste.

Hvorvidt en person er lønnstaker avledes fra opplysninger i A-ordningen. Startdato og eventuell sluttdato for arbeidsforholdet tilsier om man har et arbeidsforhold i referanseuka. Informasjon om lønn og type lønnsutbetaling avgjør om arbeidsforholdet skal regnes som sysselsetting og om det er aktivt i statistikkperioden. Størrelsen på lønnen har ingen betydning. Personer som ikke har mottatt lønn, men som er midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. skal også regnes som sysselsatte.

Etter at lønnstakere er definert ut fra A-ordningen så identifiseres de med aktivitetsstatus som selvstendig næringsdrivende. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 4. kvartal bestemmer nivået på antall næringsdrivende. Personer med registrert næringsinntekt på selvangivelsen opptjent i løpet av året, og som ikke er klassifisert som lønnstakere, gis status som næringsdrivende helt til det anslåtte antallet næringsdrivende fra AKU i 4. kvartal er oppnådd. Man velger personer med høyest beløp i næringsinntekt fra selvangivelsen for å øke sannsynligheten for at disse faktisk var aktive som næringsdrivende på måletidspunktet i november. For mer informasjon om SFP, se for eksempel Nerland, Aurdal og Horgen (2011).

1.2. Definisjoner

Innvandrere: personer som er bosatt i Norge, men som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og har fire utenlandsfødte besteforeldre.

Norskfødte med innvandrerforeldre: personer som er født i Norge, har to foreldre som er innvandrere, og fire besteforeldre født i utlandet.

Til sammen utgjør disse to gruppene **personer med innvandrerbakgrunn**.

Den øvrige befolkningen: de som hverken er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, altså *personer uten innvandrerbakgrunn*.

Tidliginnvandrede: er innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år.

Landbakgrunn: en variabel som konstrueres med utgangspunkt i informasjon om fødeland i tre generasjoner. Variabelen viser til eget, eventuelt mors, eventuelt fars eller besteforeldrenes utenlandske fødeland. For personer født i Norge er det foreldrenes fødeland. I de tilfeller der foreldrene har ulikt fødeland er det morens fødeland som blir valgt.

For en del formål slås landene sammen i større grupper. I tilfeller hvor det er behov for å bruke en todeling av verden i statistikk brukes følgende landgruppering:

- EØS etc. er en forkortelse for EU/EØS-land, USA, Canada, Australia og New Zealand. Inkluderer også Sveits,
- Afrika, Asia etc. er en forkortelse for Afrika, Asia (inkl. Tyrkia), Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

I befolkningsframskrivningene deles verden inn i tre landgrupper (Leknes,2016):

1. Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand
2. Østeuropeiske EU-land
3. Resten av verden (Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU).

Innvandringsgrunn: oppgis for ikke-nordiske statsborgere. Vi skiller mellom arbeidsinnvandring, familieinnvandring, flukt, utdanning og «annen innvandring».

Privathusholdninger: en privathusholdning består av personer som er bosatt i samme privatbolig.

Husholdningsstørrelse: antall personer som bor i samme bolig.

Husholdningstype: gruppering av husholdningene etter hvilke typer av familier som inngår/bor i den.

Samlet fruktbarhetstall (SFT): kan tolkes som det antall barn hver kvinne kommer til å føde, under forutsetning av at fruktbarhetsmønsteret i perioden gjelder i hele kvinnens fødedyktige periode (15-49 år), og at dødsfall ikke forekommer. For at det ikke skal bli befolkningsnedgang på lengre sikt, når vi ser bort fra inn- og utvandring, må SFT være på om lag 2,06 barn.

En befolkningsframskriving er en beregning av en framtidig befolknings størrelse og sammensetning, gitt ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, flytting og inn- og utvandring. Betegnelsene framskriving eller projeksjon brukes om enhver beregning av framtidig folkemengde, også om en usannsynlig utvikling, mens en *befolkningsprognose* er en beregning av den framtidige befolkningen som oppfattes mest sannsynlig på tidspunktet prognosen blir laget. Blant SSBs ulike framskrivingsalternativer er MMMM-alternativet (mellomalternativet, eller hovedalternativet) det som i størst grad kan regnes som en befolkningsprognose.

Resultatene av en befolkningsframskriving avhenger i stor grad av hvilke forutsetninger som gjøres om komponentene. Forutsetningene om framtidig fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring lages derfor i ulike alternativer:

- M – mellomalternativ
- H – høyalternativ
- L – lavalternativ
- K – konstantalternativ
- 0 – nullalternativ

Til sammen framskriver vanligvis SSB befolkningen i 15 kombinasjoner av disse M-, L-, H-, K- og 0-alternativene. Et beregningsalternativ beskrives ved fire bokstaver i denne rekkefølgen: fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring. Betegnelsen 'hovedalternativ' brukes som sagt om MMMM-alternativet, som angir at mellomnivået er brukt for alle komponentene.

Foreldres utdanningsnivå: Henviser til foreldrenes høyeste fullførte utdanning. Den av foreldrene som har høyest utdanningsnivå definerer elevens sosiale bakgrunn/foreldrenes høyeste fullførte utdanning.

Grunnskolepoeng: Kan ses på som et samlemaal for alle karakterene. De oppsummerer alle resultater i forskjellige fag, og er med på å danne grunnlaget for opptak til videregående skole. Poengene blir regnet ut på følgende måte: Hver tallkarakter (standpunkt eller eksamenskarakter) får tilsvarende poengverdi som karakteren. Poengsummen får en ved å summere alle tallkarakterene, og deretter dele på antall karakterer. Dette gjennomsnittet, med to desimaler, multipliseres med 10.

En elev vil normalt ha maksimalt 16 tallkarakterer. Slike tallkarakterer er standpunkt-karakterer eller eksamens-karakterer. Dersom eleven derimot har færre enn åtte karakterer totalt, settes grunnskolepoeng til null.

2. Demografi

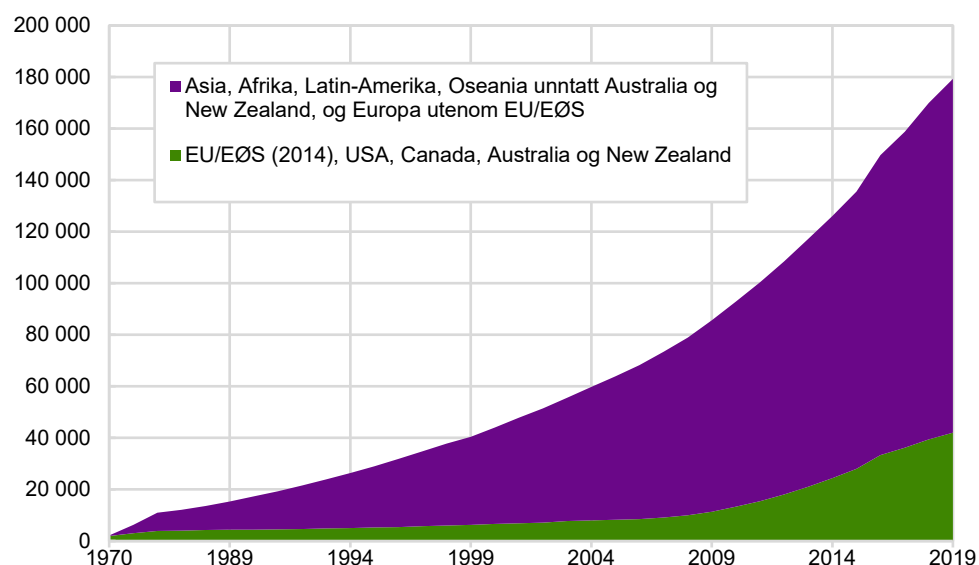
Minja Tea Dzamarija

2.1. Norskfødte barn av innvandrere, en gruppe som vokser raskt

I dette kapitlet beskriver vi demografien for gruppen norskfødte med innvandrerforeldre. Beskrivelsen bygger hovedsakelig på registerdata, og er kun supplert med resultater fra SSBs intervjuundersøkelse om levekår blant personer med innvandrerbakgrunn (LKI 2016) i den sammenheng det var relevant og mulig å utdype og forklare de statistiske funnene fra registerdata.

De siste femti årene har antallet norskfødte med innvandrerforeldre økt kraftig. Fra å være en svært liten gruppe med litt over 2 000 personer i 1970, eller beskjedne 0,06 prosent av den norske befolkningen, har denne gruppen økt til hele 180 000 personer i 2019, og utgjør nå 3,4 prosent av folketallet (figur 2.1).

Figur 2.1 Antall norskfødte med innvandrerforeldre, 1970-2019

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Landets befolkning, som per 1. januar 2019 talte 5,33 millioner er blitt mer sammensatt. En del av innvandrernes norskfødte barn er blitt voksne, og er først nå virkelig på vei inn i norsk utdanningssystem og arbeidsliv. Denne gruppen er meget interessant i et integreringsperspektiv. Deres foreldre innvandret hovedsakelig som voksne personer, mens de selv er født og oppvokst i Norge, og vil ha andre forutsetninger enn foreldrene for å klare seg på samfunnets forskjellige arenaer. De norskfødte barna har stort sett hatt hele sin oppvekst, og det meste av sin sosialisering, i Norge. Det betyr at deres oppvekst er blitt preget av de samme institusjonelle rammene som oppveksten til dem uten innvandrerbakgrunn. Samtidig skiller de seg fra andre norskfødte barn uten innvandrerbakgrunn nettopp fordi deres foreldre ikke er fra Norge, og derfor ikke arver den «kulturelle kapitalen» som norskfødte foreldre overfører til sine barn (Henriksen og Østby, 2007). Denne gruppen sees av mange som selve «lakmustesten» på hvordan det går med integreringen i Norge.

Vi tar også med i prosjektet personer som er innvandret til Norge før skolealder, som vi kaller «tidliginnvandrede». Vi kan tenke oss at en innvandrer som kom til Norge før fylte 6 år har mer til felles med en som er født i Norge enn med en som

kom hit i voksen alder. Det å se nærmere på hvilke innvandrergrupper som har mange tidliginnvandrede er viktig av flere grunner. I likhet med norskfødte med innvandrerforeldre, vil tidliginnvandrede kunne gjennomføre hele grunnskoleutdanningen i Norge, og de vil derfor på sentrale integrerings- og levekårsområder skille seg fra innvandrere som har innvandret i høyere alder. Dette kan ha betydning for et helhetlig integreringsbilde for de innvandrergruppene som har mange tidliginnvandrede. Ettersom tidliginnvandreres integreringsløp blir annerledes enn for de innvandrerne som flytter til Norge i skolealder eller senere, kan tidliginnvandrede trekke opp snittet for hele gruppen av innvandrere på ulike integreringsområder.

Vi ønsker å sammenlikne norskfødte med innvandrerforeldre med innvandrere og den øvrige befolkningen, det blir et viktig aspekt ved denne analysen. Hvorvidt denne gruppen gjør det bra eller dårlig, avhenger av hvilke resultater de oppnår sammenliknet med de andre gruppene i samfunnet.

2.2. Foreldrenes innvandringshistorie

For bedre å forstå hvordan norskfødte med innvandrerforeldre har det i dag er det viktig å vite hvordan deres foreldrebakgrunn er, hvem de selv er, og hvordan sammensetningen av gruppen har endret seg fra 1970 da «den nye» innvandringen til Norge startet opp for fullt, og frem til i dag. Norskfødte barn av innvandrere har foreldre som stammer fra alle deler av verden, både fra våre naboland, og fra fjerntliggende land som det først kom arbeidsinnvandrere og flyktninger fra, og etter hvert familiemedlemmer til begge grupper.

De 180 000 norskfødte med innvandrerforeldre som var registrert bosatt i Norge per 1. januar 2019 hadde foreldre med bakgrunn fra hele 182 forskjellige land og selvstyrte områder. Tabell 2.1 viser de 30 største gruppene, etter alder og landbakgrunn (som i dette tilfellet er mors fødeland).

Tabell 2.1 viser en detaljert aldersfordeling for de 30 største landene. Aldersfordelingen varierer betydelig med landbakgrunn. I den yngste aldersgruppen under 5 år er Polen størst med 8 200 barn, etterfulgt av Somalia og Litauen. De med familiebakgrunn fra Pakistan er eldre enn de andre store gruppene. Om lag 9 000 norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan er 20 år eller eldre. Aldersfordelingen blant norskfødte med innvandrerforeldre er viktig å ta i betraktning under lesingen av alle kapitlene i rapporten. Når 62 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre fra Polen er i førskolealder mens halvparten av dem med bakgrunn fra Pakistan er over 20 år, får det selvfølgelig stor betydning når gruppene sammenlignes.

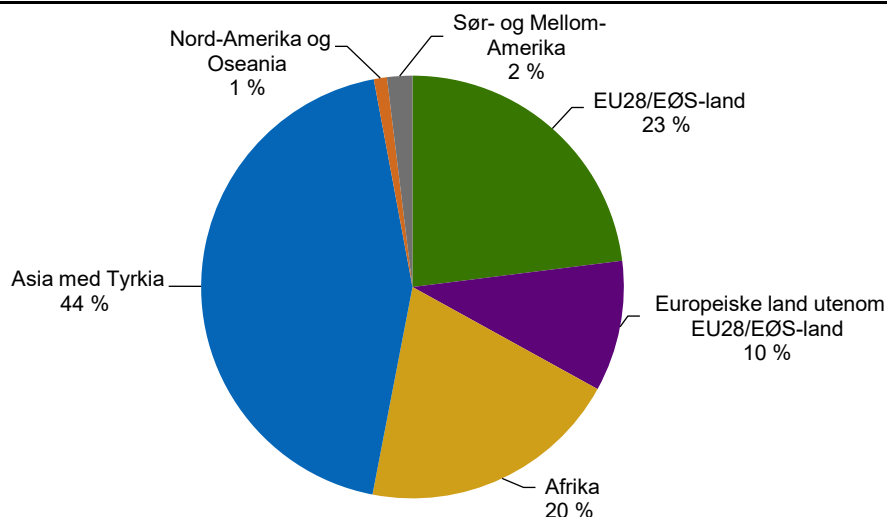
Det er ikke bare antallet norskfødte med innvandrerforeldre som har endret seg betydelig, men også sammensetningen i gruppen. I 1970 hadde hele ni av ti i denne gruppen bakgrunn fra Europa, mesteparten fra våre naboland Danmark og Sverige. I dag har om lag tre av fire norskfødte med innvandrerforeldre foreldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc.

Tabell 2.1 Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og alder. 30 største grupper. 1. januar 2019

	I alt	Alder						67 år og eldre
		0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-66 år	
Landbakgrunn								
I alt	179 294	65 223	60 462	14 668	24 367	9 108	4 248	1 218
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU28/EØS	137 244	42 830	48 601	13 466	22 619	7 925	1 768	35
EU28/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	42 050	22 393	11 861	1 202	1 748	1 183	2 480	1 183
Utvalgte land								
Pakistan	17 326	2 166	4 182	1 951	4 747	3 303	977	-
Somalia	14 160	5 819	6 144	1 067	1 107	23	-	-
Polen	13 294	8 238	4 282	113	330	215	102	14
Irak	10 696	3 381	5 633	1 101	566	10	5	-
Vietnam	9 213	1 141	2 849	1 315	2 899	994	15	-
Tyrkia	7 095	1 071	2 198	980	1 914	817	115	-
Sri Lanka	6 431	837	2 188	1 338	1 890	154	24	-
Litauen	6 115	4 539	1 562	11	:	:	:	:
Kosovo	5 736	1 448	2 530	850	864	29	15	-
Eritrea	5 295	3 450	1 287	166	329	63	-	-
Iran	4 625	1 332	1 684	629	904	76	-	-
Bosnia-Hercegovina	4 457	1 113	1 789	587	897	41	30	-
Marokko	4 441	798	1 469	570	1 010	537	57	-
Afghanistan	4 307	2 089	1 983	118	117	-	-	-
India	4 283	1 114	1 037	381	998	590	159	4
Russland	3 721	1 607	1 951	92	47	3	12	9
Syria	3 317	2 485	507	135	179	:	:	:
Tyskland	3 203	1 115	1 428	176	121	63	198	102
Sverige	3 184	1 277	838	194	195	90	223	367
Etiopia	3 083	1 574	1 178	143	171	:	:	:
Filippinene	2 806	1 174	757	204	425	230	16	-
Kina	2 255	851	736	177	403	74	10	4
Romania	2 234	1 595	549	30	33	6	15	6
Danmark	1 979	320	308	106	236	185	689	135
Chile	1 818	160	397	187	809	228	37	-
Nord-Makedonia	1 429	305	444	174	338	112	56	-
Serbia	1 329	661	352	63	97	77	79	-
Latvia	1 315	951	338	12	4	:	:	:
Sudan	1 128	815	266	31	16	-	-	-
Storbritannia	1 031	208	216	75	158	89	186	99

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Ved inngangen til 2019 utgjorde norskfødte barn av innvandrere fra Asia 44 prosent av alle i gruppen, mens 33 prosent hadde europeisk bakgrunn. Norskfødte med afrikanske foreldre utgjorde 20 prosent (figur 2.2).

Figur 2.2 Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn. Prosent. Per 1. januar 2019

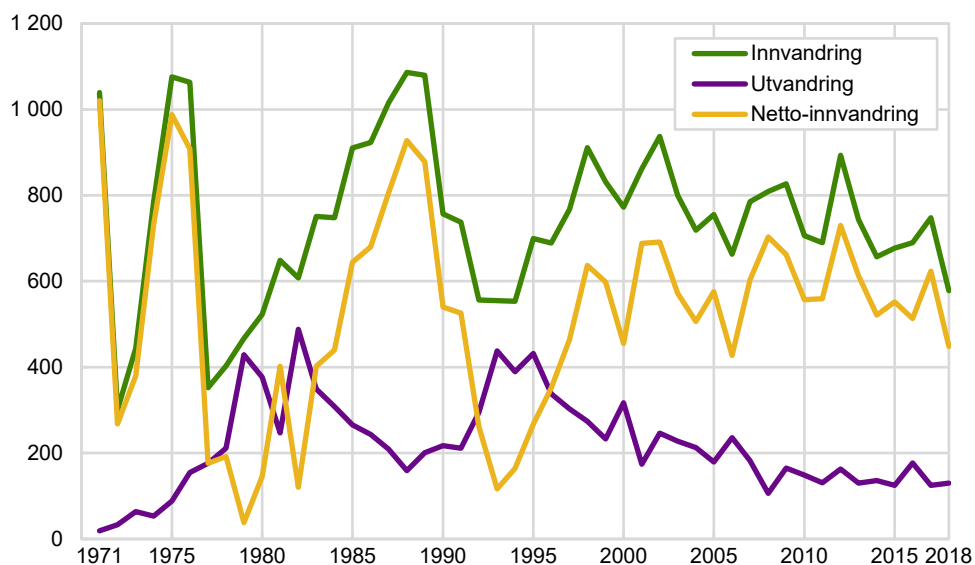
Kilde: Statistisk sentralbyrå

2.3. Flest med foreldre fra Pakistan

Den desidert største gruppen, med 17 300 personer, er norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan. Det er ikke overraskende siden deres foreldre er blant de gruppene som har lengst botid i Norge. De første innvandrerne fra Pakistan kom på slutten av 1960-tallet. Det var gode økonomiske tider i Norge, og behov for arbeidskraft innenfor servicenæringer og industri, og det kom noen arbeidsinnvandrere fra fjerne land til Norge. Flertallet var unge menn fra Pakistan, Tyrkia og Marokko (Østby, 2017). Oljeprissjokket i 1973 og økonomiske nedgangstider ble fulgt av en innvandringsstopp i 1975 (Egge-Hoveid og Sandnes, 2015). Til tross for innvandringsstoppen har det vært en positiv nettoinnvandring fra Pakistan til Norge i hele perioden 1970-2018 (figur 2.3). Det vil si at det hvert år flyttet flere fra Pakistan til Norge enn omvendt. Innvandringen fra Pakistan holdt seg mellom 400 og 1 000 personer årlig i perioden etter 1975 og fram til i dag, på grunn av betydelig familieinnvandring. Til tross for at antallet med pakistansk bakgrunn har vokst mye de siste 20 årene, fra 12 300 innvandrere i 1998 til 20 700 i 2019, har den registrerte utvandringen fra Norge til Pakistan sunket fra 400 til under 200 i perioden.

Pakistanske innvandrere er de mest såkalte endogame i Norge (Henriksen, 2010). De gifter seg i høy grad med personer som har samme landbakgrunn som seg selv. Dette påvirker også tallet på deres norskfødte barn. Får man barn med en som ikke er innvandrer, kommer ikke disse barna i kategorien norskfødte med innvanderforeldre slik SSB definerer innvanderbakgrunn.

Figur 2.3 Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Pakistan, 1971-2018

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det er få tidliginnvandrede blant dagens innvandrere fra Pakistan. Per 1. januar 2019 var det registrert 20 700 bosatte pakistanske innvandrere i Norge. Kun 14 prosent kom til Norge før fylte seks år. Andelen tidliginnvandrede pakistanere er likevel høyere enn i de fleste andre store grupper. To av tre blant tidliginnvandrede hadde en lang botid i Norge, 20 år eller mer.

Mange norskfødte barn av pakistanske innvandrere har blitt voksne. Per 1. januar 2019 var seks av ti i denne gruppen 18 år eller eldre. Kun 13 prosent var i førskolealder. Selv om de er den klart største enkeltgruppen av norskfødte med

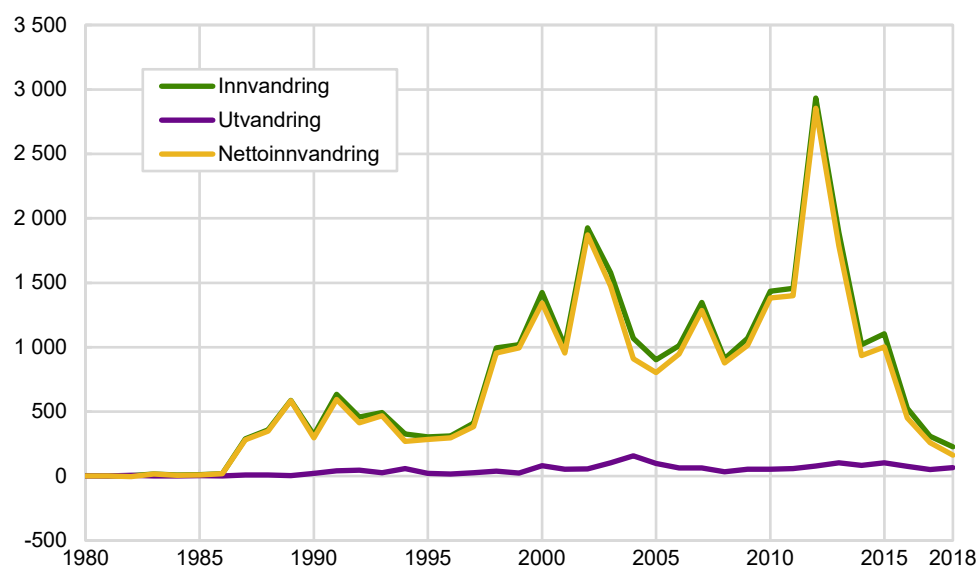
innvanderforeldre, utgjør de ikke mer enn 10 prosent av alle. Dette bekrefter igjen at mangfoldet er stort blant norskfødte barn av innvandrere.

2.4. Barn av somaliske innvandrere er svært unge

Den nest største gruppen norskfødte med innvanderforeldre har foreldre fra Somalia, med 14 200 personer. Det er fortsatt få av dem som har blitt voksne. Kun 11 prosent var 18 år eller eldre. I denne gruppen er hele 41 prosent under seks år gamle.

De aller fleste foreldrene til disse personene har flyktningbakgrunn, og mange av foreldrene har relativt kort botid i Norge. Somaliere har lenge vært den største gruppen av personer med flyktningbakgrunn i Norge, men utgjør nå den nest største gruppen. Borgerkrigen i Somalia brøt ut i 1991, og antallet asylsøkere økte betydelig på nittitallet. Som gruppe regnes likevel somaliere som relativt ny i Norge fordi om lag halvparten har bodd her i mindre enn ti år. Det var størst innvandring til Norge fra Somalia i 2012 da det kom rundt 2 900 personer (figur 2.4). Samtidig registrerer vi en betydelig nedgang i innvandringen fra Somalia fra 2014. I 2018 var innvandringen fra Somalia på det laveste nivået siden 1986, med 230 innvandring. Denne beskrivelsen er basert på informasjon om fra- og tilflyttingsland. Mange somaliske innvandrere flytter til Norge fra et annet land enn Somalia, og utvandringen av somaliere går også til andre land enn Somalia. Innvandringstallene varierer med andre ord avhengig av de variablene som velges for analyse.

Figur 2.4 Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Somalia. 1980-2018

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Per 1. januar 2019 var det registrert 28 600 bosatte somaliske innvandrere i Norge. Kun 11 prosent (3 100 personer) av dagens somaliske innvandrere kom til Norge før fylte seks år.

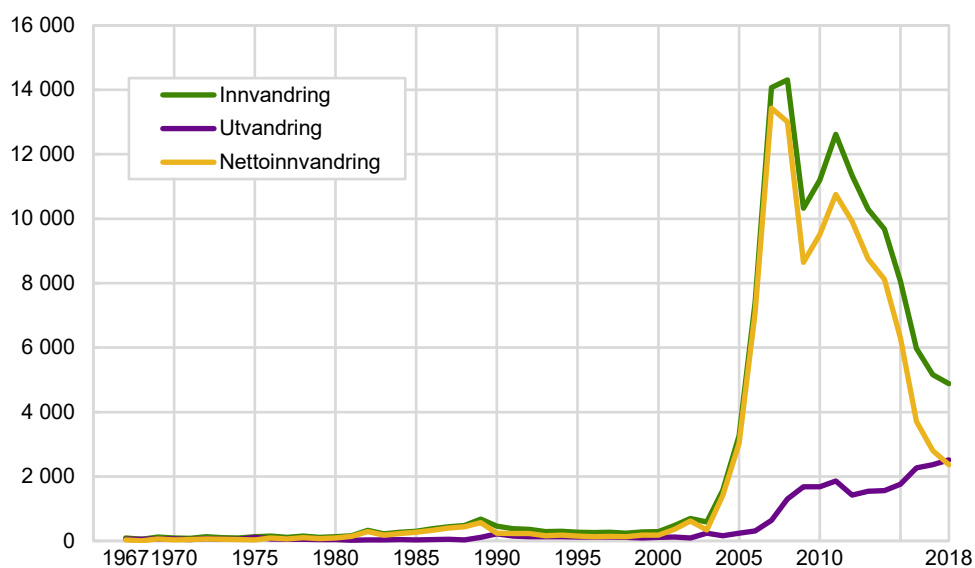
Norskfødte barn av somaliske innvandrere er en gruppe som vokser fort. Bare i løpet av de fem siste årene har denne gruppen vokst med hele 4 400 personer. I absolutte tall var tilveksten de siste fem årene størst for dem med foreldre fra Polen og Somalia.

2.5. Norskfødte med polske foreldre- en gruppe som er mangedoblet

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Polen er den tredje største gruppen, og en gruppe som er mangedoblet siden EU-utvidelsen i 2004 (figur 2.5). Per 1. januar 2004 var det registrert i underkant av 800 norskfødte barn av polske innvandrere, mens tilsvarende tall for 1. januar 2019 var 13 300 personer.

Den store arbeidsinnvandringen har i ettertid også generert mye familieinnvandring og et stadig økende antall fødsler. Denne utviklingen har gjort polakker til den desidert største innvandrerguppen i landet, med 98 700 bosatte per 1. januar 2019. Blant innvandrere fra Polen er andelen tidliginnvandrede veldig lav, kun 6 prosent. I absolutte tall er det snakk om 6 200 personer som var i førskolealder da de innvandret til Norge.

Figur 2.5 Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Polen. 1967-2018

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

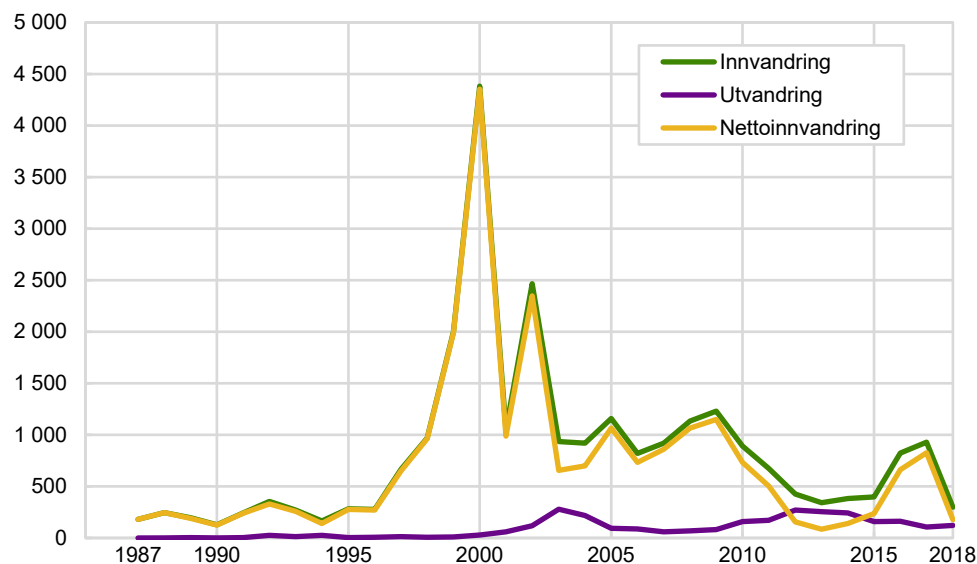
Av de om lag 13 300 norskfødte med innvandrerforeldre fra Polen var hele 62 prosent under 6 år gamle. 9 av 10 i denne gruppen er under myndighetsalder.

2.6. Mange norskfødte med irakisk og vietnamesisk bakgrunn

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak er den fjerde største gruppen med 10 700 personer. De fleste er veldig unge. Av de norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak som bodde i Norge i 2019 var åtte av ti under 16 år gamle, og omtrent en tredjedel var i førskolealderen (tabell 2.1). Deres foreldre har hovedsakelig flyktningbakgrunn, og de utgjør den fjerde største innvandrerguppen i Norge med flyktningbakgrunn. Mange av irakerne som flyktet til Norge var kurdere fra Nord-Irak. Det var i 1987 at det for første gang innvandret over 100 personer fra Irak til Norge i løpet av ett år, og det skulle gå over ti år før antallet stabiliserte seg på et høyt nivå (se figur 2.6). Mange kom i årene før og etter millenniumsåret 2000, da det hele kulminerte med 4 400 irakiske innvandringer. Etter en nedgang i 2003, kom det en ny bølge i 2005. Denne begynte å avta i 2011, men i 2016 og 2017 så vi en økning i antallet irakiske innvandrere som har en sammenheng med flyktningkrisen i 2015. De siste tallene viser en tydelig nedgang i antall innvandringer fra Irak, med under 300 innvandringer i løpet av 2018.

Per 1. januar 2019 var det registrert 23 200 bosatte irakiske innvandrere i Norge. 12 prosent (2 800 personer) av dagens irakiske innvandrere kom til Norge før fylte seks år.

Figur 2.6 Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Irak. 1987-2018

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Barn av innvandrere fra Vietnam er femte største gruppe, og teller 9 200 personer. Deres foreldre har lang botid i Norge. De første vietnamesiske innvandrerne kom som flyktninger rundt midten av 1970-tallet. Mange var båtflyktninger som ble tatt opp av norske skip i Sør-Kina havet. Av de over 14 000 bosatte innvandrerne fra Vietnam per 1. januar 2019, hadde hele syv av ti botid på 20 år eller mer. Kun ni prosent hadde kort botid i Norge (under 5 år). Derfor er deres norskfødte barn eldre enn mange andre nasjonaliteter blant norskfødte med innvanderforeldre, men likevel betydelig yngre enn norskfødte med pakistanske foreldre. 42 prosent av alle norskfødte barn av vietnamesere var 20 år eller eldre per 1. januar 2019. Tilsvarende andel for alle norskfødte med innvanderforeldre var 22 prosent, mens 52 prosent av alle norskfødte med pakistansk bakgrunn var 20 år eller eldre.

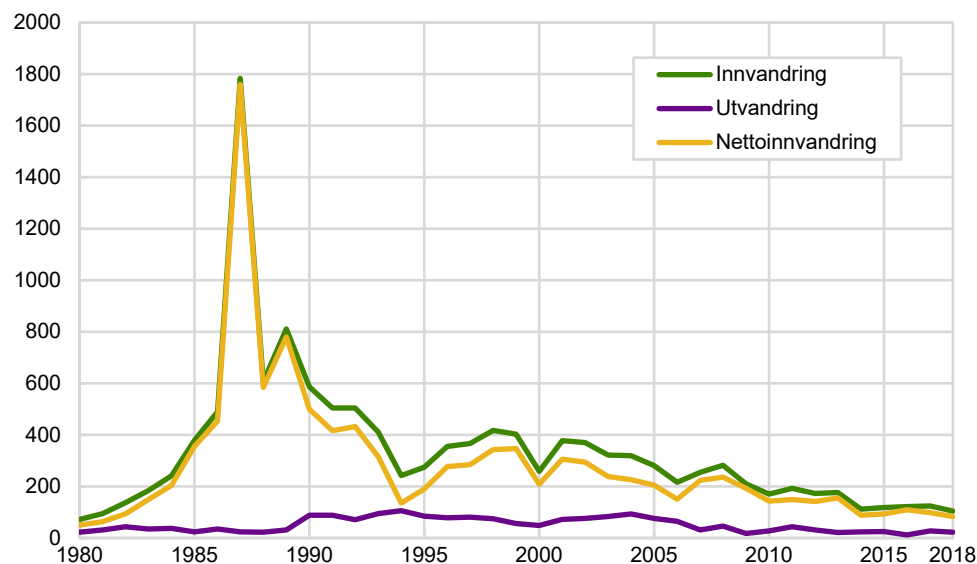
Norskfødte barn av tyrkiske innvandrere er også en gruppe med en betydelig andel i aldersgruppen 20 år eller eldre, rundt 40 prosent. Mange tyrkiske innvandrere kom til Norge som arbeidsinnvandrere før innvandringsstoppen i 1975. Etter innvandringsstoppen har økningen i denne gruppen hovedsakelig kommet gjennom familieinnvandring. Familieinnvandring innbefatter familiegjennomføring og familieetablering (se kapittel 1). Det er også en del personer blant tyrkiske innvandrere som har flyktningbakgrunn, mange av disse er kurdere. Per 1. januar 2019 utgjorde innvandrere fra Tyrkia 12 000 personer, og nærmest halvparten av disse hadde bodd i Norge i 20 år eller mer. Kun 14 prosent hadde bodd i Norge under 5 år. 36 prosent hadde dermed botid i Norge på mellom 5 og 19 år. Blant innvandrere fra Tyrkia er andelen tidliginnvandrere 11 prosent.

Norskfødte med tyrkiske foreldre er den sjette største gruppen blant barn av innvandrere, og har i likhet med norskfødte med pakistansk bakgrunn en relativ lav andel som er i førskolealderen, kun 15 prosent.

6 400 norskfødte er barn av innvandrere fra Sri Lanka. I denne gruppen, som er den syvende største gruppen norskfødte med innvanderforeldre, er hver tredje person

20 år eller eldre, mens kun 13 prosent er i førskolealder. Deres foreldre har flyktningbakgrunn. Det brøt ut borgerkrig i Sri Lanka i 1983. I årene som fulgte kom det flere tusen flyktninger til Norge. Det store flertallet av de som har kommet til Norge som flyktninger, tilhører den tamilske minoriteten på Sri Lanka. Den største innvandringen fra Sri Lanka fant sted i 1987, da det kom nesten 1 800 personer, langt flere enn i noen år før eller etter (figur 2.7). Innvandringene er på et lavt nivå, og har ligget på under 200 personer i året siden 2010. Blant innvandrere fra Sri Lanka er andelen tidliginnvandrede veldig lav, kun 6 prosent.

Figur 2.7 Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Sri Lanka. 1980-2018

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.7. Personer med annen innvandringsbakgrunn

Etter som tiden går er det stadig flere norskfødte med innvanderforeldre som kommer i den alderen at de selv får barn. Det har vært en viss oppmerksomhet i media knyttet til to grupper med annen innvandringsbakgrunn, og som ikke er en del av SSBs offisielle statistikk over innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. De to gruppene er:

- Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre
- Norskfødte med én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre.

Grunnen til at disse to gruppene er interessant nok til å bli tatt med i beskrivelsen, er at statistikk om dem ofte etterlyses i samfunnsdebatter. Noen mener at disse gruppene har mye til felles med både innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, siden alle foreldre og besteforeldre stort sett har bakgrunn fra samme land.

En liten håndfull som noen kaller «tredjegerasjon»

Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre utgjorde i alt 1 400 personer per 1. januar 2019. De er med andre ord barn av to norskfødte med innvanderforeldre. Over halvparten av gruppen har pakistansk bakgrunn. Av andre grupper kan vi nevne Tyrkia og Marokko. Man ser en tydelig sammenheng med landgruppene som har innvandret tidlig på 70-tallet. To tredjedeler av gruppen er under seks år (tabell 1.2). Gruppen er altså så liten og ung at de som tilhører den, ikke har kunnet ta mange egne valg ennå, og det vil gå mer enn 20 år før det er mulig å si noe om denne gruppens integrasjon.

Tabell 2.2 Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2019

	Alle aldre	0-5 år	6-12 år	13 år og eldre
I alt	1 412	940	375	97
Pakistan	766	500	213	53
Tyrkia	167	98	52	17
Marokko	125	92	:	:
Vietnam	115	93	:	:
India	91	60	28	3
Andre	148	97	82	24

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

«En og en halv generasjon fra utlandet»

Gruppen som består av personer født i Norge av foreldre hvor den ene er norskfødt med innvandrereforeldre og den andre er innvandrerteller 9 700 personer.

Hele 52 prosent har bakgrunn fra Pakistan, og 11 prosent har en forelder fra Tyrkia. Personer som tilhører denne gruppen er gjennomgående unge, ni av ti er under myndighetsalder, og omtrent halvparten er i førskolealderen.

Tabell 2.3 Norskfødte med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2019

	Alle aldre	0-5 år	6-12 år	13 år og eldre
I alt	9 720	4 218	3 483	2 019
Pakistan	5 063	1 937	1 972	1 154
Tyrkia	1 025	414	381	230
Marokko	379	182	157	40
India	354	142	136	76
Vietnam	325	206	103	16
Andre	2 574	1 337	734	503

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Denne gruppen vokser raskt. Den har tredoblet seg siden 2009, men utgjør foreløpig en meget beskjeden andel av den samlede befolkningen, 0,2 prosent.

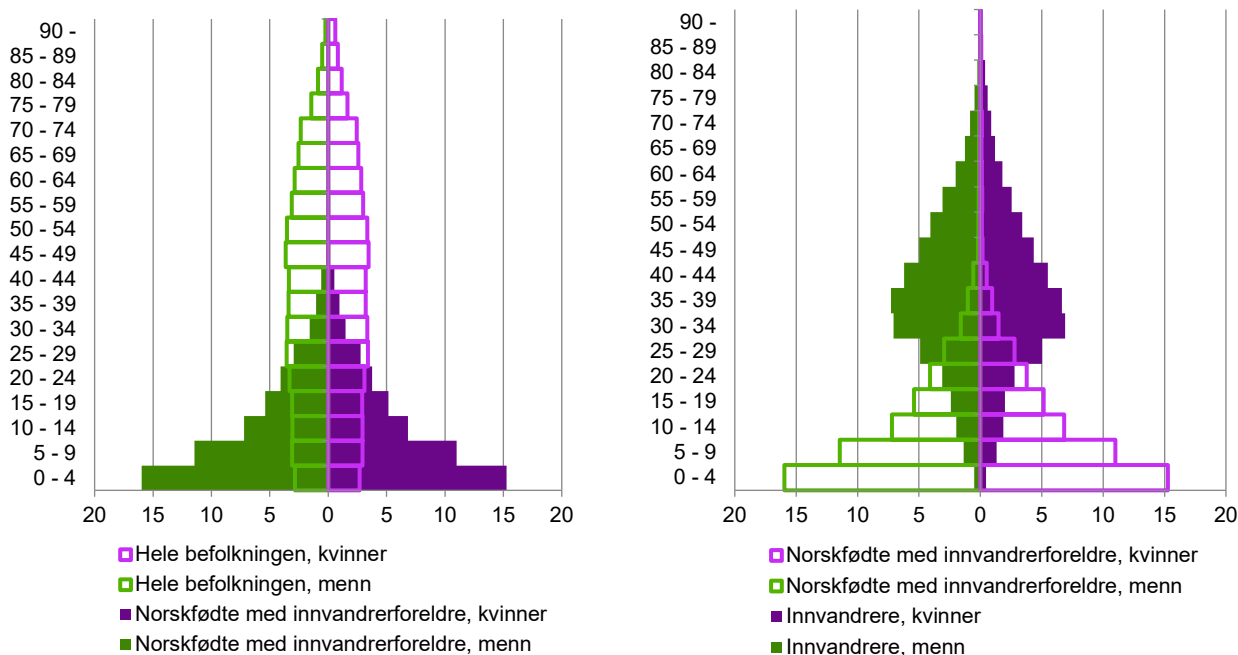
Begge disse gruppene med annen innvandringsbakgrunn kommer til å vokse i fremtiden, men de er foreløpig relatert til få land, slike med lang innvandringshistorie og et endogamt ekteskapsmønster.

2.8. Høy andel små barn blant norskfødte med innvandrereforeldre

Hvis vi ser på norskfødte med innvandrereforeldre under ett, så tilhører flest de yngste aldersgruppene. Veldig få er over 40 år gamle. Alderssammensetningen i denne gruppen er helt forskjellig fra det vi finner i den norske befolkningen og blant innvandrere. Ved inngangen til 2019 var 31 prosent av norskfødte som hadde innvandrereforeldre, under fem år. I befolkningen i Norge var rundt 6 prosent under fem år. Det er forholdsvis få barn som innvandrere, og i gruppen innvandrere var tilsvarende andel kun 1 prosent (figur 2.8). 9 av 10 norskfødte med innvandrereforeldre er under 25 år gamle, mens det samme gjelder tre av ti i befolkningen samlet sett. Blant innvandrerne er kun 18 prosent i samme aldersgruppen, knapt to av ti. Vi finner flest innvandrere i aldersgruppene mellom 25-39 år. Den sterke økningen i innvandring siden 2006, og det at mange av disse har fått barn i Norge, forklarer fasongen på de to pyramidene.

Som for hele befolkningen var det også blant norskfødte med innvandrereforeldre omtrent like mange menn som kvinner.

Figur 2.8 Befolkningspyramider. Hele befolkningen og norskfødte med innvandrerforeldre samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2019

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør som tidligere nevnt, 3,4 prosent av den totale folkemengden i Norge. Siden de fleste er svært unge, utgjør de en større andel av alle barn og unge i Norge, og en forsvinnende liten andel av eldre.

- 0-5 år: Det er 65 000 norskfødte barn med innvandrerforeldre som er under skolealder. Dette er 18,3 prosent av alle 0-5 åringer.
- 6-19 år: 75 000 norskfødte barn av innvandrere er i utdanningsalder (8,4 prosent av alle i denne alderen).
- 15-74 år: Når en skal beregne arbeidsstyrken og arbeidsdeltakelse i Norge tar en ofte utgangspunkt i de som er mellom 15 og 74 år. Av alle norskfødte med innvandrerforeldre er det 57 000 som er 15 år eller eldre. De utgjør 1,4 prosent av alle i alderen 15-74 år (tabell 2.4).

Tabell 2.4 Norskfødte med innvandrerforeldre per 1. januar 2019. Utvalgte aldersgrupper. Absolutte tall og prosent

Alder	I alt	Norskfødte med innvandrerforeldre	Prosent
I alt	5 328 212	179 294	3,4
0-5	356 139	65 223	18,3
6-19	899 318	75 130	8,4
15-74	4 003 208	57 277	1,4
67+	805 694	1 218	0,2

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.9. Hver femte nyfødte hadde to innvandrerforeldre

Stadig flere av barna som fødes i Norge har to innvandrerforeldre. I begynnelsen av 1970-årene ble det årlig født mellom 200 og 300 barn med innvandrerforeldre (Vassenden, 1997). Senere har tallet økt jevnt, og i 2008 var tilsvarende tall 6 800 barn, eller 11 prosent av alle nyfødte (Dzamarija, 2010). Ti år senere har andelen økt til 22 prosent (tabell 2.5). At antall barn som fødes i Norge av innvandrerforeldre har økt så kraftig henger sammen med at det er blitt mange flere innvandrere her i landet, mange flere innvandrerkvinner i fødedyktig alder, og dermed mange flere potensielle mødre og fedre.

Tabell 2.5 Levendefødte med to innvanderforeldre, etter landbakgrunn, 2011-2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I alt	60 220	60 255	58 995	59 084	59 058	58 890	56 633	55 120
Norskfødte med innvanderforeldre	9 449	10 254	10 623	11 353	11 728	11 185	12 341	11 937
Av dette norskfødte med innvanderforeldre fra:								
Polen	1 158	1 261	1 380	1 486	1 609	1 477	1 611	1 590
Somalia	925	1 006	1 021	1 042	1 075	1 082	1 004	843
Litauen	498	700	747	846	896	827	859	811
Syria	66	62	76	104	168	541	680	790
Eritrea	250	322	349	395	487	535	741	768
Irak	690	687	680	632	610	222	494	495
Afghanistan	289	338	348	333	336	306	383	359
Pakistan	432	380	411	373	394	360	365	351

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I 2018 ble det født 55 100 barn i Norge, av dem 12 000 med to innvanderforeldre. Den klart største nasjonaliteten i 2018 var nyfødte med polske foreldre (1 600). Den nest største gruppen var de med somaliske foreldre etterfulgt av norskfødte med innvanderforeldre fra Litauen.

2.10. Syv at ti har norsk statsborgerskap

Ved inngangen til 2019 hadde hele 69 prosent av norskfødte med innvanderforeldre norsk statsborgerskap. I noen grupper var så godt som alle norske statsborgere, slik som norskfødte barn av innvandrere fra Vietnam, Pakistan, Sri Lanka, Marokko og Kosovo (tabell 2.6). Dette er ikke overraskende siden deres foreldre er blant de gruppene som har lengst botid i Norge, og mange har ervervet norsk statsborgerskap. Blant alle bosatte innvandrere i Norge er det i alt 32 prosent som har byttet til norsk statsborgerskap, mens i de ovennevnte innvandergruppene varierer andelen med norsk statsborgerskap mellom 75 og 86 prosent. Dette bekrefter at botid har veldig mye å si når det gjelder overgang til norsk statsborgerskap.

I levekårsundersøkelsen blant personer med innvanderbakgrunn som ble gjennomført i 2016, ble fire grupper norskfødte med innvanderforeldre i alderen 16-39 år med familiebakgrunn fra Pakistan, Vietnam, Tyrkia og Sri-Lanka spurt om blant annet statsborgerskap. Nesten alle i utvalget hadde norsk statsborgerskap. Til tross for prinsippet om ett statsborgerskap i Norge, er det rundt 17 prosent som oppgir at de innehar et annet statsborgerskap i tillegg til det norske (Dalgard, 2018). Andelene varierer med landbakgrunn. Den høyeste andelen naturaliserte med dobbelt statsborgerskap finner vi blant norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia, hvor 75 prosent av de spurte oppgir at de har et annet statsborgerskap i tillegg til det norske. Andelene er under 10 prosent for personer fra Pakistan, Sri Lanka og Vietnam.

Tabell 2.6 Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og statsborgerskap. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2019

	I alt	Norske statsborgere	Utenlandske statsborgere	Andel med norsk statsborgerskap
I alt	179 294	123 917	55 377	69,1
Pakistan	17 326	16 716	610	96,5
Somalia	14 160	11 407	2 753	80,6
Polen	13 294	1 380	11 914	10,4
Irak	10 696	10 046	650	93,9
Vietnam	9 213	9 094	119	98,7
Tyrkia	7 095	6 657	438	93,8
Sri Lanka	6 431	6 183	248	96,1
Litauen	6 115	289	5 826	4,7
Kosovo	5 736	5 442	294	94,9
Eritrea	5 295	3 199	2 096	60,4
Iran	4 625	4 178	447	90,3
Bosnia-Hercegovina	4 457	3 903	554	87,6
Marokko	4 441	4 219	222	95,0
Afghanistan	4 307	3 728	579	86,6
India	4 283	3 531	752	82,4
Russland	3 721	1 887	1 834	50,7
Syria	3 317	1 249	2 068	37,7
Tyskland	3 203	688	2 515	21,5
Sverige	3 184	849	2 335	26,7
Etiopia	3 083	2 358	725	76,5

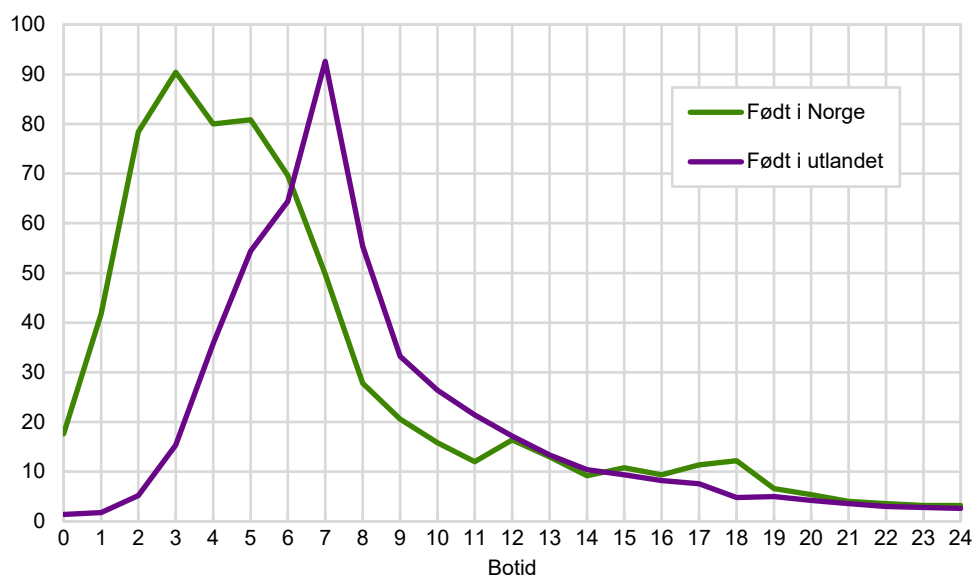
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Registerstatistikken over statsborgerskap per 1. januar 2019 viser at særlig blant norskfødte med innvanderforeldre fra land i EØS er det lave andeler naturaliserte. Blant norskfødte med innvanderforeldre fra Litauen og Polen var andelen med norsk statsborgerskap henholdsvis 5 og 10 prosent. I denne gruppen er det mange barn med nyankomne foreldre som ikke har rukket å opparbeide nødvendig botid i Norge for å kvalifisere til norsk statsborgerskap. Tallene for overgang til norsk statsborgerskap viser i tillegg at få arbeids- og familieinnvandrere fra EØS som tilfredsstillt botidskravet prioriterer å skaffe seg norsk statsborgerskap (Naz og Vassenden, 2019). Følgelig blir deres norskfødte barn også utenlandske statsborgere.

En SSB-analyse (Naz og Vassenden, 2019) som følger innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre som faktisk skiftet statsborgerskap i perioden 2013-2017, viser at for norskfødte med innvanderforeldre skjer de fleste overgangene når de er tre år gamle, mens for utenlandsfødte er det syv års botid som utløser flest skifter av statstilhørighet (figur 2.9).

Den viktigste årsaken til at norskfødte med innvanderforeldre skifter statsborgerskap etter kortere tid enn de utenlandsfødte er at deres foreldre kunne begynne opparbeidingen av botid noen år før de fikk barn. Når foreldrene skifter til norsk statsborgerskap får det automatisk virkning for barna uavhengig av barnas botid.

Figur 2.9 Overgang til norsk statsborgerskap, etter botid og fødeland i Norge/utlandet. Gjennomsnitt for overgangene 2013-2017. Antall per tusen utenlandske statsborgere

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.11. Norskfødte barn av innvandrere i alle kommuner

Det bodde norskfødte med innvandrerforeldre i alle landets kommuner ved inngangen til 2019. Fordelingen mellom de ulike kommunene varierer likevel mye. Norskfødte med innvandrerforeldre er i likhet med sine foreldre klart sentralisert i Oslo og Akershus. Siden det store flertallet av norskfødte med innvandrerforeldre er barn, forteller bosettingsmønsteret deres mest om foreldrenes valg av bostedet.

Oslo er helt spesiell blant norske kommuner når det gjelder innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Ingen andre kommuner har tilnærmedesvis så mange med innvandrerbakgrunn i absolutte tall. 228 000 personer med innvandrerbakgrunn var registrert bosatt i Oslo per 1. januar 2019, mens Bergen var rangert som kommune nummer to med 50 100 innvandrere og deres norskfødte barn.

31 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre bor i Oslo (tabell 2.7). Etter Oslo hadde Bergen kommune høyest andel av alle i denne gruppen, med 5 prosent. Det betyr at det bor seks ganger så mange norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo (55 400) som i kommune nummer to, Bergen (8 600). Det var flere norskfødte med innvandrerforeldre i Alna bydel enn i noen annen kommune unntatt Oslo.

Tabell 2.7 . Norskfødte med innvandrereforeldre, etter kommune. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2019

	Norskfødte med innvandrereforeldre	I prosent av alle norskfødte med innvandrereforeldre
Hele landet	179 294	100
0301 Oslo kommune	55 360	30,9
1201 Bergen	8 594	4,8
1103 Stavanger	5 482	3,1
0602 Drammen	5 176	2,9
5001 Trondheim	4 975	2,8
0219 Bærum	4 962	2,8
0231 Skedsmo	4 222	2,4
1102 Sandnes	3 534	2,0
1001 Kristiansand	3 521	2,0
0230 Lørenskog	3 464	1,9

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Av Oslos 681 000 innbyggere var 8 prosent norskfødte med innvandrereforeldre per 1. januar 2019. Dette er en økning på 3 prosentpoeng i løpet av 15 år. I 2004 var tilsvarende andel 5 prosent av totalbefolkningen i hovedstaden. Sammenlignet med 2004 har andelen norskfødte med innvandrereforeldre i befolkningen økt både for hele landet, Oslo kommune og alle bydelene i hovedstaden. Norskfødte med innvandrereforeldre i Oslo har bakgrunn fra 167 ulike land.

Det er flere grunner til at Oslo skiller seg ut med mange norskfødte med innvandrereforeldre. Viktigst er at innvandrere fra EØS etc. i mindre grad får barn i Norge med andre fra sitt land, mens andelen er høyere blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. Den sistnevnte gruppen har en mye høyere konsentrasjon i Oslo. Det er større andel i Oslo med lang botid sammenlignet med landet for øvrig. Dermed har de hatt bedre tid på seg til å stifte familie og få barn. Samtidig er det ofte så mange i Oslo som er kommet fra samme land at det er mulig å finne en partner blant andre innvandrere. Flest norskfødte med innvandrereforeldre har vi i gruppen med bakgrunn fra Pakistan (10 500), en gruppe med foreldre som har bodd lenge i Norge, og når de får barn er det som regel med en partner fra samme land. Den nest største gruppen i Oslo utgjør norskfødte barn av innvandrere fra Somalia, med 6 200 personer. Deretter følger personer med marokkanske foreldre med 3 100.

Bosettingsmønsteret til norskfødte med innvandrereforeldre i disse gruppene er likt foreldrenes, med en stor konsentrasjon i Oslo og Akershus. Våre tall bekrefter dette. Seks av ti pakistanske innvandrere bor i Oslo. Det samme gjelder deres norskfødte barn. I Akershus er norskfødte barn av pakistanterne også den største gruppen med 4 000 personer. 23 prosent av alle norskfødte med innvandrereforeldre fra Pakistan har Akershus som sitt hjem. Det samme gjelder 21 prosent av pakistanske innvandrere. Fire av ti norskfødte med innvandrereforeldre fra Somalia bodde i Oslo kommune ved inngangen til 2019. Blant somaliske innvandrere var andelen som bor i hovedstaden på litt over 34 prosent. Både somalierne og deres norskfødte barn bor nokså konsentrert i hovedstadsregionen. Etter Oslo var Bergen den kommunen hvor det bodde flest norskfødte med innvandrereforeldre fra Somalia, med 600 personer eller 4 prosent av alle norskfødte barn med somaliske foreldre.

Den tredje største gruppen norskfødte med innvandrereforeldre, barn med polske foreldre, er jevnt fordelt mellom kommuner enn norskfødte med pakistansk og somalisk bakgrunn. Kun 13 prosent i denne gruppen, 1 700 personer var registrert bosatt i hovedstaden. Deretter følger Bergen hvor man finner fem prosent av alle norskfødte med polske foreldre (660). Dette er i samsvar med bosettingsmønsteret som vi finner blant polske innvandrere.

2.12. I noen bydeler er hver femte innbygger barn av innvandrereforeldre

Noen bydeler i hovedstaden har en høy konsentrasjon av norskfødte med innvandrereforeldre. I enkelte bydeler tilhører rundt 20 prosent av befolkningen denne gruppen (tabell 2.8). Andelen ligger godt over både Oslo (8,1 prosent) og landet som helhet (3,4 prosent).

Fordelingen av de norskfødte med innvandrereforeldre er en følge av foreldrenes fordeling. Det er de samme bydelene hvor andelen innvandrere er høyest. Vi skal se nærmere på de bydelene i hovedstaden hvor omtrent hver femte person er norskfødt med innvandrereforeldre: Stovner, Søndre Nordstrand og Alna.

Stovner er den bydelen i Oslo hvor andelen norskfødte med innvandrereforeldre er høyest. Stovner hadde 33 000 innbyggere ved inngangen av 2019, og 6 700 av dem er norskfødte barn av innvandrere. Det er 20 prosent av befolkningen i bydelen. I denne gruppen finner vi flest med bakgrunn fra Asia, hele syv av ti. I Stovner er det flest norskfødte med innvandrereforeldre fra Pakistan. Andelen som norskfødte med innvandrereforeldre utgjør av alle innbyggere i Stovner har nesten doblet seg i løpet av de siste 15 årene (tabell 2.8). I samme periode har befolkningen uten innvandrerbakgrunn gått ned med drøye 5 000 personer.

Tabell 2.8 Norskfødte med innvandrereforeldre, etter bydel. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2004 og 2019

	2004			2019		
	Hele befolkningen	Norskfødte med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre i prosent av alle i bydelen	Hele befolkningen	Norskfødte med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre i prosent av alle i bydelen
Oslo i alt	521 886	27 179	5,2	681 071	55 360	8,1
Gamle Oslo	34 579	2 850	8,2	55 683	5 133	9,2
Grünerløkka	36 779	1 841	5,0	60 844	3 956	6,5
Sagene	28 816	1 161	4,0	43 801	2 268	5,2
St. Hanshaugen	26 728	457	1,7	38 400	1 436	3,7
Frogner	45 042	570	1,3	58 897	1 947	3,3
Ullern	26 977	369	1,4	33 760	964	2,9
Vestre Aker	40 424	554	1,4	49 153	1 233	2,5
Nordre Aker	40 235	511	1,3	51 558	1 312	2,5
Bjerke	24 256	1 803	7,4	32 500	4 019	12,4
Grorud	24 617	2 289	9,3	27 583	4 323	15,7
Stovner	28 109	3 095	11,0	32 909	6 717	20,4
Alna	43 612	4 739	10,9	49 457	8 918	18,0
Østensjø	42 484	1 754	4,1	50 427	3 557	7,1
Nordstrand	42 939	776	1,8	51 882	1 667	3,2
Søndre Nordstrand	33 088	4 372	13,2	38 803	7 583	19,5
Sentrum	495	11	2,2	1 382	70	5,1
Marka	1 596	5	0,3	1 633	15	0,9
Uoppgitt bydel Oslo	1 110	22	2,0	2 399	242	10,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Ved inngangen til 2019 hadde Søndre Nordstrand bydel 38 800 innbyggere. Her var også hver femte innbygger et norskfødt barn av to innvandrere (7 600). I denne gruppen finner vi flest med bakgrunn fra Asia, og flest fra Pakistan. I løpet av femten år har antallet norskfødte med innvandrereforeldre i bydelen gått opp med drøye 3 200 mens resten av befolkningen har gått ned med omtrent like mange.

I bydelen Alna bodde det nesten 49 500 innbyggere per 1. januar 2019. 18 prosent i Alna (8 900) er norskfødte med innvandrereforeldre. Nær 1 prosent av Norges innbyggere bor i Alna, mens bydelen huser 5 prosent av landets norskfødte med innvandrereforeldre. I løpet av femten år har den øvrige befolkningen i Alna bydel gått ned med nesten 6 000 personer, mens norskfødte med innvandrereforeldre stod for en vekst på 4 200 personer i samme perioden. Blant norskfødte med innvandrereforeldre i Alna bydel finner vi flest med bakgrunn fra Asia. Den største

gruppen har bakgrunn fra Pakistan. Deretter følger norskfødte barn av innvandrere fra Tyrkia og Marokko, tre grupper med foreldre som har bodd lenge i landet.

Tabell 2. 9 viser at norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan rangerer som nummer én i alle de tre bydelene med høyest andel norskfødte med innvanderforeldre. Norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia, som er den nest største gruppen i Oslo, er på første plass i seks bydeler; i indre Oslo Øst og i bydelene St. Hanshaugen, Nordre Aker og Nordstrand.

Tabell 2.9 Norskfødte med innvanderforeldre, største landgrupper i Oslo. Bydeler. Per 1. januar 2019

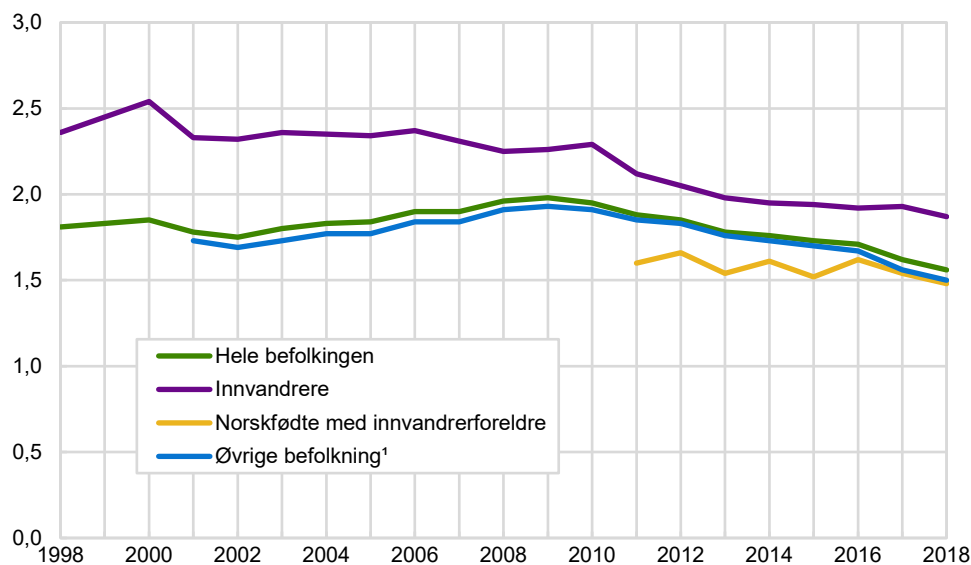
Norskfødte med innvanderforeldre	1.	2.	3.
Hele Oslo			
Gamle Oslo	Somalia	Pakistan	Vietnam
Grünerløkka	Somalia	Pakistan	Vietnam
Sagene	Somalia	Vietnam	Pakistan
St. Hanshaugen	Somalia	Vietnam	Sverige
Frogner	Sverige	Somalia	Iran
Ullern	Polen	Sverige	Pakistan
Vestre Aker	Polen	Somalia	Pakistan
Nordre Aker	Somalia	Pakistan	Polen
Bjerke	Pakistan	Sri Lanka	Irak
Grorud	Pakistan	Sri Lanka	Somalia
Stovner	Pakistan	Sri Lanka	Somalia
Alna	Pakistan	Tyrkia	Marokko
Østensjø	Pakistan	Somalia	Marokko
Nordstrand	Somalia	Pakistan	Polen
Søndre Nordstrand	Pakistan	Somalia	Marokko

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

2.13. Lavere fruktbarhet hos døtre av innvandrere

Fruktbarhetsmønsteret er relevant på flere måter i en analyse av innvandringen. Innvandrernes, eller nærmere bestemt innvandrerkvinnenes fruktbarhet, og barnetall er viktig for hvordan innvandringen påvirker befolkningsutviklingen på lang sikt. Det finnes mange forestillinger om at bestemte grupper av innvandrere og deres barn etter hvert vil utgjøre flertallet av befolkningen på grunn av høy fruktbarhet. Det er derfor viktig å beskrive faktiske forhold. Fruktbarhet oppfattes av mange som en integreringsindikator.

Fruktbarheten til innvandrere har tradisjonelt ligget noe høyere enn for den øvrige befolkningen. Innvandrerkvinnene trekker den generelle fruktbarheten i Norge litt opp med 0,04-0,07 for alle kvinner, men deres bidrag til den generelle fruktbarheten er relativt liten. De nyeste tallene viser at fruktbarheten til innvandrerkvinner går ned (Andersen, 2019). I 2018 ble samlet fruktbarhetstall (SFT) for innvandrerkvinner målt til **1,87** per kvinne – det laveste noen gang. SFT for alle kvinner i Norge var i samme periode **1,56**. Innvandrerkvinnenes norskfødte døtre er en gruppe som består av en stor andel unge. Men stadig flere kvinner født av to innvanderforeldre er nå kommet i en alder der det er naturlig å få barn. Det har etter hvert blitt mange nok i fødedyktig alder til at det gir mening å studere fruktbarheten blant innvandrernes døtre. I 2018 var det rundt 26 600 kvinner i alderen 15-49 år som var norskfødte døtre av to innvandrere. De fleste av disse var riktignok relativt unge, hver femte var under myndighetsalder. SSB har beregnet SFT for denne gruppen for perioden 2011-2018 (se figur 2.10).

Figur 2.10 Samlet fruktbarhetstall (SFT), etter mors innvandningskategori. 1998-2018

¹ Norskfødte med innvandrerforeldre er med i gruppen for perioden 2001-2010.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

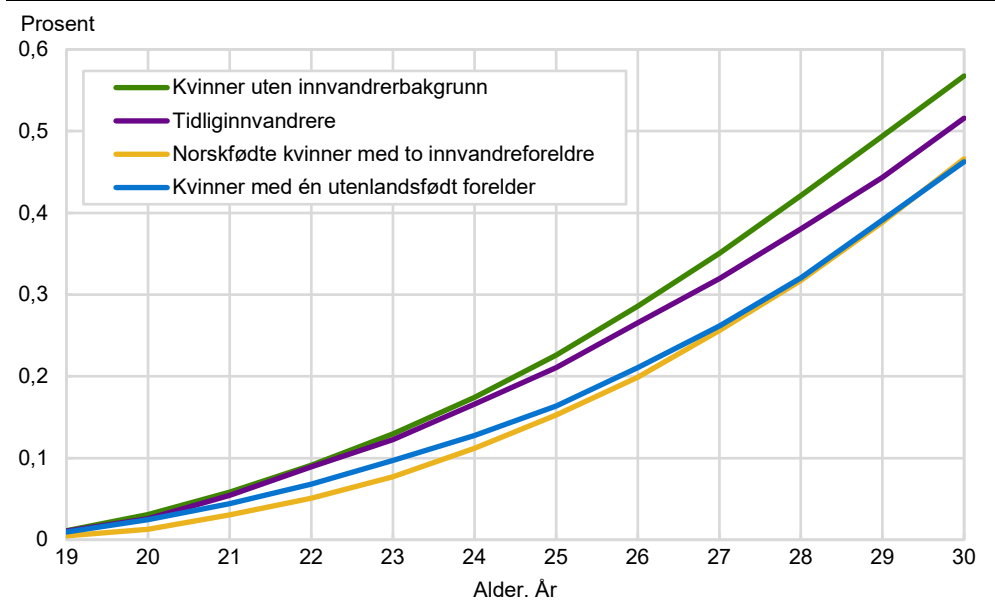
Linjen for innvandrer døtrene er nokså hakkete i begynnelsen. Det henger sammen med at det var få kvinner og få fødsler i denne gruppen, slik at tilfeldige variasjoner fra år til år kunne få store utslag. Fra 2016 begynner bildet å stabilisere seg. Grafen viser at fruktbarheten blant innvandrernes døtre ikke bare er klart lavere enn innvandrerkvinnenes fruktbarhet, den ser også ut til å være noe lavere enn for den øvrige befolkningen (kvinner uten innvandrerbakgrunn). I 2018 var SFT for norskfødte kvinner med innvandrerforeldre **1,48**. Døtre av innvandrere i Norge har med andre ord lavere fruktbarhet enn resten av befolkningen.

Det må også sies at SFT ikke nødvendigvis er et godt egnet mål for en gruppes samlede fruktbarhet når gruppens aldersfordeling er så skjev som tilfellet er for døtre av innvandrerkvinner.

2.14. Døtre av innvandrere får sitt første barn senere enn andre kvinner

En analyse av kvinners alder ved første fødsel i forskjellige grupper med og uten innvandrerbakgrunn (Dommermuth, 2019), viser at norskfødte kvinner med innvandrerforeldre får sitt første barn senere enn både kvinner uten innvandrerbakgrunn og tidliginnvandrede kvinner.

Analysen er basert på et utvalg av kvinner født mellom 1985 og 1998 som ble fulgt ut 2017. Det ble fanget opp alder ved første fødsel for dem som hadde blitt mødre. Figur 2.11 viser at andelen mødre er størst blant kvinner i resten av befolkningen. Tidliginnvandrede kvinner ligger nærmest resten av befolkningen, men avstanden til dem øker med alder. Ved 30 års alder har over halvparten av tidliginnvandrede kvinner samt kvinner i resten av befolkningen rukket å få sitt første barn, mens andelen er rundt 45 prosent for norskfødte døtre av innvandrere.

Figur 2.11 Andel kvinner med barn, i alderen 18-30 år, etter innvandrerbakgrunn

Siden innvandrerkvinner har en høyere fruktbarhet enn kvinner i resten av befolkningen, er det interessant å se om dette var tilfellet også for deres døtre. Både SFT og resultater fra analysen av alder ved første fødsel viser imidlertid at det ikke er tilfelle. Døtre av innvandrere har lavere fruktbarhet enn andre kvinner, og særlig mye lavere enn innvandrerkvinner. De får sitt første barn senere enn kvinner uten innvandrerbakgrunn. Færre i denne gruppen er mødre ved 30-års alder (Dommermuth, 2019). Samtidig er det verdt å legge merke til at de fleste kvinnene i denne analysen fortsatt er forholdsvis unge. Det kan hende at forskjellene mellom norskfødte døtre av innvandrere og kvinner uten innvandrerbakgrunn i endelig antall barn per kvinne, som først kan måles ved 45 års alder, vil bli mindre eller til og med omvendt. SSBs oppgave er å følge med på utviklingen.

2.15. En av tre voksne norskfødte med innvandrerforeldre bor alene

Dette avsnittet baserer seg på SSBs husholdningsstatistikk. Populasjonen er avgrenset til å omfatte de privathusholdningene det bor «voksne» norskfødte med innvandrerforeldre i. Vi ser altså på norskfødte med innvandrerforeldre som har etablert egne privathusholdninger.

Det er i alt 25 800 norskfødte med innvandrerforeldre som regnes som voksne i husholdningsstatistikken (tabell 2.10). De har enten flyttet hjemmefra eller har etablert egen familie (er i samliv/har fått egne barn) innenfor foreldrenes husholdning og bor i flerfamiliehusholdninger. De norskfødte med innvandrerforeldre som faller i denne kategorien er relativt unge. Om lag to av tre (65 prosent) er i aldersgruppen 18-34 år.

Tabell 2.10 Voksne norskfødte med innvanderforeldre bosatt i privathusholdninger. Husholdningstype og landbakgrunn. Utvalgte land, 2017. Prosent

	I alt	Aleneboende	Par uten hjemmeboende barn	Par med barn 0-17 år	Mor/far med barn 0-17 år	Enfamilie_hus holdninger med voksne barn	Flerfamilie- husholdninger uten barn 0-17 år	Flerfamilie- husholdninger med barn 0-17 år
I alt	25 765	29	18	24	3	2	15	10
Pakistan	5 629	19	9	39	3	0	12	18
Vietnam	2 680	34	20	15	1	0	22	9
Tyrkia	1 631	22	14	39	4	0	11	10
India	1 081	30	17	29	2	0	12	10
Marokko	958	31	12	28	4	0	13	11

Kilde: Familie- og husholdningsstatistikk. Statistisk sentralbyrå

Blant de voksne norskfødte med innvanderforeldre er i underkant av 30 prosent aleneboende. Innvandrere fra Pakistan bor i liten grad alene (Andersen, 2017). Denne trenden gjelder også de voksne barna deres, kun 19 prosent voksne norskfødte med bakgrunn fra Pakistan bor alene. Av de utvalgte gruppene som vi analyserer i dette avsnittet finner vi flest aleneboende blant norskfødte med vietnamesisk bakgrunn, 34 prosent.

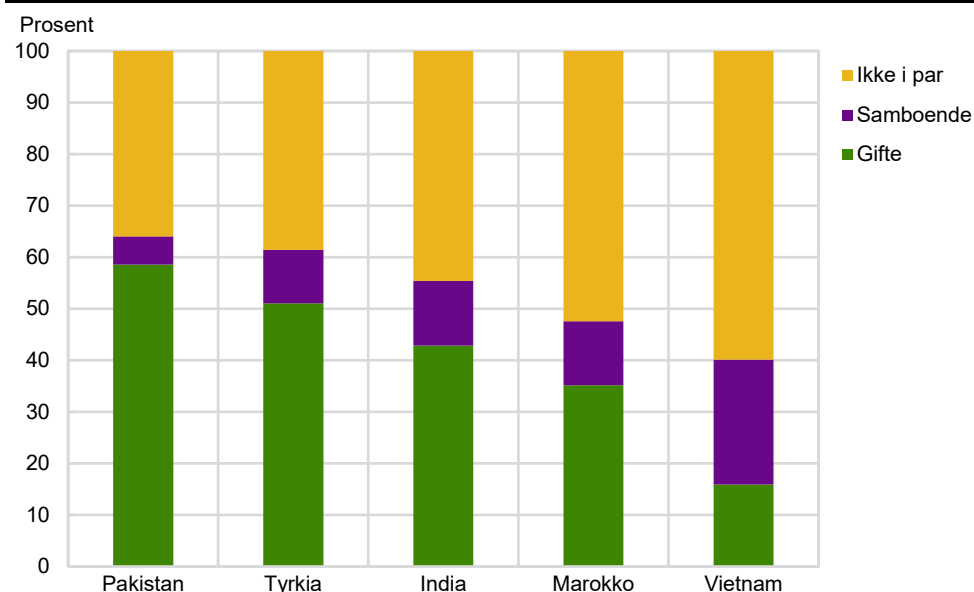
En fjerdedel av de voksne norskfødte bor i en husholdning bestående av par med barn. Å bo slik er mest vanlig blant de norskfødte med pakistansk og tyrkisk bakgrunn, 39 prosent. Her er det viktig å påpeke at de aller fleste av de voksne norskfødte er i aldersgruppen 25-44 år, en alder der det å ha barn er vanlig. Av dem med bakgrunn fra Vietnam bor kun 15 prosent i par med barn. Personer med denne landbakgrunnen er som tidligere beskrevet en litt yngre gruppe enn de med bakgrunn fra Pakistan. Dette kan forklare noe av forskjellen mellom disse to gruppene. I tillegg vet vi at unge norskfødte med innvanderforeldre fra Vietnam har relativt sen familiestart (Tønnesen, 2014).

Mange av de voksne norskfødte med innvanderforeldre bor i flerfamiliehusholdning, 15 prosent i slike husholdninger uten barn og 10 prosent med barn. Det er særlig personer med bakgrunn fra Pakistan og Vietnam som bor slik. Om lag 30 prosent av voksne norskfødte med bakgrunn fra ett av disse landene bor i en eller annen form for flerfamiliehusholdning.

2.16. Halvparten lever i parforhold

12 900 av de unge voksne norskfødte med innvanderforeldre lever i parforhold, 34 prosent er gift og 16 prosent er samboere. Blant dem med pakistansk bakgrunn er 59 prosent gift og 6 prosent lever i samboerskap. Samboerskap ser altså heller ikke ut til å være en foretrukket samlivsform blant de norskfødte med innvanderforeldre. Ekteskap fortsetter å være den vanligste samlivsformen (se figur 2.12).

Figur 2.12 Parstatus blant voksne norskfødte med innvanderforeldre (19 år og eldre), etter utvalgte land. 2017

Kilde: Familie- og husholdningsstatistikk. Statistisk sentralbyrå

Over halvparten av dem med bakgrunn fra Vietnam er enten aleneboende eller bor i flerfamiliehusholdning uten barn. Blant dem som er i par er mange samboere, 24 prosent, mens 16 prosent er gift. Dette viser at norskfødte med innvanderforeldre fra Vietnam oftere lever i samboerforhold enn andre store grupper norskfødte. Blant voksne norskfødte med tyrkiske og marokkanske foreldre var andelen samboende på henholdsvis 10 og 12 prosent.

2.17. Lav andel gifte blant innvanderernes norskfødte barn

Samlivsmønsteret i befolkningen i Norge har endret seg markant de siste 40 årene. Det inngås stadig færre ekteskap mellom to personer uten innvanderbakgrunn, samtidig som antallet par som velger samboerskap er mangedoblet (Lystad, 2019). På den annen side blir det registrert stadig flere ekteskapsinngåelser mellom to som har innvanderbakgrunn (se tabell 2.13). Det at disse ekteskapene utgjør en stadig større andel av ekteskapsinngåelsene, skyldes først og fremst at det er flere innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i Norge, og dessuten velger disse i større grad enn den øvrige befolkningen ekteskap som samlivsform (se tabell 2.12). Samtidig henter de i betydelig grad ektefelle fra eget eller foreldrenes opprinnelsesland.

Tabell 2.11 Sivilstand etter innvandringskategori og alder. Per 1. januar 2019. Prosent.

Innvandringskategori	Alder	Antall			Prosent		
		Alle	Ugift	Gift	Alle	Ugift	Gift
Norskfødte med innvanderforeldre	18-24 år	21 138	20 695	394	100	98	2
	25-34 år	15 789	10 719	4 577	100	68	29
	35+ år	9 052	2 175	5 191	100	24	57
Innvandrere	18-24 år	60 119	56 020	3 847	100	93	6
	25-34 år	183 035	96 363	77 920	100	53	43
	35+ år	445 986	76 821	283 123	100	17	63
Den øvrige befolkningen	18-24 år	392 923	389 507	3 259	100	99	1
	25-34 år	537 336	434 682	92 668	100	81	17
	35+ år	2 540 326	594 041	1 337 389	100	23	53

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Samboerskap er i dag den viktigste samlivsformen for unge uten innvanderbakgrunn, mens blant personer med innvanderbakgrunn er samboerskap langt

mindre utbredt (Sandnes, 2017). Dette skyldes trolig både kulturelle og religiøse preferanser, men det har også sammenheng med regelverket for oppholdstillatelse i Norge, i de tilfellene den ene parten ikke er bosatt. Når vi analyserer samlivsmønsteret i befolkningen er det viktig å huske på at det ikke er samme form for pardannelse som gjelder i hele befolkningen. Ved utelukkende å se på ekteskap, får vi bare med oss deler av det reelle samlivsbildet, da mange i den øvrige befolkningen, som nevnt, heller velger samboerskap. I vår del av verden er samboerskapet blitt en samlivsform som langt på vei konkurrerer med ekteskapet. I mange andre kulturer er ekteskapet fortsatt den eneste inngangsbilletten til et samliv.

Registerdata viser at det er svært få i den unge befolkningen i Norge i aldersgruppen 18-24 år som var registrert gift per 1. januar 2019 (tabell 2.12). Av alle unge voksne i denne aldersgruppen var kun 1 prosent av mennene og 2 prosent av kvinnene gift. Blant innvandrere i samme aldersgruppe var andelen 2 og 11 prosent for menn og kvinner. Hvis vi kun ser på unge innvandrere som har kommet til Norge før fylte 6 år, synker gifteandelene til omtrent samme nivået som for hele befolkningen i den aktuelle aldersgruppen (tabell 2.12). Gifteandelene for norskfødte med innvanderforeldre under 25 år er lave, de er på omtrent samme nivået som for den unge befolkningen ellers (se tabell 2.11 og 2.12).

Tabell 2.12 Sivilstand etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Alle eldre og personer 18-24 år. Per 1. januar 2019. Absolutte tall og prosent

	Sivilstand									
	Personer 18-24 år i alt			Gift		Ugift		Prosentandel som er gift		
	I alt	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	
Hele befolkningen	474 180	245 391	228 789	1 923	5 577	243 367	222 855	1	2	
Innvandrere	60 119	32 277	27 842	751	3 096	31 479	24 541	2	11	
Av dette tidlig innvandrede	7 993	4 126	3 867	30	99	4 094	3 754	1	3	
Innvandrere fra:										
Pakistan	902	481	421	20	102	459	313	4	24	
Tyrkia	447	205	242	26	78	179	160	13	32	
Vietnam	391	144	247	-	35	144	211	-	14	
Sri Lanka	233	116	117	3	24	113	91	3	21	
Norskfødte med innvanderforeldre	21 138	10 941	10 197	91	303	10 834	9 861	1	3	
Pakistan	3 348	1 710	1 638	31	99	1 674	1 532	2	6	
Tyrkia	1 542	796	746	17	62	773	677	2	8	
Vietnam	2 223	1 157	1 066	5	9	1 151	1 056	0	1	
Sri Lanka	1 993	1 027	966	:	14	1 025	951	0	1	

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

2.18. Vanlig å velge ektefelle med innvandrerbakgrunn

Det er ikke mange norskfødte med innvanderforeldre som er blitt så gamle at de har giftet seg, og statistikken viser at de som har gjort det, stort sett er barn med foreldre fra de første innvandergruppene, særlig fra Pakistan og Tyrkia. På den ene siden ser det ut til at norskfødte barn av innvandrere gifter seg ved høyere alder enn innvandrere. På den andre siden ser det ut til at mønsteret i hvor ektefellen kommer fra er ganske likt; både innvandrere og deres norskfødte barn velger seg stort sett ektefelle som har innvandrerbakgrunn, enten en som er født og oppvokst i Norge, eller en som har innvandret i forbindelse med ekteskapet (Sandnes og Henriksen, 2014; Egge-Hoveid og Sandnes, 2015).

Å gifte seg med noen som har lik bakgrunn som en selv er svært utbredt i de fleste kulturer. Mange studier av partnervalg viser at vi gjerne finner oss en partner som er lik oss selv når det gjelder utdanning, sosial bakgrunn, etnisitet osv. (Wiik, 2014; Brandth og Moxnes, 1996). Også i sosiologisk forskning er de såkalte homogami-teorier dominerende. Disse teoriene vektlegger likhet som det viktigste kriteriet ved

valg av partner, i motsetning til teoriene om komplementære behov som vektlegger partnernes ulikhet (Brandth og Moxnes, 1996).

SSBs tall for ekteskapsinngåelser viser at de fleste norskfødte med innvanderforeldre som inngikk ekteskap i 2017 valgte en ektefelle med innvandrerbakgrunn (tabell 2.13). Tendensen er klar, andelen som valgte en ektefelle uten innvandrerbakgrunn var under 20 prosent både blant kvinner og menn.

Tabell 2.13 Inngåtte ekteskap, etter kvinnens og mannens innvandringskategori. 2012-2017

	2012					2017				
	I alt, menn	Innvandrer-menn	Norskfødte med innvanderforeldre, menn	Den øvrige befolkningen, menn	Ikke bosatt i Norge, menn	I alt, menn	Innvandrer-menn	Norskfødte med innvanderforeldre, menn	Den øvrige befolkningen, menn	Ikke bosatt i Norge, menn
I alt, kvinner	26 867	4 825	322	19 949	1 771	24 442	5 061	420	17 211	1 750
Innvandrerkvinner	4 505	1 987	77	1 717	724	4 565	2 010	65	1 676	814
Norskfødte kvinner med innvanderforeldre	377	90	90	69	128	525	120	156	95	154
Den øvrige befolkningen, kvinner	17 723	929	52	15 823	919	15 164	907	72	13 403	782
Ikke bosatt i Norge, kvinner	4 262	1 819	103	2 340	-	4 188	2 024	127	2 037	-

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Valg av ektefelle er et tema som stadig aktualiseres av samfunnsdebatten om at mange innvandrere og deres norskfødte barn gifter seg med personer med samme landbakgrunn som dem selv, og at de i stor grad inngår ekteskap med personer som er bosatt i utlandet ved ekteskapsinngåelsen. Det argumenteres blant annet med at dette svekker integreringsprosessen og bringer en del «forsinkelser» knyttet til levekår, språklige referanserammer, arbeids- og utdanningsmuligheter og ikke minst felles verdigrunnlag (Brox, 2005).

Tabell 2.13 viser at 30 prosent av norskfødte kvinner med innvanderforeldre og like mange norskfødte menn valgte å gifte seg transnasjonalt, det vil si å stifte familie med en som ikke var bosatt i Norge. Her beskriver vi mønsteret blant dem som gifter seg, og det er viktig å påpeke at andelen som velger å gifte seg er liten.

I levekårsundersøkelsen ble det spurt om hvilken betydning samme landbakgrunn hadde for et lykkelig ekteskap. Rundt 30 prosent av de norskfødte med innvanderforeldre i utvalget mente dette var svært eller ganske viktig.

En langt større andel fra Vietnam oppgir at deres partner er født i Norge, og at begge svigerforeldrene også er født i Norge, sammenlignet med Pakistan og Tyrkia hvor den samme andelen er betydelig lavere. Registerdataene bekrefter det samme: 60 prosent av norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan som var registrert gift per 1. januar 2019 hadde en ektefelle som var innvandrer, 32 prosent valgte en norskfødt med innvanderforeldre mens kun 8 prosent hadde en ektefelle som tilhørte den øvrige befolkningen. 22 prosent av mennene med foreldre fra Vietnam og 41 prosent av kvinnene hadde en ektefelle uten innvandrerbakgrunn (tabell 2.14).

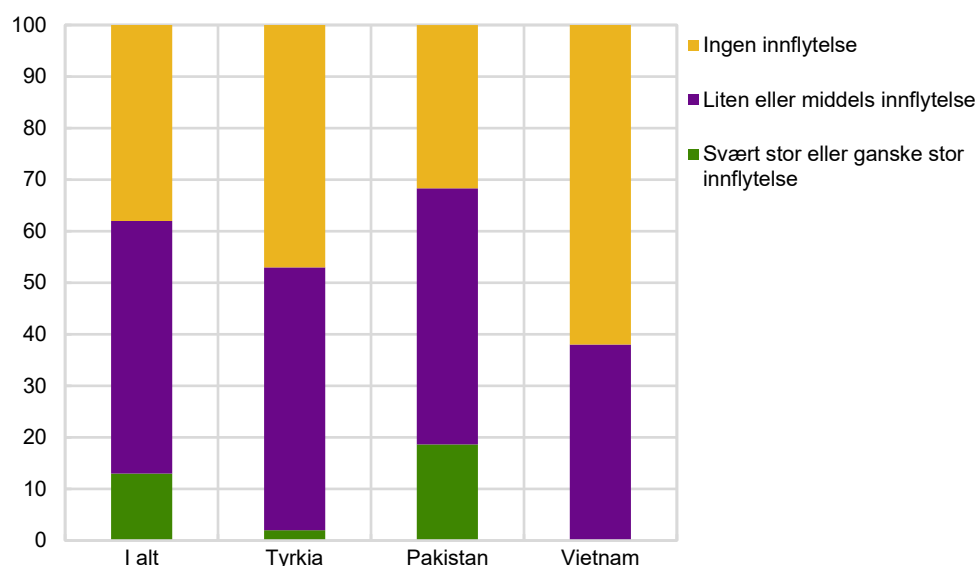
Tabell 2.14 Norskfødte med innvandrerforeldre, registrert gift per 1. januar 2019, etter ektefellens innvandringskategori. Absolutte tall og prosent

	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Den øvrige befolkningen	I alt
Pakistan				
Absolutte tall				
Menn	1 113	655	146	1 914
Kvinner	1 207	631	172	2 010
Prosent				
Menn	58	34	8	100
Kvinner	60	31	9	100
Tyrkia				
Absolutte tall				
Menn	231	132	50	413
Kvinner	361	137	81	579
Prosent				
Menn	56	32	12	100
Kvinner	62	24	14	100
Vietnam				
Absolutte tall				
Menn	109	57	47	213
Kvinner	115	65	123	303
Prosent				
Menn	51	27	22	100
Kvinner	38	21	41	100

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I levekårsundersøkelsen har man også prøvd å belyse noen temaer som ikke er mulig å fange opp gjennom registeret. Foreldrenes involvering i ekteskap og valg av partner, negativ sosial kontroll og uønskede fenomener som tvangsekteskap, arrangert eller søskenbarnekteskap er eksempler på slike problemstillinger. Spørsmålene som ble stilt i levekårsundersøkelsen kan ikke avdekke omfanget av disse fenomenene, men kan imidlertid gi en antydning på hvor mange som utsettes for press når det gjelder slike viktige livsvalg.

Undersøkelsen viser at nær en av fem med bakgrunn fra Pakistan oppgir at foreldrene hadde svært eller ganske stor innflytelse på valget av forlovede/ektefelle. Blant dem med foreldre fra Tyrkia og Vietnam gjaldt det nesten ingen (figur 2.13). Blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia oppgir nær halvparten at foreldrene ikke hadde noen innflytelse på disse beslutningene. Hele seks av ti med familiebakgrunn fra Vietnam oppgir at foreldrene ikke hadde noen innflytelse på disse beslutningene overhode (Dalgard, 2018).

Figur 2.13 Foreldres involvering i ekteskaps-/forlovelsesplaner og valg av partner. Gifte og forlovede norskfødte med innvandrerforeldre, etter foreldrenes fødeland¹. 16-39 år

¹ N=207. N Tyrkia=81, N Pakistan=83, N Vietnam=29. For få gifte/forlovede til å kunne gi tall for Sri Lanka.
Kilde: Levekårsundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn 2016. Statistisk sentralbyrå

I vårt samfunn er det kjærligheten som er selve dynamikken i valg av partner, og ekteskap og samliv anses i all hovedsak som noe som angår den enkelte. I mange andre land er ekteskap mer et familieanliggende, en bekreftelse på relasjon mellom familier som ønsker å knytte tettere bånd (Bredal, 1999). I en slik kulturell kontekst er det vanlig med arrangerte ekteskap, og da i mange tilfeller mellom søskenbarn (Winslow, 1995).

Når innvandrere flytter til Norge, tar mange med seg denne forståelsen av ekteskapet. Søskenbarnekteskap er i vårt moderne samfunn oppfattet som et negativt fenomen som forsinker integreringsprosessen, styrker negativ sosialkontroll, øker omfanget av genetiske skader og som brukes for å få slekt og familie til Norge (Bredal;1998,1999).

Levekårsundersøkelsen viser at parforhold mellom slektninger ikke er utbredt, og det gjelder kun 12 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre fra de fire landene som levekårsundersøkelsen har sett på. Av disse er det hovedsakelig norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan som er i slekt med partneren.

Det er mange ulike prosesser som påvirker valg av ektefelle. Selv om statistikken er en forenkling av den komplekse virkeligheten, er det viktig å huske på at det er snakk om enkeltpersoner som gifter seg med hverandre, og ikke grupper. Mange norskfødte med innvandrerforeldre venter med å gifte seg, og det er derfor for tidlig å trekke noen konklusjoner om ekteskapsmønsteret til denne gruppen. Det er ikke sikkert at de som venter med å gifte seg følger mønsteret til de første som allerede har giftet seg, og det er heller ikke sikkert at de neste gruppene som har en annen landbakgrunn vil gjøre det samme.

2.19. Hvor mange i fremtiden?

En befolkningsframskriving er en beregning av befolkningens framtidige størrelse og sammensetning. Til framskrivingene trengs det forutsetninger om de demografiske komponentene: framtidig fruktbarhet, dødelighet, innenlandske flyttinger og inn- og utvandring (Leknes, 2018).

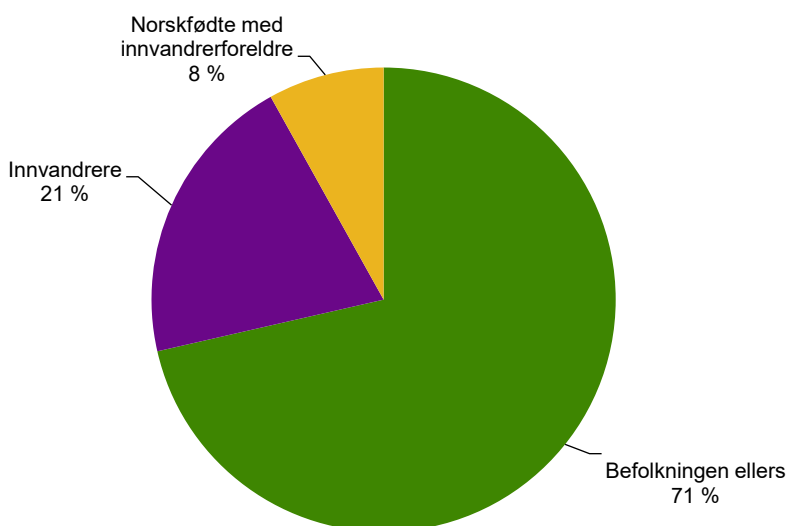
De siste tiårene har folketallet i Norge hatt kraftig vekst, på grunn av både høy nettoinnvandring, relativt høy fruktbarhet samt få personer i eldre der det er vanlig å dø. Med 5,3 millioner innbyggere er Norge et lite land i global målestokk, men vi har hatt en av de raskest voksende befolkningene i Europa spesielt i perioden 2006-2013 (EUROSTAT; Dzamarija, 2013). Befolkningsveksten var på sitt høyeste i 2011 og 2012, men har siden sunket betydelig.

Etter hvert som innvandringen til Norge vokste fra begynnelsen av 1970-tallet, økte interessen for hvor mange innvandrere og deres norskfødte barn det ville bo i landet framover. SSB begynte derfor i 2005 å lage egne framskrivinger av antall innvandrere og deres barn født i Norge (Brunborg, 2013).

Det verserer mange tall og påstander om utviklingen av antall innvandrere og deres norskfødte barn i Norge.

SSB framskriver i 2018 (hovedalternativet, se kapittel 1, Leknes 2018 og befolkningsframskrivinger 2018) at befolkningen i Norge vil passere 6,5 millioner i 2060. Antall innvandrere i Norge vil vokse fra dagens 765 000 til 1,33 millioner. Antall norskfødte barn av innvandrere vil i samme periode vokse fra 179 000 til 526 000 personer.

Figur 2.14 Hovedalternativet for framskriving av Norges befolkning i 2060

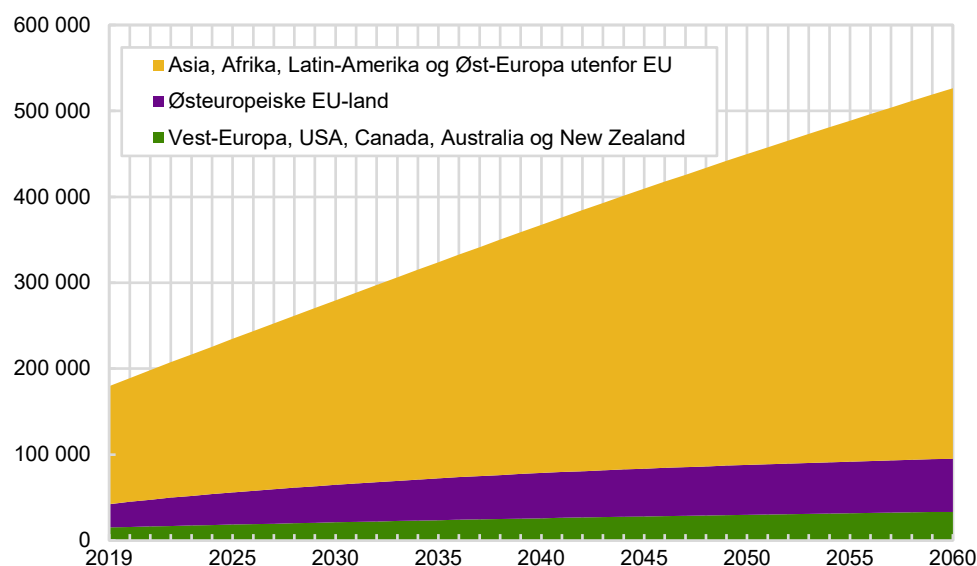

Kilde: Befolkningsframskrivinger 2018, Statistisk sentralbyrå.

Ved siste årsskifte utgjorde innvandrere 14,4 prosent av totalbefolkningen i Norge, og deres norskfødte barn utgjorde 3,4 prosent. I 2060 antas det at disse andelene kan øke til 20 prosent for innvandrere og 8 prosent for norskfødte med innvandrerforeldre. Summen av innvandrere og deres barn født i Norge vil altså være på 28 prosent rundt 2060 i hovedalternativet, en tydelig økning men neppe halvparten av befolkningen eller mer (figur 2.14).

I SSBs framskrivninger er innvandrere og deres barn født i Norge inndelt etter landbakgrunn. Dette blir gjort fordi innvandrere består av personer fra mange forskjellige land og kulturer, med ulik demografisk og annen atferd. Siden 2010 har SSB delt inn innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i tre grupper for landbakgrunn (se kapittel 1). Figur 2.15 viser hvordan utviklingen i de tre gruppene norskfødte med innvandrerforeldre blir fram til 2060. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. utgjør den største gruppen i dag, og vil være tredoblet i 2060. Denne gruppen antas å vokse fra dagens 137 000 personer til rundt 431 000 i 2060.

Figur 2.15 Norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn, framskrevet i hovedalternativet 2019-2060. Antall

Kilde: Befolkningsframskrivinger, Statistisk sentralbyrå.

2.20. Innvandrerflertall i Oslo?

SSB lager vanligvis ikke regionale framskrivinger av innvandrere og deres barn. Dette ble imidlertid gjort i 2011 (Texmon, 2012). Resultatene fikk stor oppmerksomhet, særlig fordi de viste at rundt halvparten av befolkningen i Oslo ville være innvandrere eller deres norskfødte barn i 2040 (se tabell 2.15).

Tabell 2.15 Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i prosent av samlet folkemengde i Oslo i 2040, framskrevet i tre alternativer

	Registrert i 2019	Framskrevet 2040		
		Lav-alternativ	Hoved-alternativ	Høy-alternativ
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alt	33	40	47	56
Innvandrere	25	29	34	42
Norskfødte med innvandrerforeldre	8	12	13	15
Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand				
Innvandrere	5	4	5	5
Norskfødte med innvandrerforeldre	1	1	1	1
Østeuropeiske EU-land				
Innvandrere	4	4	6	9
Norskfødte med innvandrerforeldre	1	1	1	2
Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenfor EU				
Innvandrere	16	20	23	28
Norskfødte med innvandrerforeldre	7	10	11	12

Kilde: Befolkningsstatistikk og befolkningsframskrivinger, Statistisk sentralbyrå

Tall for flere år framover har vi ikke, da de regionale befolkningsframskrivingene bare lages til 2040. Tallet på over halvparten i hovedstaden gjelder bare i alternativet med høy innvandring, og det er høyst usikkert. Den regionale innvandrerframskrivingen viser at norskfødte med innvandrerforeldre fra Asia, Afrika etc. vil fortsette å være den største gruppen med innvandrerforeldre i Oslo.

Andelen vil vokse fra dagens 8 prosent til mellom 12 og 15 prosent i 2040. Dette er om lag dobbelt så høyt som for hele landet, der andelen er framskrevet til rundt 6 prosent i 2040. Oslo er forskjellig fra resten av landet ved at andel innvandrere og deres norskfødte barn er betydelig høyere, både nå og framover.

3. Utdanning

Nadine Viktoria Lunde Bratholmen

Utdanning er den viktigste kilden til kunnskap og ferdigheter. Den kan gi bedre jobb, bedre liv, skaper velstand og bedre sosial integrering. For dem som faller utenfor kan dette ha negative konsekvenser, både økonomisk og sosialt. Dette kapitlet setter fokus på innvandrernes barn født i Norge – valg de tar og resultater de oppnår. Hvordan er utdanningsløpet for denne gruppa sammenliknet med den øvrige befolkningen som arver den «kulturelle kapitalen»³ fra sine norskfødte foreldre? I hvilken grad bidrar utdanningssystemet til integrering og sosial mobilitet? Det er også interessant å se på norskfødte med innvanderforeldre sin sosiale mobilitet. Har de en annen sosioøkonomisk posisjon enn sine foreldre, for eksempel i form av utdanningsnivå?

Vi kommer til å se på norskfødte med innvanderforeldre, og se deres resultater ved avsluttet grunnskole, fullføring i videregående opplæring, andel i høyere utdanning og deres høyeste oppnådde utdanningsnivå. Hvordan er deltakelse, resultater og fullføring blant norskfødte med innvanderforeldre sammenliknet med andre grupper? Hvordan påvirker foreldrenes utdanningsnivå barnas deltakelse og resultater i utdanningsløpet? Har norskfødte med innvanderforeldre en høyere mobilitet enn den øvrige befolkningen? Er det forskjeller i deltakelse, resultater og mobilitet med tanke på kjønn eller landbakgrunn?

3.1. Grunnskole

Norskfødte med innvanderforeldre har noe lavere resultater ved avsluttet grunnskole

Utover i kapitlet sammenligner vi norskfødte med innvanderforeldre med innvandrere⁴ og den øvrige befolkningen.

Karakterstatistikken for grunnskolen gir informasjon om kompetanse ved avslutning av grunnskoleopplæringen. Grunnskolepoengene baserer seg på standpunkt karakterer og eksamens karakterer til avgangseleven, og brukes ved opptak til videregående skole. Skoleåret 2017-2018 var det 3 715 norskfødte med innvanderforeldre under 17 år som avsluttet grunnskole og fikk utregnet grunnskolepoeng (tabell 3.1).

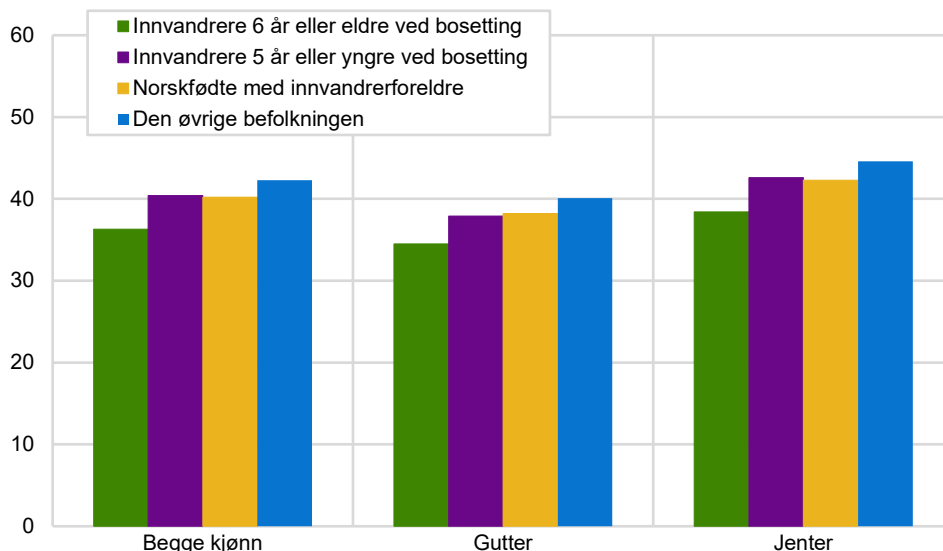
Skoleåret 2017-2018 hadde norskfødte med innvanderforeldre i gjennomsnitt omtrent 2 grunnskolepoeng mindre enn den øvrige befolkningen. Det er interessant å merke seg at dette er på linje med resultatene for personer som innvandret før fylte seks år (tidliginnvandrede), og klart høyere enn for innvandrere som kom til landet i en alder av seks år eller eldre (sen-innvandrede). Sen-innvandrede hadde i gjennomsnitt 6 poeng mindre enn den øvrige befolkning (figur 3.1). Dette tyder på at det å ha bodd i Norge før man når skolealder vil kunne påvirke resultater fra avsluttet grunnskole, jevnfør funnene til Henriksen m.fl. (2009) og Steinkellner (2013). Med andre ord vil det som skjer i de første leveårene i Norge ha mye å si for norskfødte med innvanderforeldres og tidliginnvandrede læring videre i skoleløpet. Studier av innvandrere har blant annet pekt på sammenhengen mellom alder ved innvandring og elevenes språkferdigheter, som er en viktig forutsetning for læring og gode skoleprestasjoner. Levekårsundersøkelsen blant innvandrere i

³ «Kulturell kapital er et begrep for akkumulerte ressurser i form av kunnskaper, ideer, språkbruk og vaner som legitimerer forskjeller i makt og status» (Korsnes, Andersen og Brante, 1997).

⁴ Vi vil skille mellom innvandrere 5 år eller yngre ved innvandring (tidliginnvandrede) og innvandrere 6 år eller eldre ved innvandring (sen-innvandrede). Årsaken til dette er at alder ved innvandring ser ut til å påvirke utdanningsvalg og resultater.

Norge⁵ finner i tråd med dette at alder ved innvandring ser ut til å ha større betydning for norskferdigheter enn botid (Vrålstad og Wiggen red., 2017). I tillegg er det studier som viser gode effekter av barnehagedeltakelse for barn av innvandrere (inkluderer både barn født i utlandet og i Norge) på kartleggingsprøver i lesing og regning på første til tredje trinn (Bråten et al., 2014; Drange 2016).

Figur 3.1 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng¹, etter innvandringskategori og kjønn. Skoleåret 2017-2018

¹ Elever med manglende grunnskolepoeng er ikke inkludert.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Jenter oppnår best resultater i grunnskolen

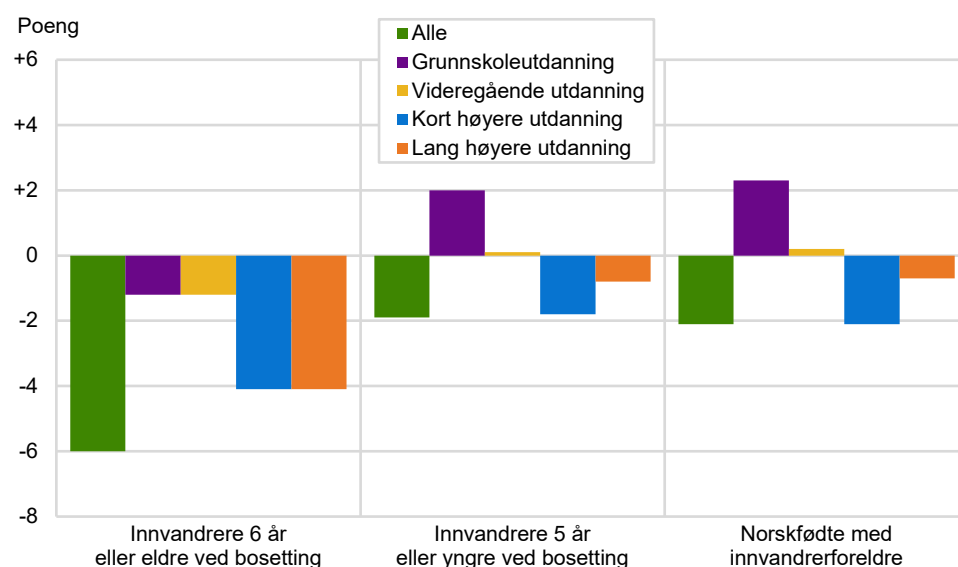
Jenter presterer bedre enn gutter uansett innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og foreldres utdanningsnivå (figur 3.1, tabell 3.1 og tabell 3.2). Backe-Hansen, Walhovd og Huang (2014) finner at med økt alder har jenter relativt bedre skoleprestasjoner enn gutter. Forskjellene er ikke nødvendigvis store, men vedvarende. En av årsakene til kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner er at jenter er mer motivert som gruppe enn gutter. Det kan også se ut som at jenter kommer bedre ut enn gutter med en undervisningsform som har fokus på egen læring. I Stoltenbergutvalget sin rapport om kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner, der man finner at gutter har lavere resultater i grunnsopplæringen enn jenter, peker utvalget blant annet på at 70 prosent av alle vedtak om spesialundervisning gjelder gutter. Dette kan være et reelt behov, men kan også tyde på at undervisningen ikke er tilpasset til guttene (NOU 2019:3). Backe-Hansen, Walhovd og Huang (2014) mener at det ikke gir mening å kun vektlegge kjønn som eneste dimensjon når man ser på kjønnsforskjeller. Blant annet bør etnisk tilhørighet, sosial klasse, oppvekst og skolerelaterte forhold også tillegges vekt.

Foreldres utdanning påvirker resultater fra grunnskolen

Figur 3.2 viser differansen i gjennomsnittlig grunnskolepoeng mellom norskfødte med innvandrerforeldre/tidliginnvandrede/sen-innvandrede og den øvrige befolkningen der foreldrene har samme utdanningsnivå. «Null» er det samlede gjennomsnittet for den øvrige befolkningen for hver utdanningsgruppe. For eksempel er gjennomsnittlig grunnskolepoeng for norskfødte med innvandrerforeldre med grunnskoleutdanning (37,5) fratrukket gjennomsnittlig grunnskolepoeng for den øvrige befolkningen med foreldre med grunnskoleutdanning (35,2), som tilsier en forskjell på 2,3 poeng.

⁵ Utvalget består av innvandrere i alderen 16-74 år med minst to års botid i Norge, og som har bakgrunn fra Polen, Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Tyrkia, Irak, Iran, Afghanistan, Pakistan, Sri Lanka, Vietnam, Eritrea og Somalia.

Figur 3.2 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng¹, etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. Skoleåret 2017-2018

¹ Elever med manglende grunnskolepoeng er ikke inkludert.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Elever med høyt utdannede foreldre presterer bedre enn elever med lavt utdannede foreldre, uansett innvandringskategori (tabell 3.1). For elever med foreldre med videregående utdanning har norskfødte med innvandrerforeldre og tidliginnvandrede svært like karakterer som den øvrige befolkningen. Der foreldrene har grunnskoleutdanning kommer norskfødte med innvandrerforeldre bedre ut enn den øvrige befolkningen, med i gjennomsnitt 2,3 grunnskolepoeng høyere.

Norge har en relativ høy grad av sosial mobilitet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2017), til dels på grunn av et utdanningssystem som i stor grad gir like muligheter til å velge utdanning. Ved samfunn med høy sosial mobilitet har barn av foreldre med et lavt utdanningsnivå likevel gode muligheter for å oppnå et høyt utdanningsnivå. Våre tall kan tyde på at foreldrenes lave utdanningsnivå ikke har like stor uttelling på grunnskolepoeng for norskfødte med innvandrerforeldre sammenlignet med den øvrige befolkningen.

Man kan stille spørsmålet om foreldrenes utdanning kan sidestilles. For norskfødte foreldre kan grunnskoleutdanning som høyeste oppnådde utdanningsnivå være et uttrykk for lav sosial kapital⁶. I andre land med et annet utdanningssystem enn Norge er det ikke nødvendigvis slik. Våre tall kan dermed tyde på forskjeller i systemer, heller enn forskjeller i den sosiale kapitalen.

Grunnskolepoeng varierer etter landbakgrunn

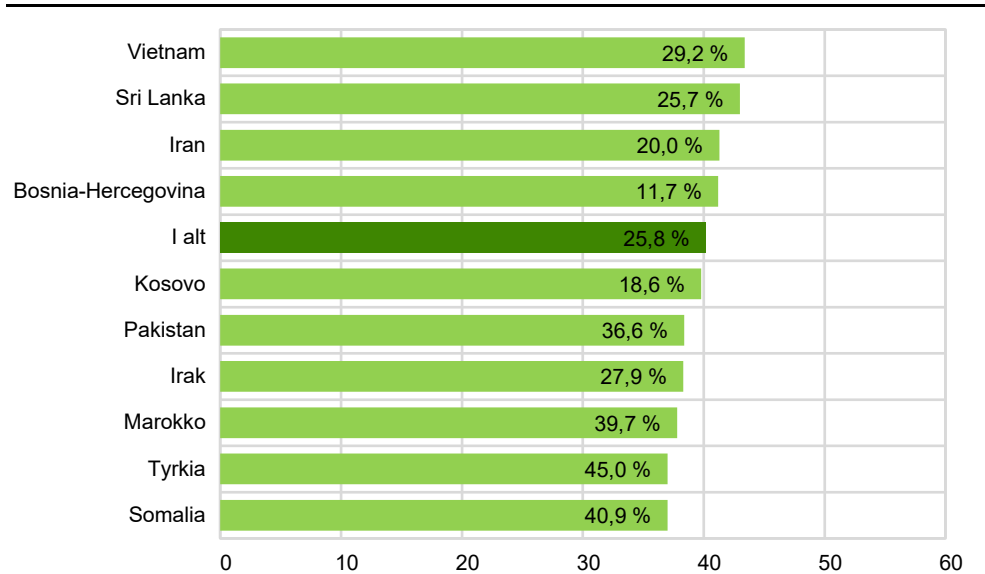
I figur 3.3 har vi sett på gjennomsnittlig grunnskolepoeng etter foreldrenes landbakgrunn (med grupper på over 100 norskfødte elever med innvandrerforeldre). Der foreldre har landbakgrunn fra Somalia, Tyrkia og Marokko har norskfødte med innvandrerforeldre gjennomsnittlig lavere grunnskolepoeng sammenlignet med andre landbakgrunner, henholdsvis 37, 37 og 37,8 poeng. Elevene med høyeste gjennomsnittlige grunnskolepoeng blant norskfødte med innvandrerforeldre er de med foreldre født i Sri Lanka og Vietnam, henholdsvis 43 og 43,4 poeng. Dette er høyere enn gjennomsnittlig grunnskolepoeng for den øvrige befolkningen (42,3 poeng). Vi ser også i tabell 3.2 at det er størst forskjell

⁶ «Akkumulerte faktiske/potensielle ressursar knytte til ein aktør sine varige gruppedlemskap/nettverksrelasjonar» (Korsnes, Andersen og Brante, 1997).

mellom jenter og gutter der foreldre har landbakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Vietnam, og minst der foreldre har landbakgrunn fra Pakistan (tabell 3.2).

En årsak til forskjellene i landbakgrunn kan være hvor godt foreldregruppene er integrert i utdannelsessystemet. Som vi så i figur 3.2 presterer elever med høyt utdannede foreldre bedre enn elever med lavt utdannede foreldre. Figur 3.3 viser at de tre gruppene med lavest gjennomsnittlig grunnskolepoeng også har en størst andel foreldre med grunnskolenivå som høyeste oppnådde utdanning. Andelen foreldre med grunnskolenivå blant gruppene med høyere gjennomsnittlig grunnskolepoeng varierer. Blant norskfødte med innvanderforeldre fra Vietnam er andelen foreldre med grunnskolenivå større enn for gjennomsnittet, til tross for at de har høye gjennomsnittlige grunnskolepoeng. Her kan forventninger eller ambisjoner hjemmefra være en faktor.

Figur 3.3 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng¹ for norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og andel foreldre med grunnskolenivå. 2017-2018

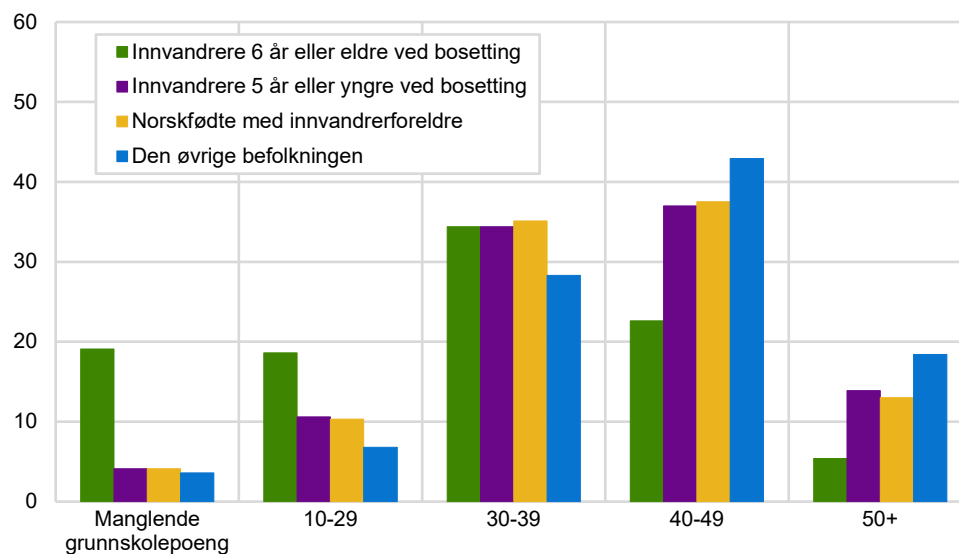
¹ Elever med manglende grunnskolepoeng er ikke inkludert.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Liten forskjell i manglende grunnskolepoeng mellom norskfødte med innvanderforeldre og den øvrige befolkningen

Elever som mangler grunnskolepoeng (mangler karakterer i mer enn halvparten av fagene og derfor ikke får utregnet grunnskolepoeng) blir ikke inkludert i tallene for gjennomsnittlig grunnskolepoeng i statistikken Karakterer ved avsluttet grunnskole⁷. Denne elevgruppen har Statistisk sentralbyrå sett nærmere på i artikkelen *Stadig flere mangler grunnskolepoeng* (Bjugstad, 2016).

I figur 3.4 ser vi på grunnskolepoeng gruppert, inklusiv manglende grunnskolepoeng, i skoleåret 2017-2018. Andelen norskfødte med innvanderforeldre med manglende grunnskolepoeng er 4,1 prosent, 0,5 prosentpoeng høyere enn den øvrige befolkningen (tabell 3.3). Blant sen-innvandrede har 19,1 prosent manglende grunnskolepoeng. Ved å se på fagmerknader som føres på vitnemålet fant Bjugstad (2016) at for gruppen med manglende grunnskolepoeng var fritak en fagmerkner som ble mye brukt. Blant annet følger elevene en individuell opplæringsplan, eller er minoritetsspråklige og har begynt opplæringen i siste halvdel av året.

⁷ Dersom man inkluderer elever med manglende grunnskolepoeng i gjennomsnittlig grunnskolepoeng vil dette føre til at gjennomsnittet trekkes ned. Det benyttes isteden grunnskolepoeng gruppert, der elever med manglende grunnskolepoeng er en egen gruppe.

Figur 3.4 Grunnskolepoeng gruppert, etter innvandringskategori. 2017-2018

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Alder ved bosetting påvirker grunnskolepoengene

I tabell 3.4 ser vi på gjennomsnittlig grunnskolepoeng etter alder ved innvandring i skoleåret 2017-2018 for innvandrere. I snitt finner vi at jo eldre en innvandrer er ved bosetting, jo lavere grunnskolepoeng oppnår personer.

Disse funnene kan bekrefte hypotesen om at det å være bosatt i Norge før skolealder påvirker resultater i grunnskolen, og at dette kan være en medvirkende årsak til at norskfødte med innvandrerforeldre og tidliginnvandrede får gode resultater som er nær den øvrige befolkningen.

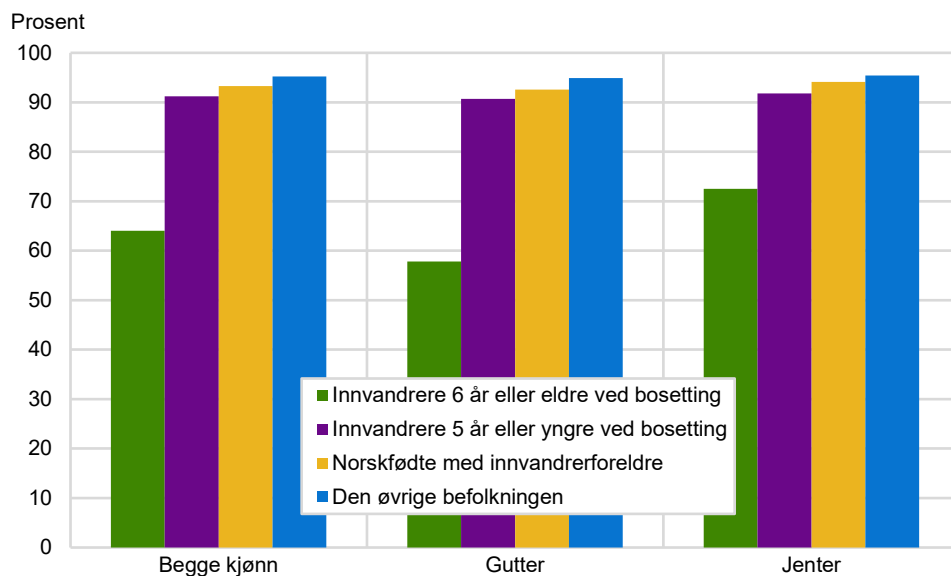
3.2. Videregående opplæring

Stor andel norskfødte med innvandrerforeldre i videregående opplæring

Videregående opplæring er en del av grunnopplæringen i Norge. Alle som har fullført grunnskole har rett til videregående opplæring. Blant alle grupper som avslutter grunnskole i Norge er nær alle i videregående opplæring samme høst. For norskfødte med innvandrerforeldre var andelen i videregående opplæring etter fullført grunnskole 97,6 prosent i 2017 (tabell 3.5).

Norskfødte med innvandrerforeldre er nær den øvrige befolkningen i deltakelse i videregående opplæring. Andelen personer 16-18 år i videregående opplæring for norskfødte med innvandrerforeldre var 93,3 prosent i 2017, 1,9 prosentpoeng færre sammenlignet med den øvrige befolkningen (figur 3.5). Det er en høyere andel jenter i videregående opplæring. Dette kan ha en sammenheng med at jenter har en høyere fullføringsgrad som vi ser i delkapittelet om gjennomføring. Blant sen-innvandrere er det færre i videregående opplæring. Noen av disse kan holde på med kvalifiserende grunnskoleopplæring, og er ikke nødvendigvis helt ute av utdanningssystemet.

Figur 3.5 Elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter innvandringskategori. 2017

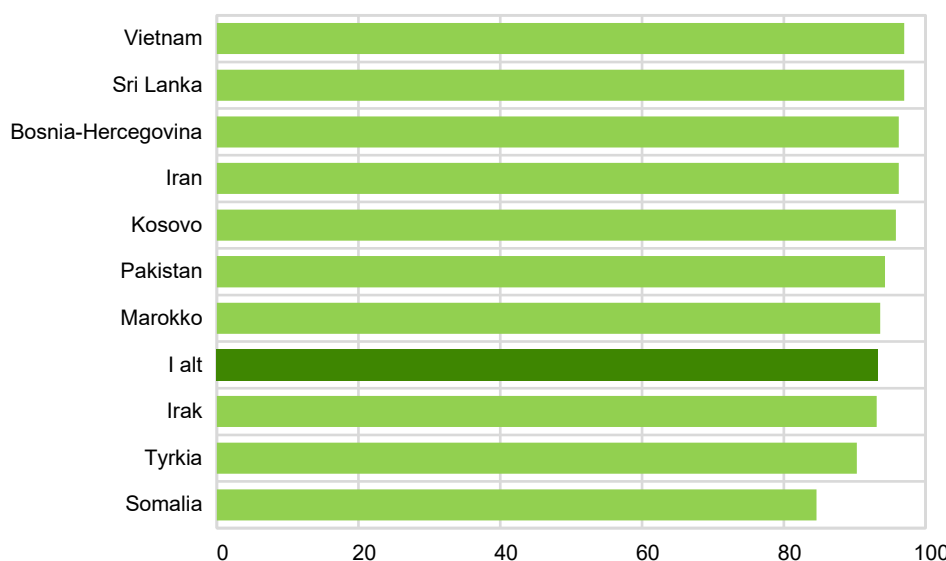
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Færre norskfødte 16-18 år med innvandrerforeldre fra Somalia i videregående opplæring

Figur 3.6 ser på andelen norskfødte med innvandrerforeldre 16-18 år i videregående opplæring, av alle norskfødte med innvandrerforeldre der foreldre har samme landbakgrunn (grupper på over 400). Norskfødte med innvandrerforeldre med landbakgrunn fra Vietnam og Sri Lanka har den høyeste andelen i videregående opplæring, begge 97 prosent. For den øvrige befolkningen var 95,2 prosent i videregående opplæring. Norskfødte med innvandrerforeldre med landbakgrunn fra Somalia har den laveste andelen i videregående opplæring.

Dette samsvarer med funnene våre der vi ser på gjennomsnittlige grunnskolepoeng blant norskfødte med innvandrerforeldre etter land. Som vi tidligere nevnte har norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam og Sri Lanka høye gjennomsnittlige grunnskolepoeng, og norskfødte med innvandrerforeldre fra Somalia har lavere gjennomsnittlige grunnskolepoeng.

Figur 3.6 Norskfødte med innvandrerforeldre 16-18 år i videregående opplæring, etter land. Andel av norskfødte med innvandrerforeldre med lik landbakgrunn. 2017

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

En stor del norskfødte med innvanderforeldre velger studieforberedende utdanningsprogram

Blant norskfødte med innvanderforeldre i videregående opplæring, går 76,2 prosent i studieforberedende utdanningsprogram, 11,7 prosentpoeng høyere sammenlignet med den øvrige befolkningen. Det er flere jenter i studieforberedende utdanningsprogram, uansett innvandringskategori. Blant norskfødte jenter med innvanderforeldre er 80,2 prosent i studieforberedende utdanningsprogram, 8,5 prosentpoeng høyere sammenlignet med jenter i den øvrige befolkningen. Det er færre gutter enn jenter som velger studieforberedende utdanningsprogram, og blant guttene er forskjellen mellom norskfødte med innvanderforeldre og den øvrige befolkningen på hele 15,3 prosentpoeng høyere (tabell 3.8).

Det er flere studier som peker på at barn av innvanderforeldre har et innvanderdriv eller utdanningsdriv (Bakken, 2003; Birkelund og Mastekaasa, 2009; Bakken, 2016; Bakken og Hyggen, 2018). Innvandrere har lavere utdanning og inntekt sammenlignet med den øvrige befolkningen, som man skulle anta fører til at innvandrernes barn i større grad avstår fra høyere utdanning. Det man i stedet finner er et utdanningsdriv, barn av innvandrere oppmuntres til å ta en høyere utdanning av foreldrene (Birkelund og Mastekaasa, 2009). Dette utdanningsdrivet eller forventningen om at barna skal ta høyere utdanning, kan føre til at flere tar studieforberedende utdanningsprogram. Samtidig kan utdanningsdrivet variere mellom landbakgrunner (Bakken og Hyggen, 2018).

3.3. Gjennomføring i videregående opplæring

Norskfødte med innvanderforeldre er nær den øvrige befolkningen i fullføring av videregående opplæring innen fem år

Videregående opplæring kan lede fram til å oppnå studiekompetanse eller yrkeskompetanse⁸. Studiekompetanse fører til at man kan studere ved universitet eller høyskole, og yrkeskompetanse fører til at man har kvalifikasjon til et visst yrke. I de såkalte lærefagene får man yrkeskompetanse med fag- eller svennebrev, og mange yrker krever en slik sertifisering. Dermed er studiekompetanse og yrkeskompetanse en fordel for videre utdannings- og arbeidskarriere. Både Olsen (2018) og Falch og Nyhus (2010) finner at fullføring av videregående opplæring har større betydning for om man er i arbeid, enn innvandringsbakgrunn. Samtidig er sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring mindre for personer med innvandrerbakgrunn (Falch og Nyhus, 2010).

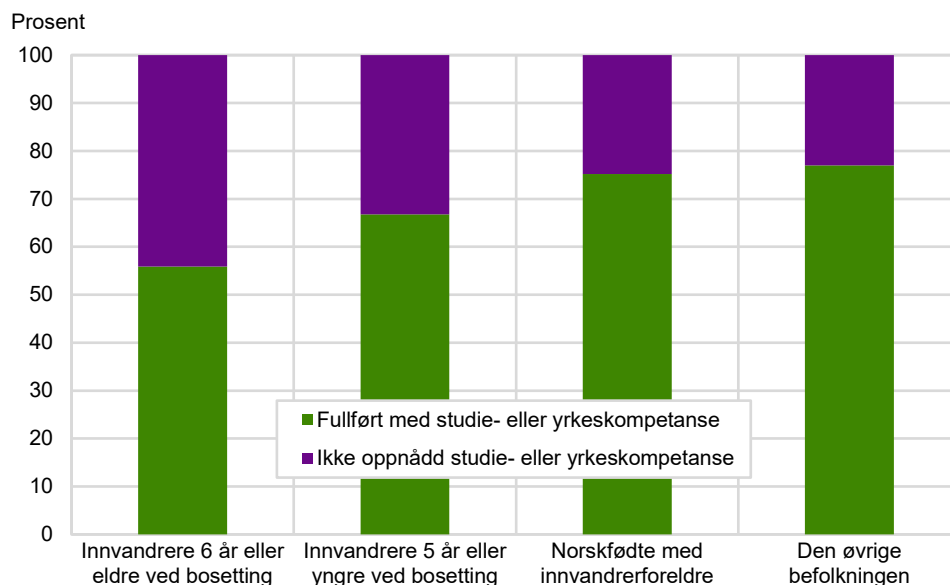
Høsten 2012 var det 65 474 i alderen 16-24 år som startet i Vg1 for første gang. Av disse var 2 742 norskfødte med innvanderforeldre. 75,3 prosent av alle elevene fullførte med studie- eller yrkeskompetanse innen fem år (tabell 3.9). Forskjellen mellom innvandringskategoriene er tydelig. Norskfødte med innvanderforeldre har en fullføring på 75,2 prosent, som er nokså nær det vi finner for den øvrige befolkningen (1,8 prosentpoeng færre som fullfører innen 5 år). Elevene som ikke har fullført innen fem år kan enten fortsatt være i videregående opplæring, ikke bestått eksamen/fag- eller svenneprobe eller ha sluttet underveis (SSB, 2019b).

I motsetning til det vi fant for grunnskolepoeng, ser vi en forskjell mellom norskfødte med innvanderforeldre og tidliginnvandrede. Sistnevnte har en fullføringsandel på 66,8 prosent. Sen-innvandrede skiller seg veldig ut med en lav fullføringsandel, 55,9 prosent (figur 3.7). Dette kan skyldes at en del har svakere grunnlag fra grunnskolen, og noen har kommet til landet etter vanlig start i videregående. Bjørkeng og Dzamarija (2011) finner at det å starte i videregående

⁸ Noen har også mål om grunnkompetanse, som er kompetanse på et lavere nivå enn full yrkes- eller studiekompetanse.

opplæring til normert tid (det året man fyller 16 år) har en positiv effekt på fullføringsandelen for alle grupper.

Figur 3.7 Andel elever 16-24 år¹ som startet videregående trinn 1 for første gang høsten 2012, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år

¹ Alder ved startår (vg1).
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Utdanningsvalg kan ha en sammenheng med fullføring

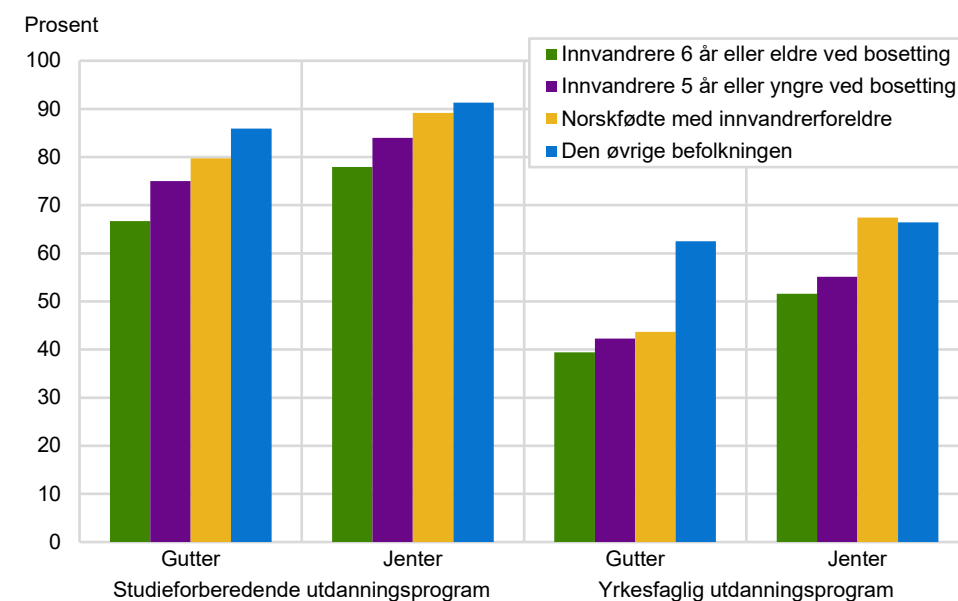
Som vi tidligere nevnte er det en høy andel norskfødte med innvandrerforeldre i studieforberedende utdanningsprogram, og figur 3.8 viser at elever i studieforberedende utdanningsprogram har en høyere fullføringsgrad. Samtidig er lengden på studieforberedende/yrkesfaglige løp ulik⁹, og dette bidrar til en lavere fullføringsgrad innen fem år på yrkesfag. Det er også flere elever i yrkesfaglige utdanningsprogram med lave grunnskolepoeng, og gjennomføringstall viser at elever med lave grunnskolepoeng har en lavere fullføringsgrad i videregående opplæring (SSB, 2019a).

Markussen et al. (2006) fant at frafallet i videregående opplæring var mest omfattende i overgang fra Vg2 til Vg3 blant elever på yrkesfaglige utdanningsprogram. Dette skyldes at det i de fleste yrkesfaglige utdanningsprogram er lagt opp til at eleven skal gå i lære. Det er ikke alle som lykkes i å få læreplass. Karakterer, fravær og for få læreplasser kan være noen av faktorene som spiller inn. Tall fra Utdanningsspeilet viser at rundt 3 av 10 ungdomsrettsøkere¹⁰ ikke fikk lærekontrakt ved utgangen av året de søkte. Norskfødte med innvandrerforeldre og innvandrere får i mindre grad lærekontrakt enn den øvrige befolkningen, særlig gjelder dette gutter (Utdanningsdirektoratet, 2018).

⁹ Opplæring i skole (studieforberedende) er normalt tre år og fagopplæring (yrkesfaglig) er normalt fire år (to år i skole og to år i bedrift), det er også enkelte utdanningsløp som avviker fra dette.

¹⁰ Ungdom som har gjennomgått grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har lovfestet rett til videregående opplæring ut skoleåret man fyller 24 år.

Figur 3.8 Andel elever 16-24 år¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2012 og fullførte innen fem år, etter kjønn, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori

¹ Alder ved startår (vg1).

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

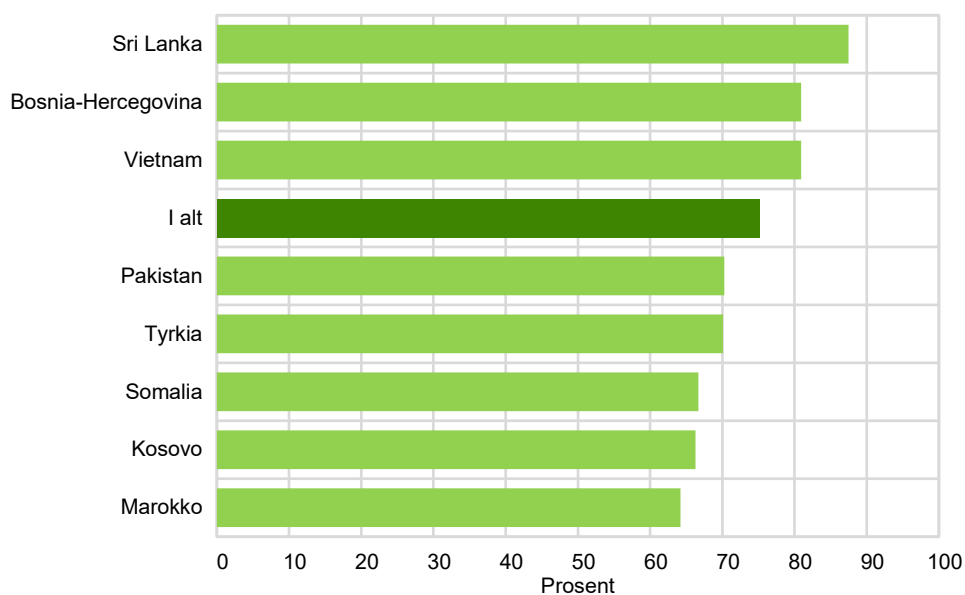
Det er flere jenter enn gutter som fullfører med studie- eller yrkeskompetanse innen fem år (figur 3.8). Forskjellen mellom kjønnene er størst for norskfødte med innvanderforeldre i yrkesfaglige utdanningsprogram, der jenter har en fullføringsgrad som er 23,7 prosentpoeng høyere enn for gutter. Blant norskfødte jenter med innvanderforeldre har 83,1 prosent fullført videregående opplæring innen 5 år, som er 1,9 prosentpoeng høyere enn fullføringsandelen for jenter i den øvrige befolkningen. I følge Stoltenbergutvalgets rapport reduserer lokale sysselsettingsmuligheter «gutters tilbøyelighet til å fullføre videregående opplæring i større grad enn for jenter». I tillegg har kvinner «noe høyere økonomisk og ikke-økonomisk avkastning av å ta høyere utdanning enn menn», som kan øke deres tilbøyelighet til å fullføre (2019:3).

Fullføringsgraden varierer med foreldrenes landbakgrunn

Figur 3.9 ser på andelen norskfødte med innvanderforeldre som har fullført videregående opplæring, etter foreldrenes landbakgrunn (grupper på over 100 norskfødte med innvanderforeldre). Fullføringsgraden er høyest for norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka med 87,5 prosent. Bakken og Hyggen (2018) ser på karakterforskjeller og finner at ungdom med bakgrunn fra Sri Lanka er en gruppe som bruker mye tid på lekser i videregående opplæring, mer enn en og en halv time daglig. De finner også at utdanningsdrivet for denne gruppen er stor, og at utdanningsdriv har betydning for karakterene. I tillegg er innvandrere fra Sri Lanka en etablert innvandringsgruppe, som kom til Norge som flyktninger.

Innvandrere fra Marokko og Kosovo er som innvandrere fra Sri Lanka også en etablert innvandringsgruppe, men vi finner at norskfødte med innvanderforeldre fra disse landene, samt Somalia, har en mye lavere fullføringsgrad. Bakken og Hyggen (2018) finner at elever med foreldre født i Somalia og Marokko er blant gruppene som har lavest sosioøkonomisk status, og at færre sosioøkonomiske ressurser fører til svakere skolerresultater. Forskjellen i fullføringsgrad kan også skyldes kulturelle forskjeller, der forventninger og sosialt press fra familien påvirker utdanningsdeltakelse og resultater.

Figur 3.9 Andel norskfødte elever med innvandrerforeldre 16-24 år¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2012 og fullførte innen fem år, etter foreldrenes landbakgrunn

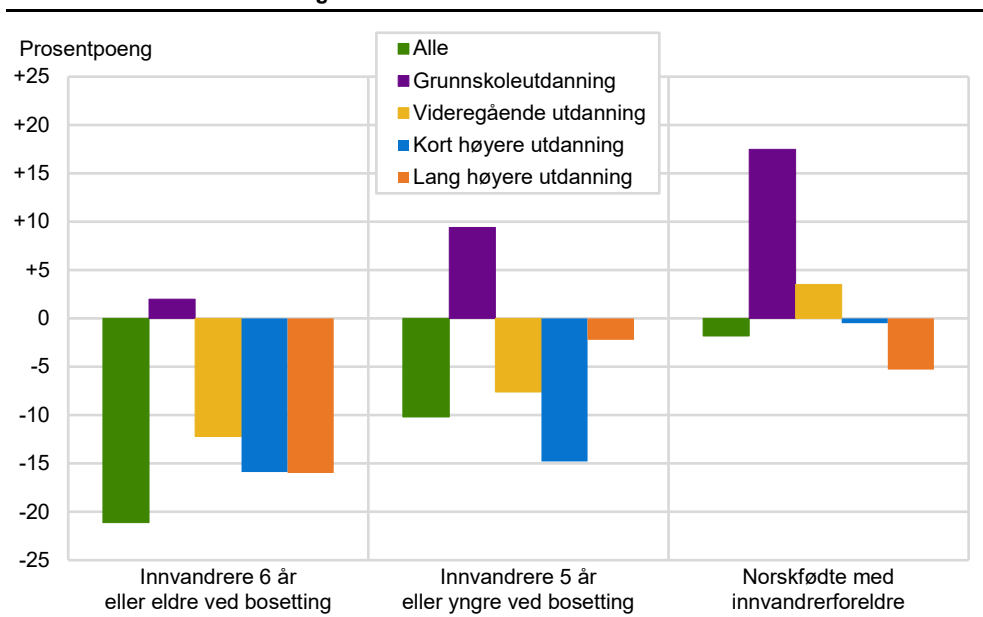
¹ Alder ved startår (vg1).
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Foreldres utdanning påvirker fullføringsgraden

Ved å sammenligne fullføringsgrad etter innvandringskategori og foreldres utdanningsnivå får vi interessante resultater. For både elever der foreldrene har grunnskoleutdanning og videregående utdanning har norskfødte med innvandrerforeldre høyere fullføringsgrad enn den øvrige befolkningen. Forskjellen er særlig markant, 17,5 prosentpoeng, blant elever med grunnskoleutdannede foreldre. Vi diskuterte tidligere om våre tall kan tyde på forskjeller i utdanningssystemer – hvor vanlig det er å ta utdanning og forskjeller i hvilke grupper det er som tar utdanning – heller enn forskjeller i den sosiale kapitalen. Vi vet også at blant norskfødte med innvandrerforeldre er det et utdanningsdriv eller en forventning fra foreldrene om at de skal ta høyere utdanning som kan veie opp mot at foreldrene har lavere utdanning.

Fullføringsgraden er høyere for den øvrige befolkningen når vi ser på elever med foreldre som har høyere utdanning som høyeste utdanningsnivå (figur 3.10). Bjørkeng og Dzamarija (2011) finner at effekten av foreldrenes utdanningsnivå er mindre markant for norskfødte med innvandrerforeldre enn den øvrige befolkningen. Dette samsvarer også med våre funn i figur 3.10. Det er en større forskjell i fullføring etter hvilken utdanning foreldrene har blant den øvrige befolkningen, enn for norskfødte med innvandrerforeldre – som bidrar til at det er mindre forskjeller innad i gruppen.

Figur 3.10 Andel elever 16-24 år¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2012 og fullførte² innen fem år, etter foreldres høyeste utdanningsnivå og innvandringskategori. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanning

¹ Alder ved startår (vg1).

² Med studie- eller yrkeskompetanse.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.4. Høyere utdanning

Høy andel norskfødte med innvandrerforeldre i gang med høyere utdanning

I 2017 var det totalt 42,8 prosent i aldersgruppen 19-24 år som avsluttet videregående opplæring med studiekompetanse våren 2017 og som var i høyere utdanning samme høst (tabell 3.13). Tall fra den europeiske studentundersøkelsen viser at de nordiske landene skiller seg ut fra andre europeiske land ved at andelen med et lengre opphold mellom videregående opplæring og høyere utdanning er høy (Steffensen, Ekren og Nygård, 2015). Samtidig er det en forskjell mellom personer i den øvrige befolkningen og norskfødte med innvandrerforeldre. Den øvrige befolkningen har den laveste andelen med direkte overgang, som kan tyde på at det for denne gruppen er vanligere å ta seg et friår for å gå på folkehøgskole, arbeide eller reise (Dzamarija, 2016). Norskfødte med innvandrerforeldre har den høyeste andelen med direkte overgang på 63,7 prosent, som er 23,2 prosentpoeng høyere enn den øvrige befolkningen (tabell 3.13).

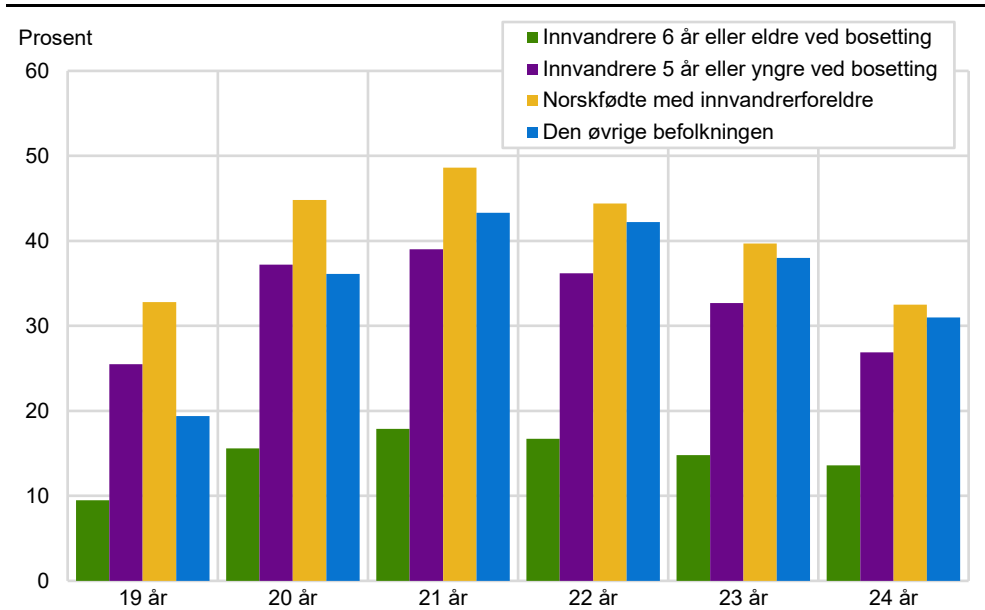
I 2017 var 6 733 norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 19-24 år i høyere utdanning i Norge¹¹. Blant norskfødte med innvandrerforeldre 19-24 år er 40,6 prosent i høyere utdanning, som er 5,5 prosentpoeng høyere enn for den øvrige befolkningen (tabell 3.14). Det at så mange norskfødte med innvandrerforeldre er i gang med en høyere utdanning er positivt i et integreringsperspektiv, da formell kompetanse er viktig for å komme inn på arbeidsmarkedet.

I figur 3.11 ser vi at forskjellene mellom gruppene er størst i tidlig alder (19-21 år). Dette kan ses i sammenheng med at den øvrige befolkningen i større grad har et lengre opphold før oppstart av høyere utdanning enn norskfødte med innvandrerforeldre. Vi ser også at sen-innvandrere har lavere deltaking i høyere utdanning. Noe av dette skyldes at mange av disse kommer ferdig utdannet til Norge for å jobbe (Dalgard, 2016).

¹¹ Studenter i høyere utdanning i utlandet er ikke inkludert i tallene.

Det er en høyere andel jenter som studerer enn gutter. Blant norskfødte med innvanderforeldre er 46,1 prosent av jentene i høyere utdanning, 3,9 prosentpoeng flere sammenlignet med den øvrige befolkningen. For norskfødte gutter med innvanderforeldre er 35,5 prosent i høyere utdanning, 7,1 prosentpoeng høyere enn for den øvrige befolkningen (tabell 3.14). Vi vet at det er flere jenter som velger studieforberedende utdanningsprogram i videregående opplæring enn gutter. Det er også flere jenter enn gutter som fullfører videregående opplæring med studiekompetanse – som er et krav for å søke høyere utdanning. I Stoltenbergs-utvalgets rapport trekkes det frem at en yrkesfaglig utdanning lønner seg mer for gutter enn for jenter. Dermed kan det være et rasjonelt valg å velge bort høyere utdanning til fordel for en yrkesfaglig utdanning på videregående nivå. Utvalget peker også på at jenter har noe høyere økonomisk og ikke-økonomisk avkastning av å ta høyere utdanning enn gutter (NOU 2019:3).

Figur 3.11 Studenter 19-24 år i høyere utdanning, etter alder og innvandringskategori. Prosent av befolkningen. 2017

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

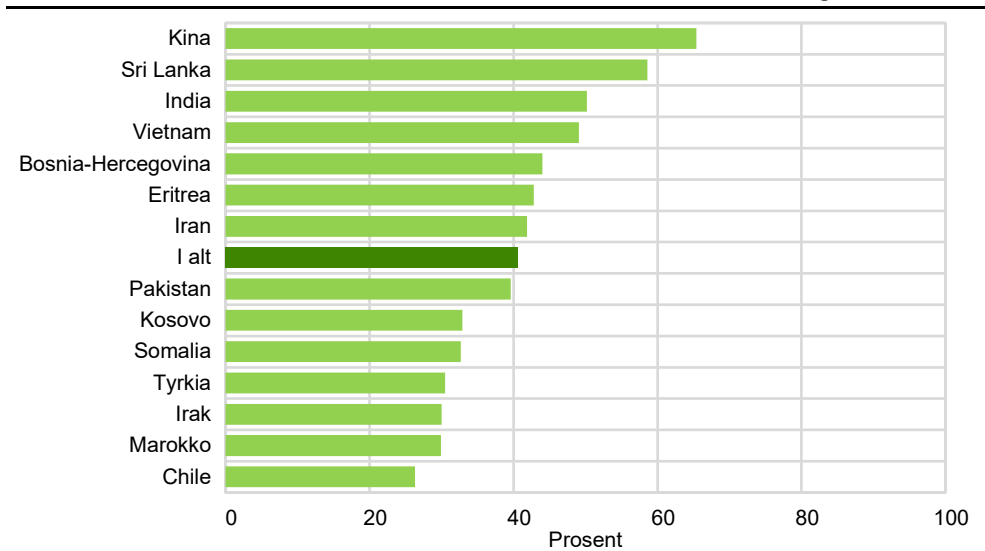
Stor andel norskfødte med innvanderforeldre fra Kina og Sri Lanka i høyere utdanning

Figur 3.12 ser på norskfødte studenter med innvanderforeldre 19-24 år, (der vi har inkludert land med over 100 norskfødte med innvanderforeldre), i andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. Tidligere fant vi at norskfødte med innvanderforeldre fra Vietnam, Sri Lanka, Bosnia-Hercegovina og Iran hadde høyere gjennomsnittlige grunnskolepoeng enn norskfødte med innvanderforeldre totalt. Disse gruppene hadde også høyest deltakelse i videregående opplæring, og med unntak av Iran som ikke var med i figuren, en fullføringsgrad over gjennomsnittet for norskfødte med innvanderforeldre totalt. Igjen ser vi at disse gruppene ligger over gjennomsnittet for norskfødte med innvandrere totalt i andel i høyere utdanning.

Det er særlig norskfødte med innvanderforeldre fra Kina, Sri Lanka, India og Vietnam som har en høy andel i høyere utdanning. Med unntak av norskfødte med innvanderforeldre fra Iran, der andelen i høyere utdanning er omtrent den samme for gutter og jenter, har jenter større andel i høyere utdanning enn gutter. Blant norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia er 41 prosent jenter i høyere utdanning, som er 15,4 prosentpoeng høyere sammenlignet med gutter med samme landbakgrunn (tabell 3.15).

Som vi tidligere har nevnt kan forskjellene etter foreldres landbakgrunn skyldes gruppenes integrering i utdannelsessystemet. Vi finner i våre analyser at innvanderforeldre fra India, Kina og Iran har en høy andel med universitets- og høgsolenivå, noe som kan være en årsak til at deres barn deltar i høyere utdanning. For innvanderforeldre fra Tyrkia og Marokko er andelen med universitet- og høgsolenivå lavere. Samtidig har innvanderforeldre fra Vietnam en lavere andel med universitets- og høgsolenivå, likevel ser vi at deres barn gjennomgående har høy deltakelse og resultater i utdanningsløpet.

Figur 3.12 Norskfødte studenter med innvanderforeldre 19-24 år i høyere utdanning, etter land. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2017

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Flere norskfødte med innvanderforeldre velger økonomiske og administrative fag

Vi har også sett på hvilke studier som er mest vanlig blant norskfødte med innvandrere¹². Bachelor innen økonomiske og administrative fag er særlig vanlig blant norskfødte studenter med innvanderforeldre. Nær 20 prosent tar denne type studier, 5,6 prosentpoeng flere enn i den øvrige befolkningen. Norskfødte med innvanderforeldre fra Pakistan har den høyeste andelen (23,9 prosent), mens norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia har den laveste andelen (15,5 prosent) (tabell 3.16 og 3.17).

Bachelor innen samfunnsfag og juridiske fag og bachelor innen naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag var også vanlig blant norskfødte med innvanderforeldre. 5,9 prosent av norskfødte med innvanderforeldre var i gang med en bachelor eller master i lærerutdanning og utdanning i pedagogikk, omtrent lik andel som den øvrige befolkningen (tabell 3.16).

Sammenligner vi norskfødte med innvanderforeldre etter foreldres landbakgrunn ser vi at for norskfødte med innvanderforeldre fra Somalia er det vanlig med en bachelor i sykepleierutdanning. En bachelor i førskole- og barnehagelærerutdanning er mer vanlig for norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia. For norskfødte med innvanderforeldre fra Sri Lanka er det vanlig med en bachelor i ingeniørfag, og de har også en høyere andel som tar mastergrad i teknologifag enn andre. Sett i forhold til alle norskfødte med innvanderforeldre, er de med bakgrunn fra Vietnam og Sri Lanka klart overrepresenterte på teknologiske studier (tabell 3.17).

¹² Utdanninger er gruppert etter universitet- og høgsolenivå etter standarden for utdanningsgruppering (NUS). Se nærmere her: <https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/36/varianter/1094>

3.5. Utdanningsnivå

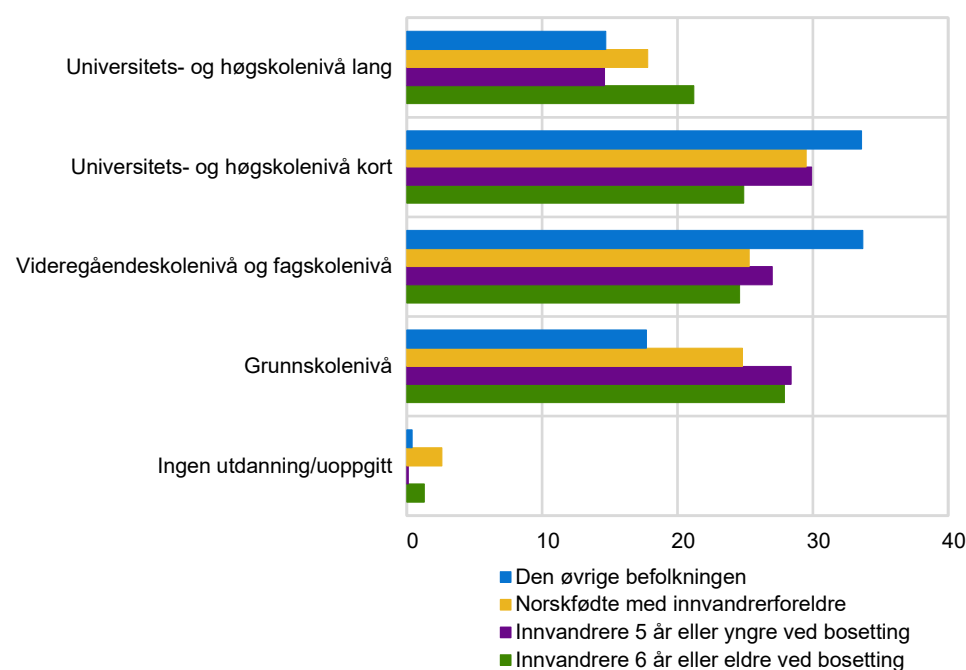
Nær én av fire norskfødte med innvandrerforeldre har grunnskolenivå, til tross for høy andel i gang med høyere utdanning

På grunn av at mange i aldersgruppen 19-24 år ikke har fullført sin utdanning, velger vi å se på aldersgruppen 25-39 år når vi skal se på høyeste oppnådde utdanningsnivå¹³ i 2017. Dette utgjør 17 627 norskfødte med innvandrerforeldre i 2017 (tabell 3.18).

Utdanningsnivået varierer etter innvandringskategori. De største forskjellene er i andelen med grunnskolenivå og videregående nivå for personer i alderen 25-39 år. Nær én av fire norskfødte med innvandrerforeldre har grunnskolenivå, som er 7,1 prosentpoeng høyere sammenlignet med den øvrige befolkningen. Funn fra OECD, som ser på en rekke OECD land inkludert Norge, viser at norskfødte med innvandrerforeldre har en større sannsynlighet for å oppnå kun en grunnskoleutdanning sammenlignet med den øvrige befolkningen (OECD, 2017). Omtrent én tredjedel av den øvrige befolkningen har videregående skolenivå, som er 8,4 prosentpoeng høyere sammenlignet med norskfødte med innvandrerforeldre (figur 3.13).

OECDs rapport (2017) viser at norskfødte med innvandrerforeldre generelt har en mindre sannsynlighet for å oppnå et høyere utdanningsnivå. Vi finner at 47,3 prosent norskfødte med innvandrerforeldre har et universitets- og høgskolenivå, kun 1 prosentpoeng lavere sammenlignet med den øvrige befolkningen. Norskfødte med innvandrerforeldre har en lavere andel med kort universitets- og høgskolenivå (29,5 prosent) enn den øvrige befolkningen. Derimot er det vanligere for norskfødte med innvandrerforeldre å ta en lengre høyere utdanning (17,8 prosent) enn for den øvrige befolkningen.

Figur 3.13 Andel personer 25-39 år, etter utdanningsnivå og innvandringskategori. 2017

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

¹³ Det er benyttet imputerte verdier for utdanningsnivå for innvandrere vi mangler opplysninger om fra og med 2014, tilsvarende i publiseringen av befolkningens utdanningsnivå. Opplysningene har imidlertid ikke blitt imputert bakover i tid. Se Jentoft (2014) for nærmere beskrivelse av imputeringen.

Jenter har et høyere utdanningsnivå enn gutter, uansett innvandringskategori. Forskjellen i andelen med universitets- og høgskolenivå mellom gutter og jenter er minst blant norskfødte med innvandrereforeldre. Dette er på grunn av at norskfødte gutter med innvandrereforeldre har en større andel med universitets- og høgskolenivå enn andre gutter, 40,9 prosent, som er 3,1 prosentpoeng høyere sammenlignet med den øvrige befolkningen. Blant norskfødte jenter med innvandrereforeldre har 54,1 prosent et universitets- og høgskolenivå, 5,2 prosentpoeng lavere sammenlignet med den øvrige befolkningen (tabell 3.20).

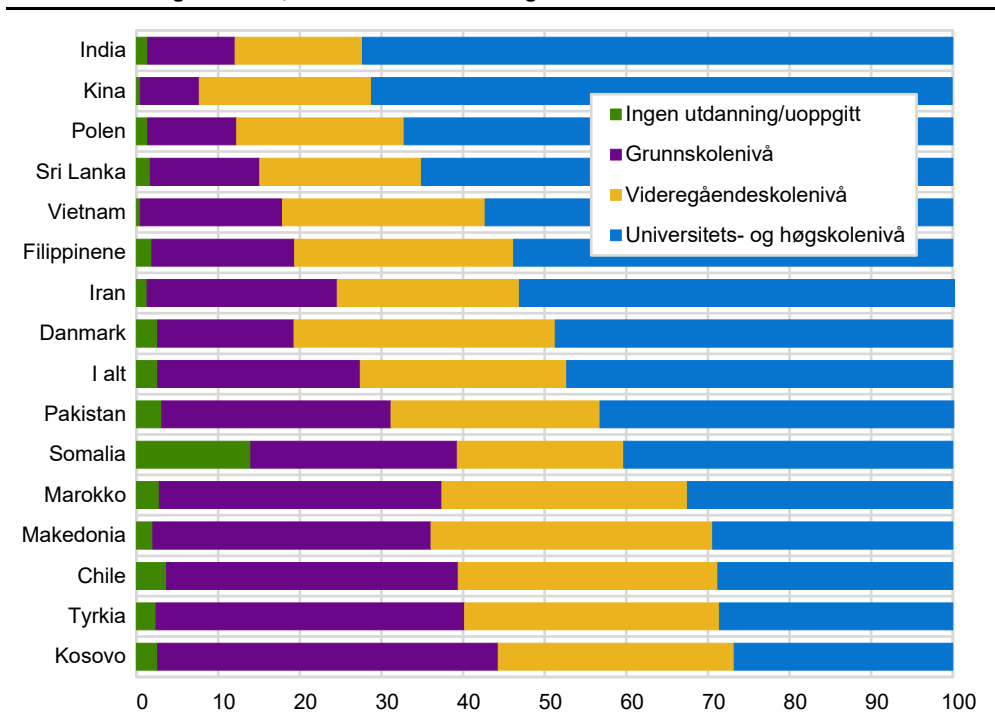
Stor andel norskfødte med innvandrereforeldre fra India og Kina har universitets- og høgskolenivå

I figur 3.14 ser vi på norskfødte med innvandrereforeldre, etter utdanningsnivå og foreldrenes landbakgrunn, med grupper på over omtrent 200 norskfødte med innvandrereforeldre. Norskfødte med innvandrereforeldre fra Somalia har en større andel med ingen eller uoppgitt utdanning (14 prosent). Blant norskfødte med innvandrereforeldre fra Kosovo, Tyrkia og Chile er andelen med grunnskolenivå høyere sammenlignet med de andre gruppene. Disse gruppene har også lavest andel med universitets- og høgskolenivå. Forskjellen i kjønn er størst for norskfødte med innvandrereforeldre fra Kosovo der 52,1 prosent av guttene har grunnskolenivå og 30,7 prosent av jentene.

Vi så i figur 3.12 at norskfødte med innvandrereforeldre fra Kina, Sri Lanka, India og Vietnam hadde høyest andel i gang med en høyere utdanning. Denne gruppen, i tillegg til norskfødte med innvandrereforeldre fra Polen som er inkludert i figur 3.14, har høyest andel med universitets- og høgskolenivå. Norskfødte jenter med innvandrereforeldre fra Kina har den høyeste andelen med universitets- og høgskolenivå, 79,2 prosent.

I Amerika har asiatiske amerikanere gjennomsnittlig bedre akademisk ytelse, høyere utdannelsesambisjoner og flere år med formell utdanning (Papademetriou, Somerville og Sumption, 2009; Xie og Goyette, 2003; Lie og Xie, 2016; Baum og Flores, 2011). Xie og Goyette finner blant annet at denne gruppen har større sannsynlighet for å forvente å begynne i høyere utdanning, samt en større sannsynlighet for å faktisk delta i høyere utdanning (Xie og Goyette, 2003). Baum og Flores finner at forventninger har en sterk sammenheng med utdanningsoppnåelse. Foreldrenes sosioøkonomiske status har også en sammenheng med utdanningsoppnåelse, men har ikke like sterk sammenheng for alle grupper. For barn av flyktninger fra Sør-Asia kan den høye prestasjonen forklares av støtte fra foreldre, barn som underviser hverandre og en følelse av forpliktelse til foreldrene (Baum og Flores, 2011).

Figur 3.14 Andel norskfødte med innvandrerforeldre 25-39 år med universitets- og høgs-kolenivå, etter foreldres landbakgrunn. 2017

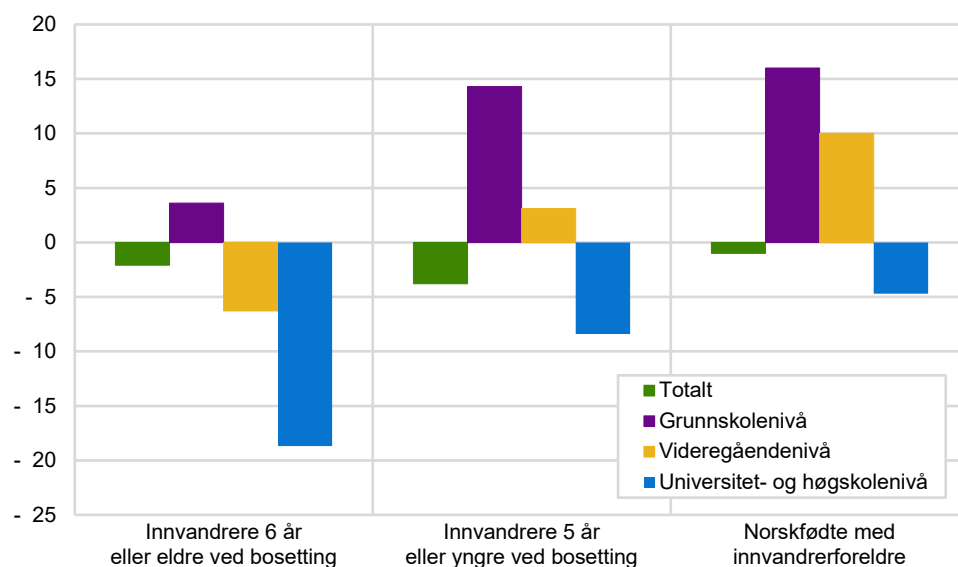
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Den øvrige befolkningen blir i større grad påvirket av foreldres utdanningsnivå enn norskfødte med innvandrerforeldre

Utdanningsmobilitet kan blant annet måles ved å sammenligne foreldre og deres barns høyeste utdanningsnivå. Forskjeller i blant annet utdanningskvalitet og tilgang til utdanning, kan føre til at mobiliteten mellom barn og foreldre blir stor (OECD, 2017). Dette er institusjonelle forutsetninger som kan påvirke mobiliteten. For norskfødte med innvandrerforeldre vil vi kunne få denne typen utslag om foreldrene har bakgrunn fra et land der tilgangen til utdanning er mer begrenset enn i Norge. Foreldrene kan også komme fra land der det er mindre vanlig å ta en lengre utdanning, noe som kan påvirke forventningen om at barna skal ta høyere utdanning. Verdsettingen av utdanning i det landet foreldrene kommer fra kan også virke inn.

Om man oppnår en utdanning på universitets- og høgs-kolenivå eller ikke, har en klar sammenheng med foreldres utdanningsnivå. Dersom foreldrene har universitets- og høgs-kolenivå, er det en større sannsynlighet for at deres barn har samme utdanningsnivå (tabell 3.20). Samtidig vet vi at utdanningsnivået til befolkningen har økt over en lengre periode, og dermed vil barna gjøre det noe bedre enn foreldrene i utdanningssystemet.

Figur 3.15 Andel personer 25-39 år med universitets- og høgsolenivå, etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. 2017

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Der foreldrenes utdanningsnivå er grunnskolenivå har den øvrige befolkningen den laveste andelen med universitets- og høgsolenivå, 19,3 prosent. For norskfødte med innvanderforeldre er andelen 35,3 prosent. Vi ser også det samme der foreldrenes utdanningsnivå er videregående nivå (tabell 3.20). Dette kan ha sammenheng med at norskfødte med innvanderforeldre har et større utdanningsdriv enn den øvrige befolkningen (Bakken, 2016; Birkelund og Mastekaasa, 2009) – som ser ut til å bli påvirket av foreldres utdanningsnivå i større grad enn norskfødte med innvanderforeldre. I tillegg kan årsaken til at innvanderforeldrene har lav utdanning være en annen enn at foreldrene til den øvrige befolkningen har lav utdanning.

Når vi sammenligner personer med foreldre som har universitets- og høgsolenivå har den øvrige befolkningen høyest andel med universitets- og høgsolenivå, 68,9 prosent. Norskfødte med innvanderforeldre har tilsvarende en andel på 64,2 prosent (tabell 3.20). Dette forsterker tanken om at den øvrige befolkningen blir mer påvirket av foreldres utdanningsnivå, da det er flere i den øvrige befolkningen som har et universitets- og høgsolenivå enn norskfødte med innvanderforeldre dersom foreldrene har tilsvarende.

Hermansen (2016) finner at gapet mellom den øvrige befolkningen og norskfødte med innvanderforeldre er mindre enn for foreldregenerasjonen når det gjelder utdanning, og særlig for de etniske minoritetene der foreldrene hadde lavest utdanning og inntekt. OECDs rapport (2017) finner også et minskende gap, og at gapet blir mindre når man kontrollerer for foreldrenes utdanning. De finner at både norskfødte med innvanderforeldre og den øvrige befolkningen har et høyere utdanningsnivå enn foreldrene, men at det er mer uttalt for norskfødte med innvanderforeldre.

4. Tilknytning til arbeidsmarkedet

Mads Ivar Kirkeberg

Et viktig mål for integreringspolitikken er å sikre økonomisk selvforsørging gjennom deltakelse i arbeidsmarkedet. Blant *innvandrere* er det store forskjeller i hvilke forutsetninger man har for å komme inn på det norske arbeidsmarkedet avhengig av blant annet innvandringsgrunn, utdanning og språkkunnskaper. Inntektsstatistikken til SSB har gjennom flere år vist at det er store forskjeller i de økonomiske levekårene hos ulike grupper innvandrere, og at et viktig skille går mellom de som har en tilknytning til arbeidslivet, og de som står uten inntektsgivende arbeid, og som derfor er avhengige av ulike former for stønader. Inntektsnivået til stønadsmottakere vil som hovedregel ligge lavere enn den inntekten man kan oppnå som arbeidstaker. Den norske velferdsmodellen er avhengig av høy yrkesdeltakelse og en relativt lik inntektsfordeling for å kunne opprettholde et sjenerøst og universelt velferdstilbud (NOU 2011:7).

Statistisk sentralbyrås sysselsettingsstatistikk viser at 65 prosent av innvandrerne i alderen 20-66 år var sysselsatt per 4. kvartal 2017. Men det er store forskjeller etter landbakgrunn. Lavest andel sysselsatte finner vi blant innvandrere med bakgrunn fra Afrika og Asia med henholdsvis 49 og 56 prosent. I befolkningen eksklusive innvandrere var tilsvarende andel 78 prosent (se nærmere <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys/aar>). Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det foreløpig en relativt liten gruppe som har nådd yrkesaktiv alder, men de vil utgjøre en økende andel av befolkningen i yrkesaktiv alder i årene fremover. SSBs befolkningsframskrivinger (hovedalternativet) anslår at norskfødte i alderen 20-66 år vil utgjøre 4,6 prosent av hele befolkningen i denne alderen i 2040. I 2060 anslås det at andelen vil ha økt til 8,5 prosent. Det har derfor interesse å studere nærmere tilpasningen på arbeidsmarkedet for denne voksende befolkningsgruppen. I hvilken grad er norskfødte med innvandrerforeldre sysselsatte som enten lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende sammenliknet med andre grupper i befolkningen i samme alder?

4.1. Nærmere om de voksne norskfødte med innvandrerbakgrunn som vi skal studere

Som vi kunne lese i demografikapitlet er de fleste norskfødte med innvandrerforeldre fremdeles relativt unge – så mange som tre av fire er under 18 år. Kun 13,9 prosent er 25 år og eldre. Disse har selvfølgelig i liten grad mulighet til å påvirke sin egen økonomiske situasjon – de blir som oftest forsørget av foresatte. Vi har i dette kapitlet valgt å avgrense de norskfødte til de unge voksne – de som er i aldersgruppen 25-39 år¹⁴. Den siste tilgjengelige årgangen av SSB sin inntektsstatistikk for husholdninger, som vi skal benytte som kilde, er for året 2017. De norskfødte som var i denne aldersgruppen det året vil dermed være født i årene 1978-1992. Dette er ingen stor gruppe i befolkningen. Ved utgangen av 2017 talte den om lag 17 600 personer. Til sammenlikning var det 289 300 innvandrere og 773 100 uten innvandrerbakgrunn i denne aldersgruppen.

Siden vi primært ønsker å se på tilknytning til arbeidsmarkedet er studenter i aldersgruppen 25-39 år forsøkt holdt utenfor ved å fjerne personer som verken er yrkestilknyttet eller trygdemottakere, og *som samtidig mottok studielån fra*

¹⁴ Vi tar utgangspunkt i de norskfødte ved utgangen av inntektsåret 2017 som omfatter de bosatte per 1. januar 2018. Norskfødte som er 40 år og eldre utgjorde om lag 5 000 personer, eller 2,9 prosent av alle norskfødte, på det tidspunktet. De består hovedsakelig av personer med bakgrunn fra våre naboland, samt en del barn av de første pakistanske arbeidsinnvandrerne.

Lånekassen i 2017¹⁵. Ved hjelp av opplysninger i inntektsstatistikken for husholdninger er i tillegg personer som fortsatt tilhører foreldrehusholdningen forsøkt utelatt. Etter disse avgrensningene skal de norskfødte i alderen 25-39 år med innvandrerbakgrunn hovedsakelig være personer som har fullført sin utdanning og være etablert i egne husholdninger. Denne gruppen norskfødte omfatter 12 458 personer ved utgangen av 2017 med innvanderforeldre med bakgrunn fra 122 ulike land. Det har lite for seg å beskrive inntektsforholdene til denne gruppen norskfødte samlet. Det vil være store forskjeller med hensyn til deres utdanningsnivå, arbeidsdeltakelse og inntektsnivå, i tillegg til at foreldrene deres har ulik innvandringsbakgrunn. Det er mer hensiktsmessig å gruppere de norskfødte etter foreldrenes landbakgrunn. I dette kapitlet har vi valgt å se nærmere på 8 464 norskfødte 25-39 år i 2017 med bakgrunn fra de seks største enkeltlandene slik det fremgår i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Antall norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre¹, etter landbakgrunn, kjønn og alder. De seks største landene. 2017

	Kvinner			Menn			
	I alt	25-29 år	30-34 år	35-39 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år
I alt	8 464	1 731	1 455	1 085	1 564	1 487	1 142
Pakistan	4 052	682	756	597	591	782	644
Vietnam	1 421	365	247	115	329	251	114
Tyrkia	1 184	262	194	145	262	184	137
India	692	116	116	112	109	122	117
Marokko	679	145	109	98	122	107	98
Chile	436	161	33	18	151	41	32

¹ Personer i egen privathusholdning. Personer som verken er yrkestilknyttet eller trygdemottakere, og som samtidig mottok studielån fra Lånekassen i 2017, er ikke inkludert.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Mange av disse norskfødte er barn av arbeidsinnvandrere som kom til Norge fra slutten av 1960-tallet og frem til innvandringsstoppen i 1975, og personer som senere har kommet på grunn av familiegjennforening eller familieetablering. Nesten åtte av ti i denne gruppen har foreldre fra ett av de fire landene Pakistan, Tyrkia, India og Marokko. Norskfødte med pakistanske foreldre utgjør alene nesten halvparten av gruppen. De øvrige norskfødte i gruppen har foreldre med flyktningbakgrunn fra Vietnam og Chile, og senere familiegjennforente/-etablerte til disse.

Valget av disse seks landene gjør det mulig, til en viss grad, å analysere nærmere deres yrkesinntekt og tilpasning på arbeidsmarkedet med hensyn på ulike bakgrunnsvariabler som for eksempel alder, kjønn og fullført utdanning.

4.2. Hvem skal de norskfødte sammenlignes med?

Hvem skal de norskfødte 25-39 år med innvandrerbakgrunn sammenlignes med for å se hvordan de gjør det på arbeidsmarkedet? Hvorvidt denne gruppen gjør det bra eller dårlig, avhenger i stor grad av hvilke resultater de oppnår sammenliknet med andre grupper i samfunnet i samme alder.

I dette kapitlet har vi valgt følgende to referansegrupper:

1. Innvandrere 25-39 år med alder 5 år eller yngre i innvandringsåret.

I tabeller og figurer vil denne gruppen bli referert til som *tidlig-innvandrede*. Disse innvandrerne vil ha lang botid (20-34 år) siden de innvandret før skolepliktig alder. Vi kan tenke oss at en innvandrer som kom til Norge før fylte 6 år har mer til felles med en som er født i Norge enn med en som kom hit i voksen alder. I likhet med norskfødte med

¹⁵ Denne definisjonen av studenter benyttes i SSBs inntektsstatistikk for husholdninger, men vil ikke omfatte alle studenter. Noen studenter mottar f.eks. kun studiestipend.

innvanderforeldre, vil tidliginnvandrede kunne gjennomføre hele grunnskoleutdanningen i Norge, og de vil derfor på sentrale integrerings- og levekårsområder kunne skille seg fra innvandrere som har innvandret i høyere alder. Men det er viktig å være klar over at gruppen tidliginnvandrede vil omfatte personer med landbakgrunn fra veldig mange andre land enn de seks som vi sammenligner med her hos norskfødte med innvandrerbakgrunn. Eventuelle forskjeller kan skyldes at norskfødte med innvanderforeldre og tidliginnvandrede er forskjellige, men de kan også skyldes at gruppen tidliginnvandrede domineres av andre land som er annerledes enn de seks landene vi studerer.

2. *Befolkningen 25-39 år uten innvandrerbakgrunn*

Personer som verken har innvandret eller er født her i landet med foreldre som har innvandret.

Inntektsstatistikken for husholdninger

Inntektsstatistikken for husholdninger omfatter alle personer i privathusholdninger som bor i landet ved utgangen av året. Inntektsopplysninger er fremkommet ved å koble ulike administrative og statistiske datakilder for hele befolkningen per. 31.12. i inntektsåret. Inntektsopplysninger og biografiske opplysninger er hentet inn fra følgende kilder:

Opplysninger fra skattemeldingen (lønn, næringsinntekt, kapitalinntekter, pensjon med videre)

Ligningsregisteret (skatter)

A-meldingen (dagpenger ved arbeidsledighet, diverse skattefrie overføringer)

NAV (barnetrygd, grunn- og hjelpestønad, kontantstøtte med videre)

KOSTRA (sosialhjelp)

Lånekassen (lån og stipend)

Husbanken (bostøtte)

Statistisk sentralbyrås utdanningsstatistikk (befolkningens høyeste fullførte utdanning)

Statistisk sentralbyrås husholdningsstatistikk

Les mer om denne statistikken her <https://www.ssb.no/ifhus>

4.3. Hvordan måle tilknytning til arbeidsmarkedet?

Når er en person yrkestilknyttet? Hvordan skal man måle om vedkommende har en svak eller sterk tilknytning til arbeidsmarkedet? Skal det defineres ut fra om man har et visst antall timer i avtalt arbeidstid eller bør man ha en arbeidsinntekt over en viss beløpsstørrelse? I Statistisk sentralbyrås arbeidsmarkedsstatistikk regnes man som sysselsatt dersom man har utført inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i en bestemt referanseuke (tredje uken i november). Denne definisjonen følger av internasjonale krav fra ILO (International Labour Organization). I Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk må man ha en årlig registrert yrkesinntekt høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp for å bli regnet som yrkestilknyttet. Dette utgjorde i 2017 om lag 187 000 kroner. Denne indikatoren for tilknytning til arbeidsmarkedet er blant annet blitt benyttet i en årrekke til den sosiale rapporteringen for ulike lavinntektsgrupper på oppdrag for Arbeids- og sosialdepartementet (se for eksempel Omholt 2016).

Det sier seg selv at så vidt forskjellige definisjoner vil kunne gi svært ulike tall for tilknytning til arbeidsmarkedet. I dette kapitlet vil vi derfor gi tall for både avtalt arbeidstid og yrkesinntekt, og vise hvordan norskfødte med innvandrereforeldre fordeler seg etter disse to variablene sammenlignet med de valgte referansegruppene.

La oss se på yrkesinntekt først. Yrkesinntekt er i denne sammenhengen definert som summen av lønnsinntekt, netto næringsinntekt, sykepenges og foreldrepenger. Dette inntektsbegrepet vil med andre ord omfatte både lønsmottakere og de som driver selvstendig næringsvirksomhet. Sykepenges er også inkludert i denne sammenhengen siden dette forutsetter et arbeidsforhold, og er en tidsbegrenset erstatning for arbeidsinntekt som delvis betales av arbeidsgiver. Foreldrepenger utbetales til dem som er blitt foreldre ved fødsel eller adopsjon. For å kunne få foreldrepenger må man ha hatt inntektsgivende arbeid i minst seks av de ti siste månedene før mottak, og årsinntekten må tilsvare et halvt grunnbeløp (om lag 47 000 kroner i 2017). Vi velger derfor også å inkludere foreldrepenger i yrkesinntekten siden retten til denne ytelsen opptjenes ved yrkesaktivitet, og ikke minst at den aldersgruppen vi ser på, 25-39 år, er en periode i livet hvor mange får barn.

4.4. Høyest yrkestilknytning blant norskfødte med indiske og vietnamesiske foreldre

Figur 4.1 viser andelen norskfødte 25-39 år med innvandrereforeldre, etter kjønn og landbakgrunn, og som i løpet av 2017 hadde en registrert yrkesinntekt høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp (2G) som utgjør om lag 187 000 kroner.

Når vi måler yrkestilknytning på denne måten ser vi at norskfødte med innvandrereforeldre fra India og Vietnam har en meget sterk yrkestilknytning, og ligger på nivå med, eller litt over, den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Dette gjelder for begge kjønn. For norskfødte kvinner og menn med innvandrereforeldre fra Tyrkia, Pakistan, Chile og Marokko er yrkestilknytningen en del svakere målt på denne måten, og ligger klart under nivået i den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn, og også til dels under nivået for yrkestilknytning blant tidliginnvandrede i samme aldersgruppe.

Blant norskfødte menn med indisk eller vietnamesisk bakgrunn hadde begge grupper en andel yrkestilknyttede på 87 prosent i 2017 – om lag samme andel som blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn (88 prosent). Hos tidliginnvandrede menn 25-39 år som innvandret før skolepliktig alder, er yrkestilknytningen til sammenligning lavere – 79 prosent.

Blant norskfødte menn med innvandrereforeldre er det de med marokkansk bakgrunn som har lavest yrkestilknytning i figur 4.1 med 69 prosent. Disse mennene har også en lavere andel yrkesaktive enn hos norskfødte kvinner med samme landbakgrunn.

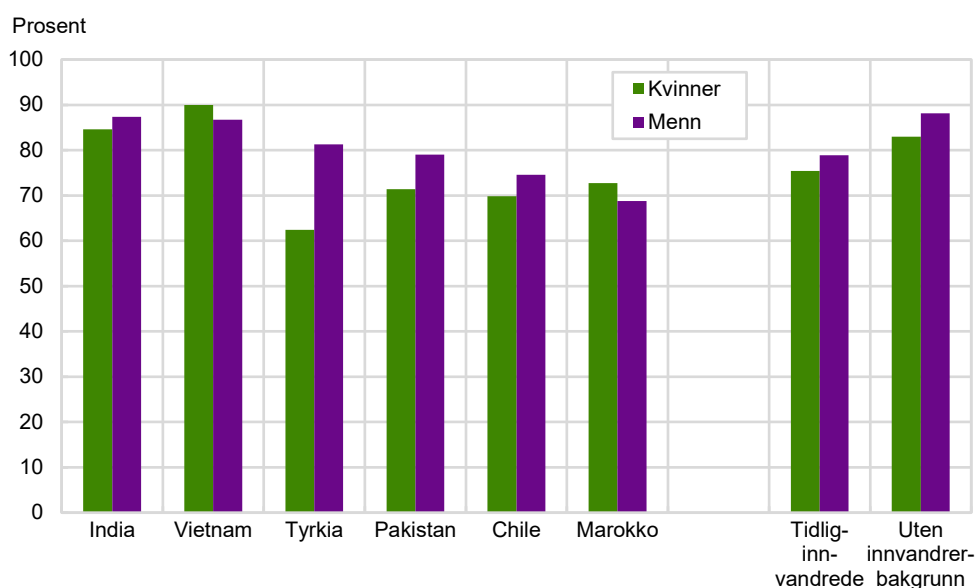
I den største gruppen, norskfødte menn av pakistanske foreldre, hadde åtte av ti en yrkesinntekt over 2G i 2017 – om lag samme andel som blant norskfødte menn med tyrkiske innvandrereforeldre.

Figur 4.1 viser videre at norskfødte kvinner 25-39 år med vietnamesiske og indiske foreldre har en *høyere* yrkestilknytning enn jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. Høyest tilknytning til arbeidsmarkedet finner vi blant kvinner med vietnamesisk bakgrunn hvor ni av ti hadde en yrkesinntekt over 2G i 2017. Faktisk er det ingen andre av de gruppene vi ser på – hverken blant kvinner eller menn – som har en større andel yrkestilknyttede enn norskfødte kvinner med

vietnamesisk bakgrunn. Blant norskfødte kvinner med indisk bakgrunn var andelen yrkestilknyttede også stor - 85 prosent - sammenlignet med 83 prosent blant kvinner uten innvandrerbakgrunn.

Forskjellen i andelen yrkestilknyttede sammenlignet med norskfødte kvinner med tyrkisk, chilensk, pakistansk og marokkansk bakgrunn er stor. Ingen av disse fire gruppene norskfødte kvinner med innvandrerforeldre har en andel yrkestilknyttede over 73 prosent, og alle ligger lavere i yrkestilknytning sammenlignet med tidliginnvandrede kvinner (75 prosent). Den svakeste yrkestilknytningen finner vi blant norskfødte kvinner med tyrkisk bakgrunn hvor drøyt seks av ti hadde en yrkesinntekt over 2G i 2017.

Figur 4.1 Andelen norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvandrerforeldre og med yrkesinntekt høyere enn 2G. Landbakgrunn. 2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Hva skyldes disse til dels store forskjellene i tilknytning til arbeidsmarkedet blant norskfødte med ulik landbakgrunn - målt ut fra yrkesinntektens størrelse?

Forskjeller i utdanningsnivå er generelt en viktig forklaring til ulik tilpasning på arbeidsmarkedet. Yrkestilknytning og inntektsnivå øker med økt utdanning. Blant de norskfødte mennene 25-39 år med indiske eller vietnamesiske foreldre som vi studerer her, hadde henholdsvis 68 og 54 prosent fullført en utdanning fra høyskole eller universitet. Blant norskfødte menn med tyrkiske, marokkanske eller chilenske foreldre hadde bare drøyt 20 prosent fullført en slik høyere utdanning, mens andelen med utdanning på kun grunnskolenivå blant disse var om lag 40 prosent.

Blant norskfødte menn med pakistanske foreldre hadde 37 prosent fullført utdanning fra høyskole eller universitet – samme prosentvise andel som blant den jevnaldrende mannlige befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

Blant norskfødte kvinner med innvandrerforeldre er utdanningsnivået gjennomgående høyere enn blant norskfødte menn med foreldre som har innvandret - noe som også er vist i utdanningskapitlet i denne rapporten. Men de samme forskjeller i utdanningsnivå etter landbakgrunn fremtrer også her. Henholdsvis 77 og 63 prosent av de norskfødte kvinnene 25-39 år med indisk og vietnamesisk landbakgrunn som vi studerer i dette kapitlet, hadde fullført en høyere utdanning. Blant den jevnaldrende kvinnelige befolkningen uten innvandrerbakgrunn var andelen med høyere utdanning lavere - 58 prosent. Blant de med pakistanske eller marokkanske

foreldre var tilsvarende andeler 46 og 41 prosent. Lavest andel med høyere utdanning hadde norskfødte kvinner med tyrkisk og chilensk bakgrunn. Her hadde hver tredje kvinne fullført en utdanning fra høyskole eller universitet.

Økningen i andelen som tar høyere utdanning er mye raskere blant kvinner født i Norge med innvanderforeldre enn den er blant kvinner uten innvanderbakgrunn. Dette er tydeligst blant dem i den yngste aldersgruppen, 25-29 år. En større andel enn før i denne aldersgruppen vil være under utdanning, og ikke i arbeid. Mange av dem vil vente med å stifte familie og få barn til de er ferdig utdannet, og som mødre (i hvert fall mens barna er små) vil mange tilfelle ikke være i arbeid. For mer om familiepraksiser, se Kavli og Nadim, 2009.

Som vi skal se lenger ned i kapitlet gir ulikt utdanningsnivå også klare forskjeller når det gjelder i hvilke yrker vi finner norskfødte kvinner og menn med innvanderforeldre, og som bidrar til å forklare ulikt nivå på yrkesinntektene. Vi skal også se at det er forskjeller i avtalt arbeidstid. Lenger ned i kapitlet vil vi også vise at andelen som står helt utenfor arbeidsmarkedet (det vil si ingen registrert yrkesinntekt) varierer mye mellom norskfødte 25-39 år med ulik landbakgrunn.

Men aller først skal vi se litt nærmere på om yrkestilknytningen endrer seg noe med økt alder for henholdsvis norskfødte menn og kvinner med innvanderforeldre.

4.5. Lavere yrkestilknytning med økt alder for enkelte grupper menn

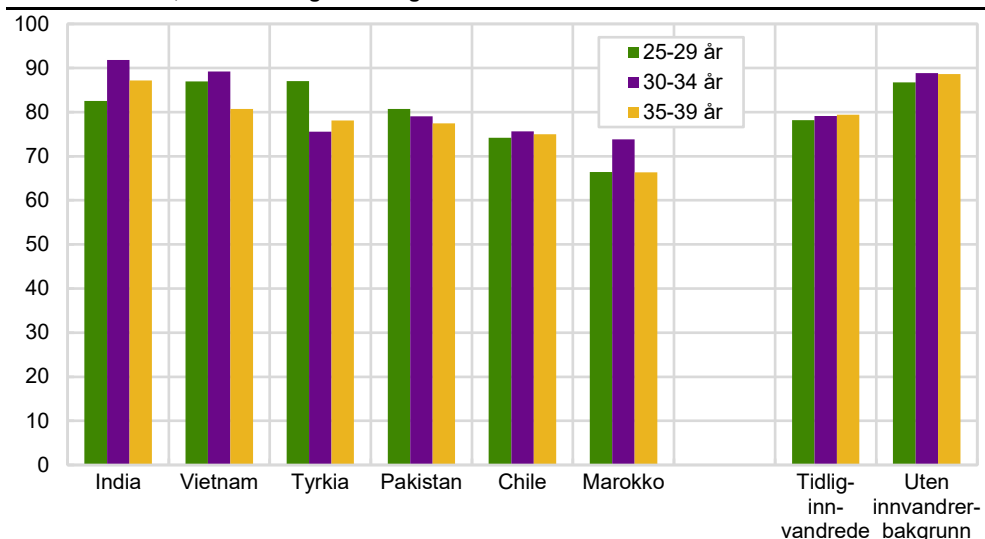
I figur 4.2 ser vi på andelen yrkestilknyttede blant norskfødte *menn* med innvanderforeldre, fordelt etter landbakgrunn og tre aldersgrupper – 25-29 år, 30-34 år og 35-39 år. Vi bruker fortsatt registrert yrkesinntekt høyere enn 2G i 2017 (187 000 kroner) som en indikator for yrkestilknytning.

Blant norskfødte menn med innvanderforeldre synker andelen yrkestilknyttede noe med økende alder for flere av de gruppene vi ser på. Men det er viktig å understreke at for noen land blir gruppene med norskfødte relativt små når vi fordeler etter kjønn og tre aldersgrupper – spesielt Chile, og til dels Marokko. Tallene bør derfor tolkes med en viss varsomhet.

Blant norskfødte menn med indisk bakgrunn ligger andelen yrkestilknyttede godt over 80 prosent for alle tre aldersgrupper. Andelen er 83 prosent blant de i alderen 25-29 år, 92 prosent for menn 30-34 år og 87 prosent for menn 35-39 år.

Yrkestilknytningen er også gjennomgående høy for norskfødte menn med vietnamesisk bakgrunn i de tre aldersgruppene, men går noe ned fra aldersgruppen 30-34 år til 35-39 år – fra 89 til 81 prosent. Dette kan blant annet tilskrives at flere står utenfor yrkeslivet i den eldste aldersgruppen slik det fremgår av figur 4.3. Andelen uten registrert yrkesinntekt i 2017 utgjorde 4 prosent blant norskfødte menn 30-34 år med vietnamesisk bakgrunn, og 11 prosent blant de i alderen 35-39 år. Utviklingen i yrkestilknytning kan også sees i sammenheng med utdanningsnivået. Andelen med høyere utdanning er lavere i de eldste aldersgruppene sammenlignet med de yngre. Blant norskfødte menn med vietnamesisk bakgrunn i alderen 35-39 år hadde 46 prosent fullført utdanning fra universitet eller høyskole sammenlignet med 58 prosent blant de i alderen 30-34 år.

Figur 4.2 Andelen norskfødte menn med innvandrerforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn. 2017

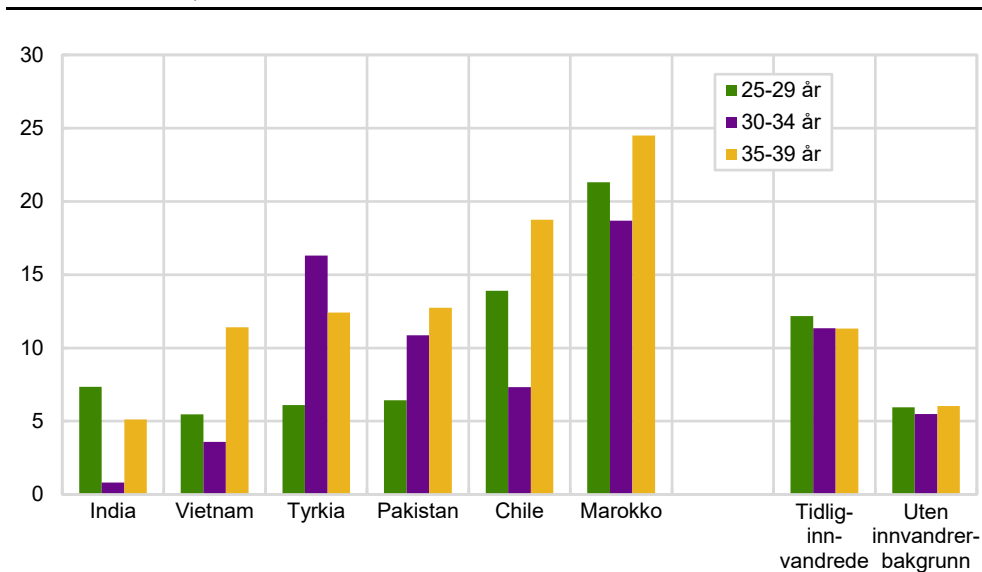

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

I den tallmessig største gruppen i figur 4.2, norskfødte menn med pakistanske foreldre, synker andelen yrkestilknyttede fra 81 prosent blant de 25-29 år til 79 prosent blant de 30-34 år og videre til 77 prosent blant de eldste i alderen 35-39 år. Denne utviklingen kan også sees i sammenheng med at flere blir stående utenfor arbeidslivet med økende alder. Drøyt 6 prosent av norskfødte menn 25-29 år med pakistansk bakgrunn hadde ingen registrert yrkesinntekt i 2017. Tilsvarende andel for aldersgruppene 30-34 år og 35-39 år var henholdsvis 11 og 13 prosent uten yrkesinntekt (se figur 4.3). Samtidig er det flere som mottar arbeidsavklaringspenger og uføretrygd¹⁶. Andelen som mottar arbeidsavklaringspenger øker fra 3,2 prosent i den yngste aldersgruppen til 7,8 prosent i den eldste aldersgruppen. Andelen uføretrygdene blant norskfødte menn med pakistanske foreldre utgjør 2,2 prosent i aldersgruppen 25-29 år, 3,5 prosent blant de 30-34 år og 4,8 prosent blant de 35-39 år. Til sammenligning var andelen som mottok uføreytelser i 2017 blant menn *uten innvandrerbakgrunn* 2,9 prosent (25-29 år), 3,4 prosent (30-34 år) og 4,4 prosent (35-39 år). Også blant menn med pakistanske foreldre finner vi at de yngre i større grad har fullført høyere utdanning. Blant norskfødte menn med pakistansk bakgrunn i alderen 25-29 år og 30-34 år hadde 38-39 prosent fullført utdanning fra høyskole eller universitet sammenlignet med 33 prosent blant dem i alderen 35-39 år.

For norskfødte menn med tyrkiske innvandrerforeldre synker også yrkestilknytningen en del med alderen - fra 87 prosent blant de i alderen 25-29 år og til 76-78 prosent i de to eldre aldersgruppene. Også her viser inntektsstatistikken at flere blir stående utenfor arbeidslivet med økt alder. I aldersgruppen 25-29 år hadde 6 prosent ingen registrert yrkesinntekt i 2017 sammenlignet med drøyt 12 prosent blant dem i alderen 35-39 år. Nedgangen i yrkestilknytning med økt alder viser seg også her i andelen som mottar arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Andelen som mottar arbeidsavklaringspenger utgjør 4,2 prosent blant alle i aldersgruppen 25-29 år, 8,7 prosent blant de 30-34 år og 10,2 prosent blant de eldste 35-39 år. Andelen som mottar uføreytelser blant norskfødte menn med tyrkisk bakgrunn var i 2017 på 3,1 prosent blant de 25-29 år, 5,4 prosent blant de 30-34 år og 7,3 prosent i den eldste aldersgruppen 35-39 år. Den relativt høye bruken av ytelser fra folketrygden blant enkelte grupper norskfødte med innvandrerforeldre samsvarer også med en tidligere undersøkelse - Epland og Kirkeberg (2018).

¹⁶ Andelen som mottar arbeidsavklaringspenger og uføreytelser er regnet ut fra alle personer i de respektive aldersgruppene.

Figur 4.3 Andelen norskfødte menn med innvanderforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2017, etter alder

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Men også blant norskfødte menn med tyrkisk bakgrunn ser vi at det er blitt mer vanlig å ta høyere utdanning blant de yngre, og som bidrar til den høye yrkestilknytningen for aldersgruppen 25-29 år i figur 4.2. Andelen med fullført utdanning fra høyskole eller universitet var 23 prosent blant mennene i alderen 25-29 år sammenlignet med 12 prosent blant de i alderen 35-39 år.

I de to referansegruppene i figur 4.2, tidliginnvandrede menn og menn uten innvanderbakgrunn, er yrkestilknytningen stabil med økende alder. For tidliginnvandrede (innvandret før skolepliktig alder) ligger andelen yrkestilknyttede menn på 78-79 prosent for de tre aldersgruppene. I den jevnaldrende mannlige befolkningen uten innvanderbakgrunn er også yrkestilknytningen relativt stabil – fra en andel på 87 prosent i aldersgruppen 25-29 år til nesten 89 prosent i aldersgruppen 35-39 år.

Vi så tidligere at norskfødte menn med chilenske eller marokkanske innvanderforeldre hadde den svakeste tilknytningen til arbeidslivet blant de gruppene vi undersøker. Figur 4.3 viser også at disse har en svært høy andel som står uten registrert yrkesinntekt i 2017, og at dette gjelder for de fleste aldersgrupper. I for eksempel den eldste aldersgruppen, 35-39 år, hadde nesten 19 prosent av norskfødte menn med chilensk bakgrunn, ingen yrkesinntekt. Blant de med marokkansk bakgrunn, hadde hver fjerde norskfødte mann i denne aldersgruppen ingen registrert yrkesinntekt i løpet av 2017. Til sammenligning var dette tilfellet for 6 prosent av mennene uten innvanderbakgrunn i alderen 35-39 år.

4.6. Synkende yrkestilknytning med økt alder blant norskfødte kvinner med pakistansk bakgrunn ...

I figur 4.4 ser vi nærmere på tilknytningen til arbeidslivet for norskfødte *kvinner* med innvanderforeldre i de samme aldersgruppene som ovenfor. Yrkestilknytningen er fortsatt definert ved å ha en samlet yrkesinntekt i løpet av 2017 høyere enn to ganger folketrygdens grunnbeløp (187 000 kroner).

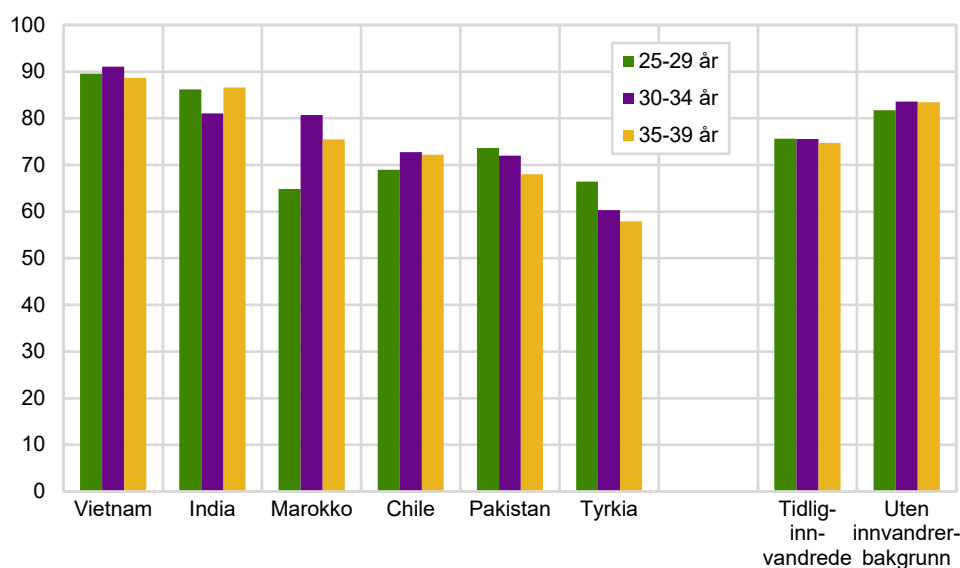
Norskfødte kvinner med pakistansk eller tyrkisk bakgrunn skiller seg ut i figuren ved å få en svakere tilknytning til arbeidslivet med økt alder.

Blant kvinner med pakistanske foreldre i alderen 25-29 år har 74 prosent en yrkesinntekt høyere enn 2G i 2017. Denne andelen synker til 72 prosent for aldersgruppen 30-34 år og videre til 68 prosent for aldersgruppen 35-39 år. Utviklingen kan igjen sees i sammenheng med at flere blir stående utenfor arbeidslivet med økt alder og mottar ulike ytelser fra folketrygden. Hver tiende norskfødte kvinne i alderen 25-29 år med pakistanske foreldre hadde ingen registrert yrkesinntekt i 2017 – se figur 4.5. For aldersgruppene 30-34 og 35-39 år var tilsvarende andeler uten arbeidsinntekt henholdsvis 13 og 17 prosent. Flere mottar arbeidsavklaringspenger og uføreytelser. Nesten 6 prosent av norskfødte kvinner 25-29 år med pakistanske foreldre mottok arbeidsavklaringspenger i 2017, mens andelen nesten er 11 prosent blant de i alderen 35-39 år. For mottak av uføreytelser er tilsvarende andeler henholdsvis 1 og 5 prosent i disse to aldersgruppene.

Men også blant norskfødte kvinner med pakistansk bakgrunn har det blitt mer vanlig å ta høyere utdanning. I de to yngste aldersgruppene har nå nesten halvparten av de norskfødte kvinnene med pakistanske innvanderforeldre fullført høyere utdanning, mens fire av ti hadde høyere utdanning i den eldste aldersgruppen.

Mye av det mønsteret vi ser i deltakelse i utdanning og derigjennom deltakelse på arbeidsmarkedet for norskfødte kvinner med innvanderforeldre henger sammen med deres mønster i fruktbarhet og familiedannelse (mer om disse mønstre står i kapittel 2). De kvinnene med innvanderforeldre som var født i Norge på 1970- og 1980-tallet startet familieliv og fødsler i relativt ung alder, og de hadde derfor begrensede muligheter til å ta utdanning. Antallet norskfødte kvinner med innvanderforeldre har hele tiden vært for lavt til at det kan gjøres detaljerte analyser av utviklingen over tid eller av forskjeller mellom landene. De eneste unntakene er kvinner født med foreldre fra Pakistan, og i noen grad dem med foreldre fra Tyrkia.

Det at unge kvinner med foreldre fra Pakistan stadig oftere tar høyere utdanning har en klar sammenheng med at mange nå utsetter familiedannelse (giftermål) og første fødsel, gjerne til utdanningen er fullført. Om disse kvinnene kommer til å «ta igjen» det lave fødselstallet de har i ung alder, har vi foreløpig ikke mulighet til å si noe sikkert om. Som illustrasjon av utsettelsen av familiedannelsen, kan vi nevne at i 1999 var 36 prosent av norskfødte kvinner i alderen 24-26 år med foreldre fra Pakistan ugifte, i 2019 var andelen nesten fordoblet, til 70 prosent. Det gjenstår å se om utviklingen med at stadig flere norskfødte kvinner med foreldre født i Pakistan tar høyere utdanning vil føre til et sysselsettingsnivå mer likt det norskfødte kvinner med bakgrunn fra India og Vietnam har.

Figur 4.4 Andelen norskfødte kvinner med innvanderforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn, 2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

4.7. ... og tyrkisk bakgrunn

Blant norskfødte kvinner med tyrkiske innvanderforeldre faller yrkestilknytningen, slik vi måler den i figur 4.4, enda mer enn blant norskfødte kvinner med pakistansk bakgrunn. Blant disse kvinnene med tyrkiske foreldre i alderen 25-29 år har 66 prosent en yrkesinntekt høyere enn 2G i 2017. Tilsvarende andeler i aldersgruppene 30-34 år og 35-39 år var henholdsvis 60 og 58 prosent. En høy andel av disse norskfødte kvinnene ser ut til å falle utenfor arbeidslivet etter hvert som de blir eldre. Andelen uten noen form for registrert yrkesinntekt var nesten 28 prosent i aldersgruppen 35-39 år. I aldersgruppene 25-29 år og 30-34 år hadde henholdsvis 13 og 24 prosent ingen yrkesinntekt i 2017 (se figur 4.5). Samtidig øker andelen som mottar arbeidsavklaringspenger og uføreytelser mye blant disse norskfødte kvinnene med tyrkisk bakgrunn. I den yngste aldersgruppen, 25-29 år, mottok 11 prosent arbeidsavklaringspenger i 2017, mens 21 og 15 prosent mottok denne ytelsen fra folketrygden blant de i aldersgruppene 30-34 år og 35-39 år. Til sammenligning mottok rundt 8 prosent arbeidsavklaringspenger blant kvinner *uten innvanderbakgrunn* – for øvrig samme andel i alle tre aldersgrupper. Nesten 8 prosent av de norskfødte kvinnene med tyrkiske foreldre i aldersgruppen 30-34 år mottok uføreytelser i 2017. Blant de i alderen 35-39 år var andelen steget til nesten 15 prosent. Mottak av uføreytelser fra folketrygden er langt mindre vanlig blant jevnaldrende kvinner uten innvanderbakgrunn. I 2017 mottok henholdsvis 4 og 6 prosent av kvinnene uten innvanderbakgrunn i aldersgruppene 30-34 år og 35-39 år, uføretrygd.

4.8. Stabil yrkestilknytning blant tidliginnvandrede kvinner og kvinner uten innvanderbakgrunn

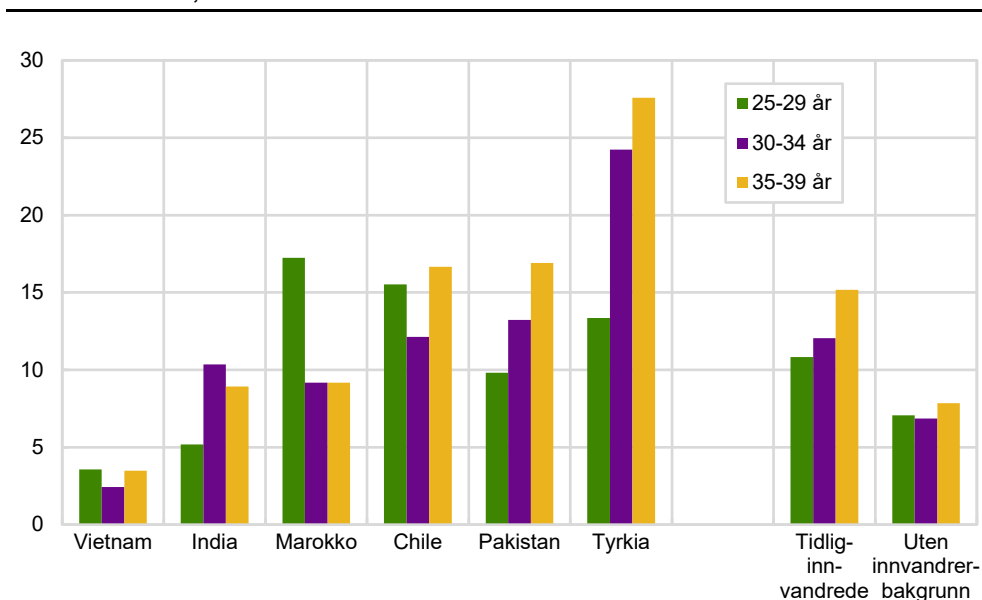
I likhet med tidliginnvandrede menn og menn uten innvanderbakgrunn i figur 4.2, ser vi at yrkestilknytningen også blant tidliginnvandrede kvinner, og kvinner uten innvanderbakgrunn, er stabil med økende alder (se figur 4.4). For kvinner som har innvandret før skolepliktig alder ligger yrkestilknytningen rundt 75 prosent i alle tre aldersgrupper. Blant kvinner uten innvanderbakgrunn ligger andelen med yrkesinntekt over 2G på rundt 82-84 prosent. Tilknytningen til arbeidslivet, målt på denne måten, er enda sterkere blant norskfødte kvinner med vietnamesiske foreldre hvor rundt ni av ti i alle tre aldersgrupper har en så høy inntekt i 2017. Norskfødte

kvinner med indisk bakgrunn har også gjennomgående en høy yrkestilknytning i alle aldersgrupper slik det fremgår i figur 4.4. Denne høye arbeidsmarkeds-tilknytningen kan mye tilskrives et høyt utdanningsnivå. Blant norskfødte kvinner med bakgrunn fra India og Vietnam finner vi en høy andel med høgskole- og universitetsutdanning. Dette gjelder i alle tre aldersgrupper. Ut fra figur 4.5 ser vi også at andelen uten noen registrert yrkesinntekt er mye lavere hos norskfødte kvinner med vietnamesisk og indisk landbakgrunn sammenlignet med de fire andre gruppene norskfødte kvinner med innvanderbakgrunn. Men også blant kvinnene med indisk bakgrunn øker andelen uten yrkesinntekt noe med økende alder.

Blant norskfødte kvinner med chilenske foreldre ligger tilknytningen til arbeidslivet relativt stabil med en andel på 69 prosent i yngste aldersgruppe til 72 prosent blant de 35-39 år. Hos norskfødte kvinner med marokkanske innvanderforeldre endres dette mer med alder, fra en andel yrkestilknyttede på kun 65 prosent blant de 25-29 år, 81 prosent blant de 30-34 år og 76 prosent i aldersgruppen 35-39 år. Den lave andelen yrkestilknyttede blant de yngste kvinnene med denne landbakgrunnen viser seg blant annet i en høy andel som står utenfor arbeidslivet – 17 prosent av de i alderen 25-29 år hadde ingen registrert yrkesinntekt i 2017.

Det inntektsbegrepet som er benyttet for å måle yrkestilknytning omfatter også foreldrepenger som omtalt tidligere i kapitlet¹⁷. Hvor mye man får utbetalt i foreldrepenger avhenger av hvor lang periode man velger å ta ut denne stønaden (se <https://familie.nav.no/om-foreldrepenger>). Som regel er det kvinner som tar ut mest i foreldrepenger. Hos kvinner med en i utgangspunktet relativt lav yrkesinntekt kan uttak av foreldrepenger føre til at man havner under den inntektsgrensen som er valgt her for å bli regnet som yrkestilknyttet (2G=187 000 kroner). Blant de kvinnene som vi omtaler i dette kapitlet, så viser inntektsstatistikken for husholdninger at norskfødte kvinner med pakistansk og tyrkisk bakgrunn har flest barn, mens norskfødte kvinner med indisk og vietnamesisk bakgrunn gjennomsnittlig har færre barn.

Figur 4.5 Andelen norskfødte kvinner med innvanderforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2017, etter alder

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

¹⁷ Engangsstønad ved fødsel er ikke med. Engangsstønad kan du få hvis du venter barn og ikke har vært i arbeid det siste året. Da kan du få en engangssum istedenfor foreldrepenger.

4.9. Fordelingen av yrkesinntekt

Så langt har vi sett på yrkestilknytningen målt ved hvor mange som har en yrkesinntekt over minsteytelsen fra folketrygden på to ganger grunnbeløpet (om lag 187 000 kroner i 2017). I tabell 4.2 og 4.3 ser vi nærmere på hvordan yrkesinntekten fordeler seg blant norskfødte menn og kvinner med innvanderforeldre sammenlignet med henholdsvis jevnaldrende menn og kvinner uten innvanderbakgrunn.

I tabell 4.2 har vi tatt utgangspunkt i de nesten 329 000 mennene 25-39 år uten innvanderbakgrunn og sortert dem stigende etter deres yrkesinntekt i 2017, og delt dem i fire like store inntektsklasser (såkalte kvartiler). Første kvartil vil med andre ord være firedelen med lavest yrkesinntekt, mens fjerde kvartil er firedelen med de høyeste yrkesinntektene. Som vi ser fordeler disse mennene 25-39 år uten innvanderbakgrunn seg likt med 25 prosent i hvert kvartil. De samme inntektsgrenser er deretter benyttet for å fordele de norskfødte mennene med innvanderforeldre i de fire inntektsklassene, etter deres yrkesinntekt i 2017.

Tabell 4.2 Andel norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt¹. 2017

	Antall personer	Yrkesinntekt			
		1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
Tyrkia	583	36	33	19	13
Marokko	327	48	19	17	17
India	348	24	18	16	42
Pakistan	2 017	38	21	19	22
Vietnam	694	31	27	21	22
Chile	224	58	25	12	4
Tidliginnvandrede	3 885	39	25	18	17
Uten innvanderbakgrunn	328 720	25	25	25	25

¹ Kvartilgrenser for menn 25-39 år uten innvanderbakgrunn.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Det fremgår tydelig fra tabell 4.2 at norskfødte menn i alderen 25-39 år med innvanderforeldre ikke har den samme fordelingen av yrkesinntekt som sine jevnaldrende uten innvanderbakgrunn. Norskfødte menn med innvanderforeldre er til dels sterkt overrepresenterte i den laveste inntektsklassen med unntak av menn med indiske foreldre hvor 24 prosent har en yrkesinntekt som plasserer dem i laveste kvartil. Grensen mellom 1. og 2. inntektskvartil i tabellen går ved 390 000 kroner. Høyest andel under denne inntektsgrensen har norskfødte med foreldre fra Chile eller Marokko – henholdsvis 58 og 48 prosent. I den største gruppen norskfødte, menn med pakistanske foreldre, har 38 prosent en så lav yrkesinntekt – en litt større andel enn blant norskfødte med tyrkisk bakgrunn (36 prosent). Norskfødte menn av vietnamesiske innvandrere hadde en andel på 31 prosent i laveste inntektskvartil i 2017.

Til sammenligning hadde 39 prosent av tidliginnvandrede menn (alder under 6 år ved innvandring) i samme aldersgruppe en yrkesinntekt som plasserte dem i laveste kvartil.

Første inntektskvartil vil også omfatte personer med manglende yrkesinntekt eller negativ yrkesinntekt (på grunn av underskudd i næringsvirksomhet¹⁸). De store forskjellene blant norskfødte menn med ulik landbakgrunn i laveste inntektsklasse, kan blant annet tilskrives store forskjeller i andelen uten registrert yrkesinntekt slik vi så i figur 4.3.

¹⁸ Kun en håndfull personer hadde negativ yrkesinntekt på grunn av underskudd i næringsvirksomhet i 2017.

4.10. Høy inntekt blant mange norskfødte menn med indisk bakgrunn

Tidligere undersøkelser har vist at det er relativt store inntektsforskjeller innenfor gruppen av norskfødte med innvandrereforeldre (se for eksempel Epland og Kirkeberg 2018). Ser vi videre oppover i fordelingen av yrkesinntekt blant norskfødte menn 25-39 år med innvandrereforeldre i tabell 4.2, viser den store forskjeller mellom de seks gruppene med ulik landbakgrunn. Norskfødte sønner av indiske foreldre skiller seg ut ved at mange har høye yrkesinntekter. Inntektsgrensen mellom 2. og 3. kvartil i tabellen går ved 523 000 kroner¹⁹. Nesten seks av ti norskfødte med indiske foreldre har en yrkesinntekt høyere enn denne, og drøyt fire av ti plasserer seg i det høyeste inntektskvartilet. For å havne blant firedelen med høyest yrkesinntekt i tabell 4.2 må yrkesinntekten i 2017 utgjøre mer enn 665 000 kroner.

Norskfødte menn med tyrkisk eller marokkansk bakgrunn er klart underrepresentert i øvre halvdel av inntektsfordelingen med andeler på henholdsvis 32 og 34 prosent. Men aller dårligst ut kommer norskfødte menn med chilenske innvandrereforeldre – kun 16 prosent har en så høy yrkesinntekt at de ligger i øvre halvdel av fordelingen. Bare 4 prosent av disse mennene med chilensk bakgrunn plasserer seg i den høyeste inntektsklassen i tabell 4.2.

Blant norskfødte menn med pakistansk eller vietnamesisk bakgrunn er yrkesinntektene gjennomgående høyere - henholdsvis 41 og 43 prosent har en yrkesinntekt som plasserer dem i den øverste halvdel av fordelingen. Mer enn hver femte norskfødte mann 25-39 år med foreldre fra Pakistan eller Vietnam har en inntekt høyere enn 665 000 kroner som plasserer dem i høyeste inntektskvartil slik det er definert i tabell 4.2. Blant tidliginnvandrede menn hadde til sammenligning 17 prosent en så høy yrkesinntekt i 2017.

4.11. Høy andel kvinner med indisk og vietnamesisk bakgrunn i inntektstoppen

Tabell 4.3 viser andelen kvinner 25-39 år etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 2017. Kvartilgrensene er her beregnet ut fra yrkesinntekten til de drøyt 332 000 kvinnene uten innvandrerebakgrunn i samme alder som vi ser fordeler seg med 25 prosent i hvert inntektskvartil.

I likhet med mennene, er det også slik blant kvinnene at norskfødte med innvandrereforeldre ikke har den samme fordelingen av yrkesinntekt som sine jevnaldrende av samme kjønn uten innvandrerebakgrunn. Men det er noen forskjeller mellom norskfødte kvinner og norskfødte menn med innvandrereforeldre. Blant kvinnene er både norskfødte med indisk og vietnamesisk bakgrunn underrepresentert i laveste inntektskvartil og sterkt overrepresentert i øverste inntektskvartil. For å tilhøre laveste kvartil måtte yrkesinntekten til kvinner 25-39 år ligge under 271 000 kroner i 2017. 20 og 22 prosent av norskfødte kvinner med henholdsvis vietnamesisk og indisk bakgrunn tilhørte laveste inntektskvartil, mens 33 og 46 prosent hadde en yrkesinntekt som plasserte dem i høyeste inntektsklasse i tabell 4.3. For å tilhøre høyeste inntektskvartil blant kvinnene måtte man i 2017 ha en yrkesinntekt høyere enn 516 000 kroner.

For norskfødte kvinner med tyrkisk, chilensk, pakistansk og marokkansk bakgrunn er bildet et noe annet. Disse norskfødte kvinnene av innvandrere er klart overrepresenterte blant kvinnene med lavest yrkesinntekt og underrepresenterte blant kvinnene med høyest inntekt. Høyest andel i nederste inntektskvartil har norskfødte

¹⁹ Denne inntektsgrensen mellom 2. og 3. kvartil er det samme som median yrkesinntekt blant menn 25-39 år uten innvandrerebakgrunn.

kvinner med tyrkisk bakgrunn med 47 prosent fulgt av kvinner med chilensk bakgrunn med 40 prosent. Norskfødte kvinner av pakistanske innvanderforeldre utgjør nesten halvparten av de til sammen 4 271 norskfødte kvinnene med innvanderforeldre i tabell 4.3. Blant disse norskfødte med pakistansk bakgrunn har 38 prosent en yrkesinntekt som plasserer dem i nederste inntektskvartil, mens 19 prosent har en så høy yrkesinntekt at de ligger i øverste inntektskvartil. Norskfødte kvinner med marokkansk bakgrunn har en nesten tilsvarende andel i høyeste inntektsklasse (18 prosent), mens relativt få norskfødte kvinner med tyrkiske eller chilenske innvanderforeldre har en så høy yrkesinntekt i 2017 – henholdsvis 12 og 7 prosent.

Tabell 4.3 Andel norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt¹. 2017

	Antall personer	Yrkesinntekt			
		1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
Tyrkia	601	47	24	17	12
Marokko	352	35	25	22	18
India	344	22	15	17	46
Pakistan	2 035	38	25	18	19
Vietnam	727	20	23	24	33
Chile	212	40	35	18	7
Tidliginnvandrede	4 033	33	24	21	23
Uten innvanderbakgrunn	332 796	25	25	25	25

¹ Kvartilgrenser for kvinner 25-39 år uten innvanderbakgrunn.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Tidliginnvandrede kvinner 25-39 år er til sammenligning også overrepresentert blant de med lavest inntekt med en andel på 33 prosent, men mange i denne gruppen har også en høy yrkesinntekt – 23 prosent tilhørte øverste inntektskvartil i 2017.

Blant de 4 271 norskfødte kvinnene 25-39 år med innvanderforeldre i tabell 4.3, hadde 12 prosent ikke noe inntektsgivende arbeid i løpet av 2017 – samme andel som tidliginnvandrede kvinner i samme aldersgruppe. Som vi så tidligere i figur 4.5 er det store forskjeller i andelen uten registrert yrkesinntekt blant norskfødte kvinner med ulik landbakgrunn. De relativt høye andelenene med manglende tilknytning til arbeidsmarkedet blant norskfødte kvinner med tyrkisk, chilensk, pakistansk og marokkansk bakgrunn bidrar til å forklare hvorfor disse er overrepresenterte nederst i fordelingen av yrkesinntekt.

4.12. Næringsinntekt mer vanlig blant norskfødte med innvanderforeldre

Figur 4.6 viser inntektssammensetningen for norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvanderforeldre etter de samme inntektskvartilene som i henholdsvis tabellene 4.2 og 4.3. Figuren viser hvor mye henholdsvis lønnsinntekt, næringsinntekt, kapitalinntekter og diverse overføringer gjennomsnittlig utgjør som andel av samlet inntekt før skatt. Figuren omfatter de samme norskfødte menn og kvinner med innvanderbakgrunn fra de seks landene som i tabellene 4.2 og 4.3, men det er i denne figuren ikke gruppert etter landbakgrunn.

I nederste inntektskvartil har ulike typer overføringer størst inntektsmessig betydning for norskfødte kvinner med innvanderbakgrunn, og utgjør i gjennomsnitt 56 prosent av deres samlede inntekt. Lønnsinntekt har i gjennomsnitt en andel på 41 prosent, mens inntekt fra selvstendig næringsvirksomhet har liten betydning (under 1 prosent). Viktigste typer overføringer er arbeidsavklaringspenger med en andel på 19 prosent, uføretrygd (9 prosent), dagpenger ved arbeidsledighet (7

prosent) og barnetrygd (7 prosent). Barnetrygd og kontantstøtte mottas i all hovedsak av kvinner. Kontantstøtte hadde en gjennomsnittlig lav inntektsmessig betydning med en andel på 3 prosent. Den samlede inntekten før skatt til tidliginnvandrede kvinner i nederste inntektskvartil viser stort sett samme inntekts sammensetning. Det samme gjelder for jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn, men her har uføretrygd en større inntektsmessig betydning med en gjennomsnittlig andel på 16 prosent av samlet inntekt.

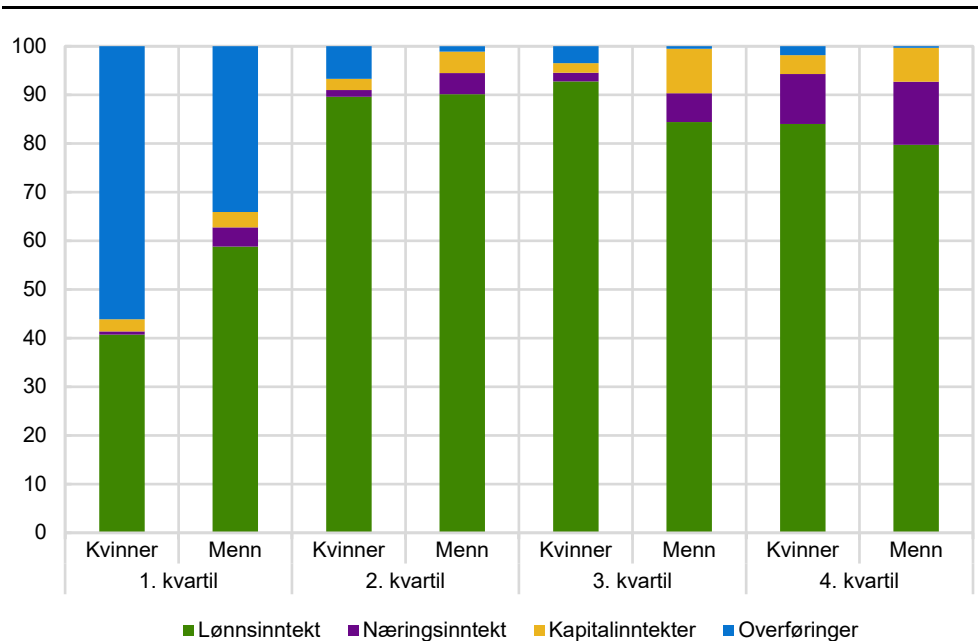
Blant norskfødte menn med innvandrerforeldre i nederste inntektskvartil er yrkesinntekt viktigste inntektskilde – lønnsinntekt har en andel på 59 prosent og næringsinntekt 4 prosent. Blant overføringene har arbeidsavklaringspenger (12 prosent), uføretrygd (9 prosent) og dagpenger ved arbeidsledighet (7 prosent) gjennomsnittlig størst inntektsmessig betydning. Inntektssammensetningen til tidliginnvandrede menn viser mye av det samme bildet. Det samme gjelder i stor grad for jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn.

Videre oppover i inntektsfordelingen er lønnsinntekt den klart viktigste inntektskilden for både norskfødte kvinner og menn med innvandrerforeldre, men inntekt fra selvstendig næringsvirksomhet ser ut til å øke i betydning jo høyere opp man ligger i fordelingen av yrkesinntekt. Denne tendensen ser ut til å være sterkere for norskfødte med innvandrerbakgrunn sammenlignet med både tidliginnvandrede og de uten innvandrerbakgrunn, og dette gjelder for begge kjønn. Blant norskfødte menn med innvandrerbakgrunn utgjør næringsinntekt i gjennomsnitt 4, 6 og 13 prosent av samlet inntekt når vi går fra inntektskvartil to til fire. For tidliginnvandrede menn er tilsvarende andeler gjennomsnittlig 4, 3 og 10 prosent av samlet inntekt. Blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn er andelene henholdsvis 2, 3 og 7 prosent.

At inntekt fra selvstendig næringsvirksomhet er relativt utbredt blant norskfødte med innvandrerbakgrunn i øverste inntektsklasse, ser vi også ut fra andelen som *har* en slik type yrkesinntekt. I øverste inntektskvartil har 19 prosent av norskfødte menn med innvandrerbakgrunn registrert inntekt fra selvstendig næringsvirksomhet. I den største gruppen når vi ser på landbakgrunn, norskfødte menn med pakistansk bakgrunn, har 23 prosent i øverste inntektsklasse næringsinntekt i 2017. Til sammenligning hadde 17 prosent av tidliginnvandrede menn i øverste kvartil inntekt fra næringsvirksomhet. Blant menn uten innvandrerbakgrunn var denne andelen en god del lavere – 11 prosent.

Blant norskfødte kvinner av innvandrerforeldre med de høyeste yrkesinntektene (4. kvartil) hadde 15 prosent næringsinntekt. Også her har mange med pakistansk bakgrunn næringsvirksomhet – 18 prosent hadde næringsinntekt i 2017. Men det er norskfødte kvinner med indiske foreldre hvor relativt flest har næringsinntekt i den høyeste inntektsgruppen (20 prosent). Blant tidliginnvandrede kvinner i høyeste inntektskvartil hadde til sammenligning 10 prosent registrert næringsinntekt i 2017. Blant jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn var denne andelen enda lavere - 8 prosent hadde registrert inntekt fra selvstendig næringsvirksomhet dette året.

Figur 4.6 Inntektssammensetning for norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvanderforeldre¹, etter kvartilfordelt yrkesinntekt. Andel av samlet inntekt før skatt, 2017

¹ De samme norskfødte menn og kvinner som vist i tabellene 4.2 og 4.3, men her ikke gruppert etter landbakgrunn. Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

4.13. Aktivitetsstatus fra system for persondata

Så langt har vi brukt SSBs inntektsstatistikk og opplysninger om opptjent yrkesinntekt gjennom året som en indikator for tilknytning til arbeidsmarkedet blant norskfødte med innvandrerbakgrunn. Nå skal vi gå over til å benytte arbeidsmarkedstatistikkens opplysninger om aktivitetsstatus og avtalt arbeidstid for å se om en person er sysselsatt, og hvor mange timer vedkommende har i (avtalt) arbeidstid. La oss først se på hvor mange som regnes som lønnstakere og selvstendig næringsdrivende ifølge System for persondata (SFP) før vi går over til å se på selve arbeidstiden (se for øvrig egen boks som beskriver SFP nærmere).

Figur 4.7 gir en oversikt over aktivitetsstatus i 4. kvartal 2017 blant norskfødte menn 25-39 år med innvandrerbakgrunn sammenlignet med de to referansegruppene tidliginnvandrede og jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn²⁰. I figuren er mennene klassifisert enten som lønnstakere, som selvstendig næringsdrivende eller i gruppen «øvrige». I sistnevnte gruppe finner vi først og fremst personer som er registrert som arbeidsledige, mottakere av arbeidsavklaringspenger, personer med varig uførepensjon eller personer med ukjent status.

Vi finner mange av de samme forskjellene i tilknytning til yrkeslivet som vist tidligere mellom norskfødte menn med ulike landbakgrunn – og sammenlignet med de to referansegruppene. Andelen lønnstakere er høyest blant norskfødte menn med innvandrerbakgrunn fra Vietnam med 85 prosent – samme andel som i den jevnaldrende mannlige befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Blant norskfødte menn med indisk bakgrunn er andelen lønnstakere 81 prosent. Lavest andel lønnstakere finner vi blant norskfødte menn med landbakgrunn fra Marokko (66 prosent), Pakistan (73 prosent) og Chile (74 prosent). For tidliginnvandrede menn i samme alder var til sammenligning tilsvarende andel noe høyere, med 75 prosent.

²⁰ De samme personer som er fulgt hittil i kapitlet kobles mot System for persondata. Blant de 8 464 norskfødte med innvanderforeldre kobler 8 463 personer. I de to referansegruppene kobler 7 914 av 7 918 personer blant de tidliginnvandrede, og 661 453 av 661 516 blant de uten innvandrerbakgrunn.

System for persondata (SFP)

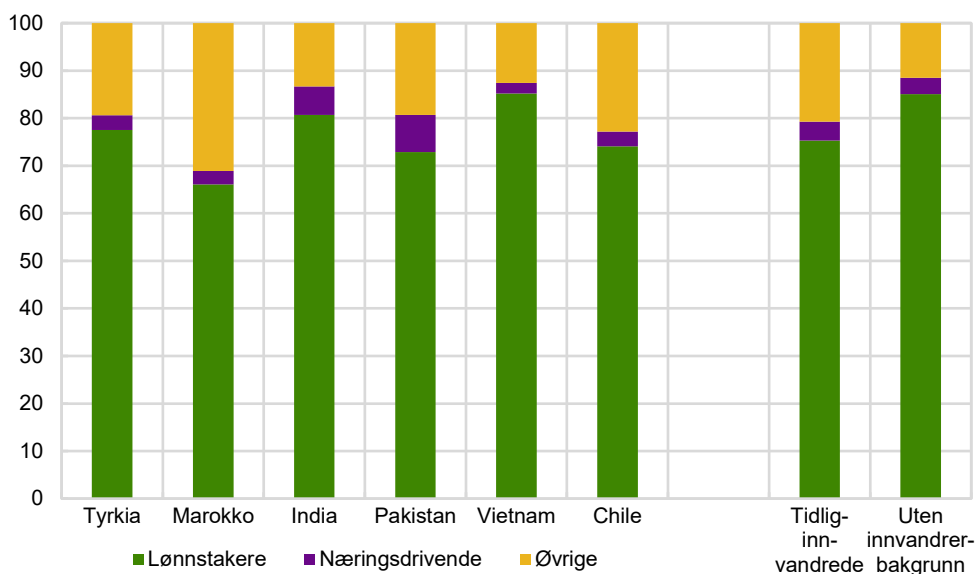
Data om aktivitetsstatus og arbeidstid hentes fra System for persondata (SFP). I SFP er informasjon fra en rekke administrative registre sammenstilt. Disse registerdataene gir opplysninger om en persons aktivitetsstatus i 4. kvartal hvert år, blant annet om vedkommende er sysselsatt eller ikke. Måletidspunktet er tredje uken i november, kalt referanseuken. Sysselsatte består av både lønnstakere og selvstendig næringsdrivende. SSB følger definisjonen fra Internasjonal Labour Organization (ILO), der sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken. For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken fastsettes ett som det viktigste.

Hvorvidt en person er lønnstaker avledes fra opplysninger i A-ordningen. Startdato og eventuell sluttdato for arbeidsforholdet tilsier om man har et arbeidsforhold i referanseuka. Informasjon om lønn og type lønnsutbetaling avgjør om arbeidsforholdet skal regnes som sysselsetting og om det er aktivt i statistikkperioden. Størrelsen på lønnen har ingen betydning. Personer som ikke har mottatt lønn, men som er midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. skal også regnes som sysselsatte.

Etter at lønnstakere er definert ut fra A-ordningen så identifiseres de med aktivitetsstatus som selvstendig næringsdrivende. Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 4. kvartal bestemmer nivået på antall næringsdrivende. Personer med registrert næringsinntekt på selvangivelsen opptjent i løpet av året, og som ikke er klassifisert som lønnstakere, gis status som næringsdrivende helt til det anslåtte antallet næringsdrivende fra AKU i 4. kvartal er oppnådd. Man velger personer med høyest beløp i næringsinntekt fra selvangivelsen for å øke sannsynligheten for at disse faktisk var aktive som næringsdrivende på måletidspunktet i november.

For mer informasjon om SFP, se for eksempel Nerland, Aurdal og Horgen (2011).

Figur 4.7 Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2017. Norskfødte menn 25-39 år med innvandrerforeldre.

Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

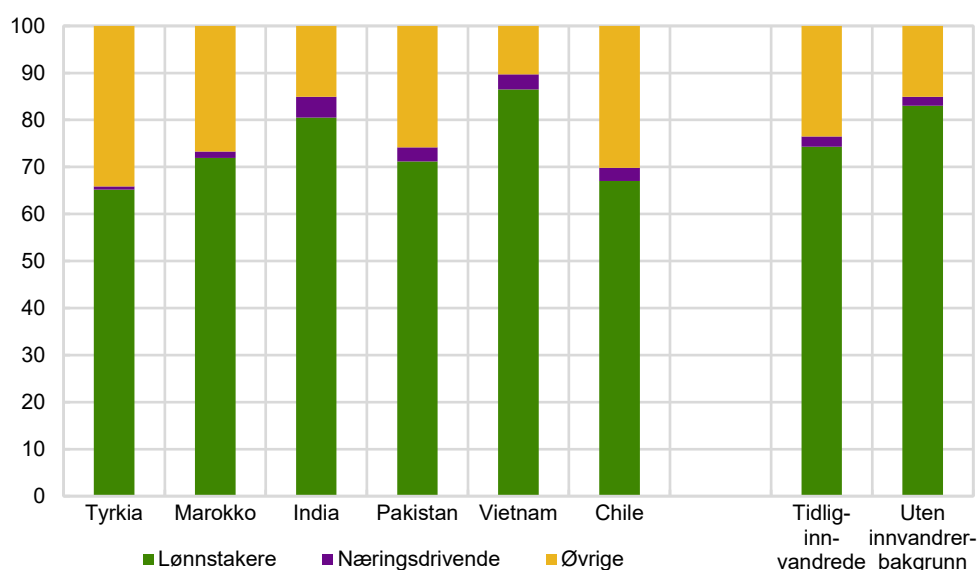
Som vi ser i figur 4.7 er innslaget av selvstendig næringsdrivende relativt høyt i noen grupper. Blant menn 25-39 år med pakistanske foreldre er nesten 8 prosent klassifisert som næringsdrivende i 4. kvartal 2017 ifølge SFP. I den jevnaldrende mannlige befolkningen uten innvandrerbakgrunn er denne andelen drøyt 3 prosent. Blant norskfødte menn med indiske foreldre ble 6 prosent regnet som selvstendig næringsdrivende i 4. kvartal 2017.

I figur 4.8 viser vi aktivitetsstatus i 4. kvartal 2017 for norskfødte kvinner i alderen 25-39 år med innvandrerforeldre. Høyest andel lønnstakere finner vi blant norskfødte kvinner med innvandrerforeldre fra Vietnam og India med henholdsvis

81 og 87 prosent - tilsvarende andeler som hos norskfødte menn med samme landbakgrunn. Blant jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn ble til sammenligning 83 prosent regnet som lønnstakere i 4. kvartal 2017. Lavest andel lønnstakere blant kvinnene hadde de med landbakgrunn fra Tyrkia (65 prosent) og Chile (67 prosent). Blant kvinner som innvandret før skolepliktig alder, tidliginnvandrede, var andelen lønnstakere 74 prosent.

Igjen ser vi også at innslaget av selvstendig næringsdrivende er høyere blant flere grupper norskfødte kvinner med innvandrerforeldre enn blant jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. Høyest andel selvstendig næringsdrivende hadde norskfødte kvinner med landbakgrunn fra India (4 prosent), Pakistan (3 prosent) og Vietnam (3 prosent). Blant kvinner uten innvandrerbakgrunn var andelen 2 prosent.

Figur 4.8 Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2017. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvandrerforeldre.

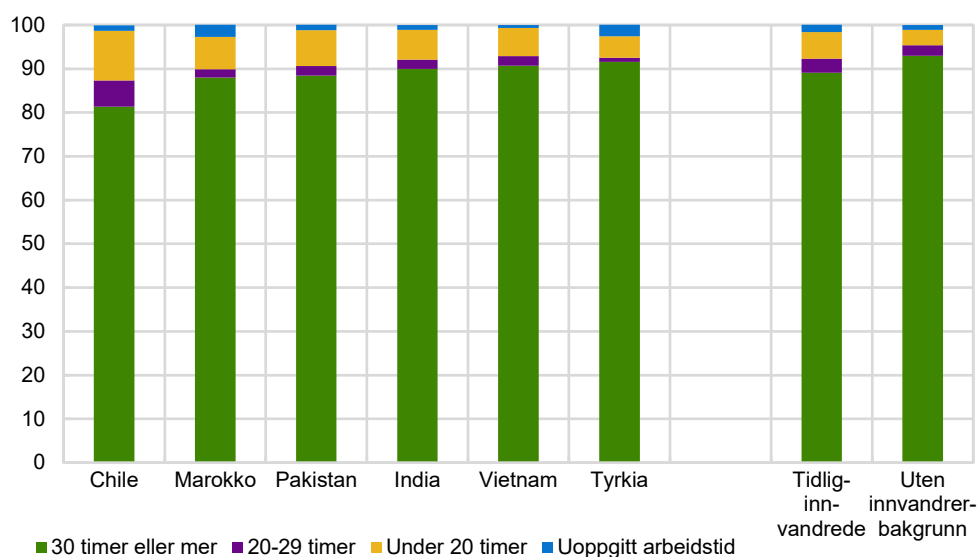
Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

4.14. Mange lønnstakere jobber fulltid

Det er kun for lønnstakere, og ikke for selvstendig næringsdrivende, at det finnes opplysninger i SFP om arbeidstid²¹. Statistikken viser avtalt arbeidstid, og ikke faktisk eller utført arbeidstid i referanseuken. Avtalt arbeidstid omfatter det man forventer å arbeide ifølge arbeidskontrakten, og man tar ikke hensyn til merarbeid, overtid og ulike typer fravær. Det er summen av avtalt arbeidstid for alle arbeidsforhold i referanseuken. Dersom en person har flere bijobber blir avtalt arbeidstid for denne personen summert opp.

Det kan være stor variasjon i hvor mange timer per uke lønnstakeren har avtale om å jobbe, og hvor mange timer som utgjør heltid eller deltid varierer fra yrke til yrke. I noen yrker kan heltidsarbeid være mindre enn 37,5 timer i uka, spesielt gjelder det yrker der skift- eller turnusarbeid er utbredt (omsorgsarbeidere, ansatte i industrien, oljevirkosomhet mv.). I figurene 4.9 og 4.10 som viser avtalt arbeidstid for lønnstakere, henholdsvis norskfødte menn og kvinner med innvandrerforeldre, er avtalt arbeidstid i referanseuken delt opp i følgende intervaller: under 20 timer i uka, 20-29 timer i uka og 30 timer i uka eller mer. I tillegg er det noen lønnstakere med uoppgitt arbeidstid.

²¹ Det finnes ikke opplysninger om arbeidstid eller yrke for selvstendig næringsdrivende i noen administrative registre.

Figur 4.9 Avtalt arbeidstid for lønntakere per 4. kvartal 2017. Norskfødte menn 25-39 år med innvandrerforeldre.

Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

Som det fremgår av figur 4.9 har mange av lønntakerne blant norskfødte menn med innvandrerforeldre, en avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka. Andelen med en slik arbeidstid ligger på over 80 prosent i alle grupper. Høyest andel med så lang arbeidstid finner vi blant mannlige lønntakere 25-39 år med tyrkiske foreldre med 92 prosent – om lag samme andel som blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn (93 prosent). Vi har tidligere i kapitlet sett at norskfødte menn med tyrkisk bakgrunn har en svakere yrkestilknytning enn flere andre grupper, men blant de som er sysselsatt som lønntakere er andelen med arbeidstid på 30 timer eller mer, høy.

Også blant norskfødte menn med vietnamesiske og indiske foreldre har ni av ti lønntakere en avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka på vårt måletidspunkt i 4. kvartal 2017. Samme prosentvise andel finner vi blant lønntakere som tidliginnvandret.

Lavest andel med en arbeidstid på 30 timer eller mer, har norskfødte mannlige lønntakere med chilenske innvandrerforeldre – 81 prosent. I denne gruppen norskfødte menn har 11 prosent av lønntakerne en arbeidstid på under 20 timer i uka.

I den største gruppen, norskfødte menn med pakistanske innvandrerforeldre, har 88 prosent av lønntakerne en arbeidstid på 30 timer eller mer i referanseuka, mens drøyt 8 prosent jobbet under 20 timer.

4.15. Høy andel med heltidsarbeid blant kvinnelige lønntakere

Figur 4.10 viser at andelen lønntakere med avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka, er høyere blant flere grupper norskfødte kvinner med innvandrerforeldre sammenlignet med referansegruppene²². Blant kvinnelige lønsmottakere 25-39 år med bakgrunn fra Vietnam, Marokko og India er andelen med en slik avtalt arbeidstid, klart høyere enn hos jevnaldrende kvinner uten innvandrerbakgrunn. Norskfødte kvinner med marokkansk bakgrunn har en langt svakere

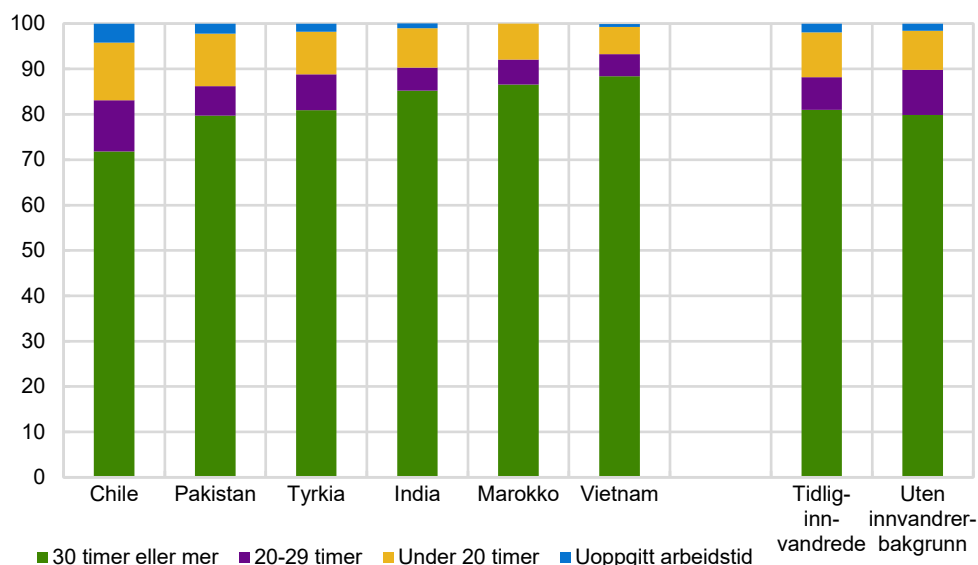
²² I SFP blir man regnet som sysselsatt dersom man har midlertidig fravær fra jobben på grunn av fødsel eller adopsjon.

yrkestilknytning enn hos norskfødte kvinner med vietnamesisk eller indisk bakgrunn, men blant de som er sysselsatte er andelen med en arbeidstid på 30 timer eller mer, høy.

Høyest andel lønntakere med en avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer finner vi blant norskfødte kvinner med vietnamesisk bakgrunn med 88 prosent fulgt av de med marokkansk bakgrunn (87 prosent) og indisk bakgrunn (85 prosent). Til sammenligning var andelen 80 prosent blant kvinner uten innvanderbakgrunn – for øvrig omtrent samme andel som hos tidliginnvandrede og hos norskfødte kvinner med pakistansk landbakgrunn.

Som for norskfødte menn med chilenske innvanderforeldre, har også norskfødte kvinner med chilensk bakgrunn den klart laveste andelen med avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka. I underkant av 72 prosent av de kvinnelige lønntakerne med chilenske innvanderforeldre hadde en slik avtalt arbeidstid i 4. kvartal 2017, mens 11 og 13 prosent hadde en avtalt arbeidstid på henholdsvis 20-29 timer i uka og under 20 timer i uka.

Figur 4.10 Avtalt arbeidstid for lønntakere per 4. kvartal 2017. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre.

Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå.

4.16. Norskfødte menn med indiske foreldre jobber oftest i akademiske yrker ...

Forskjeller i inntektsnivå og avtalt arbeidstid kan ofte tilskrives at man jobber i ulike typer yrker²³. I tabell 4.4 viser vi en yrkesfordeling for norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre for 4. kvartal 2017. Statistisk sentralbyrås standard for yrkesklassifisering gir detaljerte opplysninger om hvilket yrke man innehar. I tabellen vises fordelingen på det mest aggregerte nivået i standarden²⁴, som viser hvilket yrkesfelt som yrket hører til for de som er klassifisert som lønntakere på måletidspunktet. Dette sier også noe om kompetansenivået man må inneha for å ha et yrke innenfor feltet.

Vi har tidligere sett at det er til dels store forskjeller i utdanningsnivå blant de gruppene av norskfødte med innvanderforeldre som vi studerer i dette kapitlet. Dette gir seg, ikke overraskende, også utslag i yrkesfordelingen. I akademiske

²³ SFP inneholder kun opplysninger om yrke for lønntakere.

²⁴ En mer findelt yrkesfordeling vil gi for få observasjoner.

yrker som krever en kompetanse tilsvarende minst 4-års utdanning fra universitet eller høyskole, finner vi en høy andel norskfødte menn med landbakgrunn fra India, Vietnam og Pakistan. Norskfødte menn 25-39 år med indiske foreldre er aller oftest å finne i denne type yrker med en andel på 39 prosent sammenlignet med 17 prosent blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn. Hos norskfødte menn med vietnamesisk eller pakistansk landbakgrunn hadde henholdsvis 24 og 20 prosent av lønnstakerne et akademisk yrke i 4. kvartal 2017.

Også i såkalte høyskoleyrker, som krever kompetanse tilsvarende 1-3 års utdanning fra universitet eller høyskole, finner vi en høyere representativitet blant flere grupper norskfødte menn med innvanderforeldre sammenlignet med jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn. Norskfødte menn med vietnamesisk (31 prosent), marokkansk (28 prosent) eller indisk (27 prosent) landbakgrunn har en høyere andel i disse yrkene enn mannlige lønnstakere uten innvandrerbakgrunn (25 prosent).

Tabell 4.4 Yrkesfordeling blant lønnstakere. Norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre. 4. kvartal 2017

	Tyrkia	Marokko	India	Pakistan	Vietnam	Chile	Tidlig- inn- vandrede	Uten innvander- bakgrunn
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrative ledere	9,1	5,6	8,5	8,8	5,9	4,8	7,2	7,3
Akademiske yrker	9,3	11,1	39,2	20,2	24,4	6,6	18,5	16,8
Høgskoleyrker	20,1	28,2	26,7	21,1	31,0	18,1	25,3	25,3
Kontoryrker	10,0	6,0	5,0	9,4	9,0	11,5	9,1	4,9
Salg og service	17,9	18,1	13,2	18,4	17,4	34,3	19,3	11,9
Primæryrker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,8
Håndverkere	15,3	17,1	3,5	4,3	7,3	15,7	9,2	19,0
Operatører og sjåfører	14,1	6,5	2,1	14,0	2,0	4,2	7,1	9,6
Renholdere og hjelpearbeidere	3,5	6,5	1,4	3,0	2,5	4,8	3,3	2,5
Andre yrker	0,7	0,9	0,4	0,8	0,5	0,0	0,9	1,9

Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå

Yrker innenfor salg og service er mer vanlig blant norskfødte menn med innvanderforeldre sammenlignet med menn uten innvandrerbakgrunn. Dette gjelder uansett landbakgrunn. Høyest andel innenfor salg og service finner vi blant norskfødte menn med chilensk bakgrunn med en andel på 34 prosent sammenlignet med 12 prosent blant menn uten innvandrerbakgrunn. De andre gruppene ligger mellom 13 og 19 prosent.

Håndverkeryrker er derimot mindre vanlig blant norskfødte menn 25-39 år med innvandrerbakgrunn sammenlignet med jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Høyest andel innenfor dette yrkesfeltet finner vi blant norskfødte menn med marokkanske, chilenske eller tyrkiske innvanderforeldre.

Innenfor yrkesfeltet operatører og sjåfører finner vi en relativt høy andel norskfødte menn med tyrkisk eller pakistansk bakgrunn - 14 prosent – sammenlignet med i underkant av 10 prosent blant jevnaldrende menn uten innvandrerbakgrunn.

Tabell 4.4 viser at drøyt 7 prosent av mannlige lønnstakere uten innvandrerbakgrunn hadde administrative lederjobber. Blant norskfødte menn med bakgrunn fra Tyrkia, Pakistan og India er andelen administrative ledere noe høyere. Dette yrkesfeltet har i statistikken ikke krav til bestemt kompetansenivå. Kompetanse her betyr reelle kunnskaper og ferdigheter og ikke nødvendigvis formell utdanning.

4.17. ... mens norskfødte kvinner med tyrkiske eller chilenske foreldre jobber oftest innen salg og service

Vi har tidligere i kapitlet omtalt at norskfødte kvinner med innvanderforeldre gjennomgående har et høyere utdanningsnivå sammenlignet med norskfødte menn med foreldre som har innvandret. Dette gjenspeiler seg også i yrkesfordelingen i tabell 4.5. Det er relativt flere som arbeider innenfor akademiske yrker og høgschoolyrker blant norskfødte kvinnelige lønnstakere med innvanderbakgrunn sammenlignet med mannlige lønnstakere med samme bakgrunn.

I likhet med mennene, finner vi også blant kvinnene en høyere andel som har akademiske yrker hos de med indisk, vietnamesisk eller pakistansk bakgrunn sammenlignet med kvinner uten innvanderbakgrunn. Hos for eksempel norskfødte kvinner med indisk bakgrunn hadde nesten 38 prosent et akademisk yrke sammenlignet med rundt 19 prosent blant kvinner uten innvanderbakgrunn i samme alder.

Den prosentvise andelen med høgschoolyrker varierer fra 28 prosent blant norskfødte kvinner med pakistansk eller chilensk landbakgrunn til 35 prosent blant norskfødte kvinner med indiske innvanderforeldre. Andelen blant kvinner uten innvanderbakgrunn er noe høyere – 38 prosent.

I likhet med norskfødte menn med innvanderforeldre, er det også mange norskfødte kvinner med innvanderbakgrunn som jobber innenfor salg og service. Spesielt gjelder dette for kvinner med chilensk eller tyrkisk bakgrunn hvor henholdsvis 47 og 45 prosent var registrert innenfor dette yrkesfeltet i 4. kvartal 2017. Men også blant norskfødte kvinner med pakistanske eller marokkanske innvanderforeldre var om lag en tredel lønnstakere innenfor salg og service. Tilsvarende andel blant kvinner uten innvanderbakgrunn var til sammenligning 27 prosent.

Tabell 4.5 Yrkesfordeling blant lønnstakere. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre. 4. kvartal 2017

	Tyrkia	Marokko	India	Pakistan	Vietnam	Chile	Tidlig- inn- vandrede	Uten innvander- bakgrunn
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Administrative ledere	3,6	4,7	6,9	4,3	5,4	3,5	5,5	5,3
Akademiske yrker	9,7	16,2	37,5	21,6	25,4	6,3	18,4	18,6
Høgschoolyrker	29,3	33,2	35,4	28,3	34,2	28,2	35,1	38,2
Kontoryrker	6,9	10,7	7,2	11,5	7,3	3,5	6,8	5,8
Salg og service	45,1	32,4	11,9	32,2	25,0	47,2	30,6	27,1
Primæryrker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Håndverkere	0,3	0,4	0,3	0,1	1,0	4,2	0,5	1,1
Operatører og sjåførere	0,3	1,6	0,4	0,6	0,6	0,7	0,9	1,3
Renholdere og hjelpere	4,3	0,8	0,4	1,2	1,1	3,6	1,9	1,8
Andre yrker	0,5	0,0	0,0	0,2	0,0	2,8	0,3	0,5

Kilde: System for persondata. Statistisk sentralbyrå

5. Husholdningenes inntekter

Mads Ivar Kirkeberg og Frøydis Strøm

I kapittel 4 så vi blant annet på opptjent yrkesinntekt i løpet av året som en indikator for tilknytning til arbeidsmarkedet blant norskfødte med innvanderforeldre. Vi så også litt på hvilke andre typer individuelle inntekter som disse personene mottok i form av ulike overføringer fra det offentlige. I dette kapitlet skal vi se litt nærmere på de økonomiske levekårene til norskfødte med innvanderforeldre. Det er bred enighet om at det er husholdningens inntekter som er best egnet til dette formålet. Den økonomiske velferden til de fleste av oss bestemmes ut fra de inntektene som mottas av den husholdningen vi tilhører. Inntekt blir som oftest registrert på individnivå, men blir som regel delt med andre medlemmer i husholdningen. Personer som selv tjener lite eller ingenting kan nyte godt av å bo sammen med husholdningsmedlemmer som tjener mer. I tillegg vil det inntektsbegrepet vi skal benytte, husholdningsinntekt etter skatt, være jevnere fordelt mellom husholdninger enn for eksempel yrkesinntekt, siden denne inntekten også omfatter ulike typer av sosiale stønader og er fratrukket skatt (Epland og Kirkeberg 2018)²⁵.

Vi skal benytte Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger som kilde. Som en husholdning regnes alle personer som er fast bosatt i boligen²⁶. Inntektsstatistikken er for øvrig nærmere omtalt i egen tekstboks i kapittel 4.

I tabell 5.1 har vi tatt utgangspunkt i de samme 8 464 norskfødte personene i alderen 25-39 år med innvanderforeldre som vi fulgte gjennom hele kapittel 4, og fordelt dem etter husholdningstyper og landbakgrunn. Som opplyst i forrige kapittel, har man ved hjelp av opplysninger i inntektsstatistikken for husholdninger forsøkt å avgrense de norskfødte med innvanderforeldre til personer som har dannet egne privathusholdninger. I husholdningstypen «par med barn 0-17 år» i tabell 5.1 vil det da hovedsakelig være egne barn, og ikke mindreårige søsken.

Tabell 5.1 Andel norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre, etter husholdningstype. 2017

	Antall personer	Husholdningstype – prosentvis andel			Annen husholdningstype
		Aleneboende	Par uten barn	Par med barn 0-17 år	
I alt	8 464	20	14	39	27
Pakistan	4 052	15	10	43	33
Vietnam	1 421	32	23	27	19
Tyrkia	1 184	17	13	47	23
India	692	25	22	35	19
Marokko	679	28	11	36	25
Chile	436	27	24	30	19
Uten innvandrerbakgrunn 25-39 år	661 516	24	18	48	10

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Antall observasjoner setter begrensninger for hvor detaljert inndeling etter husholdningstype vi kan ha i tabellen. Vi må i denne sammenhengen avgrense det

²⁵ Det har også betydning at husholdningsinntektene som regel justeres for ulikheter i husholdningsstørrelse og -sammensetning ved at inntekten divideres på antall forbruksenheter i husholdningen – se også egen tekstboks i dette kapitlet.

²⁶ I kapittel 2 er SSBs husholdningsstatistikk benyttet. Både husholdningsstatistikken og inntektsstatistikken for husholdninger tar utgangspunkt i personenes folkeregistrerte adresse. I inntektsstatistikken for husholdninger gjøres det i tillegg også bruk av opplysninger om studie-/arbeidssted for studenter og unge arbeidstakere som har lang vei fra folkeregistrert bosted, og det dannes såkalte faktiske adresser basert på opplysninger om skole-/arbeidskommune for disse.

til personer som tilhører de tre husholdningstypene aleneboende, par uten barn og par med barn 0-17 år - samt en restkategori av andre husholdningstyper.

Som vi ser i tabell 5.1 er det forskjeller i hvilke husholdningstyper de norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre tilhører. Andelen aleneboende, og par uten barn, er lav blant norskfødte barn av innvanderforeldre fra Pakistan og Tyrkia. En høy andel blant disse to gruppene bor i parhushold med egne barn i alderen 0-17 år. Antall barn blant parhusholdene varierer en del etter landbakgrunn. Flest barn har parhusholdene med pakistansk bakgrunn med i gjennomsnitt 2,1 barn fulgt av par med marokkansk bakgrunn med 2,0 barn i alderen 0-17 år. Færrest barn har norskfødte med chilensk og indisk bakgrunn med i gjennomsnitt 1,6 barn hos parhusholdene. Parhushold uten innvandrerbakgrunn med barn 0-17 år, har i gjennomsnitt 1,9 barn.

Høyest andel som bor alene finner vi blant norskfødte med vietnamesisk bakgrunn fulgt av norskfødte med marokkanske og chilenske foreldre. Dette henger mye sammen med ulik alderssammensetning. Nesten halvparten (49 prosent) av de norskfødte med vietnamesiske innvanderforeldre i tabell 5.1 var i aldersgruppen 25-29 år, mens 16 prosent var i alderen 35-39 år. For norskfødte med chilensk bakgrunn var drøyt syv av ti (72 prosent) under 30 år, mens kun 11 prosent var i alderen 35-39 år. Til sammenligning er norskfødte med pakistanske foreldre gjennomgående eldre – her er syv av ti over 30 år, og bidrar til å forklare hvorfor denne gruppen i større grad er etablert i parforhold med barn.

Under restkategorien «annen husholdningstype» i tabell 5.1 inngår flere forskjellige husholdningstyper som par med eldre barn, enslige forsørgere med barn og flerfamiliehusholdninger. Statistikken viser at særlig sistnevnte husholdningstype, flerfamiliehusholdninger, er langt mer vanlig blant mange innvandergrupper, og forklarer mye av de høye andelenene her blant norskfødte med innvanderforeldre sammenlignet med jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Høyest andel i flerfamiliehusholdninger finner vi blant norskfødte med pakistansk bakgrunn (30 prosent), fulgt av de med marokkansk bakgrunn (21 prosent) og tyrkisk bakgrunn (18 prosent). Lavest andel i flerfamiliehusholdninger har norskfødte med chilenske foreldre – 13 prosent. Blant jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn er det drøyt 5 prosent som tilhører flerfamiliehusholdninger. Andelen personer som tilhører husholdningstypen enslig mor eller far med barn 0-17 år, ligger fra 2 til 5 prosent blant de norskfødte med innvandrerbakgrunn i tabell 5.1. Blant de uten innvandrerbakgrunn er det drøyt 4 prosent som er eneforsørgere med barn i alderen 0-17 år.

Siden restkategorien «annen husholdningstype» i tabell 5.1 omfatter så vidt forskjellige husholdningstyper gir det liten mening å gi samlede tall for husholdningsinntekt for disse.

I det følgende vil vi derfor se litt nærmere på husholdningstypene aleneboende, par uten barn og par med barn i alderen 0-17 år.

5.1. Store forskjeller i husholdningsinntekt

I kapittel 4 viste vi at yrkesdeltakelsen og nivået på yrkesinntektene varierte en god del blant de gruppene av norskfødte med innvanderforeldre som vi studerer. Norskfødte 25-39 år med indisk og vietnamesisk bakgrunn skilte seg ut ved å ha høyere yrkesinntekter enn norskfødte med chilenske, marokkanske, tyrkiske eller pakistanske innvanderforeldre.

Figur 5.1 viser at disse inntektsforskjellene videreføres når vi går over til å se på husholdningene de tilhører, og tar hensyn til alle kontante inntekter – ikke bare den individuelle yrkesinntekten. I figur 5.1 måler vi median inntekt etter skatt per

forbruksenhet som andel av tilsvarende median i den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn (se for øvrig egen tekstboks for hvordan man beregner inntekt etter skatt per forbruksenhet). Dette gjøres separat for de tre husholdningstypene aleneboende, par uten barn og par med barn 0-17 år.inntekt etter skatt omfatter alle typer kontante inntekter som husholdningen mottar: inntekt fra arbeid, pensjoner, trygder, ulike kapitalinntekter, sosialhjelp, bostøtte, barnetrygd, kontantstøtte med videre. Husholdningens samlede utlignede skatt trekkes fra.

Uansett husholdningstype så har norskfødte med indisk og vietnamesisk bakgrunn et høyere inntektsnivå enn norskfødte med chilenske, marokkanske, pakistanske og tyrkiske innvandrerforeldre – og også et høyere inntektsnivå enn jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn.

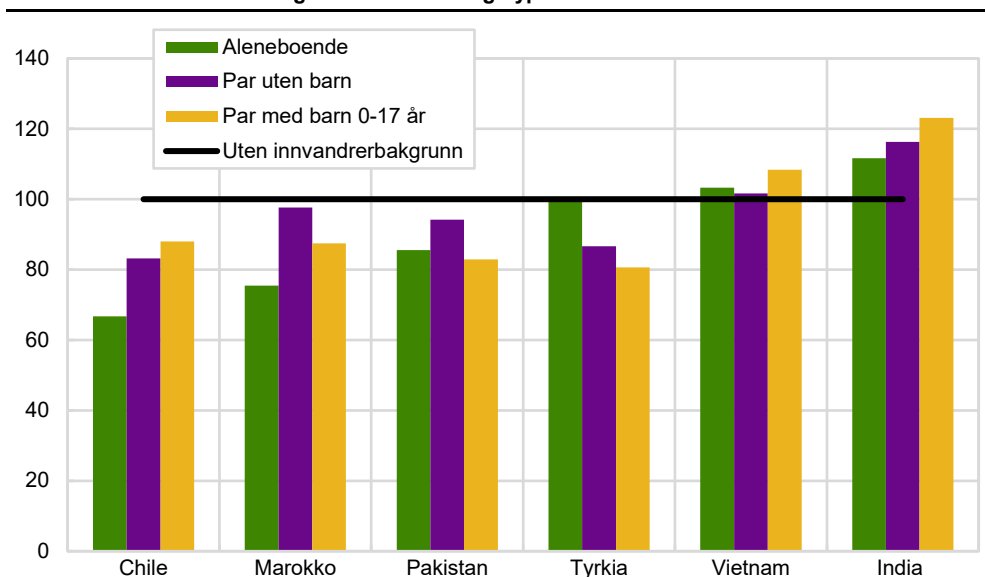
Inntekt etter skatt per forbruksenhet

For å kunne sammenligne den økonomiske velferden til husholdninger av ulik type og størrelse er det vanlig å justere inntekten ved hjelp av såkalte ekvivalensskalaer eller forbruksvekter. En ekvivalensskala gir uttrykk for hvor stor inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha, for å ha samme levestandard eller økonomisk velferd som en enslig person. En slik skala tar hensyn til at en husholdning som består av flere personer har flere utgifter, men også kan nyte godt av stordriftsfordeler som at flere personer deler på utgifter til TV, internett og andre forbruksvarer. Når slike ekvivalensskalaer blir brukt, forutsetter man at hele husholdningsinntekten blir likt fordelt på alle husholdningsmedlemmene.

I dette kapitlet har vi benyttet EU sin skala for beregning av forbruksvekter. Her får første voksne i husholdningen vekt lik 1, neste voksne vekt lik 0,5 mens hvert barn får vekt lik 0,3. En parhusholdning med to barn vil da ha sum forbruksvekter ($1+0,5+0,3+0,3$) lik 2,1. Dette betyr at en slik husholdning med to voksne og to barn må ha en inntekt som er 2,1 ganger større enn en aleneboende for å ha samme økonomiske velferdsliv. Den samlede husholdningsinntekten etter skatt divideres i dette tilfellet på 2,1 og alle husholdningsmedlemmer tilordnes samme (ekvivalent)inntekt.

Norskfødte 25-39 år med indisk bakgrunn har de klart høyeste inntektsnivåene: aleneboende har en medianinntekt 12 prosent høyere enn blant enslige jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Blant husholdningstypene par uten barn og par med barn (0-17 år) ligger medianinntekten henholdsvis 16 og 23 prosent høyere hos norskfødte med indiske innvandrerforeldre sammenlignet med medianinntekten hos jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn i samme husholdningstyper.

Figur 5.1 Norskfødte i alderen 25-39 år med innvandrerforeldre. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU) som andel av medianen i den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Husholdningstype. 2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Blant norskfødte med vietnamesisk bakgrunn ligger inntektsnivået hos aleneboende og par uten barn 2-3 prosent høyere enn hos de uten innvandrerbakgrunn, mens blant parhusholdningene med barn ligger medianinntekten drøyt 8 prosent høyere.

Mye av årsaken til at inntektene ligger så vidt mye høyere hos norskfødte med indiske og vietnamesiske innvandrereforeldre er igjen den høye yrkesdeltakelsen sammenlignet med mange andre grupper. Blant parhusholdene, og spesielt blant par med barn, er andelen med to yrkestilknyttede langt høyere hos norskfødte med indisk og vietnamesisk bakgrunn sammenlignet med de andre gruppene norskfødte med innvandrerbakgrunn i figur 5.1. I parhusholdene med barn finner vi de laveste inntektene blant norskfødte med tyrkisk og pakistansk bakgrunn. Her utgjør median ekvivalentinntekt om lag 80 prosent av medianinntekten hos parhushold med barn uten innvandrerbakgrunn. I disse husholdningene med barn er det langt mindre vanlig at både far og mor er yrkestilknyttede. Vi skal se nærmere på yrkestilknytningen i de ulike husholdningene nedenfor.

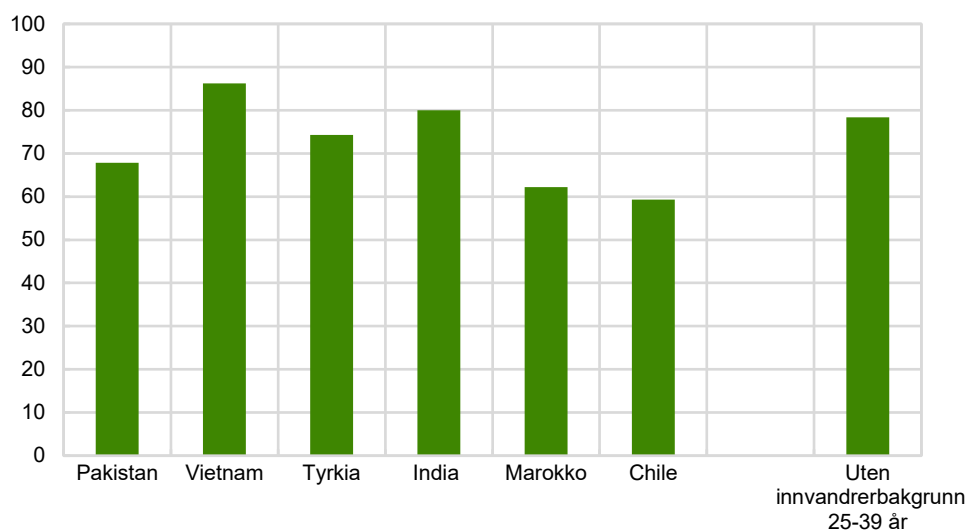
Blant aleneboende i figur 5.1, er det norskfødte 25-39 år med chilensk bakgrunn som har den laveste medianinntekten – kun to tredeler av inntektsnivået til jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn som bor alene. Blant norskfødte med marokkansk og pakistansk bakgrunn var tilsvarende andeler 75 og 86 prosent, mens aleneboende norskfødte 25-39 år med tyrkiske foreldre hadde en medianinntekt på linje med aleneboende uten innvandrerbakgrunn.

5.2. Og nok en gang – ulik yrkestilknytning forklarer mye

Den viktigste inntektskilden for husholdningene i den aldersgruppen som vi studerer, 25-39 år, er inntekt fra arbeid. Husholdningenes inntektsnivå må sees i sammenheng med tilknytning til arbeidsmarkedet. Vi måler yrkestilknytning ut i fra hvilke grupper som har en yrkesinntekt minst to ganger grunnbeløpet i folketrygden (2G), som tilsvarer 187 000 kroner i 2017.

Blant aleneboende i alderen 25-39 år uten innvandrerbakgrunn, var 78 prosent yrkestilknyttet i 2017 (se figur 5.2). Av de norskfødte med innvandrereforeldre som bor alene, hadde de med landbakgrunn fra Vietnam og India større andeler med yrkesinntekt over 2G. Særlig gjelder dette de aleneboende med bakgrunn fra Vietnam, hvor 86 prosent av de aleneboende var yrkestilknyttet i 2017.

Norskfødte med innvandrereforeldre fra Tyrkia hadde også en ganske sterk yrkestilknytning når vi sammenligner med de andre gruppene av aleneboende i figur 5.2, og nesten på linje med dem uten innvandrerbakgrunn. Som vi så tidligere, har de også samme medianinntekt. Norskfødte med innvandrereforeldre i samme aldersgruppe fra Marokko og Chile hadde derimot en langt svakere tilknytning til arbeidsmarkedet. Om lag seks av ti hadde en yrkesinntekt som tilsvarte minst to ganger grunnbeløpet i folketrygden i 2017.

Figur 5.2 Norskfødte 25-39 år med innvandrereforeldre. Andel aleneboende med yrkesinntekt over 2G. 2017

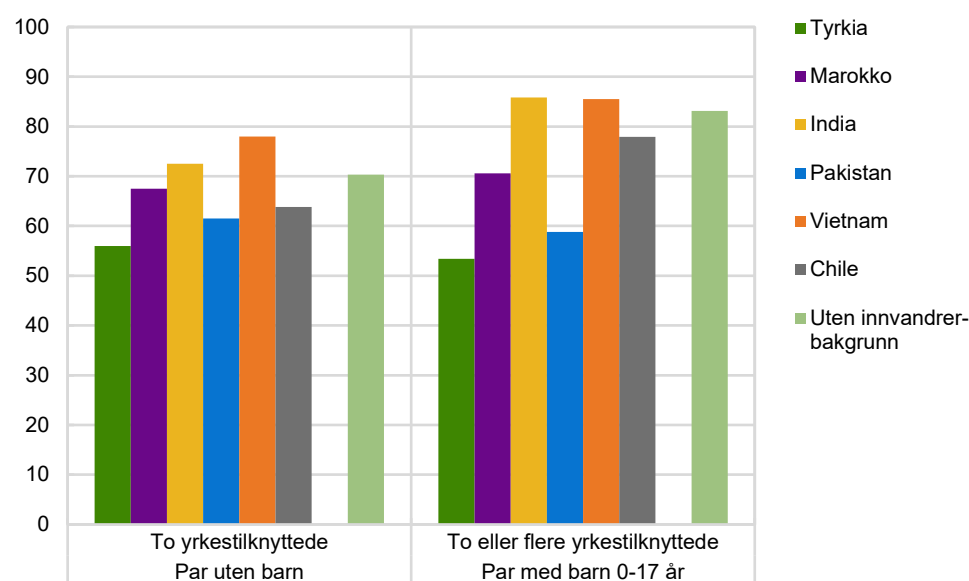
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

5.3. Varierende grad av to yrkesinntekter i parhusholdningene

I parhusholdningene, med og uten barn, kan det være flere som bidrar til inntektsgivende arbeid. Hos par uten barn kan det være én eller to yrkestilknyttede. Hos par med barn opp til 17 år, kan det i noen tilfeller være flere enn to personer i husholdningen med arbeidsinntekt høyere enn to ganger grunnbeløpet i folketrygden (noen barn kan være gamle nok til å ha inntektsgivende arbeid).

Blant personer 25-39 år uten innvandrerebakgrunn i parhusholdninger uten barn, finner vi at syv av ti har to yrkestilknyttede i husholdet i 2017. Blant norskfødte med innvandrerebakgrunn fra Vietnam og India er det enda mer vanlig at begge er yrkestilknyttet - henholdsvis 78 prosent og 73 prosent (se figur 5.3).

For norskfødte med innvandrereforeldre fra Tyrkia og Pakistan er det minst vanlig med to yrkestilknyttede i parhusholdningene uten barn med andeler på henholdsvis 56 og 62 prosent.

Figur 5.3 Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Parhus hold med og uten barn med minst to yrkesinntekter over 2G. 2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Blant par med barn i alderen 0-17 år viser figur 5.3 at det ofte er mer vanlig at både mor og far er yrkesaktive sammenlignet med parhusholdninger uten barn – i tillegg til at noen av barna også kan være yrkestilknyttet. I denne husholdningsgruppen er det imidlertid større forskjeller når vi sammenligner landbakgrunnen til de norskfødte med innvanderforeldre.

Igjen ser vi at andelen med minst to yrkesaktive i husholdningen er lavest blant norskfødte med bakgrunn fra Tyrkia og Pakistan. Blant norskfødte 25-39 år med pakistansk bakgrunn i parhushold med barn, har 59 prosent to eller flere yrkestilknyttede, mens dette gjelder for 53 prosent blant norskfødte med tyrkiske innvanderforeldre. Dette er de to eneste gruppene med lavere andel med to yrkesaktive blant par med barn enn blant par uten barn. Til sammenligning er tilsvarende andel blant jevnaldrende uten innvanderbakgrunn som bodde sammen med barn 0-17 år i husholdningen, på 83 prosent. Norskfødte med bakgrunn fra Vietnam og India ligger også her høyst med samme andel – 86 prosent av de som lever i parhushold med barn har minst to yrkestilknyttede i husholdet.

5.4. Store forskjeller i inntektsfordelingen

En metode for å vise hvordan ulike grupper, for eksempel norskfødte med innvanderforeldre, plasserer seg i den generelle inntektsfordelingen i samfunnet, er å rangere hele befolkningen i like store inntektsklasser ut i fra størrelsen på husholdningsinntektene, og deretter se hvilke andeler disse gruppene har i de ulike inntektsklassene. I tabell 5.2 har vi benyttet kvintiler - det vil si at vi deler opp hele befolkningen²⁷ i fem like store inntektsklasser for inntektsåret 2017. Kvintil 1 vil da være de 20 prosentene med lavest inntekt i landet, mens kvintil 5 er de 20 prosentene med høyest inntekt. For å kunne sammenligne inntektene til ulike typer husholdninger har vi benyttet inntekt etter skatt per forbruksenhet slik vi også gjorde i figur 5.1.

Hvis de 8 464 norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre i tabell 5.2 hadde hatt samme inntektsfordeling som hele befolkningen ville andelen vært 20 prosent i hvert inntektskvintil. Men som tabellen viser er det, ikke overraskende, store

²⁷ Ved å benytte kvintilgrenser for inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i hele befolkningen får vi et bilde av den generelle inntektsfordelingen i landet.

forskjeller mellom de ulike gruppene. Nederst i inntektsfordelingen finner vi en klar overrepresentasjon av norskfødte med chilensk, pakistansk, marokkansk og tyrkisk bakgrunn. Rundt 30 prosent av disse fire gruppene av norskfødte med innvanderforeldre plasser seg inntektsmessig i den laveste inntektsklassen i tabell 5.2. Norskfødte med indisk og vietnamesisk bakgrunn er derimot underrepresenterte nederst i inntektsfordelingen med andeler på henholdsvis 13 og 16 prosent. Jevnaldrende uten innvanderbakgrunn hadde også en andel på 16 prosent i inntektskvintil 1.

Tabell 5.2 Andel norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU). Kvintiler¹. Landbakgrunn. 2017

	Antall personer	Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala)				
		Kvintil 1	Kvintil 2	Kvintil 3	Kvintil 4	Kvintil 5
I alt	8 464	27	22	19	16	17
Pakistan	4 052	30	24	18	13	16
Vietnam	1 421	16	17	18	24	24
Tyrkia	1 184	30	29	21	13	7
India	692	13	11	16	22	39
Marokko	679	30	24	20	14	12
Chile	436	32	26	21	15	5
Uten innvanderbakgrunn 25-39 år	661 516	16	20	24	23	18

¹ Kvintilgrenser for hele befolkningen eksklusive studenter.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

I den høyeste inntektsklassen, inntektskvintil 5, er forskjellene langt større mellom de ulike gruppene av norskfødte 25-39 år med innvanderbakgrunn. Nesten fire av ti med indisk bakgrunn plasserer seg i femdelen av befolkningen med høyest inntekt. Blant norskfødte med vietnamesisk bakgrunn gjelder dette for nesten én av fire. Til sammenligning er det 18 prosent av de jevnaldrende uten innvanderbakgrunn som har en så høy inntekt. Lavest andel i høyeste inntektsklasse har norskfødte med chilensk og tyrkisk bakgrunn – henholdsvis 5 og 7 prosent.

5.5. Hvor mange eier egen bolig?

Til slutt i dette kapitlet skal vi se litt nærmere på eie av egen bolig, og hvordan gjeldssituasjonen er i husholdningene til norskfødte 25-39 år med foreldre som har innvandret. I Norge, hvor det å eie sin egen bolig settes så høyt og hvor det er svært vanlig å eie egen bolig, kan en sammenligning av andelen selveiere blant norskfødte med innvanderforeldre og jevnaldrende uten innvanderbakgrunn være en god indikator på graden av integrering.

Den norske boligmodellen legger opp til at nordmenn skal eie sin egen bolig. Dette har vært et bredt tverrpolitisk mål siden andre verdenskrig, og har blant annet ført til at andelen selveiere i Norge er langt større enn i våre nordiske naboland hvor leie av bolig er mer vanlig. Primærboligen (den boligen du er bosatt i) er nordmenns desidert viktigste spareobjekt. Det offentlige fremmer boligeierskap gjennom gunstige ordninger i skattesystemet med blant annet fradrag for gjeldsrenter, lav formuesskatt og som hovedregel ingen gevinstbeskatning ved salg. I følge SSBs inntektsstatistikk for husholdninger eide nesten 70 prosent av norske privathusholdninger en primærbolig i 2017.

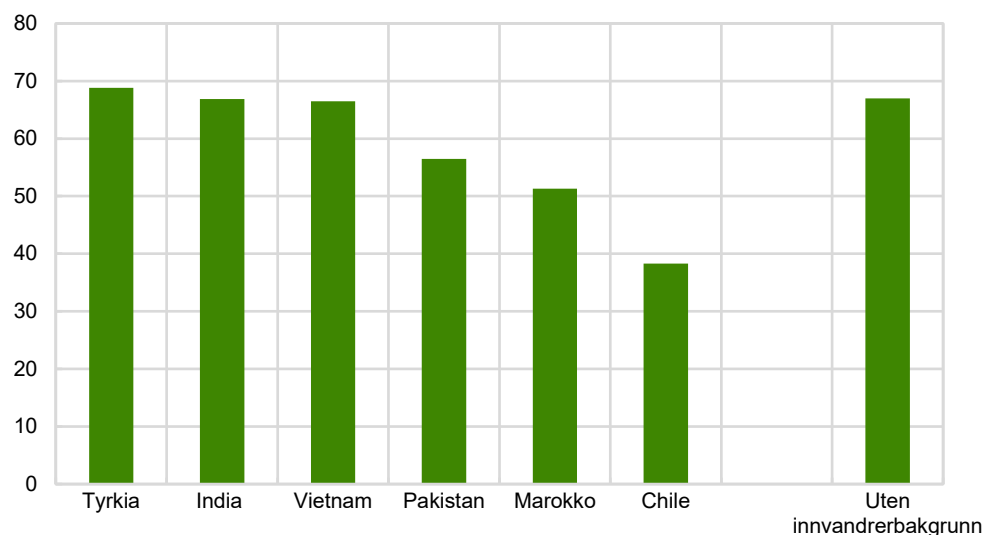
I de senere år har det blitt stadig vanskeligere for unge å komme inn på boligmarkedet på grunn av høye boligpriser og lovpålagte krav om egenkapital for å få innvilget boliglån. Dette har blant annet ført til at stadig flere unge har måttet få hjelp av foreldre for å anskaffe sin første bolig. Unge uten økonomisk ressurssterke foreldre står dermed i større fare for å bli utestengt fra boligmarkedet. I kapittel 6 om sosial mobilitet finner vi at en større andel blant de norskfødte med innvander-

bakgrunn kommer fra familier hvor foreldrene ligger lavt i inntektsfordelingen sammenlignet med jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Vi skal ikke trekke inn foreldrenes inntekter når vi ser på boligeierskap nedenfor, men dette er en problemstilling som kanskje kan være gjenstand for en egen fremtidig analyse.

Figur 5.4 viser andelen som eier sin egen bolig i 2017. Vi ser her på individuelt eierskap blant de 8 464 norskfødte med innvanderforeldre som vist i tabell 5.1. Figuren viser eie av såkalt primærbolig, det vil si den boligen hvor vedkommende er folkeregistrert bosatt ved utgangen av året. For å bli registrert som boligeier i inntektsstatistikken må vedkommende ha en oppgitt ligningsverdi på primærbolig i sin skattemelding (tidligere kalt selvangivelse). Tallene omfatter ikke eie av bolig i utlandet.

Som vi ser av figuren er det forskjeller i andelen eiere av egen bolig etter landbakgrunn. Høyest andel selveiere finner vi blant norskfødte 25-39 år med tyrkisk bakgrunn (69 prosent) fulgt av de med indisk og vietnamesisk bakgrunn med 67 prosent – samme eierandel som blant jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn.

Figur 5.4 Andel som eier egen bolig. Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre og jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. 2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Eie av egen bolig er minst utbredt blant norskfødte med chilenske innvanderforeldre. Her eide kun 38 prosent av de i alderen 25-39 år sin egen bolig i 2017. I den største gruppen norskfødte, de med pakistanske innvanderforeldre, var det 57 prosent som eide sin egen primærbolig. Blant norskfødte med marokkanske foreldre var eierandelen 51 prosent.

Flere undersøkelser viser at norskfødte med innvanderforeldre over tid tilpasser seg det norske boligmonstret (Blom 2008, Søholt og Wessel 2010, Vrålstad 2017). Normann (2017) finner at barn av innvandrere langt på vei adopterer den samme eierlinja som sine jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. At eierandelene ligger lavere i enkelte grupper kan også delvis forklares med at mange er bosatt i Oslo der leie er mer vanlig enn ellers i landet.

5.6. Store variasjoner i gjeldsnivå

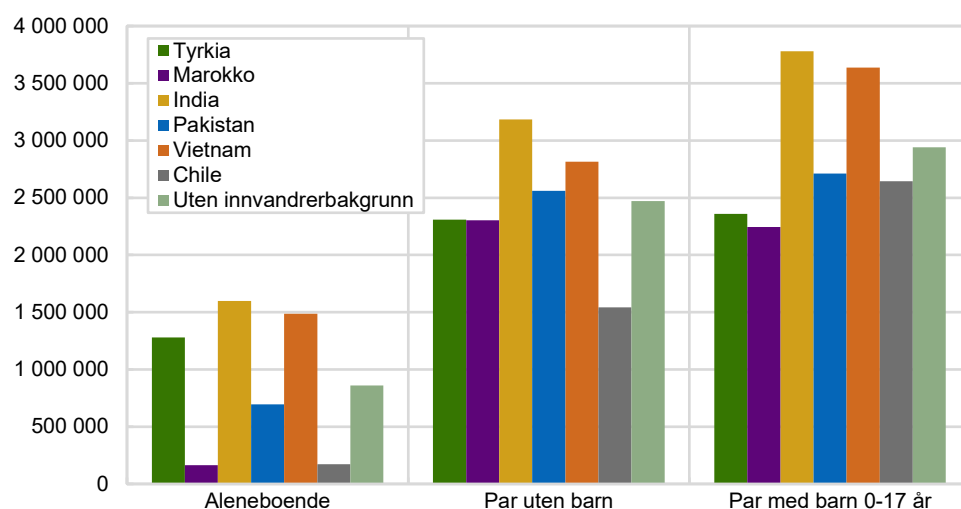
Blant norskfødte med innvandrerforeldre er det store forskjeller i gjeldsnivået når vi sammenligner på tvers av husholdningsgrupper og etter landbakgrunn²⁸.

I figur 5.5 ser vi på median samlet husholdningsgjeld for aleneboende, par uten barn og par med barn 0-17 år, og sammenligner disse husholdningsgruppene blant norskfødte 25-39 år med innvandrerforeldre fra de seks største landene – samt den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

Blant aleneboende 25-39 år, er gjeldsnivået høyest blant norskfødte med bakgrunn fra India, med median gjeld på 1,6 millioner kroner i 2017. De som har vietnamesiske innvandrerforeldre hadde nesten 1,5 million kroner i median gjeld. Vi har tidligere sett at dette er grupper som har et relativt høyt inntektsnivå, og derfor har større muligheter for låneopptak. Også barn av innvandrere fra Tyrkia, som bor alene, har relativt mye gjeld – nesten 1,3 millioner kroner. Disse tre gruppene skiller seg ut når vi sammenligner med norskfødte med innvandrerforeldre fra de tre andre landene i figur 5.5, men også i forhold til aleneboende uten innvandrerbakgrunn, som hadde en median gjeld på under 900 000 kroner i 2017. Den laveste gjelden finner vi blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko og Chile – under 200 000 kroner i median gjeld. Også aleneboende norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan ligger under medianen for dem uten innvandrerbakgrunn, med nær 700 000 kroner i samlet gjeld.

For personer 25-39 år som bor i parhusholdninger uten barn er gjeldsnivået langt høyere enn for aleneboende i samme aldersgruppe, og det er store variasjoner når vi ser på landbakgrunn. Mens median husholdningsgjeld for par uten barn uten innvandrerbakgrunn er på 2,5 millioner kroner, ligger median gjeld for norskfødte med innvandrerforeldre fra India, Vietnam og Pakistan en del høyere. De som har bakgrunn fra India og Vietnam ligger høyest, med henholdsvis 3,2 og 2,8 millioner kroner i median husholdningsgjeld. Mens vi har sett at aleneboende fra Pakistan var forholdsvis forsiktig med gjeld, finner vi at de som bor i par uten barn med bakgrunn fra samme land har mye gjeld sammenlignet med andre grupper, med en median på nesten 2,6 millioner kroner. Lavest gjeldsnivå blant par uten barn finner vi blant dem som har bakgrunn fra Chile, med 1,5 millioner kroner i median husholdningsgjeld.

Figur 5.5 Median husholdningsgjeld for norskfødte 25-39 år med innvandrerforeldre, etter husholdningstype og landbakgrunn. 2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

²⁸ Det er viktig å være klar over at i en del muslimske miljøer vil det være vanskelig å ta opp lån med renter, da det strider mot religiøse normer.

Par med barn har jevnt over høyere gjeld enn par uten barn. Også i denne husholdningsgruppen er de som har bakgrunn fra India og Vietnam på topp. Par med barn som har bakgrunn fra India har median gjeld på 3,8 millioner kroner, som er vel 800 000 kroner mer enn for samme gruppe blant dem uten innvandrerbakgrunn. Også dem som har bakgrunn fra Vietnam har høyere gjeld enn par uten innvandrerbakgrunn, med 3,6 millioner kroner.

Mens par med chilensk bakgrunn har det laveste gjeldsnivået både blant aleneboende og par uten barn, finner vi at par med barn 0-17 år med bakgrunn fra Chile har vesentlig høyere gjeld – 2,6 millioner kroner. Dette er lavere enn for par med barn i uten innvandrerbakgrunn og med landbakgrunn fra India, Vietnam og Pakistan, men høyere enn gjeldsnivået til dem som har bakgrunn fra Marokko og Tyrkia. Disse to gruppene ligger lavest blant par med barn, med median gjeld på henholdsvis 2,2 og 2,4 millioner kroner.

5.7. Boligeiere har høyest gjeld

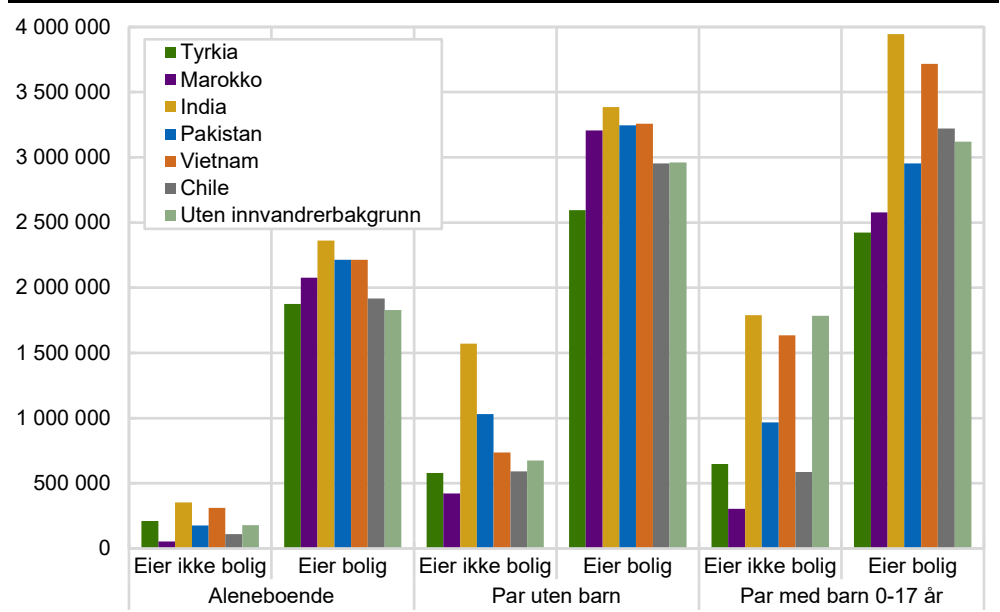
Gjeld henger ofte sammen med boligkjøp, og dersom vi skiller på de som eier bolig og de som ikke eier egen bolig, er forskjellene i gjeldsnivået naturligvis store innad i alle gruppene. Dette ser vi av figur 5.6.

Vi har sett at norskfødte med landbakgrunn fra India har mye gjeld sammenlignet med andre norskfødte og husholdninger uten innvandrerbakgrunn, på tvers av husholdningstyper. Figur 5.6. viser at gjeldsnivået er høyt uavhengig av om de eier bolig eller ikke. I gruppen par *uten* barn skiller de seg for eksempel klart ut, med en median gjeld på 1,6 millioner kroner selv om de ikke eier egen bolig. Ingen andre av de gruppene vi ser på her, som ikke eier bolig, har så høy gjeld. Gjelden til par uten barn med bakgrunn fra India, som eier egen bolig, er imidlertid mer enn dobbelt så høy – 3,4 millioner kroner. Blant boligeierne i denne husholdningsgruppen er det naturligvis flere som har høy gjeld. Lavest gjeldsnivå finner vi blant par uten barn fra Tyrkia, med 2,6 millioner kroner.

Blant par *med* barn, er det også de norskfødte med innvandrerforeldre fra India som har høyest gjeld, både når vi ser på dem som ikke eier bolig og de som eier sin egen bolig – henholdsvis 1,8 og 3,9 millioner kroner. Vi har tidligere sett at norskfødte med innvandrerforeldre fra India har høyt inntektsnivå, noe som kan sees i sammenheng med at de også har muligheter til å betjene større lån. De som har bakgrunn fra Vietnam har nesten like mye gjeld – 1,6 millioner kroner for de som ikke eier bolig, og 3,7 millioner for de som eier egen bolig.

Par med barn i den jevnaldrende befolkningen uten innvandrerbakgrunn, som ikke eier bolig, ligger så vidt under nivået til de norskfødte med bakgrunn fra India, og litt over dem fra Vietnam. For par med barn uten innvandrerbakgrunn som eier bolig, er median gjeld under nivået til norskfødte med innvandrerforeldre fra både India, Vietnam og Chile.

Figur 5.6 Median husholdningsgjeld for personer 25-39 år, etter husholdningstype, landbakgrunn og eierskap til bolig. 2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

6. Sosial mobilitet

Mads Ivar Kirkeberg

I dette kapitlet skal vi se litt på hvordan sosial bakgrunn kan ha betydning for inntektsnivået til innvandrernes barn når de blir voksne. Vi tar utgangspunkt i den samme gruppen norskfødte med innvandrerforeldre som i kapitlene 4 og 5 – det vil si 8 464 norskfødte i alderen 25-39 år i 2017 med innvandrerforeldre fra Pakistan, Tyrkia, Marokko, Vietnam, India og Chile²⁹.

Flere studier viser at kombinasjonen av arv og sosial bakgrunn har stor betydning for barns inntektskarrierer og økonomiske levekår som voksne. For eksempel viser en undersøkelse at barn som tilhører husholdninger med lav inntekt, dårlig yrkestilknytning og lavt utdanningsnivå hos foreldrene, i større grad enn andre barn vil tilhøre lavere inntektsklasser som voksne (Epland og Kirkeberg 2010).

Steffensen og Ziaades (2009) undersøkelse av karakterer i grunnskoler og videregående skoler i Norge viser en klar sammenheng mellom elevenes skoleprestasjoner og utdanningsnivået til foreldrene. Andre undersøkelser viser at det å være utsatt for økonomiske problemer ser ut til å gå i arv. Barn som tilhører en husholdning som mottar sosialhjelp, ser i større grad ut til å motta sosialhjelp som voksne (Lorentzen og Nielsen 2009). En annen studie av Corak (2006) finner at norske fedres lønnsforskjeller til en viss grad overføres til deres sønner.

Vi skal i dette kapitlet undersøke i hvilken grad innvandrerforeldres utdannings- og inntektsnivå har blitt overført til neste generasjon. Hvor stor er den sosiale mobiliteten på disse to områdene? Sosial mobilitet vil si å bevege seg oppover (eller nedover) på den sosiale rangstigen. Vi skal se litt på den såkalte generasjonsmobiliteten – det vil si en sammenligning mellom foreldrenes og deres barns plassering på den sosiale rangstigen ved samme alder. I hvilken grad innvandrernes norskfødte barn gjør det bedre med hensyn på utdanning og i arbeidsmarkedet, kan gi en indikasjon på hvor vellykket den mer langsiktige integreringen har vært.

Men aller først skal vi studere forekomsten av lavinntekt, eller det som mange ofte refererer til som fattigdom i det offentlige ordskiftet. Hvor høy andel av de norskfødte med innvandrerbakgrunn har lavinntekt som voksne i 2017? Hvor mange opplevde å vokse opp i lavinntektsfamilier som barn på 1990-tallet? Og i hvilken grad har disse økonomiske ulempene «gått i arv»?

6.1. Lavinntekt blant barn

Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for husholdninger har gjennom flere år vist at barn med innvandrerbakgrunn blir stadig mer overrepresentert i lavinntektsgruppen (se egen tekstboks vedrørende lavinntekt). De siste tallene er fra 2017. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var det 5,7 prosent som tilhørte en husholdning med vedvarende lavinntekt i 2017. Blant innvandrerbarn var tilsvarende andel 38 prosent. Fra og med 2013 har barn med innvandrerbakgrunn utgjort over halvparten av alle barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt. I 2017 var denne andelen på 55,6 prosent. 10 år tidligere, i 2007, var andelen 40,7 prosent. I antall økonomisk utsatte barn med innvandrerbakgrunn utgjør dette mer enn en dobling fra 28 500 barn i 2007 til 58 700 barn i 2017 (Epland og Normann 2019).

²⁹ Som beskrevet i innledningen av kapittel 4 er studenter forsøkt holdt utenfor i denne populasjonen. I tillegg har man ved hjelp av opplysninger i inntektsstatistikken for husholdninger forsøkt å avgrense de norskfødte med innvandrerforeldre til personer som har dannet egne privathusholdninger.

Figur 6.1 viser andelen barn 0-17 år i 2017 med vedvarende lavinntekt, og med bakgrunn fra de samme seks landene som de norskfødte 25-39 år med innvandrerbakgrunn som vi ser nærmere på i dette kapitlet. Figuren gir tall for både barn som har innvandret og barn født i Norge av innvandrereforeldre. Vi måler vedvarende lavinntekt for treårsperioden 2015-2017 ved hjelp av paneldata hvor husholdningsinntektene slås sammen for disse tre årene. For å ha såkalt vedvarende lavinntekt må gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (ekvivalentinntekt) være lavere enn 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme periode. EU sin ekvivalensskala benyttes for å beregne ekvivalentinntekten.

Lavinntekt

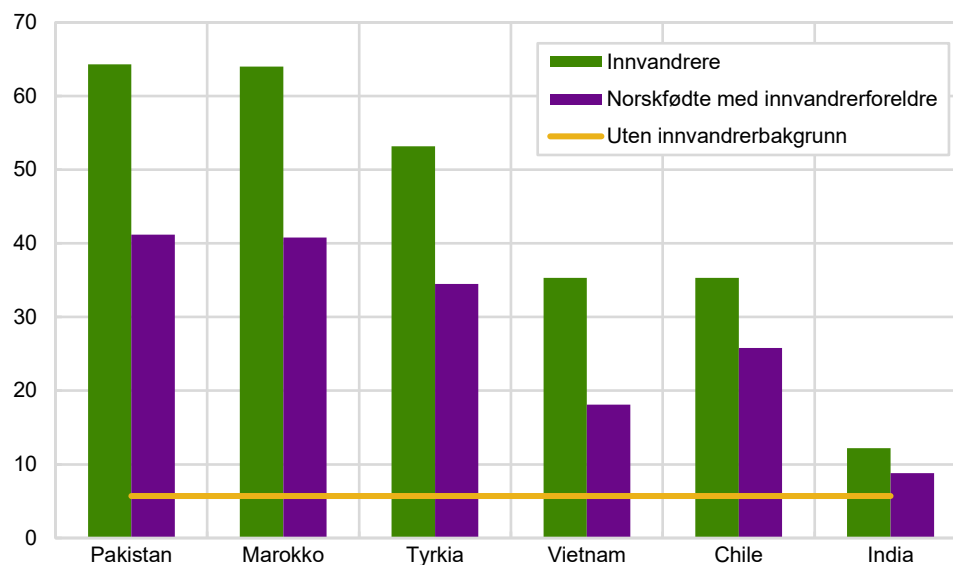
Vi benytter i dette kapitlet lav inntekt som en indikator på fattigdom i tråd med den praksis som er vanlig i kvantitativ fattigdomsforskning.

En mye brukt metode for å belyse forekomsten av lavinntekt er å se på hvor mange personer som tilhører en husholdning som har en inntekt betydelig lavere enn det som er den typiske inntekten i samfunnet. Selv om det er vanskelig å ha en bestemt oppfatning om hva som menes med «betydelig lavere», og/eller hva som er «den typiske inntekten» i samfunnet, er det i dag vanlig å definere en slik lavinntektsgrense ut fra en relativ avstand til medianinntekten i befolkningen, for eksempel det beløpet som tilsvarer 60 prosent av medianinntekten. Vi har i tillegg benyttet EU sin ekvivalensskala for å kunne sammenligne inntekten til husholdninger av ulik størrelse og sammensetning.

Lavinntekt er først og fremst et sosialt problem når dette er en situasjon som vedvarer over lengre tid. Men også det å ha vedvarende lavinntekt kan defineres på ulike måter. I dette kapitlet har vi valgt å slå sammen husholdningsinntektene gjennom en periode på 3 år - og deretter definere alle de som hadde en gjennomsnittlig inntekt lavere enn 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme periode, som en lavinntektshusholdning. Dette er en metode som ofte har blitt benyttet i Statistisk sentralbyrås rapporter om økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper. Les mer om måling av lavinntekt for eksempel i kapittel 2 i Omholt (red., 2016).

Som vi ser varierer forekomsten av lavinntekt mye avhengig av landbakgrunn. Alle disse seks landene har imidlertid en høyere andel barn i lavinntektshusholdninger sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn. Høyest lavinntektsandel finner vi blant barn med pakistanske foreldre. 41 prosent av norskfødte barn med pakistanske innvandrereforeldre tilhørte en husholdning med vedvarende lavinntekt i 2017. Blant pakistanske innvandrerbarn³⁰, til sammenligning, er andelen enda høyere – 64 prosent. Barn med marokkansk bakgrunn har omtrent tilsvarende lavinntektsandeler. Lavest andel barn i lavinntektshusholdninger blant de vi ser på i figur 6.1, har India med en andel på om lag 12 prosent blant barn som har innvandret, og i underkant av 9 prosent for norskfødte med indiske innvandrereforeldre.

³⁰ Det er viktig å ta i betraktning at botid vil variere en del blant de barna som har innvandret (omfatter alle som har innvandret, og ikke bare tidliginnvandrede). Det er ikke kontrollert for disse forskjellene i botid. Antall innvandrerbarn 0-17 år (alder i siste året i treårsperioden 2015-2017) fra de seks landene utgjorde 2 224 personer. Blant de norskfødte barna 0-17 år med innvandrereforeldre var tilsvarende antall 19 253 personer.

Figur 6.1 Andel barn 0-17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt. 2015-2017

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

SSB har målt lavinntekt blant barnefamilier helt tilbake til midten av 1990-tallet. En heldekkende registerstatistikk for alle landets husholdninger ble først tilgjengelig i 2004. Før den tid ble opplysninger om familien til barnet benyttet. Ved hjelp av registeropplysninger kan man måle vedvarende lavinntekt hos barn i følgende familietyper: ektepar med barn, samboerpar med felles barn og enslige forsørgere med barn. Dette datagrunnlaget dekker årene 1996-2004 og omfatter barn 0-17 år.

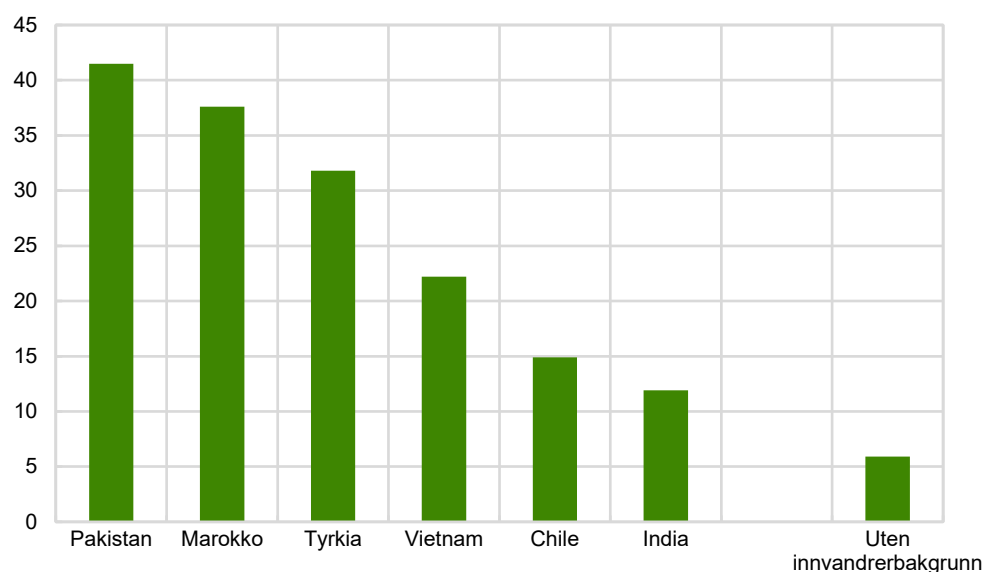
Hvis vi igjen tar utgangspunkt i de 8 464 norskfødte med innvanderforeldre som var i alderen 25-39 år i 2017 og kobler disse mot situasjonen i 1996, finner vi igjen 6 475 personer som den gang var barn i alderen 4-17 år. For disse barna har vi opplysninger om hvor mange som tilhørte en familie med vedvarende lavinntekt i treårsperioden 1996-1998³¹. Figur 6.2 gir en oversikt over lavinntektsandelene blant disse norskfødte barna etter foreldrenes landbakgrunn. Som vi ser viser lavinntektsandelene etter landbakgrunn i 1996-1998 mye av det samme mønsteret som tallene for 2015-2017 i figur 6.1.³²

Norskfødte med bakgrunn fra Pakistan, Marokko og Tyrkia hadde også i 1996-1998 de høyeste lavinntektsandelene blant de seks landene vi ser på. Høyest lavinntektsandel hadde Pakistan med 42 prosent fulgt av Marokko (38 prosent) og Tyrkia (32 prosent). I likhet med de siste tallene for vedvarende lavinntekt blant barn i treårsperioden 2015-2017, finner vi også i 1996-1998 at norskfødte barn med indiske foreldre i langt mindre grad tilhører en lavinntektsfamilie. Om lag 12 prosent av norskfødte barn 4-17 år med indisk bakgrunn bodde i en lavinntektsfamilie 1996-1998. Dette var allikevel en større andel enn blant jevnaldrende barn uten innvandrerbakgrunn hvor i underkant av 6 prosent tilhørte en lavinntektsfamilie i denne treårsperioden.

³¹ Det er flere grunner til at 1 989 personer ikke kobler mot situasjonen i 1996. Datagrunnlaget i 1996 dekker barn 0-17 år. De som er 4-17 år i 1996 vil være 25-38 år i 2017. 39-åringene blir derfor utelatt. Barn som tilhørte en annen familietype enn de omtalt i teksten er ikke omfattet. For å måle vedvarende lavinntekt 1996-1998 er det også et krav om at man er bosatt i Norge i alle tre årene.

³² Lavinntektsandelene i figurene 6.1 og 6.2 er ikke direkte sammenlignbare. Figur 6.1 omfatter barn 0-17 år i alle husholdningstyper, mens figur 6.2 omfatter vår definerte analysepopulasjon (se kapittel 4) i alderen 4-17 år, og som tilhørte familietyperne omtalt i teksten.

Figur 6.2 Andel med vedvarende lavinntekt 1996-1998 blant norskfødte 4-17 år (25-38 år i 2017) med innvandrereforeldre.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Hvilke konsekvenser kan det ha for fremtidige økonomiske levekår å vokse opp i en familie med lavinntekt? Det har etter hvert blitt omfattende forskning som viser at dårlige økonomiske levekår i oppveksten kan ha konsekvenser for framtidige livssjanser. Flere studier viser at barn som opplever dårlige økonomiske levekår i oppveksten har større sannsynlighet for også å oppleve dette som voksne (se blant annet Lorentzen og Nielsen 2009, NOU 2009:10, Epland og Kirkeberg 2010). En viktig årsak er at disse barna i mindre grad enn andre barn greier å utvikle ferdigheter gjennom barnehage- og utdanningsystemet som igjen får konsekvenser for fremtidig tilknytning til arbeidsmarkedet, se f.eks. Mogstad og Rege i Fløtten (2009).

Barn som vokser opp i familier med lav inntekt vil i mindre grad kunne kjøpe de samme forbruksgodene og delta i de samme sosiale aktivitetene som sine jevnaldrende i familier med større økonomiske ressurser. For barn med innvandrerbakgrunn i økonomisk vanskeligstilte familier kan dette føre til større problemer med å bli integrert i samfunnet. Med lavinntekt blant barn risikerer individ og samfunn at både utdanningspotensial og fremtidig arbeidskraft går tapt (Kirkeberg og Epland 2007).

6.2. Mange har lavinntekt også som voksne

Hvordan går det så med de norskfødte barna med innvandrereforeldre etter at de selv har blitt voksne?

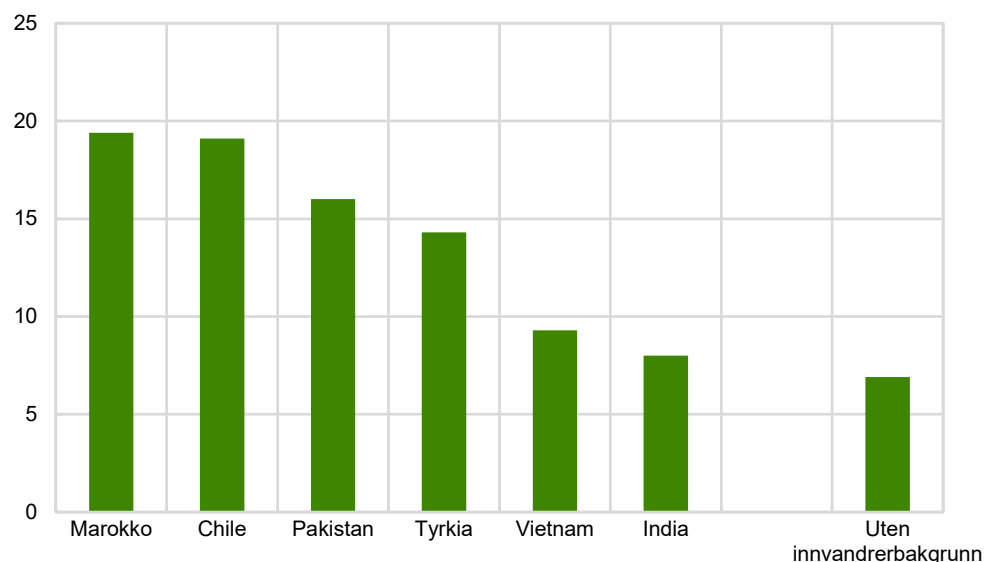
Figur 6.3 viser andelen norskfødte med innvandrereforeldre i alderen 25-39 år som hadde vedvarende lave husholdningsinntekter i perioden 2015-2017 – og sammenlignet med befolkningen uten innvandrerbakgrunn i samme alder.

Tallene viser at norskfødte med innvandrereforeldre har høyere lavinntektsandeler enn jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn, også etter at de er blitt voksne og bor i egne husholdninger. Dårligst ut kommer norskfødte med marokkansk og chilensk bakgrunn hvor nesten én av fem hadde vedvarende lavinntekt i 2017. Men også norskfødte med innvandrereforeldre fra Pakistan og Tyrkia har lavinntektsandeler rundt 15 prosent. De laveste andelene finner vi blant norskfødte vietnamesere og indiere med henholdsvis 9 og 8 prosent. Men også disse to sistnevnte gruppene har

høyere lavinntektsandeler enn befolkningen i samme alder uten innvanderbakgrunn (7 prosent).

Når vi benytter paneldata for inntekt for treårsperioden 2015-2017 for norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre i 2017, vil det si at disse personene var 23-37 år i 2015. Noen av de aller yngste vil nok da studere og/eller fortsatt bo i foreldre-hjemmet, og kan påvirke lavinntektsandelene noe³³.

Figur 6.3 Andel med vedvarende lavinntekt 2015-2017. Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre i 2017. Personer uten innvanderbakgrunn i samme alder.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

6.3. I hvilken grad går lavinntekt «i arv»?

Vi forsøker å svare på dette spørsmålet ved å se på i hvor stor grad de som hadde vedvarende lave husholdningsinntekter som voksne i 2015-2017, også tilhørte en lavinntektsfamilie som barn i 1996-1998.

Figur 6.4 viser norskfødte som voksne (25-38 år) med vedvarende lavinntekt 2015-2017 fordelt på to kategorier: om de tilhørte en lavinntektsfamilie også som barn (4-17 år) i 1996-1998 eller om de ikke tilhørte en lavinntektsfamilie som barn i den treårsperioden.

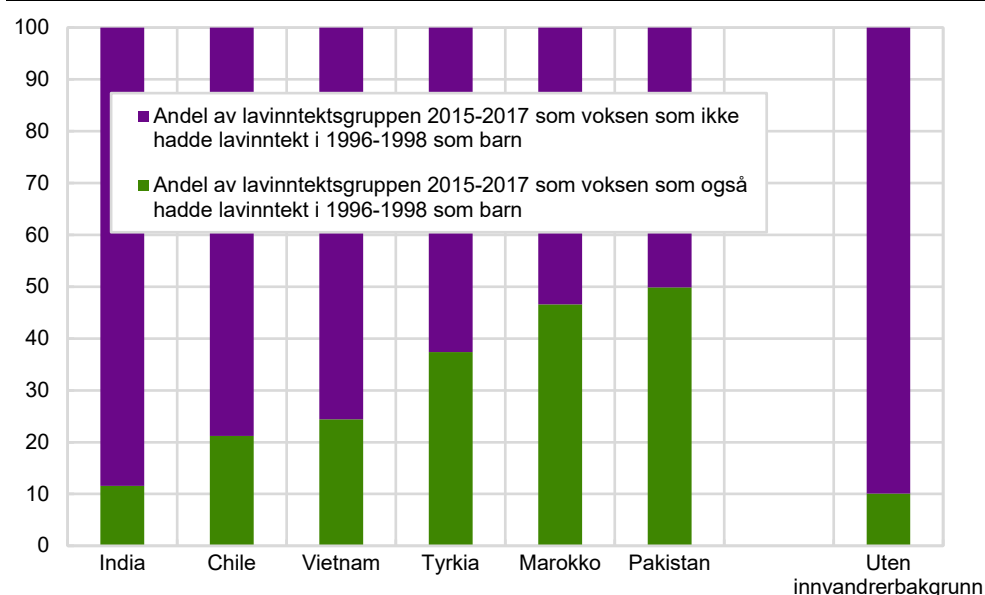
Som vi ser er det store forskjeller etter landbakgrunn hvorvidt lavinntekt i foreldrehusholdningen «går i arv» til barna som voksne i egen husholdning. Blant norskfødte med indiske innvanderforeldre var det kun 12 prosent av de med lavinntekt som voksne i 2015-2017 som også tilhørte en lavinntektsfamilie som barn i 1996-1998. I den andre enden finner vi norskfødte med bakgrunn fra Pakistan og Marokko hvor rundt halvparten av de som i voksen alder tilhørte lavinntektsgruppen også hadde tilhørt en familie med lavinntekt som barn. Blant norskfødte med tyrkiske innvanderforeldre i alderen 25-38 år var det også nesten fire av ti i lavinntektsgruppen som også tilhørte lavinntektsgruppen som barn.

Blant jevnaldrende personer uten innvanderbakgrunn, og som tilhørte lavinntektsgruppen i 2015-2017, var det til sammenligning 10 prosent som tilhørte en lavinntektsfamilie som barn i treårsperioden 1996-1998.

³³ Studenter er utelatt fra populasjonen på 8 464 norskfødte med innvanderforeldre i 2017 (se kapittel 4). Mange av disse vil også ligge i lavinntektsgruppen. Av de 8 464 personene er det 8 360 som vi har paneldata på for årene 2015-2017 (det vil si at de er bosatt i landet i alle tre årene). De resterende 104 personene er ikke inkludert i figur 6.3.

Det er viktig å understreke at figur 6.4 bare gir et rent deskriptivt bilde av overføring av lavinntekt fra foreldre til barn. For å gi et mer utfyllende svar på om slik økonomisk ulempe overføres mellom generasjonene kreves en analyse hvor blant annet tidsperioden som barn og voksen forlenges, og der en kontrollerer for ulike faktorer som for eksempel utdanningsnivå og arbeidsmarkedstilknytning. Men selv uten at man kontrollerer for dette, så tyder tallene i figur 6.4 allikevel på at økonomisk marginalisering i større grad overføres fra innvandrerforeldre og til deres norskfødte barn enn det som er tilfellet for jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn. Men det er, som ofte ellers, store forskjeller etter landbakgrunn. I for eksempel pakistanske innvandrerfamilier hvor en høy andel barn vokser opp med lavinntekt, har barna en klart større risiko for å tilhøre lavinntektsgruppen som voksen sammenlignet med grupper hvor barnefattigdom er langt mindre utbredt, som for eksempel i indiske innvandrerfamilier.

Figur 6.4 Norskfødte 25-38 år med innvandrerforeldre med lavinntekt 2015-2017. Andelen som tilhørte en lavinntektsfamilie eller ikke som barn (4-17 år) i 1996-1998. Landbakgrunn. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

6.4. Mange norskfødte har høyere utdanning enn sine innvandrerforeldre

Foreldrenes inntekts- og formuesnivå, hvor avhengig man er av ulike sosiale overføringer, foreldrenes yrkestilknytning og deres ambisjoner og holdninger er blant mange faktorer som påvirker barnas inntektskarrierer som voksne. Men flere studier har vist at foreldrenes utdanningsnivå er den klart viktigste enkeltfaktoren. Hvis manglende utdanning hos foreldrene også overføres til barna, bidrar dette til at barna i stor grad havner på samme sted i inntektsfordelingen som foreldrene (NOU 2009:10).

Den sosiale mobiliteten i Norge er relativt stor, mye takket være et utdanningssystem som i stor grad gir like muligheter til å velge utdanning. Tabell 6.1 viser utdanningsnivået til innvandrerforeldrene i 1993 sammenlignet med deres norskfødte barns utdanningsnivå i 2017 da barna hadde nådd aldersgruppen 25-39 år. Vi ser på utdanningsnivået til hovedinntektstakeren³⁴ i familien i 1993 (da de norskfødte barna var i alderen 1-15 år).

³⁴ Hovedinntektstaker vil si den av foreldrene med høyest registrert inntekt før skatt i løpet av året. Det er ikke satt noen aldersbegrensning på hovedinntektstakeren.

Tabell 6.1 viser at en langt høyere andel norskfødte med innvandrerbakgrunn har fullført en høyere utdanning, enn tilfellet er blant deres innvandrerforeldre³⁵. Men det er store forskjeller i utdanningsmobiliteten, etter landbakgrunn. Norskfødte med innvandrerforeldre fra India og Vietnam skiller seg ut ved å ha den klart høyeste mobiliteten i utdanning. Blant norskfødte med indisk eller vietnamesisk bakgrunn, som i 1993 hadde en forelder med lav utdanning (til og med grunnskolenivå), hadde over halvparten fullført høyere utdanning (høgskole- eller universitet) som voksen i 2017.

I den største gruppen i tabell 6.1, norskfødte med pakistansk bakgrunn, er mobiliteten i utdanning mellom generasjonene mindre. Blant de norskfødte 25-39 år med pakistansk bakgrunn som hadde en hovedinntektstaker med lav utdanning i 1993, har 39 prosent fullført utdanning på høgskole- eller universitetsnivå i 2017. Blant norskfødte med marokkansk bakgrunn er tilsvarende andel noe mindre - 33 prosent.

Den laveste utdanningsmobiliteten finner vi blant norskfødte med innvandrerforeldre fra Chile og Tyrkia. Blant norskfødte med chilensk bakgrunn, hadde 19 prosent av de med en lavt utdannet forelder fullført høyere utdanning. Blant norskfødte med tyrkisk bakgrunn var tilsvarende andel 22 prosent.

Hvis vi sammenligner med personer 25-39 år *uten* innvandrerbakgrunn, heretter kalt referansebefolkningen, er mobiliteten i utdanning mellom generasjonene mindre her enn hos flere innvandrergrupper. Blant barn som hadde en hovedinntektstaker med lav utdanning i 1993 (om lag 164 000 personer), hadde 27 prosent fullført høyere utdanning i 2017 som voksne.

³⁵ Det er viktig å være klar over at andelen med uoppgitt utdanning er relativt høy i mange innvandrergrupper.

Tabell 6.1 Hovedinntektstakers¹ utdanningsnivå i 1993 og deres norskfødte barns utdanningsnivå i 2017 i alderen 25-39 år

Hovedinntektstaker har lavere utdanning i 1993	Norskfødte barn 25-39 år i 2017					
	Antall	Andel	Lav utdanning	Videregående	Høy utdanning	Uoppgitt utdanning
Tyrkia	781	67	39	37	22	1
Marokko	383	57	31	34	33	2
India	169	25	20	25	56	0
Pakistan	1 867	47	29	30	39	2
Vietnam	825	58	19	28	53	0
Chile	113	26	43	34	19	4
Uten innvanderbakgrunn	164 163	25	30	43	27	0
Hovedinntektstaker har videregående utdanning i 1993						
Tyrkia	162	14	29	28	40	2
Marokko	91	14	36	29	34	1
India	150	22	11	20	67	1
Pakistan	869	22	23	26	49	2
Vietnam	357	25	11	22	67	0
Chile	155	36	34	32	31	3
Uten innvanderbakgrunn	307 940	47	15	39	45	0
Hovedinntektstaker har høyere utdanning i 1993						
Tyrkia	52	4	31	12	58	0
Marokko	22	3	18	23	59	0
India	318	46	4	9	86	2
Pakistan	429	11	19	17	62	2
Vietnam	134	9	8	7	83	2
Chile	112	26	24	38	36	3
Uten innvanderbakgrunn	173 504	26	7	19	74	0
Hovedinntektstaker har uoppgitt utdanning i 1993						
Tyrkia	178	15	48	25	20	7
Marokko	178	26	43	26	26	5
India	49	7	16	14	65	4
Pakistan	809	20	40	27	29	4
Vietnam	99	7	24	29	45	1
Chile	49	11	47	29	20	4
Uten innvanderbakgrunn	10 842	2	35	31	31	2

¹ Hovedinntektstaker vil si den av innvanderforeldrene med høyest registrert inntekt før skatt i løpet av året. Det er ikke satt noen aldersbegrensning på hovedinntektstakeren.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå

Det er som forventet klart mer vanlig at barn med foreldre som har høy utdanning, også selv velger å ta høyere utdanning som voksne, se for eksempel Statistisk sentralbyrå (2017). Når det gjelder norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre, og som vokste opp med en hovedinntektstaker med høy utdanning, har mange fullført utdanning på høgskole eller universitet. Blant norskfødte med indisk eller vietnamesisk bakgrunn i denne gruppen har henholdsvis 86 og 83 prosent tatt høyere utdanning, se tabell 6.1. Tilsvarende andel for referansebefolkningen var til sammenligning 74 prosent. På samme måte hadde 62 prosent av norskfødte med pakistansk bakgrunn – med minst en høyt utdannet forelder i 1993 – fullført høyere utdanning i 2017. Blant norskfødte med en chilensk forelder med høy utdanning, var det en langt lavere andel som hadde fullført høyere utdanning i 2017 – 36 prosent.

Nærmere om datagrunnlaget

Denne delen av kapitlet bygger på en artikkel av Kirkeberg og Epland (2018): «Sosial mobilitet blant norskfødte med innvanderforeldre: Tjener bedre enn foreldrene». SSB-Analyse 2018/11. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/tjener-bedre-enn-foreldrene>

Artikkelen fra 2018 omfatter norskfødte 30–39 år i 2016 og deres innvanderforeldre i 1993. Samme metode er benyttet for de 8 464 norskfødte 25–39 år med innvanderforeldre i 2017 som vi studerer i dette kapitlet. Når vi kobler disse personene mot inntektsstatistikken 1993 hvor deres foreldres utdannings- og inntektsnivå hentes fra, er det 8 351 personer vi finner foreldreopplysninger om. De øvrige 113 personene holdes utenfor i denne analysen.

Året 1993 er valgt ut fra at dette er det første året med en ren registerbasert inntektsstatistikk som gjør det mulig å studere mindre grupper i befolkningen. Inntektsstatistikken for 2017 er foreløpig den siste tilgjengelige årgangen.

I tabellene 6.2 og 6.3, hvor vi ser nærmere på generasjonsmobiliteten, er datagrunnlaget videre avgrenset til norskfødte sønner 25–39 år i 2017, og som hadde en innvanderfar i samme aldersgruppe i 1993, og tilsvarende for norskfødte døtre og deres innvanderforeldre. Inntektstallene er ikke sammenlignbare med de i artikkelen fra 2018 dels på grunn av annen aldersinndeling, og dels på grunn av at vi nå også inkluderer innvanderforeldre som var enslige forsørgere i 1993, og ikke kun innvanderforeldre i parforhold. I tillegg relateres inntektsnivået til en annen referansebefolkning enn i artikkelen fra 2018.

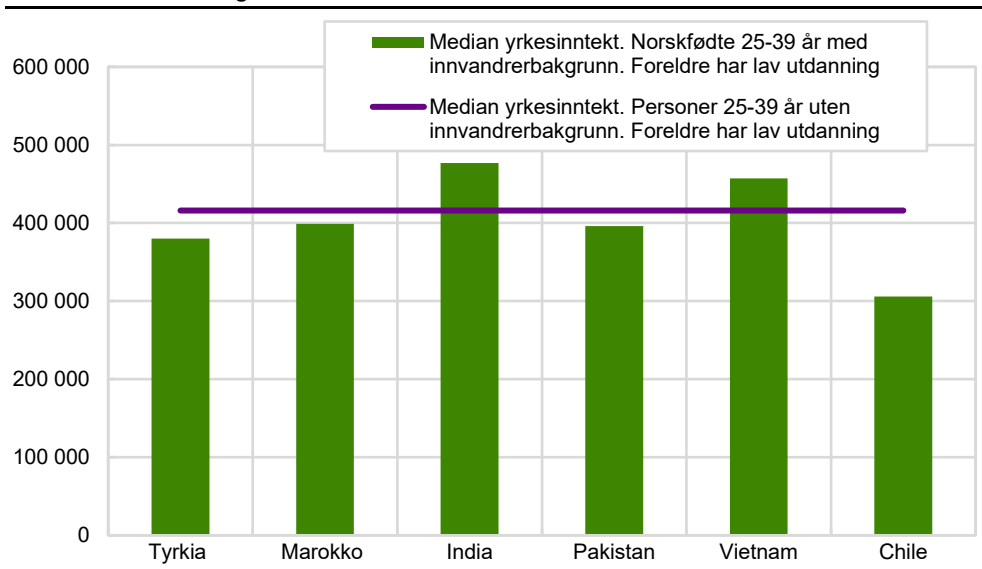
6.5. Høy mobilitet i utdanning – høy yrkesinntekt

Det at flere grupper norskfødte med innvanderforeldre har en høy utdanningsmobilitet, gjenspeiler seg også i nivået på deres yrkesinntekter. Figur 6.5 viser median yrkesinntekt³⁶ i 2017 for norskfødte med innvanderforeldre som har en forelder (hovedinntektstaker) med *lav utdanning*. Grupper som har en meget høy utdanningsmobilitet, som norskfødte med bakgrunn fra India og Vietnam, har klart høyere yrkesinntekter enn blant norskfødte med innvanderbakgrunn hvor utdanningsmobiliteten er lavere. Norskfødte 25–39 år med foreldre fra India og Vietnam har en median yrkesinntekt som ligger 10–15 prosent høyere enn median yrkesinntekt blant de nesten 164 000 norskfødte uten innvanderforeldre i samme aldersgruppe, og som også hadde lavt utdannede foreldre (hovedinntektstaker) i 1993.

I referansebefolkningen lå median yrkesinntekt på 416 000 kroner i 2017, mens norskfødte med indisk eller vietnamesisk bakgrunn hadde inntekter på henholdsvis 477 000 og 457 000 kroner. Norskfødte med bakgrunn fra Marokko og Pakistan hadde en median yrkesinntekt rett under 400 000 kroner. Dårligst ut blant de seks gruppene av norskfødte med innvanderbakgrunn som vi studerer, kommer de med chilensk bakgrunn hvor median yrkesinntekt utgjorde drøyt 300 000 kroner i 2017 blant dem med lavt utdannede foreldre.

³⁶ Medianen er den midterste observasjonen i en rangert fordeling. Det vil være like mange personer som har høyere yrkesinntekt enn medianinntekten, som det er personer med lavere yrkesinntekt enn medianen. Medianen er et mer stabilt og representativt mål på inntektsnivået i en gruppe enn gjennomsnittet, siden medianen, i motsetning til gjennomsnittet, i liten grad påvirkes av ekstremverdier i toppen eller bunnen av fordelingen.

Figur 6.5 Median yrkesinntekt for norskfødte med innvanderforeldre og for personer uten innvanderbakgrunn. 25-39 år. Hovedinntektstaker for begge grupper hadde lav utdanning i 1993. 2017

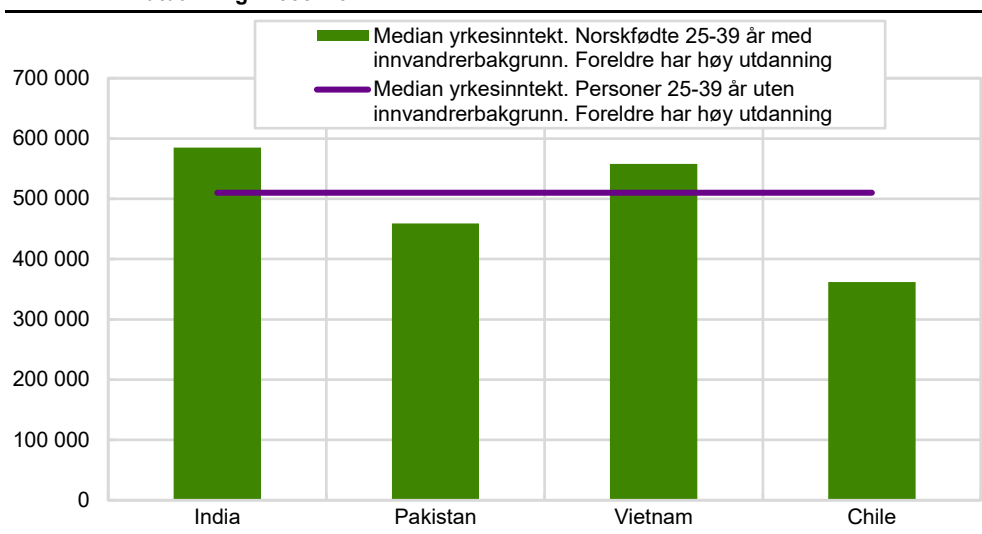

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.6 viser en sammenligning av median yrkesinntekt i 2017 blant norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre som hadde en *høyt utdannet forelder* som hovedinntektstaker i 1993. Figuren viser mye av det samme mønsteret som i foregående figur. Norskfødte med bakgrunn fra India og Vietnam har de klart høyeste yrkesinntektene – og også høyere enn blant jevnaldrende uten innvanderbakgrunn. Norskfødte med indisk bakgrunn hadde for eksempel en median yrkesinntekt på 585 000 kroner i 2017, sammenlignet med 510 000 kroner blant dem uten innvanderbakgrunn. Den største gruppen i figuren, norskfødte med pakistansk bakgrunn, har på den annen side en median yrkesinntekt som ligger godt under inntektsnivået til de drøyt 173 000 jevnaldrende personene uten innvanderbakgrunn. Igjen finner vi det laveste nivået for yrkesinntekt blant norskfødte med chilensk bakgrunn.

I figur 6.6 er det ikke gitt tall for norskfødte med innvanderforeldre fra Tyrkia og Marokko på grunn av for få observasjoner.

Figur 6.6 Median yrkesinntekt for norskfødte med innvanderforeldre¹ og for personer uten innvanderbakgrunn. 25-39 år. Hovedinntektstaker for begge grupper hadde høy utdanning i 1993. 2017

¹ Tyrkia og Marokko utelatt på grunn av få observasjoner.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

6.6. Høy generasjonsmobilitet- reduserte inntektsforskjeller fra innvandrerforeldrene og til deres barn

Vi skal avslutningsvis se litt på generasjonsmobilitet ved å sammenligne foreldrenes og deres barns relative inntektsnivå ved samme alder. Vi sammenligner inntektsnivået til innvandrerfedrene med deres norskfødte sønner, og gjør det samme for innvandrer mødrene og deres norskfødte døtre. Er det slik at det at mange norskfødte med innvandrerbakgrunn tar høyere utdanning også fører til at inntektsforskjellene blir mindre fra foreldregenerasjonen og til deres barn?

I tabell 6.2 har vi tatt utgangspunkt i norskfødte 25-39 år i 2017, og som hadde innvandrerforeldre i samme aldersgruppe i 1993. Vi sammenligner mors og fars median yrkesinntekt med median yrkesinntekt blant alle kvinner og menn i samme aldersgruppe i 1993, og gjør tilsvarende for deres norskfødte barn i 2017³⁷. Referansebefolkningen 25-39 år i tabell 6.2 omfatter både personer med og uten innvandrerbakgrunn.

På samme måte som for utdanning viser inntektstallene en høy generasjonsmobilitet blant alle gruppene av norskfødte med innvandrerforeldre, og spesielt gjelder dette for kvinnene. La oss se på den største gruppen først. Som tabell 6.2 viser hadde pakistanske innvandrerfedre 25-39 år i 1993 en median yrkesinntekt som utgjorde 65 prosent av median yrkesinntekt til den jevnaldrende mannlige befolkningen totalt. Sammenligner vi deres norskfødte sønner i samme alder i 2017 med jevnaldrende menn i samme alder, hadde tilsvarende inntektsandel økt til 98 prosent. Blant pakistanske mødre og deres døtre har det vært en enda større endring i det relative inntektsnivået. Hos de pakistanske mødrene vi ser på i 1993, var median yrkesinntekt lik null siden bare 24 prosent var registrert med yrkesinntekt det året. For deres norskfødte døtre har derimot 87 prosent en tilknytning til arbeidslivet i 2017 ved å ha en registrert yrkesinntekt. Disse norskfødte døtrene av pakistanske foreldre hadde en median yrkesinntekt som i 2017 utgjorde 97 prosent av det generelle inntektsnivået til jevnaldrende kvinner i alt.

Tabell 6.2 Innvandrerfedre og innvandrer mødre 25-39 år i 1993, og deres norskfødte sønner og døtre 25-39 år i 2017. Median yrkesinntekt som andel av median yrkesinntekt i referansebefolkningen. Andel med yrkesinntekt¹

	Innvandrerfedre 25-39 år i 1993 med minst én sønn		Deres norskfødte sønner 25-39 år i 2017		Innvandrer mødre 25-39 år i 1993 med minst én datter		Deres norskfødte døtre 25-39 år i 2017			
	Antall	Median yrkesinntekt i 1993	Andel med yrkesinntekt	Median yrkesinntekt i 2017	Andel med yrkesinntekt	Antall	Median yrkesinntekt i 1993	Andel med yrkesinntekt	Median yrkesinntekt i 2017	Andel med yrkesinntekt
Tyrkia	364	70	77	97	90	416	0	41	86	81
Marokko	88	25	60	99	89	253	0	32	103	90
India	148	90	92	118	96	235	78	79	138	94
Pakistan	740	65	82	98	93	1 261	0	24	97	87
Vietnam	394	61	78	104	95	550	2	52	122	97
Chile	96	45	77	74	89	161	0	49	90	84
Referanse befolkning 25-39 år ²		100	93	100	91		100	86	100	88

¹ Har positiv registrert yrkesinntekt i løpet av året.

² Median yrkesinntekt for alle menn 25-39 år i 1993 (501 670 personer), og alle menn 25-39 år (eksklusive studenter) i 2017 (535 042 personer).

Median yrkesinntekt for alle kvinner 25-39 år i 1993 (477 563 personer), og alle kvinner 25-39 år (eksklusive studenter) i 2017 (512 989 personer).

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

Under halvparten (41 prosent) av de tyrkiske mødrene 25-39 år hadde yrkesinntekt i 1993, og derfor en medianinntekt lik null. Blant deres døtre i samme alder i 2017, er 81 prosent registrert med inntekt fra arbeid det året. Medianinntekten utgjorde

³⁷ I 2017 utelater vi studenter i den mannlige og kvinnelige referansebefolkningen 25-39 år som vi sammenligner med siden vi har utelatt studenter blant de norskfødte med innvandrerbakgrunn (se for øvrig kapittel 4). I 1993 er ikke studenter utelatt verken blant innvandrerforeldrene 25-39 år eller i referansebefolkningen 25-39 år på grunn av manglende opplysninger i inntektsstatistikken.

86 prosent av medianinntekten til den jevnaldrende kvinnelige befolkningen totalt. Også når det gjelder menn med tyrkisk bakgrunn, har sønnene jevnt over gjort det relativt bedre inntektsmessig enn fedrene. Tyrkiske innvandrerfedre hadde en median yrkesinntekt i 1993 som tilsvarte 70 prosent av nivået til menn i referansebefolkningen det året. Tilsvarende inntektsandel hadde økt til 97 prosent blant deres sønner i 2017.

Norskfødte sønner med indisk eller vietnamesisk bakgrunn gjør det også langt bedre inntektsmessig enn sine innvandrerfedre, og også bedre enn sine jevnaldrende med bakgrunn fra Tyrkia, Pakistan, Marokko og Chile. Indiske fedre hadde i 1993 en median yrkesinntekt som tilsvarte 90 prosent av median yrkesinntekt hos den mannlige referansebefolkningen. I 2017, hos deres norskfødte sønner, utgjorde median yrkesinntekt 118 prosent av yrkesinntekten i referansebefolkningen. Blant vietnamesiske fedre og deres norskfødte sønner har tilsvarende inntektsandeler endret seg fra 61 til 104 prosent.

Andre undersøkelser viser også at inntektsforskjellene mellom barn av innvandrere og jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn er blitt klart redusert sammenlignet med foreldregenerasjonen (Skeie Hermansen 2016).

6.7. Døtrene er langt oftere i jobb enn mødrene

Hos indiske innvandrer mødre 25-39 år i 1993, utgjorde median yrkesinntekt 78 prosent av inntektsnivået hos jevnaldrende kvinner i referansebefolkningen det året. Hos deres norskfødte døtre 25 år senere, lå median yrkesinntekt svært mye høyere - 138 prosent av medianinntekten hos den kvinnelige referansebefolkningen i 2017. Mer utdanning har medvirket til økt yrkesdeltakelse og høyere yrkesinntekter, men mødrenes yrkestilknytning i oppveksten kan også ha betydning for døtrenes yrkesdeltakelse og inntektsnivå som voksne. Indiske innvandrer mødre hadde i 1993 en langt høyere andel med registrert yrkesinntekt enn for eksempel pakistanske og tyrkiske mødre. Andelen med registrert yrkesinntekt blant indiske innvandrer mødre var 79 prosent i 1993, sammenlignet med henholdsvis 24 og 41 prosent hos pakistanske og tyrkiske innvandrer mødre.

Også blant norskfødte kvinner med foreldre fra Vietnam, Marokko og Chile er det langt flere som har en registrert yrkesinntekt i 2017 sammenlignet med deres mødre 25 år tidligere, og dermed et langt høyere inntektsnivå. Så vidt over halvparten av vietnamesiske mødre hadde en registrert yrkesinntekt i 1993, sammenlignet med 97 prosent hos deres døtre i 2017. Median yrkesinntekt blant disse norskfødte døtrene med vietnamesisk mor utgjorde 122 prosent av inntektsnivået i den jevnaldrende referansebefolkningen. Også norskfødte kvinner med marokkansk bakgrunn hadde i 2017 en median yrkesinntekt som lå høyere enn medianinntekten i den kvinnelige referansebefolkningen (103 prosent). Norskfødte kvinner med chilensk bakgrunn hadde en lavere median yrkesinntekt - 90 prosent av inntektsnivået i referansebefolkningen.

6.8. Høyere i inntektsfordelingen enn sine innvandrerforeldre ...

En sammenligning av median yrkesinntekt, som i tabell 6.2, gir et bilde av endringer i inntektsnivået fra foreldregenerasjonen og til deres barn, men sier i mindre grad om det har skjedd endringer i fordelingen av yrkesinntekt fra den ene generasjonen til den neste. I tabell 6.3 er yrkesinntekten sortert stigende og delt opp i fire like store inntektsklasser, såkalte kvartiler, for henholdsvis den kvinnelige og mannlige referansebefolkningen (definert på samme måte som i tabell 6.2). Første kvartil vil være de 25 prosentene med lavest yrkesinntekt, mens fjerde kvartil er de 25 prosentene med høyest yrkesinntekt.

Hvis fordelingen av yrkesinntekt blant innvandrer mødre og innvandrerfedre 25-39 år i 1993 hadde vært den samme som for henholdsvis alle kvinner og menn i samme aldersgruppe det året, ville hver inntektsklasse i tabell 6.3 hatt en andel på 25 prosent. Det samme for deres norskfødte døtre og sønner i 2017 når de har nådd samme alder. Som det fremgår, er dette langt fra tilfelle – verken i 1993 eller i 2017. Foreldregenerasjonen som har innvandret er generelt klart overrepresentert i laveste inntektsklasse, og klart underrepresentert i høyeste inntektsklasse i 1993. Dette gjelder for både mødrene og fedrene med unntak av dem med indisk bakgrunn. Men når vi ser på deres døtres og sønners plassering i fordelingen av yrkesinntekt 25 år senere, viser inntektstallene en høy generasjonsmobilitet – de norskfødte barna ligger langt høyere opp i inntektsfordelingen enn sine innvanderforeldre.

Vi kan se på innvandrerfedrene og deres sønner først. Høyest andel i laveste inntektsklasse i 1993 hadde marokkanske og chilenske innvandrerfedre med henholdsvis 65 og 59 prosent. Hos deres norskfødte sønner er det henholdsvis 30 og 32 prosent som i 2017 har en så lav yrkesinntekt at de havner i første inntektskvartil. Kun 3 prosent av marokkanske innvandrerfedre lå i øverste inntektsklasse i 1993 – blant deres sønner 25 år senere har hele 19 prosent en så høy yrkesinntekt. Hos chilenske innvandrerfedre og deres sønner er derimot andelen i høyeste inntektsklasse uforandret med 6 prosent i både 1993 og 2017.

For både innvandrerfedre fra Tyrkia og Pakistan var andelen i laveste inntektskvartil 44 prosent i 1993. Norskfødte sønner med tyrkisk bakgrunn er i 2017 underrepresentert i laveste inntektsklasse (19 prosent), mens de pakistanske sønnene ligger på nivå med referansebefolkningen (26 prosent). Vi ser også fra tabellen at de tyrkiske og pakistanske sønnene i langt større grad enn sine fedre plasserer seg blant dem med høyest yrkesinntekt.

Også blant innvandrerfedre fra Vietnam og India og deres norskfødte sønner har det skjedd store endringer i fordelingen av yrkesinntekt mellom generasjonene. Halvparten av de vietnamesiske fedrene lå i laveste inntektsklasse i 1993 (49 prosent), mens dette gjaldt for kun 16 prosent av deres norskfødte sønner i samme alder i 2017. I øverste inntektsklasse har andelen økt fra 6 prosent blant de vietnamesiske fedrene til 26 prosent blant deres sønner. Forskjellen til dem fra Chile er slående, begge grupper hadde 6 prosent i 4. kvartil i 1993, men sønnene med chilenske fedre hadde samme andel også i 2017. Indiske innvandrerfedre skiller seg ut i tabell 6.3 ved å ha en fordeling av yrkesinntekt nesten på linje med referansebefolkningen i 1993. Deres norskfødte sønner har klatret i inntektsfordelingen. Fire av ti indiske sønner plasserer seg blant de med høyest yrkesinntekt i 2017, mens bare 14 prosent ligger i laveste inntektskvartil.

6.9. ... og mest klatrer kvinnene

Tabell 6.3 viser at norskfødte kvinner med innvandrerbakgrunn har en helt annen tilknytning til arbeidsmarkedet i 2017 enn deres mødre hadde da de var på samme alder i 1993. Dette gjelder for alle de seks landene vi ser på, men i litt ulik grad.

Som vi så tidligere i tabell 6.2 hadde mange av disse innvandrer mødrene ingen eller svært lav yrkesinntekt og havner derfor i laveste inntektsklasse i 1993. I den antallsmessig største gruppen, mødre fra Pakistan, befant 83 prosent seg blant firedelen med lavest yrkesinntekt, mens kun 2 prosent lå i øverste inntektskvartil i 1993. Nesten 25 år senere – i 2017 – har deres norskfødte døtre en fordeling av yrkesinntekt nesten lik fordelingen blant alle kvinner 25-39 år i befolkningen. 23 prosent av disse norskfødte døtrene med pakistansk bakgrunn har i 2017 en så høy yrkesinntekt at de plasserer seg i øverste inntektskvartil for kvinner.

Norskfødte døtre med marokkansk innvandrerbakgrunn gjør det også langt bedre inntektsmessig enn sine mødre. Åtte av ti marokkanske innvandrerforeldre lå i nederste inntektskvartil i 1993, mens blant deres døtre 25 år senere er det kun to av ti med en så lav yrkesinntekt. I øverste inntektskvartil finner vi kun 2 prosent av de marokkanske mødrene i 1993, mens hele 27 prosent av deres døtre ligger blant firedelen med høyest yrkesinntekt i 2017.

Norskfødte døtre av tyrkiske og chilenske innvandrerforeldre er noe overrepresentert blant de med lavest yrkesinntekt, og underrepresentert blant de med høyest yrkesinntekt i tabell 6.3, men også disse kvinnene ligger langt høyere i inntektsfordelingen sammenlignet med sine mødre da de var i samme alder.

Norskfødte døtre med indisk og vietnamesisk bakgrunn peker seg ut ved at mange plasserer seg i den øverste inntektskvartilen. En høy andel indiske mødre plasserte seg riktignok i øverste inntektskvartil også i 1993 – 23 prosent. Men blant deres døtre har over halvparten en så høy yrkesinntekt i 2017 (53 prosent). Blant vietnamesiske innvandrerforeldre og deres norskfødte døtre har tilsvarende andeler i øverste inntektskvartil endret seg fra 4 til 38 prosent. Samtidig hadde mange vietnamesiske mødre en relativt lav yrkesinntekt i 1993 – seks av ti befant seg i nederste inntektsklasse. For deres døtre har kun én av ti en så lav yrkesinntekt i 2017.

Tabell 6.3 viser at mange norskfødte barn av innvandrerforeldre har gjort det klart bedre inntektsmessig enn sine foreldre da de var på samme alder. Mange norskfødte har langt mer utdanning enn foreldregenerasjonen, og dette har bidratt til en sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet og høyere yrkesinntekter enn tilfellet var for deres innvandrerforeldre 25 år tidligere. Men det er viktig å understreke at denne inntektsanalysen kun sammenligner situasjonen i to bestemte år – 1993 og 2017. For en mer utfyllende analyse bør en blant annet se på inntekten til foreldregenerasjonen og deres norskfødte barn over flere år. Men resultatene her samsvarer med andre undersøkelser som for eksempel Skeie Hermansen (2016) som viser at mange norskfødte barn av innvandrere har gjennomført en klassereise, og har plassert seg høyere i inntektsfordelingen sammenlignet med sine foreldre, og for en del også når vi sammenligner med deres jevnaldrende uten innvandrerbakgrunn.

Tabell 6.3 Innvandrerforeldre 25-39 år etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 1993. Deres norskfødte sønner 25-39 år, etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 2017. Innvandrerforeldre 25-39 år etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 1993. Deres norskfødte døtre 25-39 år, etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 2017.

	Innvandrerforeldre 25-39 år i 1993				Deres norskfødte sønner 25-39 år i 2017				Antall
	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	
I alt ¹	25	25	25	25	25	25	25	25	
Tyrkia	44	34	15	6	19	35	28	19	364
Marokko	65	27	5	3	30	24	27	19	88
India	28	26	22	25	14	25	20	41	148
Pakistan	44	28	16	12	26	26	25	23	740
Vietnam	49	30	15	6	16	28	29	26	394
Chile	59	24	10	6	32	42	20	6	96
	Innvandrerforeldre 25-39 år i 1993				Deres norskfødte døtre 25-39 år i 2017				
	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	Antall
I alt ²	25	25	25	25	25	25	25	25	
Tyrkia	70	13	11	7	32	25	25	18	416
Marokko	81	13	3	2	20	29	24	27	253
India	33	26	18	23	11	20	17	53	235
Pakistan	83	11	5	2	26	26	25	23	1 261
Vietnam	61	19	16	4	10	24	29	38	550
Chile	74	16	8	2	27	33	31	9	161

¹ Kvartilfordelt yrkesinntekt for alle menn 25-39 år i 1993 (501 670 personer), og alle menn 25-39 år (eksklusive studenter) i 2017 (535 042 personer).

² Kvartilfordelt yrkesinntekt for alle kvinner 25-39 år i 1993 (477 563 personer), og alle kvinner 25-39 år (eksklusive studenter) i 2017 (512 989 personer).

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger. Statistisk sentralbyrå.

7. Tabeller

Tabell 3.1 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng, etter innvandringskategori, foreldres høyeste utdanningsnivå og kjønn. 2017-2018¹

	Antall elever	Grunnskolepoeng			
		Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	Norskfødte med innvandrerforeldre	Den øvrige befolkningen
		3 627	1 239	3 715	49 130
Begge kjønn	57 711	36,3	40,4	40,2	42,3
Uoppgitt/ingen utdanning	1 523	34,0	38,7	39,2	33,9
Grunnskoleutdanning	4 280	34,0	37,2	37,5	35,2
Videregående utdanning	19 526	38,1	39,4	39,5	39,3
Kort høyere utdanning	22 583	39,6	41,9	41,6	43,7
Lang høyere utdanning	9 799	42,7	46,0	46,1	46,8
Gutter	29 415	34,5	37,9	38,2	40,1
Uoppgitt/ingen utdanning	906	32,5	34,1	39,0	31,1
Grunnskoleutdanning	2 140	32,7	34,6	35,6	33,0
Videregående utdanning	9 975	36,3	36,8	37,3	37,0
Kort høyere utdanning	11 385	37,3	39,3	39,4	41,5
Lang høyere utdanning	5 009	40,8	44,6	44,1	44,7
Jenter	28 296	38,4	42,6	42,3	44,6
Uoppgitt/ingen utdanning	617	36,3	42,8	39,3	37,9
Grunnskoleutdanning	2 140	35,2	39,5	39,1	37,6
Videregående utdanning	9 551	40,2	41,7	41,8	41,6
Kort høyere utdanning	11 198	42,0	44,3	44,0	46,0
Lang høyere utdanning	4 790	44,8	47,5	48,0	49,0

¹ Elever under 17 år høsten 2017. Elever med manglende grunnskolepoeng, og elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng for norskfødte med innvandrerforeldre, etter kjønn, foreldrenes landbakgrunn og andel foreldre med grunnskolenivå. 2017-2018¹

	Antall elever	Grunnskolepoeng			Andel foreldre med grunnskolenivå
		Begge kjønn	Gutter	Jenter	
Totalt	3 715	40,2	38,2	42,3	25,8
Pakistan	476	38,4	37,1	39,8	36,6
Irak	344	38,3	36,6	40,0	27,9
Vietnam	336	43,4	40,8	46,1	29,2
Sri Lanka	303	43,0	41,1	44,8	25,7
Somalia	281	37,0	34,7	39,0	40,9
Kosovo	220	39,8	37,1	42,1	18,6
Tyrkia	218	37,0	35,1	38,9	45,0
Bosnia-Hercegovina	154	41,2	38,1	44,0	11,7
Iran	150	41,3	39,9	43,0	20,0
Marokko	126	37,8	36,0	40,0	39,7
Andre land	1 107	41,5	39,3	43,5	14,5

¹ Elever under 17 år høsten 2017. Elever med manglende grunnskolepoeng, og elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.3 Grunnskolepoeng (gruppert), etter innvandringskategori. 2017-2018¹

	Antall elever	Andel grunnskolepoeng				
		Manglende grunnskolepoeng	10-29	30-39	40-49	50+
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	4 488	19,1	18,6	34,4	22,6	5,4
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 294	4,1	10,6	34,4	37,0	13,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	3 875	4,1	10,3	35,1	37,5	13,0
Den øvrige befolkningen	51 013	3,6	6,8	28,3	42,9	18,4

¹ Elever under 17 år høsten 2017. Elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4 Innvandrere, etter gjennomsnittlig grunnskolepoeng, alder ved bosetting i Norge og kjønn. 2017-2018¹

	Antall elever	Grunnskolepoeng		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	4 872	37,3	35,3	39,6
5 år og under	1 241	40,4	37,9	42,6
6-8 år	1 092	39,1	37,2	41,2
9-11 år	1 064	37,2	35,6	38,9
12-14 år	1 145	33,9	32,3	35,9
15-16 år	330	31,9	31,2	33,4

¹ Elever under 17 år høsten 2017. Elever med manglende grunnskolepoeng, og elever på steinerskole eller utlandsskole er ikke inkludert. Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.5 Andel som er i videregående opplæring høsten etter at de avsluttet grunnskole¹, etter kjønn og innvandringskategori. 2017

	Antall som avsluttet grunnskole	Andel i videregående opplæring		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	62 837	96,5	95,7	97,4
Den øvrige befolkningen	52 462	98,8	98,7	98,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	3 497	97,6	97,3	98,0
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 138	96,7	96,6	96,9
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	5 740	74,8	71,0	80,4

¹ Personer 16-24 år som avsluttet grunnskole. Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6 Elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter kjønn og innvandringskategori. 2017¹

	Antall 16-18 år	I prosent av befolkningen		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	179 734	92,3	91,2	93,6
Den øvrige befolkningen	155 955	95,2	94,9	95,4
Norskfødte med innvandrerforeldre	9 951	93,3	92,6	94,1
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	3 180	91,2	90,7	91,8
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	10 648	64,0	57,8	72,5

¹ Bosatt per 30.09.2017, alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.7 Norskfødte elever, lærlinger og lærekandidater 16-18 år¹ i videregående opplæring, etter kjønn og foreldrenes landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvandrerforeldre med lik landbakgrunn. 2017

	Antall	Andel		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	9 951	93,3	92,6	94,1
Pakistan	1 353	94,3	93,3	95,3
Sri Lanka	1 000	97,0	96,7	97,3
Vietnam	935	97,0	96,0	98,1
Tyrkia	671	90,3	90,2	90,5
Irak	671	93,1	91,5	94,7
Somalia	621	84,6	82,4	87,1
Kosovo	590	95,8	94,1	97,4
Iran	450	96,2	95,3	97,0
Marokko	409	93,6	93,9	93,3
Bosnia-Hercegovina	409	96,2	95,3	97,2
India	283	95,3	94,2	96,5
Filippinene	146	96,1	97,5	94,4
Sverige	140	90,9	94,0	87,1
Chile	139	93,3	93,9	92,5
Makedonia	127	94,1	94,4	93,7
Kina	123	94,6	96,7	92,8
Eritrea	113	93,4	92,5	94,4
Libanon	107	89,9	84,5	95,1
Tyskland	107	93,0	98,4	86,5
Andre land	1 557	90,6	89,9	91,4

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.8 Elever 16-24 år¹ i videregående opplæring, etter kjønn, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori. 2017

	I alt	Andel elever	
		Studieforberedende utdanningsprogram	Yrkesfaglig utdanningsprogram
		120 162	67 336
Begge kjønn	187 498	64,1	35,9
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	15 885	50,5	49,5
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	3 437	72,3	27,7
Norskfødte med innvandrerforeldre	10 499	76,2	23,8
Den øvrige befolkningen	157 677	64,5	35,5
Gutter	93 729	56,9	43,1
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	8 571	43,7	56,3
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 763	67,4	32,6
Norskfødte med innvandrerforeldre	5 350	72,4	27,6
Den øvrige befolkningen	78 045	57,1	42,9
Jenter	93 769	71,2	28,8
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	7 314	58,5	41,5
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 674	77,5	22,5
Norskfødte med innvandrerforeldre	5 149	80,2	19,8
Den øvrige befolkningen	79 632	71,7	28,3

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.9 Elever 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2012, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og innvandringskategori. 2017

	Antall			Andel	
	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse
Begge kjønn	65 474	49 287	16 187	75,3	24,7
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	4 697	2 626	2 071	55,9	44,1
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	907	606	301	66,8	33,2
Norskfødte med innvandrerforeldre	2 742	2 061	681	75,2	24,8
Den øvrige befolkningen	57 128	43 994	13 134	77,0	23,0
Gutter	33 939	24 050	9 889	70,9	29,1
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 637	1 301	1 336	49,3	50,7
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	465	283	182	60,9	39,1
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 405	950	455	67,6	32,4
Den øvrige befolkningen	29 432	21 516	7 916	73,1	26,9
Jenter	31 535	25 237	6 298	80,0	20,0
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 060	1 325	735	64,3	35,7
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	442	323	119	73,1	26,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 337	1 111	226	83,1	16,9
Den øvrige befolkningen	27 696	22 478	5 218	81,2	18,8

¹ Alder ved utgangen av 2012.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.10 Elever 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2012, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori. 2017

	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse		Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse	
		Studieforberedende utdanningsprogram	Yrkesfaglig utdanningsprogram	Studieforberedende utdanningsprogram	Yrkesfaglig utdanningsprogram
		29 894	19 393	4 251	11 936
Begge kjønn	65 474	87,6	61,9	12,4	38,1
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	4 697	72,4	44,1	27,6	55,9
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	907	79,6	48,1	20,4	51,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	2 742	84,5	54,2	15,5	45,8
Den øvrige befolkningen	57 128	88,9	64,1	11,1	35,9
Gutter	33 939	84,1	59,7	15,9	40,3
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 637	66,7	39,4	33,3	60,6
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	465	75,0	42,3	25,0	57,7
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 405	79,7	43,7	20,3	56,3
Den øvrige befolkningen	29 432	85,9	62,5	14,1	37,5
Jenter	31 535	90,4	65,1	9,6	34,9
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 060	77,9	51,6	22,1	48,4
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	442	84,0	55,1	16,0	44,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	1 337	89,2	67,4	10,8	32,6
Den øvrige befolkningen	27 696	91,3	66,4	8,7	33,6

¹ Alder ved utgangen av 2012.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.11 Norskfødte med innvanderforeldre 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2012, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, etter foreldrenes landbakgrunn. 2017

	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse
Totalt	2 742	75,2	24,8
Pakistan	461	70,3	29,7
Vietnam	325	80,9	19,1
Sri Lanka	248	87,5	12,5
Tyrkia	204	70,1	29,9
Bosnia-Hercegovina	178	80,9	19,1
Somalia	147	66,7	33,3
Marokko	120	64,2	35,8
Kosovo	104	66,3	33,7
Andre land	955	76,0	24,0

¹ Alder ved utgangen av 2012.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.12 Elever 16-24 år¹ som startet i vg1 for første gang høsten 2012, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, foreldres høyeste utdanningsnivå og innvandringskategori. 2017

	I alt	Fullført med studie- eller yrkeskompetanse	Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse
		2 626	2 071
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	4 697	55,9	44,1
Uoppgitt/ingen utdanning	1 507	48,0	52,0
Grunnskoleutdanning	1 209	50,7	49,3
Videregående utdanning	897	59,2	40,8
Kort høyere utdanning	761	67,9	32,1
Lang høyere utdanning	323	74,6	25,4
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	907	66,8	33,2
Uoppgitt/ingen utdanning	37	51,4	48,6
Grunnskoleutdanning	246	58,1	41,9
Videregående utdanning	260	63,8	36,2
Kort høyere utdanning	226	69,0	31,0
Lang høyere utdanning	138	88,4	11,6
Norskfødte med innvanderforeldre	2 742	75,2	24,8
Uoppgitt/ingen utdanning	43	74,4	25,6
Grunnskoleutdanning	792	66,2	33,8
Videregående utdanning	1 043	74,9	25,1
Kort høyere utdanning	646	83,3	16,7
Lang høyere utdanning	218	85,3	14,7
Den øvrige befolkningen	57 128	77,0	23,0
Uoppgitt/ingen utdanning	13	46,2	53,8
Grunnskoleutdanning	3 695	48,7	51,3
Videregående utdanning	24 952	71,4	28,6
Kort høyere utdanning	20 806	83,8	16,2
Lang høyere utdanning	7 662	90,6	9,4

¹ Alder ved utgangen av 2012.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.13 Direkte overgang fra videregående til høyere utdanning høsten 2017, aldersgruppe 19-24 år¹

	Antall avslutta med studiekompetanse 2016/2017	Andel I gang med høyere utdanning høsten 2017		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
I alt	41 727	42,8	40,0	44,9
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 073	59,7	58,0	61,1
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	685	56,1	53,8	58,2
Norskfødte med innvandrerforeldre	2 036	63,7	60,6	66,2
Den øvrige befolkningen	36 933	40,5	37,5	42,7

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.14 Studenter 19-24 år i høyere utdanning etter kjønn, alder og innvandringskategori. Absolutte tall og prosent av befolkningen. 2017¹

	Antall studenter	Prosent av befolkningen						
		I alt	19 år	20 år	21 år	22 år	23 år	24 år
Begge kjønn	134 317	33,0	19,2	34,6	40,9	39,3	35,1	28,5
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	6 712	14,7	9,5	15,6	17,9	16,7	14,8	13,6
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 813	33,1	25,5	37,2	39,0	36,2	32,7	26,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	6 733	40,6	32,8	44,8	48,6	44,4	39,7	32,5
Den øvrige befolkningen	119 059	35,1	19,4	36,1	43,3	42,2	38,0	31,0
Gutter	56 203	26,7	14,0	25,4	32,0	32,1	30,7	25,4
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	2 836	11,5	6,8	11,4	14,2	13,3	11,6	11,4
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	799	28,4	21,8	28,5	33,4	30,1	32,1	26,0
Norskfødte med innvandrerforeldre	3 051	35,5	26,0	38,9	41,5	39,7	36,3	30,7
Den øvrige befolkningen	49 517	28,4	14,1	26,4	33,7	34,5	33,3	27,8
Jenter	78 114	39,8	24,7	44,4	50,4	47,1	39,9	31,8
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	3 876	18,4	13,1	20,7	22,0	20,8	18,3	16,0
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	1 014	38,0	29,5	45,2	44,9	43,7	33,2	27,9
Norskfødte med innvandrerforeldre	3 682	46,1	40,4	50,9	56,0	49,7	43,5	34,5
Den øvrige befolkningen	69 542	42,2	24,9	46,5	53,5	50,3	43,0	34,5

¹ Bosatt per 30.09.2017, alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.15 Norskfødte studenter med innvandrerforeldre 19-24 år¹ i høyere utdanning etter kjønn og foreldrenes landbakgrunn. Andel av norskfødte med innvandrerforeldre med lik landbakgrunn. 2017

	Antall elever	Andel elever		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter
Alle	6 733	40,6	35,5	46,1
Pakistan	1 140	39,6	33,8	45,8
Vietnam	925	49,1	45,1	53,4
Sri Lanka	856	58,6	52,8	64,4
Bosnia-Hercegovina	387	44,0	37,4	50,8
Tyrkia	381	30,5	25,9	35,4
India	318	50,2	48,0	52,6
Somalia	297	32,7	25,6	41,0
Iran	242	41,9	41,9	41,8
Kosovo	217	32,9	28,0	38,1
Marokko	195	29,9	24,0	36,3
Kina	187	65,4	62,4	68,6
Irak	154	30,0	25,2	35,1
Chile	112	26,3	19,7	33,2
Eritrea	101	42,8	36,8	48,7
Andre land	1 221	36,7	31,9	42,3

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.16 Studenter 19-24 år¹ i høyere utdanning, etter studier². 2017

	Hele befolkningen	Innvandrere 6 år eller eldre	Innvandrere 5 år eller yngre	Norskfødte med innvanderforeldre	Den øvrige befolkning
Antall	134 317	6 712	1 813	6 733	119 059
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bachelor, økonomiske og administrative fag	14,8	16,9	17,7	19,9	14,3
Bachelor, samfunnsfag og juridiske fag	8,0	8,6	9,0	8,1	7,9
Bachelor, naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (ikke ingeniør)	6,1	8,0	7,7	7,9	5,9
Lavere nivå's utdanning	9,2	8,0	8,7	7,5	9,4
Bachelor, ingeniørfag	5,8	8,7	6,8	6,9	5,6
Master, teknologifag	5,9	3,5	3,6	4,9	6,1
Bachelor, helsefagutdanning, ikke sykepleier	3,9	5,3	6,2	4,7	3,7
Bachelor, humanistiske og estetiske fag (ikke fireårig)	5,4	6,6	5,5	4,4	5,4
Bachelor, helse-, sosial- og idrettsfag (ikke sykepleier og helsefag som inngår i UH-gruppe 13B Bachelor, helsefagutdanning)	4,7	3,4	5,0	4,2	4,8
Bachelor, sykepleieutdanning	7,3	7,2	6,4	4,2	7,5
Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk (ikke allmenn-/grunnskole-, førskole-, fag- og yrkesfaglærer)	1,1	1,4	2,9	3,2	1,0
Bachelor, førskole-/barnehagelærerutdanning	3,4	3,0	2,6	2,9	3,4
Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	4,7	2,0	3,3	2,7	5,0
Cand.med. -utdanning	1,5	1,1	2,2	2,7	1,4
Master, rettsvitenskap	2,4	0,9	2,0	2,3	2,5
Siviløkonom-/Master-utdanning	1,5	1,0	1,2	2,3	1,5
Andre studier	14,2	14,3	9,2	11,2	14,4

¹ Alder ved utgangen av 2017.

² Utdanninger er gruppert etter universitet- og høyskolegrupperingen etter standarden for utdanningsgruppering (NUS). Se nærmere her:

<https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/36/varianter/1094>

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.17 Norskfødte med innvanderforeldre 19-24 år i høyere utdanning, etter studier og foreldres landbakgrunn. 2017¹

	Pakistan	Vietnam	Sri Lanka	Bosnia-Hercegovina	Tyrkia	India	Somalia
Antall	1 140	925	856	387	381	318	297
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bachelor, økonomiske og administrative fag	23,9	20,9	16,2	20,4	22,0	22,3	15,5
Bachelor, samfunnsfag og juridiske fag	10,1	5,0	4,9	9,3	6,3	6,9	7,7
Bachelor, naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (ikke ingeniør)	3,5	13,2	10,3	6,5	6,8	8,8	9,1
Lavere nivå's utdanning	8,9	6,3	6,1	6,7	6,0	6,9	8,1
Bachelor, ingeniørfag	6,8	6,9	11,4	4,4	7,1	5,7	7,7
Master, teknologifag	1,9	6,9	9,3	5,7	:	4,4	:
Bachelor, helsefagutdanning, ikke sykepleier	4,1	7,2	5,8	3,1	3,1	5,7	5,7
Bachelor, humanistiske og estetiske fag (ikke fireårig)	4,2	3,4	1,5	5,7	4,7	:	4,7
Bachelor, helse-, sosial- og idrettsfag (ikke sykepleier og helsefag som inngår i UH-gruppe 13B Bachelor, helsefagutdanning)	5,3	2,5	2,7	6,7	5,8	3,8	5,1
Bachelor, sykepleieutdanning	2,3	2,8	4,1	4,7	4,7	4,4	8,8
Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk (ikke allmenn-/grunnskole-, førskole-, fag- og yrkesfaglærer)	4,1	:	2,6	:	6,6	3,8	7,4
Bachelor, førskole-/barnehagelærerutdanning	2,4	2,4	:	4,1	9,7	:	5,1
Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	2,4	:	2,7	3,9	5,0	:	5,7
Cand.med. -utdanning	3,4	2,5	4,9	:	:	3,1	:
Master, rettsvitenskap	3,1	:	3,0	:	:	:	:
Siviløkonom-/Master-utdanning	3,1	2,8	1,9	3,9	:	5,0	:

¹ Alder ved utgangen av 2017. Verdier under 10 er undertrykket.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.18 Personer 25-39 år¹, etter kjønn, utdanningsnivå og innvandringskategori. 2017

	Prosent						
	I alt	I alt	Ingen utdanning/uoppgitt	Grunnskolenivå	Videregående skolenivå og fagskolenivå	Universitets- og høgskolenivå kort	Universitets- og høgskolenivå lang
Begge kjønn	1 079 316	100,0	0,6	20,5	31,1	31,3	16,4
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	279 052	100,0	1,3	27,9	24,6	24,9	21,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	9 178	100,0	0,1	28,4	27,0	29,9	14,6
Norskfødte med innvandrerforeldre	17 627	100,0	2,6	24,8	25,3	29,5	17,8
Den øvrige befolkningen	773 459	100,0	0,4	17,7	33,7	33,6	14,7
Gutter	553 733	100,0	0,6	23,3	37,4	23,9	14,7
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	143 260	100,0	1,0	29,9	28,1	21,5	19,4
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	4 707	100,0	0,1	34,0	28,0	24,8	13,0
Norskfødte med innvandrerforeldre	9 085	100,0	2,7	30,2	26,3	25,1	15,8
Den øvrige befolkningen	396 681	100,0	0,4	20,6	41,2	24,8	13,0
Jenter	525 583	100,0	0,7	17,6	24,5	39,0	18,2
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	135 792	100,0	1,6	25,8	21,0	28,5	23,2
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	4 471	100,0	0,0	22,5	25,9	35,3	16,3
Norskfødte med innvandrerforeldre	8 542	100,0	2,5	19,2	24,2	34,2	19,9
Den øvrige befolkningen	376 778	100,0	0,3	14,6	25,8	42,9	16,4

¹ Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.19 Norskfødte med innvanderforeldre 25-39 år¹, etter foreldrenes landbakgrunn og utdanningsnivå. 2017

	I alt	Ingen utdanning/uoppgitt			Grunnskolenivå			Videregående skolenivå			Universitets- og høyskolenivå		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter
I alt	17 627	2,6	2,7	2,5	24,8	30,2	19,2	25,3	26,3	24,2	47,3	40,9	54,1
Pakistan	5 474	3,1	3,3	2,9	28,1	34,6	21,1	25,6	24,2	27,0	43,3	37,9	48,9
Vietnam	2 036	0,5	0,4	0,7	17,4	21,3	13,1	24,8	26,9	22,5	57,3	51,5	63,7
Tyrkia	1 543	2,4	2,0	2,8	37,8	43,7	31,6	31,2	32,2	30,1	28,6	22,2	35,5
India	1 014	1,4	1,9	0,8	10,7	13,3	8,0	15,6	17,1	13,9	72,3	67,6	77,3
Marokko	915	2,8	3,4	2,2	34,6	43,8	25,1	30,1	30,8	29,3	32,5	22,0	43,4
Chile	628	3,7	4,4	2,8	35,7	42,1	28,0	31,8	29,8	34,3	28,8	23,7	35,0
Sri Lanka	596	1,7	2,0	1,4	13,4	17,7	8,9	19,8	24,6	14,8	65,1	55,7	74,9
Filippinene	411	1,9	1,0	2,9	17,5	21,3	13,9	26,8	28,7	24,9	53,8	49,0	58,4
Iran	400	1,3	1,0	1,5	23,3	27,8	18,5	22,3	27,3	16,9	53,3	43,9	63,1
Polen	366	1,4	2,6	-	10,9	12,7	9,0	20,5	22,2	18,6	67,2	62,4	72,3
Danmark	306	2,6	1,8	3,5	16,7	23,2	9,2	32,0	33,5	30,3	48,7	41,5	57,0
Makedonia	252	2,0	2,4	1,6	34,1	39,7	28,6	34,5	38,9	30,2	29,4	19,0	39,7
Kosovo	235	2,6	1,7	3,5	41,7	52,1	30,7	28,9	23,1	35,1	26,8	23,1	30,7
Somalia	221	14,0	15,9	12,0	25,3	32,7	17,6	20,4	23,0	17,6	40,3	28,3	52,8
Kina	194	0,5	-	0,9	7,2	9,1	5,7	21,1	29,5	14,2	71,1	61,4	79,2
Sverige	170	5,3	5,7	4,9	15,3	17,0	13,4	19,4	23,9	14,6	60,0	53,4	67,1
Storbritannia	160	2,5	4,8	-	15,0	20,2	9,2	20,6	23,8	17,1	61,9	51,2	73,7
Eritrea	160	0,6	1,2	-	21,9	26,2	17,1	18,8	25,0	11,8	58,8	47,6	71,1
Nederland	153	1,3	1,3	1,3	9,2	11,7	6,6	21,6	23,4	19,7	68,0	63,6	72,4
Island	118	4,2	1,7	6,7	22,0	29,3	15,0	20,3	29,3	11,7	53,4	39,7	66,7
Serbia	118	-	-	-	34,7	43,5	25,0	33,1	33,9	32,1	32,2	22,6	42,9
Libanon	117	5,1	3,2	7,4	34,2	39,7	27,8	28,2	31,7	24,1	32,5	25,4	40,7
Kroatia	116	1,7	2,2	1,4	21,6	17,4	24,3	42,2	56,5	32,9	34,5	23,9	41,4
Tyskland	110	0,9	-	2,1	14,5	17,5	10,6	23,6	30,2	14,9	60,9	52,4	72,3
Hongkong	107	2,8	3,1	2,4	11,2	13,8	7,1	19,6	20,0	19,0	66,4	63,1	71,4
Andre land	1 707	3,9	3,7	4,2	23,7	27,3	19,9	22,4	24,8	19,9	50,0	44,2	56,0

1 Alder ved utgangen av 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.20 Personer 25-39 år¹, etter foreldres høyeste utdanningsnivå, utdanningsnivå² og innvandringskategori. 2017

	I alt	Ingen utdanning/grunnskolenivå			Videregående skolenivå			Universitets- og høyskolenivå		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Innvandrere 6 år eller eldre ved bosetting	279 052	29,2	31,0	27,4	24,6	28,1	21,0	46,2	41,0	51,6
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	254 994	28,6	29,9	27,3	24,1	27,9	20,1	47,3	42,3	52,6
Foreldre med grunnskolenivå	9 562	45,8	53,0	37,5	31,3	29,1	33,8	22,9	17,9	28,6
Foreldre med videregående nivå	6 900	35,0	40,9	28,3	33,0	33,7	32,1	32,0	25,3	39,6
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	7 596	22,9	29,3	16,1	26,9	28,6	25,1	50,2	42,2	58,8
Innvandrere 5 år eller yngre ved bosetting	9 178	28,5	34,2	22,5	27,0	28,0	25,9	44,5	37,8	51,6
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	447	44,5	49,2	38,6	26,2	26,4	25,9	29,3	24,4	35,5
Foreldre med grunnskolenivå	3 025	35,7	41,7	29,4	30,7	30,1	31,3	33,6	28,1	39,3
Foreldre med videregående nivå	2 695	30,7	36,1	24,9	27,9	29,8	25,8	41,4	34,1	49,3
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	3 011	16,8	22,1	11,5	22,7	24,6	20,8	60,5	53,3	67,7
Norskfødte med innvanderforeldre	17 627	24,9	30,2	19,2	25,3	26,3	24,2	47,3	40,9	54,1
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	590	43,6	50,5	35,7	24,2	23,6	24,9	22,9	16,9	29,6
Foreldre med grunnskolenivå	6 602	32,4	39,2	25,3	29,7	29,0	30,5	35,3	29,0	41,8
Foreldre med videregående nivå	5 213	23,2	28,2	17,6	26,4	28,2	24,5	48,3	41,4	55,9
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	5 222	15,1	18,6	11,3	18,6	21,2	15,7	64,2	58,0	70,9
Den øvrige befolkningen	773 459	17,7	20,6	14,6	33,7	41,2	25,8	48,3	37,8	59,3
Foreldre med uoppgitt/ingen utdanning	411	36,3	41,5	30,4	20,2	21,2	19,1	19,5	12,4	27,3
Foreldre med grunnskolenivå	81 727	39,1	43,6	34,4	40,8	44,0	37,5	19,3	11,4	27,4
Foreldre med videregående nivå	387 664	20,1	23,3	16,6	41,3	49,8	32,4	38,3	26,5	50,7
Foreldre med universitets- og høyskolenivå	303 657	8,8	10,9	6,5	22,0	29,4	14,3	68,9	59,4	79,0

¹ Alder ved utgangen av 2017.² Personer med uoppgitt utdanning er ikke inkludert i tabellen. Dette utgjør 449 norskfødte med innvanderforeldre og 2 769 i den øvrige befolkningen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Referanser

- Andersen, Espen (2019): Fruktbarheten til innvandrerkvinner går ned
<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/fruktbarheten-til-innvandrerkvinner-gar-ned>
- Backe-Hansen, E., Walhovd, K. B og Huang, L. (2014). Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner. En kunnskapsoppsummering, NOVA Rapport 5/14. Fra: <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjonar/Rapporter/2014/Kjoennforskjeller-i-skoleprestasjoner>
- Bakken, A. (2003). Minoritetsspråklig ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet? NOVA rapport 15/03. Fra: http://www.nova.no/asset/2836/1/2836_1.pdf
- Bakken, A. (2016). Endringer i skoleengasjement og utdanningsplaner blant unge med og uten innvandringsbakgrunn: trender over en 18-årsperiode. Tidsskrift for ungdomsforskning, 16. Fra: <https://journals.hioa.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1590/1454>
- Bakken, A. og Hyggen, C. (2018). Trivsel og utdanningsdriv blant minoritets elever i videregående. Hvordan forstå karakterforskjeller mellom elever med ulik innvandrerbakgrunn? NOVA rapport 1/18. Fra: <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjonar/Rapporter/2018/Trivsel-og-utdanningsdriv-blant-minoritets elever-i-videregaende>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017). Oppvekstrapporten 2017. Økte forskjeller – gjør det noe? Fra: <https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00003918>
- Baum, S. og Flores, S. (2011). Higher Education and Children in Immigrant Families. *The Future of Children*, 21(1), 171-193.
- Befolkningsframskrivinger (2018): <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkfram/aar>
- Birkelund, G. E., og Mastekaasa, A. (2009). Integrert? Utdanning og arbeid blant innvandrere og deres etterkommere i Norge. Oslo: Abstrakt forlag.
- Bjugstad, H. K. og Ekren, R. (2016). Mangel på grunnskolepoeng 2009-2015. Stadig flere mangler grunnskolepoeng. Fra: <http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/stadig-flere-mangler-grunnskolepoeng>
- Bjørkeng, B. og Dzamarija, M. T. (2011). Fullføring av videregående opplæring. Gjennomstrømning blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Fra: https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201145/rapp_201145.pdf
- Blom, S. (2008). Bolig. I Blom, S. & Henriksen, K. (Red.). *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. (s. 40-46). (Rapporter 2008/5). Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200805/rapp_200805.pdf
- Brandth, Berit og Kari Moxnes (1996): Familie for tiden, stabilitet og forandring. Tano, Aschehoug, Oslo.
- Bredal, Anja (1998): Arrangerte ekteskap og tvangsekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn. Kompetansesenter for likestilling, Oslo.
- Bredal, Anja (1999): Arrangerte ekteskap og tvangsekteskap i Norden. Nordisk Ministerråd, København.

- Brox, Ottar (2005): Arbeidskraftimport: velferdsstatens redning- eller undergang? Pax, Oslo.
- Brunborg, Helge og Inger Texmon (2013): Vekst og sammensetning av befolkningen ved ulike forutsetninger om innvandring. Rapport 23/2013. Statistisk sentralbyrå.
- Bråten, B., Drange, N., Haakestad, h. og Telle, K. (2014). Gratis kjernetid i barnehager. Sluttrapport. FAFO rapport 2014/44. Fra: <https://www.fafo.no/index.php/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/gratis-kjernetid-i-barnehager>
- Corak, M. (2006). *Do Poor Children become Poor Adults? Lessons from a Cross Country Comparison of Generational Earnings Mobility* (IZA Discussion Paper No. 1993). Hentet fra <http://ftp.iza.org/dp1993.pdf>
- Dalgard, Anne Berit (red.) (2018): Levekår blant norskfødte med innvanderforeldre i Norge 2016. Rapport 2018/20. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/352917?_ts=163f3c45b50
- Dommermuth, Lars (2019): Døtre av innvandrere får sitt første barn senere enn kvinner i resten av befolkningen. SSB ANALYSE 2019/03. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/dotre-av-innvandrere-far-sitt-forste-barn-senere-enn-kvinner-i-resten-av-befolkningen>
- Drange, N. (2016). Gratis kjernetid i barnehage i Oslo. Rapport 1. Oppfølging av barna på tredje trinn. Rapport 2016/36. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/gratis-kjernetid-i-barnehage-i-oslo--286145>
- Dzamarija, Minja Tea (2010): Barn og unge med innvanderforeldre-demografi, utdanning, inntekt og arbeidsmarked. Rapport 12/2010. Statistisk sentralbyrå.
- Dzamarija, Minja Tea, Kristina Kvarv Andreassen og Tove Slaastad (2013): Stort mangfold i lille Norge, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/stort-mangfold-i-lille-norge>
- Dzamarija, M. T. (red.) (2016). Barn og unge voksne med innvandrerbakgrunn. Demografi, utdanning og inntekt. Rapport 2016/23. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/barn-og-unge-voksne-med-innvandrerbakgrunn>
- Egge-Hoveid, Kristin og Toril Sandnes (2015): Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i et kjønns- og likestillingsperspektiv, utdanning, arbeid og samfunnsdeltakelse. Rapport 2015/26. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/231261?_ts=14f975e12e8
- Ekren, R. (2014). Sosial reproduksjon av utdanning? Samfunnsspeilet 5/2014, Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/sosial-reproduksjon-av-utdanning>
- Epland, Jon og Mads Ivar Kirkeberg (2010). Går økonomiske levekår i arv? *Samfunnsspeilet nr 2010/3*. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/gaar-okonomiske-levekaar-i-arv>

- Epland, Jon og Mads Ivar Kirkeberg (2018): *Store inntektsforskjeller blant norskfødte med innvanderforeldre*. SSB-Analyse 2018/10. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/store-inntektsforskjeller-blant-norskfodte-med-innvanderforeldre>
- Epland, Jon og Tor Morten Normann (2019): *Flere barn med vedvarende lave husholdningsinntekter*. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/flere-barn-med-vedvarende-lave-husholdningsinntekter>
- Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Falch, T. og Nyhus O. H. (2010). Videregående opplæring og arbeidsmarkeds-tilknytning for unge voksne innvandrere. SØF-rapport 04/10. Trondheim: Senter for økonomisk forskning. Fra: http://www.sof.ntnu.no/Rapport_4_10.pdf
- Henriksen, K. (2007): Fakta om 18 innvandrergupper i Norge. Rapporter 2007/29. Hentet fra: https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200729/rapp_200729.pdf
- Henriksen, K. m.fl. (2009): Unge som innvandret før skolealder – hvor like er de norskfødte med innvanderforeldre? Notater 2009/35. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/unge-som-innvandret-for-skolealder-hvor-like-er-de-norskfodte-med-innvanderforeldre>
- Henriksen, Kristin, Lars Østby og Dag Ellingsen (red.) (2010): Innvandring og innvandrere 2010. Statistiske analyser 119, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa119/sa119.pdf>
- Jentoft, S. (2014). Imputation of missing data among immigrants in the Register of the Population's Level of Education (BU) (Notater 2014/27). Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/imputation-of-missing-data-among-immigrants-in-the-register-of-the-populations-level-of-education-bu>
- Kavli, H og M. Nadim (2009): Familiepraksis og likestilling i innvandrede familier. Fafo-rapport 2009:39. Hentet fra: <https://www.fafo.no/index.php/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/familiepraksis-og-likestilling-i-innvandrede-familier>
- Kirkeberg, Mads Ivar og Jon Epland (2007): Barn i familier med vedvarende lavinntekt: Hvor bor de? *Samfunnsspeilet nr 2007/4*. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/hvor-bor-de>
- Kirkeberg, Mads Ivar og Jon Epland (2018): *Sosial mobilitet blant norskfødte med innvanderforeldre: Tjener bedre enn foreldrene*. SSB-Analyse 2018/11. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/tjener-bedre-enn-foreldrene>
- Korsnes, O., Andersen, H. og Brante, T. (1997). Sosiologisk leksikon. Oslo: Universitetsforlaget
- Leknes, Stefan, Astri Syse og Marianne Tønnessen (2016): Befolkningsframskrivningene 2016. Dokumentasjon av modellene BEFINN og BEFREG. Notater 2016/14. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/269759?ts=155ba124740

- Leknes, Stefan, Sturla A. Løkken, Astri Syse og Marianne Tønnessen (2018): Befolkningsframskrivingene 2018. Modeller, forutsetninger og resultater. Rapporter 2018/21. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/354129?ts=1643ab45088>
- Liu, A. og Xie, Y. (2016). Why do Asian Americans academically outperform Whites? – The cultural explanation revisited. *Social Science Research*, 58, 210-226.
- Lorentzen, T. og Nielsen, R. A. (2009): Går fattigdom i arv? I T. Fløtten (red.) *Barnefattigdom*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Markussen, E., Lødding, B., Sandberg, N. og Vibe, N. (2006). Forskjell på folk – hva gjør skolen? Valg, bortvalg og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring blant 9749 ungdommer som gikk ut av grunnskolen på Østlandet våren 2002. Hovedfunn, konklusjoner og implikasjoner tre og et halvt år etter. Rapport 3/2006. Oslo: NIFU STEP
- Mogstad, M. og Rege M. (2009): Betydningen av tidlig læring for å motvirke at fattigdom går i arv. I T. Fløtten (red.) *Barnefattigdom*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Naz, Ghazala og Kåre Vassenden (2019): Ønsket om å bli norsk statsborger sterkest hos flyktningene. SSB analyse 2019/02. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/onsket-om-a-bli-norsk-statsborger-sterkest-hos-flyktningene>
- Nerland, Sølve Mikal, Per Svein Aurdal og Erik Herstad Horgen (2011): System for persondata - versjon 9: Dokumentasjon av årgangene 2008-2009. (Notater 47/2011) Hentet fra: https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_201147/notat_201147.pdf
- Normann, Tor Morten (2017): Boforhold. *Lavere eierandel blant innvandrerne*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/lavere-eierandel-blant-innvandrerne>
- NOU (2009:10). *Fordelingsutvalget*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- NOU (2011:7): Velferd og migrasjon— Den norske modellens framtid. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2011-07/id642496/sec1>
- OECD (2014). Education at a glance 2014. OECD Indicators. OECD Publishing. Fra: <http://www.oecd.org/education/Education-at-a-Glance-2014.pdf>
- OECD (2017). Catching Up? Intergenerational Mobility and Children of Immigrants, OECD Publishing, Paris. Fra: https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/catching-up-intergenerational-mobility-and-children-of-immigrants_9789264288041-en
- Olsen, B. (2018). Unge med innvandrerbakgrunn i arbeid og utdanning 2016. Rapporter 2018/4. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/unge-med-innvandrerbakgrunn-i-arbeid-og-utdanning-2016>
- Omholt, Elisabeth L. (2016, red.): Økonomi og levekår for ulike lavinntektsgrupper 2016. SSB-Rapport nr. 2016/30. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/attachment/281093?ts=157f60210a8>
- Papademetriou, D. G., Somerville, W., og Sumption, M. (2009). The social mobility of immigrants and their children. Washington, Migration Policy Institute. Consulta, 21.

- Sandnes, Toril og Kristin Henriksen (2014): Familieinnvandring og ekteskapsmønster 1990-2012. Rapporter 2014/11. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/169323?ts=149f594d848>
- Sandnes, Toril (red. 2017): Innvandrere i Norge 2017. Statistiske analyser 155. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/332154?ts=162901a1050>
- Skeie Hermansen, A. (2016). Moving up or falling behind? Intergenerational socioeconomic transmission among children of immigrants in Norway. *European Sociological Review*, 32/5, 1. oktober 2016, side 675-689. Fra: <https://academic.oup.com/esr/article/32/5/675/2197586>
- Statistisk sentralbyrå. (2017). *Foreldrenes utdanningsnivå har mye å si*. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/foreldrenes-utdanningsniva-har-mye-a-si>
- Statistisk sentralbyrå (2019a). Gjennomføring i videregående opplæring, etter intervall (år), statistikkvariabel, grunnskolepoeng, fullføringsgrad og studieretning/utdanningsprogram. Fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/11592/>
- Statistisk sentralbyrå (2019b). Gjennomføring i videregående opplæring for elever med innvandringsbakgrunn, etter kjønn, landbakgrunn og fullføringsgrad. Fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/09330/>
- Steffensen, K. og Ziade, S. E. (2009). *Skoleresultater 2008. En kartlegging av karakterer i grunnskoler og videregående skoler i Norge* (Rapporter 2009/23). Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/skoleresultater-2008>
- Steffensen, K., Ekren, R. og Nygård, G. (2015). Studenters økonomi og studiesituasjon. Norske resultater fra Eurostudent V i et europeisk perspektiv. Rapporter 2015/50. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/studenters-okonomi-og-studiesituasjon>
- Steinkellner, A. (2013). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i grunnskolen. En analyse av karakterdata og resultater fra nasjonale prøver i 2012 (Oppdatert utgave). Rapporter 65/2013. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre-i-grunnskolen>
- Søholt, S & Wessel, T. (2010). Contextualizing ethnic residential segregation in Norway: welfare, housing and integration policies. Country report for Norway. I *Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states*. Hentet fra <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/25849/julkaisuc2.pdf>
- Texmon, Inger (2012): Regional framskrivning av antall innvandrere 2011-2040. Modellen REGINN, forutsetninger og resultater. Rapporter 2012/11 https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201211/rapp_201211.pdf
- Tønnessen, Marianne (2014): Fruktbarhet og annen demografi hos innvandrere og deres barn født i Norge. Rapporter 2014/4. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/159524?ts=143d903c2f8>
- Utdanningsdirektoratet (2018). Utdanningsspeilet 2018. Del 2 Hvilke faktorer påvirker om ungdommer får læreplass? Fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/utdanningsspeilet/laereplass/>

- Vassenden, Kåre (1997): Innvandrere i Norge: Hvem er de, hva gjør de, og hvordan lever de? Statistiske analyser 20. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/a/histstat/sa/sa_020.pdf
- Vrålstad, S. (2017). Bolig og boforhold. I Vrålstad, S. & Wiggen, K. S. (Red.). *Levekår blant innvandrere i Norge 2016*. (s. 57-69). (Rapporter 2017/13). Hentet fra https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/309211?_ts=15c2f714b48
- Vrålstad, S. og Wiggen, K. S., red. (2017). *Levekår blant innvandrere i Norge 2016*. Rapport 2017/13. Statistisk sentralbyrå. Fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/levekar-blant-innvandrere-i-norge-2016>
- Winsløw, Gry (1995): Ahmet og Fatma skal giftes! Ægteskap og migration mellem Tyrkiet og Danmark. Københavns Universitet, København.
- Wiik, Aarskaug, Kenneth (2014): Valg av ektefelle blant norskfødte med innvandrerforeldre. . Rapport 2014/4. Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/165169?_ts=14540c34818
- Xie, Y. and Goyette, K. (2003). Social mobility and the educational choices of Asian Americans. *Social Science Research*, 32(3), 467-498.
- Østby, L. (2004): Innvandrerne i Norge – Hvem er de og hvordan går det med dem. Del II Levekår Notater 2004/64. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-i-norge-hvem-er-de-og-hvordan-g%C3%A5r-det-med-dem--25804>
- Østby, Lars, Even Høydahl og Øivind Rustad (2013): Innvandrerne fordelt og sammensetning på kommunenivå. Rapport 37/2013. Statistisk sentralbyrå.
- Østby, Lars (2017): Arbeidsinnvandrere – fra hovedstadsfenomen til vanlig syn i hele landet. *Samfunnsspeilet 3/2017*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/arbeidsinnvandrere-fra-hovedstadsfenomen-til-vanlig-syn-i-hele-landet>

Figurregister

Figur 2.1	Antall norskfødte med innvanderforeldre, 1970-2019.....	12
Figur 2.2	Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn. Prosent. Per 1. januar 2019.....	14
Figur 2.3	Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Pakistan. 1971-2018.....	15
Figur 2.4	Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Somalia. 1980-2018.....	16
Figur 2.5	Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Polen. 1967-2018.....	17
Figur 2.6	Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Irak. 1987-2018.....	18
Figur 2.7	Innvandring, utvandring og nettoinnvandring fra/til Sri Lanka. 1980-2018.....	19
Figur 2.8	Befolkningspyramider. Hele befolkningen og norskfødte med innvanderforeldre samt innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. 1. januar 2019.....	21
Figur 2.9	Overgang til norsk statsborgerskap, etter botid og fødeland i Norge/utlandet. Gjennomsnitt for overgangene 2013-2017. Antall per tusen utenlandske statsborgere.....	24
Figur 2.10	Samlet fruktbarhetstall (SFT), etter mors innvandringskategori. 1998-2018..	28
Figur 2.11	Andel kvinner med barn, i alderen 18-30 år, etter innvanderbakgrunn.....	29
Figur 2.12	Parstatus blant voksne norskfødte med innvanderforeldre (19 år og eldre), etter utvalgte land. 2017.....	31
Figur 2.13	Foreldres involvering i ekteskaps-/forlovelsesplaner og valg av partner. Gifte og forlovede norskfødte med innvanderforeldre, etter foreldrenes fødeland ¹ . 16-39 år.....	35
Figur 2.14	Hovedalternativet for framskrivning av Norges befolkning i 2060.....	36
Figur 2.15	Norskfødte med innvanderforeldre etter landbakgrunn, framskrevet i hovedalternativet 2019-2060. Antall.....	37
Figur 3.1	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng ¹ , etter innvandringskategori og kjønn. Skoleåret 2017-2018.....	39
Figur 3.2	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng ¹ , etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. Skoleåret 2017-2018.....	40
Figur 3.3	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng ¹ for norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og andel foreldre med grunnskolenivå. 2017-2018.....	41
Figur 3.4	Grunnskolepoeng gruppert, etter innvandringskategori. 2017-2018.....	42
Figur 3.5	Elever, lærlinger og lære kandidater i videregående opplæring i prosent av registrert årskull 16-18 år, etter innvandringskategori. 2017.....	43
Figur 3.6	Norskfødte med innvanderforeldre 16-18 år i videregående opplæring, etter land. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2017.....	43
Figur 3.7	Andel elever 16-24 år ¹ som startet videregående trinn 1 for første gang høsten 2012, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år.....	45
Figur 3.8	Andel elever 16-24 år ¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2012 og fullførte innen fem år, etter kjønn, utdanningsprogram (todelt) og innvandringskategori.....	46
Figur 3.9	Andel norskfødte elever med innvanderforeldre 16-24 år ¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2012 og fullførte innen fem år, etter foreldrenes landbakgrunn.....	47
Figur 3.10	Andel elever 16-24 år ¹ som startet i videregående trinn 1 for første gang høsten 2012 og fullførte ² innen fem år, etter foreldres høyeste utdanningsnivå og innvandringskategori. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanning.....	48
Figur 3.11	Studenter 19-24 år i høyere utdanning, etter alder og innvandringskategori. Prosent av befolkningen. 2017.....	49
Figur 3.12	Norskfødte studenter med innvanderforeldre 19-24 år i høyere utdanning, etter land. Andel av norskfødte med innvanderforeldre med lik landbakgrunn. 2017.....	50
Figur 3.13	Andel personer 25-39 år, etter utdanningsnivå og innvandringskategori. 2017.....	51
Figur 3.14	Andel norskfødte med innvanderforeldre 25-39 år med universitets- og høgskolenivå, etter foreldres landbakgrunn. 2017.....	53
Figur 3.15	Andel personer 25-39 år med universitets- og høgskolenivå, etter innvandringskategori og foreldres høyeste utdanningsnivå. Sett i forhold til den øvrige befolkningen der foreldre har samme utdanningsnivå. 2017.....	54
Figur 4.1	Andelen norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvanderforeldre og med yrkesinntekt høyere enn 2G. Landbakgrunn. 2017.....	59
Figur 4.2	Andelen norskfødte menn med innvanderforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn. 2017.....	61

Figur 4.3	Andelen norskfødte menn med innvanderforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2017, etter alder.....	62
Figur 4.4	Andelen norskfødte kvinner med innvanderforeldre med yrkesinntekt høyere enn 2G, etter alder og landbakgrunn. 2017	64
Figur 4.5	Andelen norskfødte kvinner med innvanderforeldre uten registrert yrkesinntekt i 2017, etter alder.....	65
Figur 4.6	Inntektssammensetning for norskfødte kvinner og menn 25-39 år med innvanderforeldre ¹ , etter kvartilfordelt yrkesinntekt. Andel av samlet inntekt før skatt. 2017	70
Figur 4.7	Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2017. Norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre.....	71
Figur 4.8	Aktivitetsstatus per 4. kvartal 2017. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre.....	72
Figur 4.9	Avtalt arbeidstid for lønnstakere per 4. kvartal 2017. Norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre.....	73
Figur 4.10	Avtalt arbeidstid for lønnstakere per 4. kvartal 2017. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre.	74
Figur 5.1	Norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU) som andel av medianen i den jevnaldrende befolkningen uten innvanderbakgrunn. Husholdningstype. 2017	79
Figur 5.2	Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Andel aleneboende med yrkesinntekt over 2G. 2017	81
Figur 5.3	Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre. Parhushold med og uten barn med minst to yrkesinntekter over 2G. 2017	82
Figur 5.4	Andel som eier egen bolig. Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre og jevnaldrende uten innvanderbakgrunn. 2017.....	84
Figur 5.5	Median husholdningsskjeld for norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre, etter husholdningstype og landbakgrunn. 2017	85
Figur 5.6	Median husholdningsskjeld for personer 25-39 år, etter husholdningstype, landbakgrunn og eierskap til bolig. 2017.....	87
Figur 6.1	Andel barn 0-17 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt. 2015-2017 .	90
Figur 6.2	Andel med vedvarende lavinntekt 1996-1998 blant norskfødte 4-17 år (25-38 år i 2017) med innvanderforeldre.....	91
Figur 6.3	Andel med vedvarende lavinntekt 2015-2017. Norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre i 2017. Personer uten innvanderbakgrunn i samme alder.....	92
Figur 6.4	Norskfødte 25-38 år med innvanderforeldre med lavinntekt 2015-2017. Andelen som tilhørte en lavinntektsfamilie eller ikke som barn (4-17 år) i 1996-1998. Landbakgrunn. Prosent.....	93
Figur 6.5	Median yrkesinntekt for norskfødte med innvanderforeldre og for personer uten innvanderbakgrunn. 25-39 år. Hovedinntektstaker for begge grupper hadde lav utdanning i 1993. 2017	97
Figur 6.6	Median yrkesinntekt for norskfødte med innvanderforeldre ¹ og for personer uten innvanderbakgrunn. 25-39 år. Hovedinntektstaker for begge grupper hadde høy utdanning i 1993. 2017	97

Tabellregister

Tabell 2.1	Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og alder. 30 største grupper. 1. januar 2019.....	14
Tabell 2.2	Norskfødte med to norskfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2019.....	20
Tabell 2.3	Norskfødte med én norskfødt og én utenlandsfødt forelder og fire utenlandsfødte besteforeldre, etter alder og landbakgrunn. Per 1. januar 2019.....	20
Tabell 2.4	Norskfødte med innvanderforeldre per 1. januar 2019. Utvalgte aldersgrupper. Absolutte tall og prosent.....	21
Tabell 2.5	Levendefødte med to innvanderforeldre, etter landbakgrunn. 2011-2018....	22
Tabell 2.6	Norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og statsborgerskap. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2019.....	23
Tabell 2.7	Norskfødte med innvanderforeldre, etter kommune. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2019.....	25
Tabell 2.8	Norskfødte med innvanderforeldre, etter bydel. Absolutte tall og prosent. Per 1. januar 2004 og 2019.....	26
Tabell 2.9	Norskfødte med innvanderforeldre, største landgrupper i Oslo. Bydeler. Per 1. januar 2019.....	27
Tabell 2.10	Voksne norskfødte med innvanderforeldre bosatt i privathusholdninger. Husholdningstype og landbakgrunn. Utvalgte land, 2017. Prosent.....	30
Tabell 2.11	Sivilstand etter innvandringskategori og alder. Per 1. januar 2019. Prosent..	31
Tabell 2.12	Sivilstand etter kjønn, innvandringskategori og landbakgrunn. Alle aldre og personer 18-24 år. Per 1. januar 2019. Absolutte tall og prosent.....	32
Tabell 2.13	Inngåtte ekteskap, etter kvinnens og mannens innvandringskategori. 2012-2017.....	33
Tabell 2.14	Norskfødte med innvanderforeldre, registrert gift per 1. januar 2019, etter ektefellens innvandringskategori. Absolutte tall og prosent.....	34
Tabell 2.15	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i prosent av samlet folkemengde i Oslo i 2040, framskrevet i tre alternativer.....	37
Tabell 4.1	Antall norskfødte 25-39 år med innvanderforeldre ¹ , etter landbakgrunn, kjønn og alder. De seks største landene. 2017.....	56
Tabell 4.2	Andel norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt ¹ . 2017.....	66
Tabell 4.3	Andel norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre, etter kvartilfordelt yrkesinntekt ¹ . 2017.....	68
Tabell 4.4	Yrkesfordeling blant lønnstakere. Norskfødte menn 25-39 år med innvanderforeldre. 4. kvartal 2017.....	75
Tabell 4.5	Yrkesfordeling blant lønnstakere. Norskfødte kvinner 25-39 år med innvanderforeldre. 4. kvartal 2017.....	76
Tabell 5.1	Andel norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre, etter husholdningstype. 2017.....	77
Tabell 5.2	Andel norskfødte i alderen 25-39 år med innvanderforeldre. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU). Kvintiler ¹ . Landbakgrunn. 2017.....	83
Tabell 6.1	Hovedinntektstakers ¹ utdanningsnivå i 1993 og deres norskfødte barns utdanningsnivå i 2017 i alderen 25-39 år.....	95
Tabell 6.2	Innvanderfedre og innvandremødre 25-39 år i 1993, og deres norskfødte sønner og døtre 25-39 år i 2017. Median yrkesinntekt som andel av median yrkesinntekt i referansebefolkningen. Andel med yrkesinntekt ¹	98
Tabell 6.3	Innvanderfedre 25-39 år etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 1993. Deres norskfødte sønner 25-39 år, etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 2017. Innvandremødre 25-39 år etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 1993. Deres norskfødte døtre 25-39 år, etter kvartilfordelt yrkesinntekt i 2017.....	101

© Statistisk sentralbyrå, 2019

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

ISBN 978-82-537-9956-8 (trykt)

ISBN 978-82-537-9957-5 (elektronisk)

ISSN 0806-2056